

HARSÁNYI ZSOLT

82. 786

OSZK

Magdolna

HÁROM
SZERELEM
REGÉNYE

SINGER ÉS WOLFNER IRODALMI INTÉZET RT. KIADÁSA

HARSÁNYI ZSOLT MAGDOLNA

című hatalmas társadalmi regényének nemzedékeket átfogó, tág horizontjában, súlyos és mély mondani- valóiban, a kor és a lélek kapcsolatainak bravuros elemzésében s nem utolsó sorban a mű monumentalitásában az idők lelkét figyelő történelmi regényíróként érezzük az emberi lélekre figyelő társadalmi regényíró mellett. A színes-tollú, gazdagfantáziájú, bő mesélőkedvű és költőien finom Harsányi Zsolt s a nagykulturájú, történelmi perspektívájú, kemény kritikájú, társadalmi és szociális felelősségérzettől áthatott Harsányi Zsolt nagyszerű találkozása ez a regény.

HARSÁNYI ZSOLT

MAGDOLNA

HÁROM SZERELEM REGÉNYE

HARMADIK KÖTET

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

11.—20. ezer.

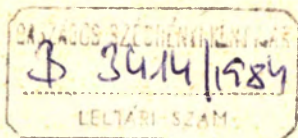
SINGER ÉS WOLFNER
IRODALMI INTÉZET R.-T. KIADÁSA
BUDAPEST.

Fenn tartunk minden jogot, a fordítás, színpadra alkalmazás
és filmesítés jogát is.

Copyright by Singer és Wolfner Rt., Budapest, 1939.

R
2

82.786

Harmadik kötet
OKTÓBER

Országos Széchényi Könyvtár

L

Klári készülődött elmenni hazulról. Reggel kilenc felé járt az idő, ilyenkor szokott menni az irodájába. Athallatszott, ahogy tett-vett és rakosgatott. Aki csak ezeket a zajokat hallotta volna, megmondhatta volna, hogy odaát egy erős, határozott gyors és majdnem kíméletlen egyéniség készülődik. Csak úgy csattant, amit letett valahova, szekrényajtaját egyetlen mozdulattal vágta be s a másik mozdulattal hirtelen fordította rá a kulcsot. Lépései gyorsak voltak és kemények.

Magdolna úgy hallgatta ezeket a hangokat, mint őrzője lépteit a rab. Lánya alaposan a nyakára nőtt. Már hosszú évek óta úgy élt Klárival és Klári mellett, mintha hajdani házaselete tért volna vissza. Néhai Meszlényi Zoltán helyett most a leány volt a ház ura, még pedig zsarnoki, de a felelősséget teljesen viselő ura. Ugyanaz a pedáns rendszeresség ütközött ki belőle, ugyanaz a tevékeny, éber és józan természet, amely apját valaha mintaférjé tette. Mintha a boldogult Meszlényi Zoltán valamely csoda folytán feltámadt és leánnyá változott volna. Csak-hogy az egymásra oly nagyon emlékeztető két hasonmás között ott állott a világháború, amely életfelfogás dolgában nem harminc, hanem háromszáz évet jelentett. Magdolna hallgatta a leánya okozta zajokat és azon tünődött, hogyan lehetséges ez a torz csoda: közte és leánya közt mintha a nemzedékek egész sora maradt volna ki, mintha ő nem gyermeket, hanem más emberfajból való lényt szült volna.

Két különböző nyelvet beszélnek és még jelekkel sem tudták magokat megérttetni egymással. Soká küzdött, hogy a lelki egységet megtartsa leányával, de aztán kénytelen-kelletlen feladta a harcot. Eleinte szeretetteljes kérdezősködéssel igyekezett behatolni a serdülő leány lelkébe. De szívós tartózkodásba ütközött. Aztán próbálta óvatosan, tapintatosan, igen gyengéd puhatólódzással kiszedni, hogy mi lakik a leányában. De egyre kurtább és kedvetlenebb válaszokat kapott. Vágyott meglátni, hogy mi érdekli, mi búsítja, mi melegíti ezt a gyereket. S a gyerek közben húsz éves lett, majd még több. A viszony teljesen megfordult köztük. Klári átvette a ház felelősségét, szívós és lassú munkával a kezébe kaparította az az egész hatalmi kört. Ő fogadta Mámi mellé a gyakran változó szobaleányt, ő gondoskodott ősszel az egész télre való fűtőanyagról, ő levelezett adó dolgában a fügedi hatóságokkal, ő intézte az erdélyi optáns-igények dolgát. Anyjávaal mindig csak az eredményt közölte. Sajátmagáról sohasem közölt mást, mint külsőséges dolgokat. Már évek óta külön nyaraltak. Magdolna utolsó anyai sánca a közös nyaralás volt. Ezt kierőszakolta sok éven át: „Egy fiatal leány ne nyaraljon anyja nélkül.“ De ezelőtt négy esztendővel Klári megelőzte és egy kora nyári napon egyszerűen bejelentette neki, hogy Riminibe utazik holnapután és pedig egyedül.

— Azt ne is mondd nekem, mama, hogy fiatal lány ne nyaraljon az anyja nélkül. Ez a mondat most már komikus. Huszonöt éves vagyok és nem fiatal lány. Magam keresem a kenyeremet. Ez tehát el van intézve. A te számodra nagyon ajánlatosnak tartanám a tamási házat. Te szeretsz falun lenni, én ki nem állhatom.

Magdolna tehetetlen volt. Veszekedni semmi esetre sem akart a leányával, hangos szó sohasem esett köztük. Beletörődött. Klári egyedül utazott Riminibe. Ő pedig a régi parkban sétált, falun és azon töprengett, hogy vajjon mi lakhatik leányában?

Miért nem megy férjhez? Nem szeretett még eddig senkit? Vajjon most szeret valakit? De még csak halvány tájékozódást sem tudott kapni ezekben a kérdésekben. Klári évek folyamán úgy építette ki a dolgokat, hogy teljesen különálló ismerősi kört szervezett magának. Azokat a barátokat és barátnőket, akik Klárit olykor telefonon keresték, ő többnyire nem is ismerte személyesen. És most már, mikor Klári huszonkilenc éves lett, ő pedig negyvenkilenc, teljes volt közöttük a szakadék.

A gyors lépések és rakosgatások zaja megszűnt odabent. A lépések hirtelen irammal közeledtek. Klári megjelent az ajtóban.

— Viszontlátásra, mama, nem eszem itthon. Mámi már tudja.

Magdolna rápillantott leányára. Klári szálás, magas, vékony természetén strandköpeny fehérlett, s ahogy mozdult, a köpeny nyílásán kivillant meztelen barna térde.

— Így akarsz elmenni? — kérdezte Magdolna elámulva.

— Hogyhogy így akarok? Könyvtár

Klári kinyitotta a köpenyt és végignézett magán, mintha csodálkozva keresné a megjegyzés okát. Kék gyapjútrikó volt rajta, egyik keble fölött három piros betű: B. M. C. A trikón alul vászonzól való kurta nadrágot viselt, amely térdét szabadon hagyta. Meztelen lábán fatalpú piros szandál.

— Angyalom, — mondta Magdolna — én az öltözködésedbe már rég nem szólok bele. Mit mondanak majd az emberek, akik közé leülsz az autóbuzson? Szükséges az, hogy a meztelen lábadat bámulják? De erről nem is beszélek. Ma október elseje van. A nők idestova felveszik a bundát. Ne vedd rossz néven, de ez talán egy kicsit...

— Hagyjuk ezt, mama. Nem néztél ki az ablakon. Nem október elseje van, hanem augusztus hatvanckettedike. Úgy süt a nap, mint Afrikában. Délben kimegyek Lilivel a strandra, ott eszünk aludttejet.

Aztán vissza az irodába. Ja igaz, ha Perretti telefonál az olasz követségről, mondd neki, hogy várjuk a strandon.

Magdolna nem felelt. Belenyugodott a változhatatlanba. De Klári nem nyugodott bele hogy megjegyzést kapott.

— Nézd, mama, nagynehezen már megszoktad, hogy ne beszélj bele az életmódomba. Most ne kezd megint előlről. Nekem sem kellemes és neked sem. Maradjunk csak meg a régiben. Most miért vágsz ilyen elkeseredett arcot?

— Tévedsz, fiam, nem vagyok én elkeseredve. Csak arra gondoltam, hogy mit szólna szegény apád, ha látná, hogy így mégy a városba.

— Szegény apám kétségkívül nagyon csodálkozna. A Zeppelin is csodálkozna, a vitaminokon is, a spanyol kommunistákon is. És rajtad is, drágám, hogy levágattad a hajad. Hagyjuk ezt. Különösen ma hagyjuk, mert kicsit ideges vagyok. Tegnap valaki hamis százassal fizetett. Most majd megrepedek a dühtől. Nem annyira a pénz miatt, mint inkább azért, hogy engem be lehetett csapni. Ezt nem bírom el. Hát szóval ne piszkálj engem, drágám. Tessék, most könnyes a szemed. Jaj de sok bajom van veled, a jó Isten áldjon meg. Most mondd meg, hogy miért sírsz.

— Ne törődj velem, drágám. Apád csakugyan csodálkozna. Különösen azon, hogy ha aggódom érted, azt te egyszerűen piszkálásnak nevezed.

— De miért aggódom, a jó Isten szerelmére? Talán tüdőgyulladást kapok ebben a melegben?

Magdolna a fejét ingatta.

— Nem szoltam semmit, fiacskám. Felejtsd el. Menj csak az irodába. Isten veled.

— Az nem úgy van. Ezt most tisztázni fogjuk. Legfeljebb egy félórával később leszek bent. Lili már úgyis ott van, nem tesz semmit. De ezt a kérdést rendezni kell. Megjegyzem, éppen jókor. Este akartam neked valamit mondani, de rátérhetünk most is.

Ledobta köpenyét, lerakta zip-záras táskáját, lecsapta feje-búbjáról a kis horgolt sapkát. Leült, láb-szárait egymásra vetette. Rágyujtott egy cigarettára S mint magaválasztotta elnök, elkezdte a tárgyalást vezetni.

— Kérlek szépen, egyszer már mondtam neked, hogy felnőtt és független ember vagyok. Szabadság nélkül én nem tudok élni. Nem mintha félténém a szabadságomat. Azt nem érheti baj. Azt én minden körülmények között meg tudom szerezni magamnak. De idegessé tesz, ha védenem kell. Én az energiámat másra akarom fordítani. El kell ismerned, hogy mindig nagyon udvariasan fogadtam minden megjegyzésedet. Kellő tisztelettel mondtam meg rá mindig a magamét. Nehéz harc volt, amíg udvariasan és tisztelettel hozzászoktattalak, hogy önálló embernek tekints. Most már régóta megnyugodva láttam, hogy szépen hozzászoktál. Most megint kezded? Nem, drágám, ez így nem fog menni. Ennélfogva rátérek arra, amit eredetileg csak este akartam szóvá tenni. Nagyon kényesnek éreztem a mondanivalót és őszintén szólva haboztam is, hogyan kezdjek majd bele. De te most nagyon megkönnyítetted a dolgomat.

Magdolna ijedten felegyenesedett. Ugy érezte, hogy most valami erős fájdalomra kell felkészülnie.

— Klári, komolyan mondom, félek tőled.

— Klári, persze. Mindenki ezen a kerek világon Clairenak hív. Csak te hívsz Klárinak, mint egy szobalányt.

— Angyalom, apád hívott így, mikor még járni és beszélni sem tudtál...

— Hagyjuk már ki apámat a játékból. Mindig apámmal jössz. Most már tudok járni is, beszélni is. De nem erről van szó. Várjunk csak, melyik végén kezdjem. Igen. Hát kérlek, régóta mutatkozik már a szüksége annak, hogy Lili is, én is ott lakjunk, ahol az iroda van. Első gondolatunk az volt, hogy itt helyezzük el az irodát is, és itt is lakjunk. De erre kevés a hely. Azonkívül az Andrássy-útnak ez a külső

része nem alkalmas a mi irodánkunk. Nekünk a Belváros kell. Nos tehát Lili talált olyan lakást, ahol minden elfér. Kitűnő hely. Deák Ferenc-utca. Tegnap ott voltam, megnéztem. Tökéletes.

— Ezt a lakást itt hagyni, — riadt fel Magdolna — ahol Pocok meghalt?

— Jaj Istenem, csak erről tudnálak leszoktatni, ezekről a szentimentális dolgokról. Biztos lehetsz, hogy a Pocok emléke nekem szent. még ma sincs nap, hogy ne gondolnék rá.

— Huszonnyolc éves volna... szegény, szegény kisfiam...

— Igen, igen, annyi volna. Az emlékét hűségesen őriztem magamban, elhiheted. De szentimentális nem vagyok. Elvégre itt maradhatnál, ha akarsz. Ebbe én nem szólhatok bele. De semmi értelme, hogy őt szobáért fizess a drága házbért...

Magdolna elhülve nézett a leányára.

— Itt maradhatnék?... hát te úgy gondold, hogy... hogy nem együtt...

— Igen, drágám, úgy gondolom. Külön kell költöznünk. Ahova én Lilivel megyek, ott neked, sajnos, nem tudunk helyet szorítani. És most visszatérek oda, ahonnan kiindultunk: mi állandóan csak zavarók egymást. Én téged zavarnálak az életmódommal, amely nem megy össze a te régimódi felfogásoddal. Te pedig zavarnál a megjegyzéseiddel. Vagy ha nem szólnál semmit, idegesítene az a tudat, hogy lenyelsz valamit. Most megint mi bajod?

— Semmi, fiam, semmi. Mint minden anya, akinek lánya van, én is felkészültem arra, hogy egyszer el kell szakadnunk. De nem így képzeltem.

— Hanem hogyan? Ja persze, hogy férjhez megyek. Nem, drágám, eszem ágában sincs férjhez menni. Legalább is addig nem, amíg arravaló anyagot nem találok. Olyat, akit a kezemben tarthatok, aki a szabadságomat nem zavarja. Majd akkor esetleg férjhez megyek.

— Fiacskám, huszonkilenc éves vagy. Négy gye-

reked lehetne már. Hát te nem akarsz boldog lenni? Csak úgy pocsékolod a szép, fiatal éveidet?

— Drágám, — szólt idegesen Klári, — bízd azt rám, hogy én hogyan tudok boldog lenni. Ebbe aztán igazán nem szólhat bele senki. Te csak ne sajnáld az én „szép, fiatal éveimet“. Én nagyon jól tudom, hogy mit csinálók velök.

Magdolna megdöbbenve meredt leányára, aki másik cigarettára gyujtott.

— Klári, — mondta rémült hangon, — te most olyan valamit mondtál, amit nagyon könnyű félreérteni. És ezt anyádnak mondtad.

A leány arca egyszerre ellenségessé változott. Heves türelmetlenség mutatkozott rajta.

— Nem, ezt nem lehet félreérteni. Értsd úgy, ahogy akarod.

— Klári! — sikoltott fel Magdolna.

— Sajnálom, hogy kiböktem. Veled igazán úgy kell beszélni, mama, mint a gyerekekkel. Úgy is szoktam. De most elragadott az idegességem. Felejtsd el, amit mondtam és ami különben is csak rám tartozik . . .

— Csak rád? És az anyádra nem?

— Nem, drágám. Ne haragudj, de én már nagykorú vagyok. Botrányt nem csináltam, nem tud rólam senki semmi szégyent. Élelem a magam életét, dolgozom, nem függök senkitől, a többihez senkinek semmi köze. Látod, én sem szóltam bele a te életedbe, pedig sokszor szerettem volna. Embertelen, ahogy élsz. Egyszerűen embertelen. Ha valaki ilyen szép, mint te vagy . . . Én ezt nem tudom megérteni.

Magdolna elfedte az arcát.

— Ez borzasztó. Hogy kettőnk között ez a beszélgetés valaha . . . és ilyen hangon . . .

— Milyen hangon?

— De az Isten szerelmére, arról beszélsz a saját édesanyáddal, hogy szeretőt tartson.

— Természetesen. Hogy mit kell sikoltozni, ha a legtermészetesebb emberi dolgokról beszélek veled,

azt igazán nem értem. De ismétlem, én ebbe nem szólok bele. Nem is erről van szó. Az életmódomról beszéltünk és arról, hogy nem megyek férjhez. Ebbe viszont te ne szólj bele. Hagyjuk egymást békében. *Leben und leben lassen.* Ez most már könnyebben is fog menni. Ma megírom a felmondó levelet a háziúrnak. Sajnos, csak májusra tudunk felmondani. De esetleg találunk lakót, vagy a háziúr talál. Ez mind részletkérdés. Majd én mindent elintézek, neked semmivel sem lesz gondod. Mondd, most miért sírsz?

Magdolna arcán bőven omlottak a könnyek.

— Borzasztó vagy, Klári. Előbb közliöd velem, hogy külön akarsz költözni. Az egyetlen gyerekem nem akar velem élni. Aztán közliöd velem, hogy... én nem is tudom kimondani. S aztán azt kérdezed, hogy miért sírok. Rádnézek és azt kérdezem magamban, hogy ki vagy. Komolyan mondom, félek tőled.

— Hogy ki vagyok? Ember. Józan, értelmes, független, dolgozó ember, akinek helyén van a feje. A leányságomat siratod? Sajnálom, önmagam felett én rendelkezem. Nekem így tetszett, pont. Teljesen nyugodt voltam és mindent jól megfontoltam, mikor először mentem el egy férfi lakására, huszonnégyéves koromban...

— Jézusmária, öt éve. És én azóta is itt élek melletted és...

— És nem is sejtetted. Természetes. Kár, hogy most elszóltam magam. De vedd tudomásul, hogy nem bántam meg. Mielőtt megbánhattam volna, túladtam az illetőn. Aztán megint igen gondosan választottam.

— De hát kivel élsz, irgalmas Isten, kivel élsz?

— Na nem, drágám, azt nem. Fecsegni nem szoktam. Nem szeretnék egy házasembernek kellemtelenséget okozni.

— Házasember? Iszonyú.

— Hogy-hogy iszonyú? Egyáltalában nem iszonyú. Sőt nagyon megnyugtató. A házasembernek nem jár a szája. Egyéb előnyökről is beszélhetnék.

De ez nem gyerekeknek való. Hát ezt az egész témát most hagyjuk. Térjünk vissza a lakás dolgára. Amit mondani akartam, annak a komoly része csak most jön. Kérésem van hozzád. Anyagi természetű.

— Ó drágám, — felelt könnyek közt Magdolna, — akármit kérsz, már előre igent mondok.

— Számítottam rá, nagyon kedves vagy. A helyzet ez. Két részletet kaptunk Genfből, az a pénz bankban van. Be is tettem még hozzá, ki is vettem belőle, szóval, a számlánkon most van huszonnyolcezer pengő. Ez a kettőnk nevéen közös számlán szerepel. Én azt szeretném, ha kiadnád a részemet. Pénzre van szükségem. Az iroda kitünően megy, most van a pillanat, mikor érdemes befektetni. Jobb helyiség, még néhány írógép, saját szótárak, irodai anyagot nagyban előre lekötni, satöbbi. És titkos tervem az, hogy a Lili részét megváltom, őt pedig alkalmazottnak megtartom tovább. Szeretném az egész céget az enyémmé tudni. A tamási birtok viszont csak maradjon egészen a te neveden, arról ráérünk beszélni, ha egyszer netalán mégis férjhez megyek. Ezt eldöntöttem két éven belül, mert gyerekeket szeretnék és erre harmincegyéves koromig adtam magamnak határidőt. Na végre, csakhogy felderült az arcod egy kicsit. Egyszóval a te számládon marad tizennégyezer pengő. Ebből szükséged lesz úgy körülbelül két-hármezer pengőre.

— Nekem? Minek az?

— A lakásodra. Azt majd kissé rendbe kell hozatni. Tudniillik már neked is találtunk lakást. Úritca harmincöt. Aranyos kis udvar. Hátnál az első emeleten lesz két nagyon szép szobád. A bútor bőven elég, de fürdőszobát kell építtetni, és Máminak is helyet szorítani. Mámit természetesen neked adom. Aztán új telefon kell, meg száz mindenféle apróság, amiket a háziúr nem hajlandó megcsináltatni. A háziúr Miklosics gróf, Lili elvált férjének nagybátyja, aki vidéken él. Hajlandó akármilyen hosszú szerződést adni. Én természetesen nem dön-

tök ebben a kérdésben. Lehet, hogy neked a lakás nem fog tetszeni. De mindenesetre nagyon rábeszéllek. Akár ma is megnézheted. A közlekedés nagyon jó, mehatsz a tizenhatos autóbusszal, vagy ha sétálni akarsz, a siklót is használhatod. Ha például meghívlak vacsorára, pár lépést még a Mátyás-templom sarkáig, felülsz és tíz perc múlva nálam vagy. Tulajdonképpen irigyellek, mindig arról ábrándoztam, hogy a Várban lakjam egyszer. Ja igaz, a bútorok elosztására is van ajánlatom, már legépeltem az irodában, estére hazahozom. A Pocok szobáját teljesen neked hagynám, csak arra kérnélek, hogy egy darabot engedj át nekem emlékül belőle.

— Az természetes.

— A többit is méltányosnak fogok találni. Amit egyikünk sem használ, azt eladjuk és a befolyó pénzt elosztjuk a két számlára. A költözködést, azt hiszem...

— Csak bízd rám. Azt vállalom.

— Na hát igazán passzió veled tárgyalni. Nagyon köszönöm. Mikor akarod megnézni azt a lakást?

— Mindegy. Akár ma megnézem. A sok dolgom felől igazán ráérek. Uri-utca... mennyit mondtál?

— Harmincöt. Ha a Szentháromság-tér felől elindulsz, jobbkézre esik. Ha napközben elmegy és megmutattatod magadnak a házmesterrel, délután elmondhatod a véleményedet. Este itthon vagy?

— Hogyne. Hiszen azt mondtad tegnap, hogy itthon vacsorázol.

— Igen, de azóta a helyzet változott. Mert amit este el akartam mondani neked, azt most elmondtam. Az estém tehát felszabadult. Mégis csak elmegyek bridzsezni. Nymwegen Pista már egy hete szólt, de aztán lemondtam neki. Most majd telefonálok, hogy mégis ráérek. Hát most szaladok is, drágám. Örülök, hogy a fontosabb dolgokban így egyetértünk. Viszontlátásra.

Felületesen megcsókolta anyja homlokát, kapta

holmiját és már szaladt. Magdolnának szinte ideje sem volt viszonzni a köszöntést. Ott maradt kábultan, értelmetlenül bámulva az ajtóra, amelyen leánya eltávozott. Míg a párbeszéd folyt, azt tudta követni. De most, hogy magára maradt, agya erőltelen volt ahhoz, hogy mindent egyszerre fontolóra vegyen, amit hallott. Csak lassanként összegezte a történeteket és történendőket. Hogy is volt csak? Tehát Klári külön akar költözni. Pénzügyileg is külön akar válni. Ezt nyilván már régóta előkészíti, hiszen az egész ügy teljesen kész, két külön lakást is talált már, a bútorokat is szétszította. Hetek óta kellett, hogy folyjék ez az előkészítés. Miklosics Lilivel órákon át tárgyalhatták ezt. Klári hazajött mindennap és egyetlen szót sem szólt. Így szokta máskor is. Mindent előre megszervezett, kidolgozott, elintézett, mindvégig hallgatott, s aztán vele csak a végeredményt közölte. Mint ahogy Miklosics Lilinek most még aligha van sejtelme arról, hogy Klári az egész irodát a saját kezébe akarja kaparítani.

Szóval, egyedül marad. A lánya itthagya. Igaz: felnőtt embernek számít, önállóan dolgozik. Olybá is lehet venni távozását, mintha férjhez menne. Mindenesetre külön otthont alapít. Ehhez joga van. S talán ez az óhajta természetes is. A maga világában akar élni. Anyjára már régesrég semmi szüksége nincsen. Mind igaz. De ha azt mondta volna: „Drágám, most annyi esztendő után különválnunk. Köszönöm, hogy jó voltál hozzám. Majd sokszor meglátogatjuk egymást, hiszen azért én a lányod maradok.“ És megölelték és megcsókolták volna egymást... Nem, az ilyet Klári nem szereti. Csak semmi szentimentális ellágyulás.

Ó, de hiszen mindez a kisebbik fele a dolognak. Úgy sem éltek közös életet, hiába éltek ugyanabban a lakásban. Az egymástól való elszakadásnak csak a külső formája változik. Ebbe már nem olyan nehéz beletörődni. Hanem amit csak úgy,

egy-két ideges mondatban odavetve elejtett. Az megdöbbsentő és fájdalmas.

Mai lányok. Mennyit hallani manapság ezt a két szót. Többnyire szülőktől gondterhelt sóhaj kíséretében. Vagy szoknyavadász hírében álló férfaktól, vígan csillogó szemmel. Ő ezt mindedig szenvedélyesen cáfolta. Nem igaz, nem igaz, nem igaz. A jobb társadalmi osztályokban még ma is gondosan nevelik a fiatal lányokat. Hosszú névsort tud mondani olyan úrilányokból, akikért tűzbe merné tenni a kezét. S milyen önérzetes nyugalommal beszélt ilyenkor, annak tudatában, hogy ő hogyan nevelte a saját leányát. De, ha az igazat most már őszintén meg akarta vallani magának, az utóbbi időben már kétségei bukkantak fel a saját lánya felől. Abba a névsorba, amelyet még most is nyugodtan fenntartott, a saját lányát már nem merte volna olyan vak bizalommal belevenni. De ezeket a kétségeket erőszakkal elnyomta magában. Még rendre is utasította önmagát, hogy Klárit gondolatban ennyire megsérti. Szólani nem szólt neki, a kérdést nem vetette fel. Részint azért, mert Klári kétségtelenül elvágott volna minden érdeklődést egy kurta és határozott válasszal. Részint azért, mert úgy érezte magát, mint a megcsalt feleségek, akik nem mernek faggatni, mert rettegnék attól, amit megtudhatnának.

Nem igaz, a mai lányok nem mind azok az elvetemedett, lélektelen, sikamlós kis állatok, akiknek a társasági szóbeszéd állítja őket. Vannak, igenis vannak, tiszta, komoly lelkű, derék lányok is közöttük, akik reszketve várják az esküvő után következő napokat. De az ő lánya nincs ezek között. Ha férjhezmegy, nem teheti fejére a mirtuszkoszorút. Igaz, hogy nem is nagyon akarja. Háziruhában esküsznek és templomba sem a templomért mennek, hanem azért, hogy kellemetlenségük ne legyen a jó társaságban. Mit szólna Meszlényi Zoltán, ha élne? Milyen örjöngéssel vonná felelősségre

a feleségét: „Magdolna, hogyan vigyáztál a szemem fényére, akit rádbíztam?“ S mit tudna ő felelni a tomboló és megalázott ember keserves haragjára? Semmit. Legföljebb annyit: „Őt kérdezd, a te természeted van benne. Ő is erősebb nálam, mint ahogy te is erősebb voltál. Amíg nagykorú nem lett, valahogy bírtam vele. Kéréssel, órákig tartó rábeszélésekkel, néha úgyszólván rimázkodással: ne járkáljon egyedül, ragaszkodjék a régi szabályokhoz, ne tegeződjék férfiakkal, ne vegyen részt olyan sportkirándulásokon, amelyekkel az jár együtt, hogy ismeretlen menedékházakban alszik. De aztán kisiklott a kezemből. Mit tehettem volna? Megélt a maga lábán. Ha jeleneteket csinálok neki, szó nélkül faképnél hagyott volna. Csak a jó Isten tudja, hogyan vigyáztam az ő jövője miatt a saját jóhíremre, mennyi örömtől megfosztottam magam miatta, mikor szerelmes voltam. Most itt állok én örömtelenül és itt áll ő a fátyol nélkül, amelyet eldobott magától. Neki, aki még hajadon, szeretője van. Nekem, aki asszony vagyok, nincs. Ezt a világot én nem tudom érteni. Nem értheted te sem, Meszlényi Zoltán, feküdj vissza a sírodba és örülj, hogy nem élsz.“

Megszólalt a telefon. Felvette a kagylót. Idegenszerű kiejtéssel azt mondta valaki magyarul, hogy az olasz követségről Perretti úr akar beszélni.

— Pronto, chi parla, prego?

Magdolna olaszul felelt.

— La madre della Claire. Bon giorno, signore.

És átadta leánya üzenetét. Az olasz úr kurtán megköszönte az üzenetet és letette a kagylót. Talán ez a Perretti a leánya udvarlója? Nem, hiszen ez nőtlen ember. Valószínűleg Nymwegen Pista, az házas. És mikor az telefonál, akkor Klári beviszi a telefont a harmadik szobába. Most már nagy a lakás, nem kell a fürdőszobába vonulni a telefonnal, mint ő tette valaha. Igen, a legvalószínűbb, hogy Nymwegen Pistával van viszonya, az Irma fiával. Köztudomású, hogy Nymwegen Pista csak névleg

házas, a gyerekek miatt nem válik, az asszonynak évek óta viszonya van egy pilótával. Micsoda világ. És ők is azt a szót használják, hogy szerelem.

— Klári, Klári, — mondta magában mély sóhajtással, — legalább tudnám, hogy szerelmesek vagytok...

De ezt alig remélhette. A Nymwegen Irma fia, aki a külügyminisztériumban szolgált, nevezetesen szép férfinak számított, de puha és akarattalan embernek, akinek semmi máson nem jár az esze, mint a kártyán. A nők úgy futnak utána, mint kopó-falka a vad után. Azé, aki hamarabb utóléri. Neki édes mindegy. Hagyja magát szeretni és becézni. És Klári sem az, aki igazi szerelemre engedné forrósodni a fejét. A szép térfi nyilván megtetszett neki, hozzáfogott, szívós eréllyel elvette a többiektől, lekötötte magának és most kedvére zsarnokoskodik fölötte. Mert alattvalók nélkül nem élhet. Ezért társult azzal az önállótnal, állati szorgalmú és ijedt természetű kis Miklosics grófnéval is. Afelett is uralkodhatik, ahogy akar. Anyjára már nincs is szükség.

Ment öltözködni. Letette pongyoláját. Leült toaletasztala elé. Belenézett a tükörbe és sokáig tétlenül vizsgálta magát. Igen, még mindig szép volt. Arca teljesen rántalan, híres arcbőre a tökéletesség maga: akár a porcellánból való virágok árnyalata. Hajában jobboldalt egy fehér csík, de inkább pikáns érdekesség, mintsem az öregedést hirdető jel. Rizs-porra, szemfestésre, simításra semmi szüksége, csak annyit használta a pamacsot most is, mint húsz évvel ezelőtt. Ha egészen modern akart lenni, végighúzta a rúzszt az ajkán. A termete valamivel teltebb volt, mint régen, de kifogástalan. Az utcán most is utána fordultak az emberek. Névtelen rajongók felhívták telefonon, de az első két mondatnál tovább nem jutottak. Leveleket is kapott és névtelen virágküldeményeket is, sőt most többet, mint fiatal korában. A leveleket eldobta, a virágo-

kat sajnálta eldobni, de únta őket. Hogy valaha egy esztendeig szerelmes volt valakibe, arra jóindulatú megbocsátással gondolt vissza. Mosolygott akkori vergődésén és a szakítást követő idők fájdalmain. Az a tűz, amelyet annak az egyetlen férfinak sikerült meggyújtani idegrendszerében s amely összesen egy esztendeig lángolt, már rég kialudt benne. Éppen olyan érzékek nélkül való életet élt, mint a Detky Pál felbukkanása előtt. Jól aludt, sokat úszott, tökéletesen egészségesnek érezte magát. Egyetlen ponton voltak kellemetlen érzései: ha a fogai jutottak eszébe. Mert ő tudta, amit tükre nem mutatott, s amit mosolygásakor sem vehetett észre senki: elül két fogát halálra ítélte a fogorvos. A két egymás mellett fehérlő fog már nem állt szilárdan. Ingott mindakettő. A fogorvos megmondta, hogy nem messze van az az idő, mikor azt a két fogat ki kell venni és helyökre hamis fogakat kell csavarni egy belső és nem látható hidacska segítségével. A hidacsokát oda kell majd erősíteni a még egészséges szomszéd fogakhoz. Így ez tartani fog néhány évig. Azonban előrelátható, hogy ezek a szomszédok is meglazulnak. S majd elkezdődik a baj a másik oldalon is. És akkor bizony jön a fogsor. A pápaszemmel együtt. Idestova itt az öregség. Amelyre tulajdonképpen vágyott is már lassanként. De ép fogakkal szerette volna megérni. Már előre irtózott attól a gondolattól, hogy idegen tárgyat kell hordoznia a szájában.

De erre korán volt még gondolnia. Az a két fog még egészen picit mozgott csak. A mozgást csak akkor érezte, ha óvatosan oda' intott mutatóujja érzékeny hegyével. Különben mosolya hibátlan, ápolt fogakat mutatott. S aki idegen jól megnézte az utcán, semmiesetre sem mondta többnek negyven évesnél. Most, amikor az ötvenes szám küszöbén állott. Nemrég múlt el negyvenkilencedik születése napja. Még pedig minden kellemetlenség nélkül: nem gratulált senki. Klári egyszerűen elfelejt-

tette. Aki bizonyára nem felejtette volna el, a szegény és kedves Korff Egon gróf, az már évek óta nem élt. Phil és Bodó, akik néhány évig számon tartották, lassacskán nem emlékeztek meg erről a napról többé. Csak halottak napján szoktak eljönni, hogy Pocok emlékének áldozzanak, és Jézuska estjén jelentek meg, mint hagyományos meghívottak. A születésnapról tehát senki nem vett tudomást. S ő csak magában tünődött el azon, hogy most még egyetlen olyan esztendeje van hátra, mikor életkorát a négyes számmal kezdheti. Ámbár, ha tetszik neki, még hosszú éveig teheti. Más nőnek görcsösen kell kínlódnia, hogy éveiből letagad hasson valamit, neki az igazi életkorát senki sem hiszi el. Mindig mulatságot okozott neki a fiatal vámtisztek arca, mikor külföldi határátlépéskor belepillantottak útlevelébe, visszahőköltek, bámulva rápillantottak, aztán megint az útlevelébe néztek.

Felöltözött, végignézte magát az állótükörben. Onnan a híres szép Meszlényiné nézett rá vissza. Akinek ezelőtt hat évvel, negyvenhároméves korában, pörösködnie kellett egy illatszerésszel, hogy vonja be azokat a díszes fürdőszó-dobozokat, amelyekre az ő, nem tudni, honnan szerzett, arcképét sokszorosította. A pert megnyerte, a kártérítésről lemondott, azóta az illatszerész hálából minden karácsonykor óriási rakományt küld pipereholmiból. És az a szép Meszlényiné nézett vissza a tükörből, akit négy évvel ezelőtt, tehát negyvenötéves korában, meglátott a Budapesten időző maharadzsa, kinyomozta a szépség kilétét és elküldte titkárját az Andrássy-útra, hogy szeretne megismerkedni. Mire Magdolna azt válaszolta, hogy amennyiben véletlenül közös ismerősök társaságában találkoznak, az érdekes ismeretségnek nagyon fog örvendeni, más módot azonban nem tud. Ezt a titkár elfecsegte egy újságírónak, az megírta, s akkor a lapok egy hétig ostromolták fényképért az Andrássy-úti lakást. Magdolna nem mehetett az utcára, lent fotoriporterek

várták. Mígnem a maharadzsa elutazott, s ezzel az ügy érdekessége a lapok számára megszűnt. Az a szép Meszlényiné egyenesedett ki a tükörben, akit tavaly, tehát negyvennyolcéves korában, felkért Elizabeth Arden Budapesten járó üzletvezetője, hogy vállalja egy Budapesten alapítandó nagyszabású szépségügyi intézet igazgatónöi állását; nem lesz semmi dolga, csak naponta egy-két órát ott kell tartózkodnia az üzletben és ezért annyi fizetést kap, mint egy magyar miniszter. Magdolna megnézte magát. Azon tündődött, hogy lehet valahol messze a világon, valami távoli őserdő mélyén, amerre soha ember nem jár, egy tisztás közepén egyetlen szál szép virág. Nem látja senki és nem is fogja látni. Lassan-lassan hervadni kezd.

Mikor elkészült öltözködésével, becsengette Mámit. Az öreg betotyogott.

— Tessék, instálom.

— Nagy újság van, Mámi. Költözködünk.

— Igenis, — felelt Mámi egykedvűen, — hová?

— Hogy hova, az majd akad. Nem ez a fontos benne. Hanem az, hogy Klári nem fog velünk lakni.

— Nem?

— Nem. Külön költözik Miklosics grófnéval. Mi ketten maradunk, öreg Mámi.

— Igen. Ejszen eddig is valahogy olyanformán voltunk, báróné lelkem. Majd csak megleszünk ezután is.

— Jól van, Mámi. Hát én most elmegyek. Ha telefonálnak, a lány mondja meg, hogy itthon ebédelek.

Magdolna lement az utcára. Korán volt még, gyalogolni akadt kedve. Elindult a Duna irányában. Gyönyörűen sütött a nap, valami kedves mélabúval. Eszébe jutott Tompa verse, amelyet südő-lány korában az Ákos-szerelem idején jegyzett meg s azóta sem felejtett el:

Őszi lombok hervadása,
 Őszi napfény ragyogása.
 Hervadásból, fényből támad
 Lelkemen e kedves bánat.

Kedves bánat volt csakugyan, ami előntötte szívét. Nem háborgott benne Klári ellen sem harag, sem szemrehányás. A maga életét akarja élni. Ez természetes emberi önzés. De tiltakozni ez ellen és mindenáron ragaszkodni az együttéléshez, olyan önzés volna, amely csak látszatra anyai, mert nem a gyermek szempontjait nézi. Vannak anyák, akik látszólagos anyai érzésből, de alapjában a legönzőbb indulatból, kölönc gyanánt kötik magokat leányuk életére, tönkreteszik házasesetét, boldogtalanságba hajszolják, csak azért, hogy az ő kölyökkereső majomszeretetök kielégüljön. Tulajdonképpen nagyon kevés igazi szülő van a világon. Száz között egy akad, aki el meri mondani: „Nem a gyerek rendeltetése, hogy én jól érezzem magam, hanem az én rendeltetésem, hogy a gyerek jól érezze magát.“

Jól kilépve mendegélt az Andrassy-úton és visszaemlékezett arra a nem is olyan régi időre, mikor ezt a szép utat kockás faburkolat fedte, gumikerekű fogatok suhantak rajta, s ebből csak a lovak patáinak ütemes, tompa csattogását lehetett hallani. Most lovat egyet sem látni, gépkocsik zúgnak egymásután, az innenső oldalon a város felé, a másik oldalon a liget felé igyekezve sorban. Más kép, más világ. Akik a régi világból itt maradtak, s akikkel valaha az élet felé csattogtak a lovak, azokat most már kifelé viszi a gépkocsi.

A Lánchídig gyalog ment, ott felült a tizenhatos autobuszra. Felment a Várba, megnézni azt a lakást. Már a kapu nagyon megtetszett neki. A kis udvar is, amelyen még vidáman zöldelt a gyepp. Hátul falépcsőn ment fel a szóbanforgó lakásba, a házmester hozta a kulcsot. A lakók nem voltak otthon. Csak az ajtóból kukkantott be, mindig ellenére volt kéretlenül véteni a más otthona ellen. Két kicsiny szoba

tűnt eléje, kispolgári holmival, mintha csak Fügeden lépett volna be valami ismeretlen családkhoz. De ez a pillantás elég volt ahhoz, hogy meglássa: a padló görbedő szélű deszkái helyett parkettet kell csináltatni. A konyha piciny, de valahogyan el lehet boldogulni rajta. Fürdőszobára és a Mami szobájára éppen csak hogy hely akad. Takarításra, házi munkára bejárót kell venni.

— Mennyi a házbér?

— Hatszáz pengő.

— Hatszáz egy negyedre? Ilyen bolondot ne mondjon.

— Nem egy negyedre. nagysága, kérem. Ez évi bér, hatszáz pengő, nagysága kérem.

— Jól van, kiveszem. Én Meszlényi báróné vagyok. A leányom már járt itt, úgy-e?

— Ó, kezeit csókolom, méltóságos asszonyom, igenis. Bocsánatot kérek, nem tudtam, hogy kit tiszteljek. Igenis. Majd megjelentem a méltóságos gróf úrnak, igenis.

Mikor kilépett az utcára, szerette a házak kisvárosi hangulatát. Az ódon kis paloták és nyugalmas külsejű polgárházak sora a hunyorgó napfényben a csendes nyugalom és a megenyhülés érzésével töltötte el. És már örült annak, amiért reggel még sírva fakadt. Jó és kedves lesz itt egyedül lakni, vendéget alig fogadni, sokat ülni otthon könyv mellett, vagy zongora előtt, alkonyatkor sétálni a bástyán, téli estén hallgatni a tüzet és Mami behallatszó jövés-menését. És talán utolsó lakásának is szánta ezt az életet. Ha még sok van hátra, akkor húsz-huszonöt év múlva is itt lehet örülni a csendnek és békességnek. Talán már bottal fogja járni azt a falépcsőt, hátul az udvarban, tisztos feketében, ápoltságos fehér hajjal. S talán Klári mégis férjhez megy és néha unokák lármája fogja felverni az eldugott kis lakás nagymamai csendjét. Milyen kár, hogy így fordult a Klári élete. Lehetne már tízéves leánya. És annak tíz év múlva már lehetne gyereke. A déd-

unoka, aki minden vasárnap délután eljönne déd-anyóhoz. Mialatt a várbeli utcákon hósipka fedné a házakat, belépne hangos lármával, pirosra csípett orral, sapkájához kötött pamut-fülvédővel a kis kölyök, azonnal az ebédlőszekrény aljához sietve, ahol a torta várja... Nem, ez csak ábránd. Még az is nagy kérdés, hogy az unoka örömét megadja-e a jó Isten.

A jövés-menéstől étvágya támadt. Bement a Ruszwurm-cukrászdába. Kevesen voltak ott, egy-két jól öltözött úriember itta kései reggelijét: kiabált róluk, hogy miniszteriális emberek, agglegények, akik későn járnak be a hivatalba, belügybe vagy pénzügybe. De a belső szobában fiatal pár ült. Egy-egy sütemény fölé hajolva beszélgettek, a fiú nagy lendülettel suttogott a leánynak, az pedig pirosan és boldogan hallgatta. Nagy gyakorlatuk még nem igen lehetett, mert a térdöket mohón nyomták egymáshoz az asztal alatt, nem gondolván arra, hogy más igen jól láthatja, amit ők az asztal márványlapjától nem láthatnak. Milyen szavakat mondhatnak vajjon? Bizonyára ilyeneket: örökre, nagyon, soha, teljes szívemből, csak te. Magdolna megbocsátó gyengédséggel, úgyszólván részvétellel pillantott néha rájuk. De egyszerre eszébe ötlött a gondolat: ezek mai fiatalok, talán már viszonyuk is van. És talán a kis szőke fruska anyja éppen most mondja valakinek nagy-büszkén: „Az én lányom egészen más.“ Erről Klári jutott eszébe. Elfordította a fejét a fiataloktól. Tovább eszegette a maga süteményét.

Aztán ismét kint állott a Szentháromság-téren. Eredetileg úgy tervezte, hogy bemegy a városba és elnéz a Szegényvédelmihez. Legutóbb kint járt egy barakktelepen, hogy megnézzen néhány nincstelen családot, erről akar beszámolni a központban. De most már nem volt kedve. Egy darabig ugyan találgatta, vajjon mekkora autóbusz-költséggel és hány villamoskisszakasszal tudná a legjutányosab-

ban megjárni az egész utat. Ez mindig gyönyörködtette veleszületett takarékoságát. Ha hosszú elmemunka árán, amely szinte hadászati tervhez vagy rejtvényfejtéshez hasonlított, sikerült olyan útvonalbeosztást kieszelnie, amelyen hat fillért megtakarított, olyan öröm töltötte el, mintha csatát nyert volna. Most is különböző átszállásokon, autóbusz és villamos többféle kombinálásán járt az esze, de elunta. Úgy határozott, hogy a Szegényvédelmit holnapra halasztja, most pedig ebéidő előtt elmegy a Gellértbe, a pezsgőfürdőbe. S mialatt odaállt várakozni az autóbusz-állomáshoz, azon gondolkozott, hogy az elmúlt idők rajta magán is sokat változtattak. Serdülő lánykorában inget volt köteles ölteni, ha a fürdőkádba lépett, és Abbaziában szó sem lehetett arról, hogy a közös tengeri fürdőbe betegye a lábát. Most pedig maga sem talál semmit abban, hogy feszes trikóval fedett termetét férfiak nézessék a fedett uszodában, vagy a Hullámfürdőben, vagy a pezsgőfürdőben. Ha Klári száz lépést tett előre, ő maga is tett tizet. A szemérem is tud kopni, mint a sokat használt szerszám. Moziban egyszer régesrégi képeket mutogattak, többek között tengerparti jelenetet, amelyben a nők tetőtől-talpig nekiöltöztek a víznek és bámulatos, sok ráncú lebernyegeket öltöttek. A nézőtéren hangos derűltség futott végig, és Magdolna azon vette észre magát, hogy együtt kacag a kacagókkal. Holott a háború előtt ő maga is ilyen fürdőruhát hordott. Most pedig szerfölött nevetségesnek találta. Mintha a húszéves Magdolnát hangosan kinevette volna a negyvenen túli, aki levágatta a haját, sok időt fordított kézápolásra és a száját piros festékekkel kente be.

A pezsgőfürdőben kevesen voltak. Ezt szerette. Szabadon úszhatott néhány jó hosszú tempót, nekierezthette erős rúgásait és széles karcsapásait. De valaki más ugyanígy örvendhetett a ritka lehetőségnek, mert éppenséggel háton úszott, semmire

sem figyelve. Koponyájával neki is szaladt a Magdolna térdének. Alapos rúgást kapott.

— Oppardon, — mondta a rúgott ember.

Magdolna is szólt volna, de egyszerre elámulva állott talpra a vízben.

— Feri!

Az volt, Rozsály Feri. Akit hosszú évek óta nem látott.

— Na nézd, Magdolna! Ilyen meglepetés!

Nevetve szorítottak kezét a víz alatt. Aztán Feri kezetsókolt a víz felett.

— Ferikém, hogyan kerülsz ide? Hiszen én téged Amerikában hittelek.

— Tegnap jöttem haza onnan. Hadd nézzelek már! Bizonyisten még szebb vagy, mint mikor utóljára láttalak. Hogy csinálod ezt? Mert én bizony úgy kopaszodom, hogy beszélni is rossz róla. Hogy vagy? Klári hogy van?

Magdolna a fejét rázta.

— Nem, öregem, ez így nem megy. Eleget fürödtél már?

— Jó félórát. Elég is.

— Hát akkor hallgass ide. Most tizenkét óra. Gyorsan felöltözünk és felmegyünk a hallba, de az első emeletre. Én háromnegyed kettőig ráérek.

— Nagyszerű. Én is.

— Akkor siessünk. Akkorát fogunk beszélgetni, mint ez a ház. Most gyorsan öltözködni.

Még nem volt fél egy, mikor már ott ültek a néptelen társalgóban, előttük egy-egy pohár ürmös.

— Most beszélj, Feri. Mi az, hogy hazajöttél? Szabadság?

— Nem. Végleges. Olyan erős honvágyat éreztünk már, hogy megpiszkáltam az összeköttetéseimet. Hazahozattam magam.

— Várjál csak. Mikor legutóljára beszéltünk, még egyenruha volt rajtad.

— Igen. Akkor jöttem haza Varsóból, ahol katonai attasé voltam. Akkor vetettem le az angyal-

bőrt. Polgári állást kaptam: New Yorkban lettem a Külkereskedelmi Hivatal megbízottja. Nagyon érdekes munka volt, igazán szerettem csinálni. Odakint jött a két kisebbik gyerek...

— Ó, már négy gyereked van, Ferikém.

— Négy. És mind a négy fiú. Hát kérlek, kezdem észrevenni, hogy ezek a kölykek rosszul beszéinek magyarul. Ezt már nem lehetett elviselni. Különbösen is megvallottuk egymásnak a feleségemmel, hogy rettenetesen vágyakozunk haza. Három évig egyszer sem voltunk itthon. Hát most itthon vagyunk. Új beosztást kaptam.

— És hogy vagytok? Mennél hamarabb látni akarom a feleségedet. Hogy van?

— Azt hiszem, mire hazamégy, telefonüzenet fog várni. Rábíztam, hogy hívjon fel. Megvan nagyszerűen, köszönöm.

— Jól éltek, Ferikém?

— Hála a jó Istennek, ma is úgy vagyunk, mint az első esztendőben. Tudod, mindennap el kellene mennem a templomba hálát adni, hogy ezt az aszszonyt az utamba vezette. Nem érezzük mi jól magunkat, csak egymás mellett. Legjobban szeretünk otthon maradni és beszélgetni. Vagy akár nem is beszélgetni, csak nagyokat hallgatni és üldögelni együtt.

— Hány éves házasok is vagytok?

— Tizenöt.

— Igen, tizenöt. Kevéssel a Pocok halála után esküdtetek. Tizenöt. Hát ilyen is van? Mondd, és jó vagy hozzá? És tisztességes?

Rozsály Feri nagyot nevetett.

— Tudod, másnak ezt nem mondom meg, mert kinevetnek. De neked megmondom. Én még soha nem néztem más nőre, mióta házas vagyok. Nem nagy érdem tulajdonképpen, mert nekem csak ő tetszik.

— Ó istenem, hogy ilyet is hall az ember. Ferikém, visszaadod a hitemet a világban. Bizony Isten

szeretnék megölelni. Nem voltál ám mindig ilyen Engem bizony megcsaltál.

— Talán ha elvettelek volna, téged meg is csaltalak volna. Pedig gyönyörű vagy. Titokzatos dolgok ezek. De nem is töröm ilyesmiken a fejemet. Örülök neki, hogy megtaláltam a páromat. Ő is éppen így örül. Gyakran mondogatjuk is egymásnak. A négy fiú egészséges, mint a makk. Mi kell egyéb az életben? Boldog ember vagyok, Magdolna. De ne rólam beszéljünk, mert akkor vége-hossza nincs a hencegésnek. Beszéljünk rólad. Tudod-e, mióta nem beszéltünk részletesen és bizalmasan a dolgaidról? Mióta házas vagyok. Ha találkoztunk is, nem voltunk egyedül. Most mondj el mindent. Kezdd ott, a legelején. Nagyon szenvedtél a kisfiú miatt?

— Nagyon. Most is szenvedek. Nem lehet ebbe beletörődni soha. Ez a fájdalom csak velem együtt fog meghalni.

— Szegény Magdolnám, meg tudlak érteni. De legalább megvan a másik gyereked.

— Sajnos, alig.

— No. Csak nincs valami baja?

— Nincs, nincs. Duzzad az egészségtől, hála Istennek. De szeretnék sorrendet tartani. Ez majd csak a végén jön. Most úgy ugrom rád, mint héjja a kis csirkére. Te vagy az egyetlen, aki előtt ki tudom önteni a lelkemet. És ha nincs kivel együtt örülni, vagy nincs kinek panaszkodni, az nagyon rosszul esik, Ferikém. Nem unod hallgatni?

— Ó dehogy. Ha nem akarnál beszélni, faggatnálak.

— Hát van valami, amit te nem tudsz. És amit más sem tud. Kevéssel azután, hogy Pocok meghalt, még egy nagy érzelmi megpróbáltatáson is keresztülmentem. Szerelmes voltam. Először igazán életemben. Boldog voltam. Megtanultam, milyen érzés az, mikor egy asszony boldog. És ez a boldogság egy napon összetört. Akit szerettem,

megcsalt. Látod, most önzésből is örülök annak, hogy olyan vagy, amilyen vagy. Csak tiszta ember érthet meg engem. Rögtön szakítottam veled. Mert akinek nem hihetek többé, avval nem lehetek boldog. Megértesz engem?

— Tökéletesen.

— Mert mások aligha értenék meg, ha elmondanám nekik. Hallom néha, hogy asszonyok hogyan beszélnek az ilyesmiről. „Mit tettem volna? Megbocsátottam neki. Férfiaknál nem lehet azt úgy venni.“ Ezt viszont én nem értem. Ügylátszik, tévedésből helytelen világba születtem. Velem csak baj történhetik. Ahogy a barlangomból kibújok, már megvan a baj. Hallgass ide, elmondom neked, mit láttam egyszer az állatkertben. Klárival egy időben sokszor mentem oda. Volt a medvék között egy gonosz kis fekete medve. Mellette két ketrec üres volt. Egyszer az egyikbe új medvét hoztak, mamlasz, kedves, szelid barna medvét. Ez az új medve mindenkit szeretett. Ha kenyert kínáltak neki, úgy tudott örülni, mint egy ember. Tele volt az életben való hittel, még a fogság ellenére is. Eljátszogatott a ketrecben egy fagolyóval, gurigázta, lökdöste, megtámadta, hanyatt feküdt vele. Komolyan mondom neked, kacagott. Volt valami különös, boldog dörmögése. Hogy milyen szép az élet még a ketrecben is, az ilyen boldog dörmögéssel tört ki belőle. A másik, a gonosz fekete, a rács legszéléhez húzódott, kidugta az orrát az új szomszéd felé és várt. Egyszer csak a boldog barna medve észrevette, hogy neki szomszédja van. Ropantul megörült. Ő is odament a rács legszéléhez és addig mesterkedett, míg a rács között ki tudta dugni az orrát a másiknak az orrához. Mintha csak boldogan meg akarta volna csókolni társát a fogságban. A fekete villogó szemmel várt, míg ennek a hiszékeny bolondnak az orra egészen közel ért hozzá, akkor villámgyorsan odakapott és teljes erejéből belemart. Nagy darabot leharapott belőle.

Ez szegény felordított és visszahúzta a fejét. Caf-rangokban lógott az orra és erősen vérzett. Mi Klá-rival néztük ezt és a lélegzetünk is elakadt. A sze-gény megmárt medve zokogni kezdett. Akár egy ember. De hidd el, nemcsak a testi fájdalomtól sírt, hanem a szörnyű csalódástól is. Szeretettel, jószággal, bizalommal, hittel közeledett és ezt a vá-laszt kapta. Hát Ferikém, az élet a fekete medve és én vagyok a barna medve. Kidugtam az orromat, az élet rögtön véresre harapott. Megesküd-tem tehát magamban, hogy soha többet az orromat nem dugom ki. Visszavonultan éltem, egy-két kö-zeli ismerősön kívül senkivel nem érintkeztem. Maradt a leányom. Neki szántam minden gondola-tomat és az egész életemet. Addig is jó anya voltam. De a csalódás után még azt az ürességet is, ami sajgott bennem, csak ővele akartam kitölteni. Az angol miss éppen akkor férjhez is ment. Nem vettem másikat. Nyilvános iskolába adtam a gye-reket és mindennap vele együtt tanultam. Nem jár-tam társaságba, semmi más nem létezett számomra a világon, mint egyik gyerekem emléke, és a má-siknak a fejlődése. Azt terveztem, hogy letétem vele az érettségit, aztán beiratom műtörténeti kur-zusra az egyetemre, felvétetem magamat a Park-klubba, társaságba viszem, báloztatom és roppant gonddal és óvatossággal mellette leszek, mikor a szíve jelentkezni kezd. De ezek csak szép tervek maradtak. Klári semmi áron sem akart az úgyne-vezett társaságba kerülni. A Park-klubot hevesen ellenezte. A műtörténetet ellenezte. Ehelyett ok-vetlen kereskedelmi tanfolyamot akart végezni. Nem akartam olyasmire erőltetni, amihez nincs kedve; amellettsz tetszett is nekem, hogy olyan józan és életrevaló, és hogy dolgozni akar. De akkor kez-dett lelkileg különválni tőlem. Zárkózott volt, nem közölt velem semmit. Olyan ismerősöket szerzett, akik nekem nem voltak ismerőseim. Sokat sportolt. Úszni járt és sí-kirándulásokat csinált. Minden

héten, minden nap, minden órában éreztem, hogyan távolodik tőlem. A felfogása önálló lett. Megmosolyogta az elveimet. De azért úgy tessék-lássék szót fogadott. Egy szép napon huszonnégyéves lett. Akkor bejelentette nekem, hogy egy barátnőjével, a Miklosics gróf elvált feleségével, fordítóirodát alapít. Bámulatosszorgalommal és kitartással meg is alapította. Nem telt bele egy félesztendő, már jól keresett.

— Miféle iroda az? Nagyon érdekes.

— Mondom, fordítóiroda. Ha valami okmányt le kell fordítani szerb nyelvre, neki van szerb fordítója. Ha egy kereskedő a portékája reklámját tíz nyelvre akarja lefordíttatni, elküldi a magyar szöveget az irodába, visszakapja tíz nyelven. Írók fordíttatnak nála angolra filmvázlatokat, hogy ha valami amerikai mozinagyság jön Pestre, kéznél legyen az eladandó ötlet angolul. Minisztériumoktól is kap munkát. Különösen a külügyből. De a belügynek is van úgynevezett fordítóosztálya, az szintén gyakran dolgoztat vele. Követségek is rendelnek nála.

— Roppant ügyes.

— Kitünő. Mintaszerűen csinálja. Az összekötéseit remekül ápolja. Ő maga is igen jól tud nyelveket, a barátnője is. Az elején néha csak három-négy órát aludt, hajnalig dolgozott és reggel már ott volt az irodában. És amilyen gyorsan haladt előre az iroda, ugyanolyan iramban függetlenítette magát tőlem. Egyedül maradtam. A fiam halála még mindig kegyetlenül égetett, és a szerelmi csalódáson sem olyan könnyen estem keresztül. Elkezdtem magamnak valami tartalmat keresni. Először olaszul tanultam. Meg is tanultam nagyon jól, most is sokat olvasok olaszul. De mikor már tudtam, megint nem találtam a helyemet, megint nem tudtam mit csinálni magammal. Akkor elkezdtem háziiparral foglalkozni. Csipkével, paraszthímzéssel, ilyesmivel. Gondoltam: én is boltot nyitok,

mint Klári. Nem baj, ha nem keresek is, csak rá ne fizessek. Gyönyörűségem telik benne és néhány szegény parasztasszonyt pénzhez juttatok. Az előzetes szervezéssel eltelt egy félesztendő. A bolt két hónapig élt. Jobbról-balról becsaptak, egy alkalmazottam megszökött a pénztárral. Csúnyán ráfizettem. Akkor Klári addig erőszakoskodott, míg megtanultam bridzsezni. Szórakoztatott, mulattott. Egy évig éjjel-nappal bridzseztem. De annyi nem kívánatos emberrel kellett összejönnöm, hogy egy napon megcsömöröltem tőle. Abbahagytam. Most már csak nagyritkán ülök le játszani, rendszerint akkor, ha Klári utolsó pillanatban telefonál, hogy nincs negyedik, rohanjak megmenteni a társaságát. Akkor elhatároztam, hogy én is fordítok. Angol, francia, német vagy olasz regényeket magyarra. Egyet le is fordítottam. Most már tudom, hogy rosszul. De meg olyan nyomorúságot ismertem meg, annyi állástalan írót láttam kiadók előszobájában kuporogni és szorongani, hogy tisztességtelen dolognak láttam ilyen szegény emberek elől elvenni azt a pár pengőt. Abbahagytam. Akkor jótékonysággal kezdtem foglalkozni. Van egy bizonyos Szegényvédelmi Intézet. Olyan úrinők segítenek ott, akiknek sok a ráérő idejük. Szívszaggató nyomort ismertem meg, leírhatatlan szennyben sínylődő gyerekeket, ocsmány betegségeket. Itt meg is maradtam. Segítek, amit lehet. De érzem, hogy ez sem ad igazi tartalmat az életemnek. A lányom adhatna, ha rámszorulna, ha bizalmas volna hozzám és mellette kellene állnom. De ő nem szorult rám...

— Bocsáss meg, Magdolna, de ez a világ rendje. A kicsik felnőnek. Ha a kis fecskét az anyja megtanította repülni, akkor a kis fecske elrepül. Te pedig együtt élsz a gyermekeddel. Ez már ajándék az élettől.

— Talán az volt máig. De Klári éppen ma reggel közölte velem, hogy külön költözik. Ma dél-

előtt már lakást néztem. Egymagamnak. Látod, én még anya sem lehetek. Azt már csak igazán elvárhattam volna az élettől, hogy az anyaságom örömeiben hihessek. Kidugtam az orromat. Most vérzik.

A férfi fejét csóválta. Meleg barátság világított a nézésében.

— Hány éves vagy, Magdolna?

— Negyvenkilenc, — felelte ő habozás nélkül.

— Mennyi? — bámult a férfi.

— Mondom, negyvenkilenc.

— Hihetetlen. Várjál csak... de igen, kijön. Az ember rád néz és elámul. Mondd, hát nem mehetnél férjhez?

— Szerelem nélkül? Azt nem. De ne törd a fejedet, hogy mit kellene velem csinálni. Az én programom kész. A mai napon ezennel elkezdek megöregedni. Majd elmotoszkálok a dolgaimmal, amíg egyszer végleg el kell mennem. Jótékonykodom. Sokat járok templomba. Aztán mindig akad valami, ami érdekel. Most például át kell alakítanom és be kell rendeznem a lakásomat. Az nagy passzió.

— Hopp, éppen ma kértek tőlem támogatást egy nagyon tehetséges berendező művész számára. Nem is tőlem, hanem a feleségemtől. Hallottál ilyet? Egy napja vagyunk Pesten és már protekcióért nyaggatnak. Azt hallom, hogy ez most járvány idehaza. Talán próbáld meg, hogy mit tud. Hátha csakugyan olyan jó.

— Kérlek, szívesen. Hívjon fel telefonon és hivatkozzék rád. Most mennem kell, háromnegyedik. Úgy elrepült az idő, hogy hihetetlen. Estig itt tudnék ülni veled. Szóval, telefonon megbeszéljük, hogy mikor jövünk össze, jó? Hol lakol?

— Egyelőre itt a Gellértben. Most keresünk majd lakást mi is.

Együtt mentek a kijáratig. Ott Feri kezét csókolta. Melegen köszönt a viszontlátásig. Aztán még

tartotta a Magdolna kezét, mint aki mondani akar valamit. Magdolna kérdő pillantással nézett rá.

— Kár érted, — mondta a férfi.

Ő elmosolyodott és indult. Ment a villamos-megállóhoz. Várta a következő kocsit. Két fiatal-ember állt mellette. Egyik meglökte a másikat. Rápillantottak és összesúgtak. Magdolna elfordult. „Ne fáradjatok, — gondolta magában, — nem érdemes. Kár értem.“

II.

Valóban telefonáltak egymásnak. Abban maradtak, hogy most „nagy a rumli“. Mind a két félnek lakásgondokban főtt a feje. Ha majd mind a ketten rendbejönnek, okvetlen megint felhívják egymást. Magdolna letette a kagylót és tudta, hogy évekig nem fogja őket látni. Feri felesége nem is volt nagyon lelkesen nyájas, csak éppen udvarias és kedves. „Terhökre lennék“, — gondolta magában Magdolna. És odatette nevüket még néhány jóismerős mellé, akik lassankint elmaradoztak tőle.

A lakással úgy fordult a dolog, hogy Klári már néhány nap mulva érdekes újsággal érkezett haza. Nemcsak hogy lakót szerzett az Andrássy-úti házba, hanem egyenesen vevőt. Az Andrássy-úti ház most egy örökséghez tartozott, amely körül elkeseredett és bonyolult hagyatéki pörök folytak. A patvarkodó örökösök a pörök eldőltségéig ügyvéddel kezeltették az ingatlanokat, az ügyvéd örült, hogy a házat pénzzé teheti.

— Kinek tudtad eladni? — kérdezte Magdolna, tiszteletet érezve leánya üzleti ügyessége előtt.

— Rősernek, az öreg bankvezérnek, aki néha fordított nálam. Azt hiszem, a felesége valami volt színésznő. Nagyon gazdagok. Megtudtam, hogy villát akarnak venni. Összehoztam Rősert az ügy-

véddelel. Az alkú hamar ment. Száznyolcvanezer pengő a vételár. Mihelyt aláírják a szerződést, a rendes egy százalékot megkapom. Keresek ezer-nyolcszáz pengőt azzal, hogy négyszer telefonáltam.

Magdolna elismerően bólogatott. De már másutt járt az esze. Az élet útjai furcsák. Most tehát Zsoldos Bella fog lakni ezekben a szobákban, ahol eddig ő lakott. Egyszer már cseréltek lakást. Régesrég. Mikor Zsoldos Bella után ő költözött a Detky Pál szívébe. Vajjon hogyan él Detky Pál? A nevét minduntalan olvashatta utcai színlapokon, újságban. De nem igen járt olyan társaságba, ahol hallhatott volna felőle. Csak annyit tudott, hogy furcsa házaséletet él. Békésen megvan a feleségével, de néha hetekre, sőt hónapokra külön költöznek, de együtt járnak vacsorázni. Akkor aztán megint összeköltöznek, de külön járnak vacsorázni. Vajjon szereti még Detky Pált? Ezt a kérdést nem most tette fel először magának. Egy ízben, három évvel ezelőtt a Visegrádi-utcában akadt dolga és elment a régi kapu előtt. Akkor erősen megdobbant a szíve. És hosszasan elgondolkozott hajdani szerelméről. Végül úgy döntött, hogy még mindig szeret egy bizonyos embert, de átszellemült fantómot, akinek az élő emberhez semmi köze. Ezt állapította meg most is magában.

Az a lakásberendező, akit Feri említett neki, csakugyan jelentkezett telefonon. Engedelmet kért, hogy személyesen felkereshesse. Magához rendelte másnap délutánra. De mikor a kagylót letette, már elfelejtette a nevét. Valami egyéniségtelen neve volt, amelyet nincs miről megjegyezni. Nem baj, majd megmondja holnap mégegyszer, hogy hívják.

Az elfelejtett nevű ember nem jól kezdte pályafutását Meszlényi bárónénál. Jó félórát váratott magára. Mikor belépett végre, olyan zavar látszott rajta, hogy majdnem sírt.

— Bocsánatot kérek ezerszer, méltóságos báróné, én nem is tudom, hogyan mentsem ki magam.

— Nehéz lesz, — mondta Magdolna, — én megbízható embert keresek. Lásza be, hogy aki ezzel kezdi...

— Kérem, méltóságos báróné, — vágott közbe a berendező, — ne tessék erről az egy esetről megítélni. Könyörögve kérem, adjon alkalmat, hogy megmutathassam, milyen megbízható és pontos vagyok. De most olyan dolog jött közbe, és pláne olyan helyen, ahol nem volt telefon, hogy én... hogy én... Kérem, tessék a véleményét felfüggeszteni.

A látogató úgy nézett a ház asszonyára, mint az asztalnál leselkedő éhes állat.

— Hát majd meglátjuk. Telefonon nem jól értettem a nevét.

— Kelen. Nevem Kelen.

Már leült. De most ráébredt arra, hogy talán hibát csinált. Feszengve felállott és igen ügyetlenül meghajtotta magát.

— Kelen Jenő vagyok.

Aztán habozva megint leült. Magdolna oldalról rápillantott. Végigmérte feltűnés nélkül. Mosoly tolakodott ajkaira, de sikerült elnyomnia. Ez az ember nem látszott lakásberendezőnek. Akinek az a mestersége, hogy egységes és finom ízléssel tervez otthonokat, azt síma, hajlékony, választékos külsejű úrnak képzelné az ember. Ez bizony másképpen festett. Készen vett, rossz ruhája hátul elállt a nyakától, másutt ráncokat vetett, nadrágja rég nem látott vasalást. Haját az elmulasztott nyiratkozás túlhosszúra hagyta. Rövidlátó szemén ferdén ült a drótkeretű pápaszem. Formátlan sárga cipője fölött fakó fekete harisnya kandikált ki. S a kezét nem tudta hova tenni. Hogy ez az ormótlan, ágról szakadt ember foglalkozzék kényes ízlésbeli kérdések eldöntésével, azt alig lehetett elgondolni. Valami beérkezett nagy tehetség ilyen külsővel

aligha is lehetett. Magdolna már el is határozta, mit csinál vele: készített holmi tervet, vagy vázlatot próbaképpen, azért majd fizet neki valamit, aztán szélnek ereszti szegényt.

— Kérem, méltóságos báróné, a nevemet onnan lehet megjegyezni, hogy volt egy tanárom, kérem, aki szeretett rímekben beszélni. És engem mindig úgy hívott ki felelni, kérem, hogy: „Azt mondom én Kelen Jenőnek, hogy előttem jelenjen ő meg.“ Hahaha, mit tetszik ehhez szólni, méltóságos báróné? Hahaha.

Erőltetetten nevetett saját tréfáján, de mikor Magdolna csak halvány mosollyal jutalmazta az ötletet, átmenet nélkül elhallgatott és még kínosabb zavarban pislogott a szemével a pápaszem mögött. Nyilván az elkésés feszes hangulatát könnyed tréfával akarta feloldani, de ezt ijesztően ügyetlenül csinálta.

— Igen. Hát kedves Kelen úr, fáradjon el Úri-utca harmincöt alá és nézze meg az első emeleti udvari lakást hátul. A házmesternél hivatkozzék rám. Tekintsen jól körül. Fürdőszobát szeretnék, cselédszobát és parkettet. Bútorra nem szeretnék költeni, ez a holmi elég. Gondolkozzék ezen, aztán ha eszébe jutott valami, szóljon.

Kelen Jenő szerényen bólogatott és nem állt fel. Ügyszólván kérdően ült tovább. Aztán látván, hogy nincs tovább, mégis csak felkelt. Köszönni készült. De valami hirtelen kitört belőle. Vonagló szájjal szólalt meg, egész más hangon, mint eddig:

— Kérem, tessék nekem munkát adni. Már hetek óta nincsen semmi munkám. A méltóságos bárónénak is van anyja...

— Anyám? Az, sajnos, nincs.

— Akarom mondani, szintén anyának tetszik lenni. És én is, kérem... akarom mondani, nekem anyám van otthon. Ez rettenetes, hogy már mióta nem tudok dolgozni, kérem.

— Anyját tartja?

— Igen, ketten vagyunk.

— Igazán sajnálom. Talán maradjunk annyiban, hogy látatlanban nem bízhatom meg semmivel, de ha valami vázlatot vagy tervet csinál, azt mindenesetre... szóval, azt megfizetem. Ha talán néhány pengő előleggel...

— Nem, köszönöm, nem. Olyan színben tűnöm fel, mint aki... Nem, köszönöm. Most rögtön felmegyek a Várba és holnapig majd kigondolok valamit. Meg tetszik engedni, hogy holnap eljöjjek?

— Holnap? Nem lesz hamar?

— Ó nem, én nagyon gyorsan dolgozom. Az egész lelkemet bele fogom tenni, kérem, méltóságos báróné.

Magdolna kezét nyújtott. Kelen hevesen kezét csókolta, aztán botladozva, ügyetlenül kiment. Magdolna sajnálta. De az utóbbi évek alatt sajnálata is elfáradt már kissé. Annyi nyomorúságot, annyi szegénységet látott, hogy a tompa tehetetlenség érzete hatalmasodott el rajta. Okleveles emberek jöttek hozzá, nem tudna-e villamoskalauzi állást szerezni nekik, de vállalnának bármilyen fizikai munkát. Járt nála végzett orvos, aki kölcsönért rimánkodott, hogy az ószeren viseltes ruhát vehessen magának, mert valami állást kapott és visszataszító rongyaiban nem tudja elfoglalni. Felkeresték tönkrement úriasszonyok, akik házvezetőnői állást kerestek, és még a szakácsnői sortól sem riadtak vissza, csak hogy betevő falatjuk legyen. Az ilyen Kelen-féle ember munkakeresése már nem döbbenette meg. Vállalat vont. Majd ad neki a „tervekért“ húsz-harminc pengőt s az egészet a Feri iránt való barátságának számlájára írja.

Másnap ugyanabban az időben, de most már pontosan, jelentkezett Kelen. Magdolna kényszeredetten érezte magát. Mindig kínos volt nemet mondania, tagadó választ adnia, visszautasítania. Az ilyesmit Klárira szokta bízni, aki nem sokat teketőrízott. De most Klárit nem akarta zavarni azzal,

hogy ezt az embert hozzá küldi. Sőt részben örvendezett, hogy nem kell készen elfogadnia, amit Klári rádiktál. Csak annak nem örvendett, hogy ezt az embert kurtán-furcsán el kell utasítania valami fájdalomdíjjal.

— Nos, hozott valamit?

És várta, hogy Kelen a zsebébe nyúljon. Mert a kezében nem hozott papírokat. De az nem nyúlt a zsebébe.

— Hoztam, — mondta helyet foglalva, — a fürdőszobát és a cselédszobát meg tudnám oldani. Így kevés a hely, de a padlásfeljáróból el tudok venni néhány légréteget. A konyhát kijebb tolom s a mostani konyha helyére jön a fürdőszoba. A házmester azt mondja, hogy a háztulajdonos kétségtelenül belemegy az átalakításba, csak a költségeket nem viseli.

— Igen. Hát akkor építésről is kell gondoskodni.

— Hogy-hogy gondoskodni, méltóságos báróné? Hiszen én okleveles építészmérnök vagyok. Csak úgy gondoltam, hogy a berendezési szakkal jobban boldogulok, mikor elvesztettem az állásomat. Szóval, ez mind nem gond, a parkett sem kérdés. A szobákkal van a baj.

— Miféle baj?

— Ez így nem otthon, kérem. A szobák túlkicsinyek és akármit rakunk beléjük, zsúfoltak lesznek. Ott is építeni kell. A két szoba között kidobjuk a közfalat. Aztán csinálunk egy ívet. Majdnem a két szoba szélességében. Igen széles ívet. Oda pedig szerelünk egy kárpitot. Valami mély és meleg színt gondolok, nehéz renaissance jár az eszemben, szépen essék az a kárpít. Az lesz a lakás tónusa. Sötétvöröset gondolnék, de nem azt, amit most régi rossz ládákra raknak Pesten lehetetlen aranyseggel, hanem sokkal sötétebbet. A falakról leszedjük a tapétát. Fehér falak lesznek. Ezek a búto-

rok, ahogy már tegnap láttam, nagyon szép régi darabok...

— Maga itt tegnap körülnézett?

— Nem kell nekem körülnézni, méltóságos báróné, ha bútorról van szó. Azt én megérezem a háttamban. Még a könyökömmel is bútorot látok. Szóval, lesz két szoba, de mégis egy szoba. Gyönyörű, tágas, világos szoba. De mégis kettő. A belsőt berendezzük hálófülkének. Nagyon boldog volnék, ha a méltóságos báróné...

— Csak mondjon egyszerűen bárónénak.

— Igenis. Ha a báróné belemenne abba, hogy az ágyat kihagyjuk. Olyan remek pamlagot tudunk mérték után csináltatni... és garszonlakásban ez sokkal inkább...

— Hogyne, hogyne. Nagyon kedvemre való gondolat. Mondja csak tovább. De várjon csak. Nézzünk itt talán körül, hogy ezeket a bútorokat hogyan tudjuk ott értékesíteni. Kár, hogy nem tudjuk a pontos méreteket.

— De tudjuk, báróné, hogyne tudnók. Én ott lemértem mind a két szobát pontosan. És a szemértékem nagyon jó. Például itt ez a szekrény... ennek a szélessége... mondjuk: egy harmincöt.

— No, erre kíváncsi vagyok, — szólta Magdolna és rögtön hozta a viaszosvászon centimétert.

Megmérték a szekrényt. Annak pontosan százharmincöt centiméter volt a szélessége. Magdolna most már jobban megnézte Kelen Jenő állástalan építész mérnököt, mialatt az tovább szemlélte a bútorokat. Ez az ember egészen más volt, mint a tegnapi. A reménység, hogy munkát kap, lelket és vért öntött beléje. Rendes növésű ember volt, értelmes arcú. Ha képzeletben tisztességes ruhát adott rá az ember, megnyiratta és orra fölé csontkeretű, jó pápaszemet tett, nem is volt nevetséges.

— Kérem, — mondta Magdolna, — ráér most maga?

— Az a bajom, báróné, hogy túlságosan ráérek.

— Hát akkor nézze, vegyen itt mindent számba. Megmutatom, mi az enyém és mit visz el a leányom, aki külön költözik. Nem akarja ezeket listára feljegyezni?

— Nem, kérem, a fejemben jobban megmarad, a listát elveszítem.

— Ahogy gondolja. Szóval ha a bútorokat mind számba vette, felmehetnénk az Uri-utcába.

— Főlősleges fáradság, báróné. Itt helyben be tudjuk rendezni a lakást. Minden méretet ismerek.

— Igen, de én nem tudom olyan erősen elképzelni, mint maga. Szeretném ott a helyszínen látni, hogy mi lesz. Igaz viszont, hogy kellemetlen nekem az ottani lakókat zavarni. Mégis csak jobb lesz, ha holnap megyünk, délelőttönként nincsenek otthon. Most pedig nekiülünk itt.

Kelen állott egy helyben és egyszerre nagy zavar képét mutatta. Segélytelenül köszörülte a tarkát és elpirult.

— Nos? Szeretne valamit mondani? Ki vele.

— Tudniillik... alig merem megkérdezni, báróné... hogy ezek után csakugyan meg tetszik engem bízni?

— Megbízom, hogyne, nagyon tetszik, amit mond. Azaz, hogy... előbb meg kellene állapodnunk az anyagiakban. Mert ha túldrága volna, amit nagyon sajnálnék...

A berendező kétségbeesetten vágott közbe:

— Nem, nem, majd meg tetszik látni. Bámulatosan olcsó leszek. Csak éppen hogy keressek valamit. Hogy haza tudjak adni. Megalkuszunk, báróné, ez egész biztos.

— Csak ne siesse el a dolgot. Nem velem fog alkudni, hanem a leányommal. Az pedig úgy alkuszik, mint az örmények. Életveszélyes, előre figyelmeztetem. És hogyha...

— Nem, nem, — vágott közbe hevesen amaz, — biztosan meg fogunk alkudni. Csak rá ne fizessek. Úgy is lehet csinálni, hogy minden számlát a báróné

személyesen fizet, én nem is látok pénzt. És a végén valami tiszteletdíjat tetszik nekem adni, valami csekélyseget. Bocsánatot kérek, mikor beszélhetnék a... a izével... a fiatal bárónővel?

Magdolna most már elnevette magát.

— A izével?

— Bocsánat, — makogta sápadtan Kelen, — ha sértő szót használtam volna... eu minden bocsánatkérésre kész vagyok...

— Nem, nem volt sértő. Sőt fiatalnak nevezte. Ami igaz is. Nálam csakugyan sokkal fiatalabb. Tudna maga holnapra költségvetést csinálni?

— Hogyne, hogyne. Akár nem is alszom.

— Akkor szóljon ide holnap reggel nyolc és kilenc között. Megbeszélheti a leánnyommal, hogy mikor keresse fel őt az irodájában.

Kelen minden porcikája csak úgy ontotta a lihegő szolgálatkészséget. Úgy toporzékolt állóhelyben, mint a gazdája indulását váró vadászkutya.

— Igenis. Nyolc és kilenc között. Igenis. Lehet már nyolckor?

— Lehet. És ha olyan biztos, hogy meg tud alkudni a leánnyommal, akkor talán neki is ülhetünk. Hozott magával papírt és ceruzát?

Székeket tettek az asztalhoz egymás mellé. Nekiültek, elkezdték a lakást berendezni. Kelen egyszerre ékesszóló emberré változott. Modorhibái berendezés közben is megmaradtak, folyton belevágott a Magdolna mondataiba, folyton átnyúlt az orra előtt és nem mondta, hogy bocsánat. „Nincs gyerek-szobája“, — gondolta Magdolna. De egyre meglepettebben figyelt mindarra amit a rosszul öltözött ember beszélt. Nekivaló volt minden szó: a mérnök-ből csak úgy dőlt a mütörténet. Egyik fiókon meglátta a zárat. Megcsóválta a fejét és azonnal megmagyarázta, hogy az a zár milyen súlyos hiba az egész darab stílusa ellen. Ahogy fejtegette, rajzot utánzó vonalakat hadonászott maga elé. nagy magyarázó igyekezetében. A fejével, a vállával pró-

bálta kifejezni magát. A különben mamlasz és fél-szeg ember így egyik pillanatban tetőtől-talpig gótikussá idomult, hogy aztán mindjárt tetőtől-talpig a barokkot jejezte ki. Aztán terítőkről kezdett beszélni. Úgy dobálta a különböző kézimunkák természetét, egyéniségét, mihez illő és mihez nem illő voltát, mint egy nagyon hozzáértő asszony. Már rég elrendezték a bútorokat a lakásban az utolsó zsámolyig, de a társalgás lankadatlanul folyt tovább. És mikor Kelen egy prédikáló szerzetes hevével magyarázta a Chippendale-asztalok vonalainak előkelő és nyugodt eleganciáját, Magdolna rápillantott az előadó nyakkendőjére. Borzasztó nyakkendő volt ez és nem azon lehetett inkább csodálkozni, hogy ez a siralmas külsejű ember ilyet hord, hanem, hogy ilyet egyáltalában gyártnak. Kelen ezt a pillantást észrevette. Egyszerre félbeszakította önmagát és olyan mosollyal, amely inkább dühös fogvicsorgatáshoz hasonlított, megkérdezte:

— A nyakkendőmet nézi, báróné?

— Ne haragudjék, de csakugyan megakadt rajta a szemem. Ez... ez nem jó nyakkendő.

— Sőt valószínűleg botrányos. Nem én vettem. A szobalány vette. Neki nyilván ez tetszett legjobban. Mikor az előbbi már egészen kifoszlott, elküldtem, hogy vegyen egyet, a legolcsóbbikból. Ezt hozta fel.

— Ezt nem nagyon értem. Akinek ilyen stílus-érzéke van, hogyan képes elviselni a tudatot, hogy ez van a nyakában?

Kelen vállat vont. Valami konok fájdalom és nyereség volt a hangjában, mikor válaszolt:

— Én sohasem törődhettem a külsőmmel, kérem. Ahoz pénz kell. Különösen akkor kell pénz, ha az embernek izlése is lenne hozzá. Nekem pedig még sohasem volt pénzem. Ennélfogva el sem kezdtem.

— Azt hiszem, maga rossz üzletember. A maga mesterségében olyan külsőre van szükség, amely

reklámja a jó izlésnek. Őszintén megmondon: tegnap nem hittem, hogy összeköttetésben maradunk.

— De kérem, — tört ki neveletlen hangossággal a berendező, — mondom, hogy sohasem volt pénzem. Tudja, báróné, hogy mi fizetése van egy építészeti rajzolóknak? Nem is mondom meg. És másfél évvel ezelőtt leépítettek.

— Jaj, ne használja ezt a szót. Egy író ismerősöm megtanított rá, hogy ennél borzasztóbb szó nincs a magyar nyelvben. Ez a szó olyan, mint az a zár, amelyet már holnap ki fogunk cserélni.

— Jaj kérem, — legyintett a levegőbe Kelen Jenő, — nem szavakon jár nekem az eszem. Tizenöt esztendeje így mondjuk, hogy leépítés. Mindegy az.

— Nem mindegy. Én évtizedek óta élek azzal a zárral, de most sietek kidobni, miután rájöttem, milyen rossz. Mondja úgy, hogy elvesztette az állását.

— Kérem szépen, hogyne, ezentúl úgy fogom mondani. Szóval elvesztettem az állásomat. Azóta nyomorgok. Megmondom őszintén: a báróné megbízása az utolsó szalmaszál, amibe kapaszkodom. Tessék ezt megmondani a.... kedves leánya öméltóságának is, hogy akár rá is fizetnék erre a munkára, ha volna miből, annyira fontos nekem. Egy előkelő arisztokrata hölgnél fontos emberek megfordulnak. Ha tetszik a lakás, megdícsérik. A báróné kimondja azt a szót, hogy Kelen. Talán kapok itt is, ott is valami kis munkát. Nyíltan megmondom: arról van szó, hogy legyen mit ennünk. Nekem, meg anyámnak. Életről van szó, kezeit csókolom, nem nyakendőről.

Magdolna felállott. Mámi már kétszer kukkantott be, jelezvén, hogy szeretne tálalni. Klári bridzsezett valahol.

— Jól van, nem kell úgy elkeseredni. Bízni kell a tehetségében és a jó Istenben.

De Kelen Jenő nem állott fel. Tovább ült. Nem eszmélt rá, hogy látogatásának vége. Hallgatott.

— Azt hiszem, — mondta Magdolna szelíden, — hogy most már mindent megbeszéltünk egyelőre.

Erre már feleszmélt a látogató. Felpattant. Észrevette modortalanságát. Bocsánatot kért és sürgősen búcsúzott. Hogy hibáját jóvá tegye, most már úgy szaladt kifelé, mintha kergették volna. A szobalány gyorsan asztalt terített és behozta a vacsorát. Magdolna szórakozottan evett. Visszagondolt a hosszú beszélgetésre. De nem az emberre, hanem a halottakra. Régen beszélt már hozzáértővel ilyen kedvére való dolgokról. Egyszerre érezte magát fáradtnak és felüdültnek. S ekkor az ember is észébe jutott. Úgy találta, hogy nagyon művelt és nem közönséges ember. Aztán új lakására gondolt, az öregedés felé induló éveinek kedves, magányos otthonára. Szívből örült neki és belemosolygott a levegőbe.

Másnap reggel Kelen pontosan nyolckor csengett. Éppen anya és leánya beszélgetése közben. Magdolna megmagyarázta leányának, miről van szó. Megkérte, hogy állapodjék meg helyette. Klári átvette a kagylót és tizenkét órára magához rendelte Kelent. Ebédhez azzal tért vissza, hogy átvette a költségvetést, de még nem nézte át. És különben is meg akarja nézetni hozzáértővel, mielőtt alkudni kezd, hogy tájékozódjék az árak felől.

— Csak ne húzd sokáig, — mondta Magdolna félénken.

— Pár nap nem számít. Mennél tovább húzom, annál olcsóbb lesz.

— Igen, de annak a szegény embernek nagyon sürgős.

— Neki sürgős. Nekünk nem.

Ezzel Klári le is zárta a beszélgetést. Magdolna restelte folytatni. Most már tartott tőle, hogy ezt a munkáért esenkedő embert túlságosan kemény kezekre adta. Olyan nagy kedve volt a Kelen-féle elképzeléshez, hogy szeretett volna rögtön mindent frásba foglalni és aláírni. Már meg is bánta, hogy Klárit belevette a dologba. Valószínűnek látszott,

hogy ez a nyomorgó ember csakugyan a lehető legolcsóbb ajánlatot teszi, külön kiéheztetésre itt nincs szükség. Kissé kedvetlennek érezte magát. De a kérdés már estére megoldódott. Klári azzal jött haza, hogy már megnézte az ajánlatot, és arról kitünt, hogy valószínűtlenül olcsó. Az írásbeli megállapodást már holnap alá lehet írni.

Kelen eljött a megállapodást aláírni. Azt a Klári irodájából már készen hozta magával. Mást is hozott: azt az ujságot, hogy beszélt az úriutcai lakóval. Az hajlandó a lakást már februárra kiüríteni május helyett, ha kap kétszáz pengőt. De ebből bizonyára még engedni fog. Februárban tehát el lehet kezdeni a munkát. Májusra Magdolna már rég bent lakhatik az új lakásban.

— Ez nagy öröm. Most már, remélem, elfogadja az előleget.

— Köszönöm szépen, most már boldogan.

— Helyes. Mennyit? Kétszáz pengőt? Háromszáz pengőt?

Kelen fuldoklott zavarában. Nem tudott felelni.

— Vagy ezt is kevesli?

— Kérem... én eredetileg száz pengőt akartam kérni... de, ha olyan kegyes...

— Jól van, tehát háromszáz. De csak csekket tudok adni.

— Bocsánatot kérek... ha talán legalább egy részét lehetne készpénzben... otthon már mondtam anyámnak...

— Na jó, várjon csak. Mindjárt jövök.

Magdolna kiment a konyhába, félrehúzta Mámit. Annak jócskán volt megtakarított pénze. És a szalmazsákjában tartotta, nem bankban. Egy kolozsvári bankban egyszer már elúszott a pénze.

— Mámi, háromszáz pengőre van szükségem, — mondta neki sűgva.

Az öregasszony visszavonult a szobájába. Hallani lehetett, ahogy kulccsal magára zárta az ajtót. A szobalány miatt. Jó darabig motoszkált odabenn.

Aztán kijött. Intett asszonyának. Kimentek az előszobába. Ott a kezébe nyomta a bankócsomót.

— Nem kell annak a lánynak mindent látni. A szeme se jól áll.

Magdolna vitte befele a pénzt. Kelen ott ült az asztal mellett. Olvasta azt a levelet, amelyet a bérlő irt Tamásiból s amelyet a ház asszonya otthagyt az asztalon. Most felnézett és nyugodtan letette a levelet. Magdolna félúton megállt. Fejét csóválta.

— Nézze, sohase olvasson idegen levelet. Van, aki ezért megsértődik.

Kelen meghökkent. Ülőhelyéből, mert nem állott fel, rábámult Magdolnára, mintha hirtelenében nem értené.

— Igaz, — mondta csodálkozva, — erre nem is gondoltam. Bocsánatot kérek.

— Semmi baj. Itt az előleg készpénzben.

Mámi csupa tizest adott. Magdolna hangosan számlálva olvasta le az asztalra a bankókat. De mikor a harmincadikat letette, még maradt egy a kezében. Megolvasták még egyszer. Csakugyan több volt eggyel. Magdolna rögtön csengetett kettőt. Mámi bejött.

— Ez több eggyel, Mámi. Itt van a tizes.

Mámi átvette a tizest.

— Több? A guta üsse meg, kétszer is megolvastam. Haj. haj. Aki öreg, nem jó az mán semmire.

És hümmögve, fejét ingatva vonult kifelé. De Kelen mindebből semmit nem látott. A pénzt olvasta még egyszer. Aztán betette a kabátja belső zsebébe. Tárcája nyilván nem volt. Mikor felnézett, az izgalomtól nedves volt a szeme. Gyorsan az óráiához kapott, s ettől a mozdulattól zavarba jött. Az óráját, amelyet minden jel szerint zálogba tett, nem tudta elővenni, sebtiben tehát valahogy befejezni igyekezett az elhamarkodott mozdulatot: vakarózni kezdett, de ettől még nagyobb zavarba jött.

— Most nem tartóztatom tovább, — szólta Mag-

dolna jótékonyan, — gondolom, siet haza. Holnap szóljon ide, ha ráér.

Hogyne ért volna rá, hiszen éppen attól toporzékolt, hogy februárnál hamarabb nem foghat neki az átalakításhoz. Jó három hónap volt még addig. De azért erre a három hónapra is akadt teendő. A legapróbb részletekig készen volt már elvben a lakás, de gyakorlatban sok minden kellett hozzá. Odaillő csillár, itt egy terítő, ott egy jobban megválasztott váza, aztán a nagy kárpit anyagáról is lehetett már gondoskodni. Végül Kelen mindennapos lett az Andrassy úton. Oda is elment, vásárolni, keresgélni is együtt jártak. Eldugott régiségkereskedéseket tudott Kelen olyan budai uccákon, ahol a madár se jár. A Vagyonmentő Vásárra is járogattak, a Teleki-téren is körülszaglászta, böngészte az apróhirdetéseket.

Magdolna már nem tudott volna Kelen nélküli megenni. Brokátminták és csillárláncok felvonásokozeiben másról is beszélgettek, nemcsak a lakásról. Lassanként megtudott egyetmást erről a munkáért lihegő emberről, akinek annyira nem illett külseje a mesterségéhez. Kelen szepesi származású ember volt. Apja a krompachi vasgyárban volt hivatalnok, anyja nevelőnő volt egy Gundelfingen nevű birtokos családnál. Kelen maga nevelőnőt mondott, de sejteni lehetett a mondatai közötti hézagokból, hogy benne lehetett inkább, semmint nevelőnő. A házasság után egy évre megszületett a fiú, és pedig harminchat évvel ezelőtt. Ugyanakkor meghalt az apa. Az öreg nem hagyott nyugdíjat, mert a haláleset után derült ki, hogy a családfő elsikkasztotta sajátmagától a Magántisztviselők Nyugdíjintézetébe befizetendő összegeket. Nem fizette be. Alighanem elkártyázta a gyári kázinóban. Így az anyának a fővárosba kellett jönnie porontyával, mert voltak itt valamelyes rokonai, azoktól várt segítséget. De azok nem igen segítettek. Végül sikerült feleségül mennie egy kereskedőhöz. Ez az asszonnyal jól megvolt, de a

gyereket soha ki nem állhatta. Mihelyt tízéves lett, elküldték a sárospataki kollégiumba. Negyedmagával kapott szállást a gyerek egy levélhordó házában a diákszobában, havi két forintért, és a konviktusban élelmet nem sokkal többért. De ruháját, cipőjét, könyveit magának kellett megkeresnie. Jómódú, de rosszul tanuló osztálytársait oktatta, órákat adott egész délután. Csak nyáron volt baj, mert mostoha apja nem akarta látni. Két hónapig hányódott ide-oda, meglátogatta anyját, elment Krompachra anyja régi ismerőseihez, majd elment valami vidéki házhoz, ahová egy-egy osztálytárs jólelkű szülei hívták meg jóllakni. Az ilyen helyekre útiköltség híjján gyalogszerrel kutyaolt, útközben bekopogtatott falusi házakhoz és hálóhelyet kért a szénapadláson. Mire az érettségit letette, mostohaapja meghalt. Összeköltözött anyjával hónapos szobába és elvégezte a műegyetemet. Órákat adott és pénzért rajzolt másoknak éjszakákon keresztül. A háborút úgy úszta meg, hogy a végén besorozták és ki is képezték, de a frontra nem jutott már ki. A forradalmak után állást kapott. Ugyanabban az építési irodában dolgozott tizenkét esztendeig. Akkor elküldték. Soha nem utazott, soha nem volt még külföldön, soha még szmokingot nem viselt.

— De azt nem értem, — mondta Magdolna, — hogy ilyen életkörülmények között hogyan tanult meg ennyit bútorokról, szövetekről, fényűzési tárgyairól.

— Az építési iroda, ahol dolgoztam, ilyesmivel is foglalkozott. Néha engem küldtek. Beletanultam. Megszerettem. Ha szabad időm volt, régiségkereskedőkhöz mentem, mintha megbízásból vásárolni akarnék. De csak tanulni mentem. Sokat jártam a Székesfővárosi Könyvtárba is, kivált télen, mert ott ingyen lehet melegedni. És a könyvanyag kitűnő. Angol és német szakfolyóiratok régi évfolyamait bújtam. Amit így könyvből megtanultam, azt azonnal gyakoroltam régiségkereskedésekben, múzeumok-

ban. Nagyon jól tud tanulni Pesten, aki akar, csak idő kell hozzá.

— És mit dolgozott eddig önállóan?

— Megmondom őszintén, báróné: semmit. Ez az első munkám. Hazudhatnám nemlétező lipótvárosi neveket és nyolcszobás pazar lakásokat, de inkább megmondom úgy, ahogy van. Nekem ez a munka minden reménységem. Nem is jár az eszemben más semmi. Ezzel ébredek és ezzel alszom el. De mi egyébire is gondolhatnék? Nincsen barátom, nincsen társaságom. Nem járok sehova. Elszoktam az emberektől. Soha nem volt jó hozzám senki, mióta kinőttem a gyerekcipőből. A báróné az első ember, aki jó hozzám. Nem is tudom, hogyan fogom én ezt valaha is meghálálni.

Ránézett Magdolnára, mint a hűséges kutya. És Magdolnának megesett a szíve rajta. Már rég elhátározta, hogyha készen lesz a lakás, igyekszik ajánlani, akinek tudja. Mindenkinek beszélni fog róla, akivel csak összejön. Az ilyen törekvő, földhözragadt tehetséget emberi kötelesség pártolni, amennyire lehet.

— Nem kell ezt meghálálni, és nincs is mit. Rám mindig számíthat. Jó ismerősöm nem sok van, de akinek szólhatok, annak szólok. Nem veszi rossz néven, ha mondok valamit?

— Én? Minden szóért külön le szeretnék térdelni hálából.

— Hát tudja, én ehez nem sokat értek, de azt gondolom, hogy a maga mesterségének egy igazi módja van: benne élni az úgynevezett társaságban. Sok ismerős ház, sok meghívás, itt is hallja, hogy valaki rendezkedik, ott is hallja, hogy a ház leánya férjhez megy, és ha ott van a forrásnál, rögtön ajánlkozhatnak. Csakhogy... úgy-e nem haragszik...

— Tudom, báróné, tudom. Ne is folytassa. Nem vagyok mintaképe a társaságbeli gavallérnak. Tudom. Hát itt nagy baj van. Mert a megjelenésemen, ha egy kis pénzt összekaparok, még tudok segíteni.

De a modoromon nem. Ezt én magamról jól tudom. Engem soha senki nem tanított, hogyan kell bemutatkozni. Láttam, hogy mások hogyan csinálják, próbáltam utánok csinálni. De tudom, hogy így rossz. És például nem tanultam soha rendesen étkezni. Ha nagyritkán megtörtént, hogy úri helyen ettem, reszkettem a zavartól, hogy melyik ételhez mit vegyek a kezembe. Mindig másokat figyeltem. Ezért aztán nem is tudtam jóllakni a folytonos figyeléstől. Néha látok jó társaságból való, úgynevezett úriembereket. Lesem őket, hogyan mozognak, hogyan ülnek le, milyen kiíjezéseket használnak. Ez mind nagyon nehéz annak, aki gyerekkorában csak a nagyobb diákok cipőjét tisztította napi karaj kenyérért. De én tanulékony vagyok. Higyje el, báróné, ha valaki foglalkoznék velem, nagyon jó tanítványt kapna. Én már... de nem haragszik meg báróné?

— Nem, nem, csak mondja.

— Én már gondoltam arra, hogy megkérem a bárónét: figyelmeztessen, ha valami bakot lövök. De nem mertem szólni, félttem, hogy tolakodásnak veszi.

— Dehogyan veszem. Ha nem sértődik meg, nagyon szívesen figyelmeztetem is. Sőt egyszer már figyelmeztettem emlékszik? Mikor olvasta az asztalon heverő leveletem.

— Emlékszem. Hálás vagyok érte. A dologban az a furcsa, báróné, hogy én ezt tudom. Idegen levélbe belenézni, az neveletlenség. És arra a levélre én nem is voltam kíváncsi. De a kezembe akadt. Gépiesen fölvettem. A baj az, hogy akit jól neveltek, az gépiesen otthagyja. Mert már... hogy is fejezem ki magamat...

— Úgy van beidegezve, ezt akarja mondani?

— Igen, igen. Nekem is belemenne az idegeimbe hamar, ha gyakran figyelmeztetnének. Kimondhatatlanul hálás volnék, ha báróné minden alkalommal...

— Nem lesz az túlsűrű? Minden alkalommal? Kelen építészmérnök nyelt egyet.

— Olyan sok hibát csinálók?

— Mi türés-tagadás, bizony sokat. Felsoroljam a legutóbbi példát? Mondjuk, a tegnapi napról. De ígérje meg, hogy semmi esetre sem fog...

— De kérem, — vágott közbe Kelen hevesen, — hiszen én kértem rá!

— Tessék. Ez a leggyakoribb hibája. Hogy belevág a mondataim közepébe. Ezt nem szabad. Fegyelmeznie kell magát. Szépen végig kell várni, míg a másik befejezte. Csak akkor szabad beszélni. Kivált, ha hölgygel beszélget. Aztán. Mikor az asztalozhoz mentünk a Nagytuvaros-utcába, maga végig rossz oldalon ment.

— Dehogy is. Sőt nagyon vigyáztam, hogy a bárónét jobbfelől engedjem.

— Ez volt a baj. Ha hölgyet kísér az utcán, ne a jobboldalra és baloldalra ügyeljen, hanem arra, hogy maga legyen az úttest felőli oldalon s a hölgy maradjon a házsorfelőli oldalon. Ennek a szabálynak megvan a maga logikus értelme. Az úr mindig védőként megy a hölgy mellett. Honnan jöhet a baj, amitől védeni kell? Az úttest felől. Felfreccsenő sár, a gyalogjáróhoz túlközel robogó kerékpáros, mit tudom én. Ezt be lehet látni, úgy-e? Aztán. Mikor felszálltunk az autobuszra, egy hölgy állt mellettünk. Azt mondta: „Átszállót kérek.“ Erre maga azt mondta: „Én is.“ Ez nem illik. Ez a két szó bizonyos csatlakozást jelent egy vadidegen hölgyhöz. Majdnem annyi, mintha megszólítaná. Mikor leültünk, a maga szomszédja ujságot olvasott. Maga belenézett a nyitott ujságba, ami már magában véve is tilos. De még hozzá hangosan ezt mondta nekem: „Megint családi dráma három halottal.“ Ezzel elárulta, hogy más ember lapjába beleolvas, elárulta, hogy ezt nem is titkolja, végül pedig engem is belevont ebbe az illetlenségbe. Mintha csak belebökött volna abba az idegen lapba az ujjával, hogy azt a vastagbetűs címet én is olvassam el. Aztán. A belebökésről jut eszembe: az ujjával a kocsí másik végébe mutatott, hogy az

a magas ember tanulótársa volt az egyetemen. Ne mutogasson soha az ujjával. Aztán. Mikor leszállotunk, nem gorombán ugyan, de tetteleg félretolt egy urat maga elől. Ne nyúljon soha senkihez. Szólni kell. „Bocsánat, szabad egy kis helyet?” Ha csak a hangját használja és nem a kezét, maga is számot tarthat rá, hogy idegenek ne tolják félre. Különben nincs joga elvárni. Aztán. Mikor búcsúztunk, kezét nyújtott nekem. Hölgynek és magánál idősebb uraknak sohase nyújtson előre kezét, várja meg a kéznyújtást. Aztán...

Kelen egyik színt a másik után változtatta. Arcán látszott, hogy a felsorolt hibák úgy kopognak a lelkén, mint a jégeső. De alázatosan bólogatott, jeléül annak, hogy mindent belát és minderre ezentúl igyekekszik figyelni.

— Igen, — sóhajtott fel végül, — ez mind így van. És biztos, hogy mindezeket még sokszor el fogom hibázni. Arra kérem, báróné, hogy ne veszítse el velem a türelmét.

— Attól ne féljen. Az én türelmemnek nincs határa

— Az én igyekezetemnek sincs. Szóval ezentúl mindig, kivétel nélkül figyelmeztet?

— Mindig. Most is figyelmeztetem, hogy ne rezesse a széket, amelyen ül, mert attól a padló is rezeg és az én székem is.

— Pardon.

— Úgy ni. És vegye el az ujját az orrától. Az orrpiszkálás és fülpiszkálás a halálos társadalmi bűnök közé tartozik.

— Nem igaz, nem piszkáltam. Csak dörzsöltem.

— Soha ne mondja senkinek, hogy „nem igaz”. Még pincérnek és háztartási alkalmazottnak se. Ilyenkor azt kell mondani: „Báróné téved”.

— Igenis. Köszönöm szépen. Ennyi minden egyszerre... ez nagyon nehéz. De igyekezni fogok. Majd meglátja báróné, milyen tanulékony vagyok. Teljes életemben az voltam.

Csakugyan annak bizonyult. Magdolna valóság- gal úgy nevelte, mint a nevelőnő a gyermeket. A meglett ember pedig gyermeki engedelmességet és igyekezetet mutatott. Rövid idő múltán már nem vágott közbe, már felkelt, ha a hölgy felkelt, már megvárta a kéznyújtást.

— Észrevenni, hogy javul a dolog? — kérdezte a tanítvány.

— Határozottan észrevenni. Csak nem elég síma. Lássa, mikor maga a kéznyújtást várja, feltűnően lesi azt a kezet és a sajátmagáét feltűnően készen tartja. Nem figyel a búcsúzó beszélgetésre. Ennek magától kell történnie. Akinek azt mondják: „Hogy van?” — az egy pillanatig sem gondolkozik, mikor a választ azzal kezdi, hogy: „Köszönöm”. Így kell menni ennek is.

— Értem, értem, hiszen éppen erről van szó. Hogy ne gondolkozzam rajta, mégis menjen. De én gondolkozom rajta, és mégsem megy.

Majd ijedten hozzátette:

— De megy, megy, csak a türelmét ne veszítse el, báróné. Ha nagyon akarok valamit, akkor megy. Angolul is megtanultam könyvből.

— Ó, — nézett rá Magdolna, — maga tud angolul? Ezt eddig nem is tudtam.

— Igen, az ilyesminek használ az állástalanság. A fővárosi könyvtárban tanultam meg. De nagyon furcsa az én angol tudásom. Találkoztam néhány hónappal ezelőtt egy angol úrral. Régiségkereskedésben. Elkezdtünk beszélgetni. Én valamicskét megértettem abból, amit ő mondott, bár nagyon gyorsan beszélt, s a kiejtése olyan volt, mintha nem venné ki a cigarettát a szájából, mikor beszél, pedig nem is dohányzott. Ő azonban semmit sem értett abból, amit én mondtam. Erre leírtam neki egy mondatot papírra. Elolvasta és azonnal megértette.

— Várjon csak egy kicsit, hadd látom. Let us have a bit of your English. Tell me something, please.

Kelen lassan kezdte ugyanezt a történetet angolul. Kísérni lehetett elmemunkáját, ahogy a magyar szöveget vontatottan fordította. Elég helyesen, de rettenetes kiejtéssel.

— Nem, ez így nem jó, — rázta a fejét Magdolna, — de lehet jó is. Tudja mit, üzleti ajánlatom van a maga számára. Minden nap kap tőlem egy angol társalgási órát. Óradíj fejében én kapok magától műtörténeti órát.

— Ez remek volna, — ujjongott gyáván a mérnök, — de képes vagyok én erre?

— Persze, hogy képes, hiszen sokkal többet tud régi bútorokról, mint én. Megmondom pontosan, mit akarok hallani magától. Én a képzőművészetek történetét elég jól ismerem. Az építészetet is. Már most szeretnék végigmenni ezen és végigvenni magával minden korszak bútorait. Maga tudja például, hogy a klasszikus görög szobrászat idején milyenek voltak a lakások? Vagy például a francia impresszionisták idején hogyan festett egy akkori modern lakás? Mert szeretném megkeresni az összefüggést a mindenkori művészet és a hétköznapi élet között. Ehhez persze ékszer is tartozik. És ruházkodás. Gyanítom, hogy ezeket is tudja.

— Merem állítani, hogy eléggé. Persze mindennek vannak határai. Tudok például egyet-mást a Hunyadiak-korabeli magyar festészetről. Hogy sajátmagamat félbeszakítsam... azt szabad?

— Azt szabad.

— Tehát, hogy sajátmagamat félbeszakítsam, látta az esztergomi Keresztény Múzeumot?

— Láttam. Kitűnő.

— Helyes. Tehát mondom, az akkori magyar festészetről még tudok valamit, de az akkori magyar bútorokról egyáltalában semmit. És pedig azért, mert más sem tud semmit. A műtörténetnek fogalma sincs, hogy majdnem egy egész évszázadig milyen volt a képe a magyar úri lakásnak. Semmi kép, semmi leírás nem maradt. Csak sejteni lehet, hogy

a bútordivat olyan volt, mint az ausztriai. A bútorok divatja rendszeren Ausztrián át jött hozzánk, itthon persze külön magyar mellékszint kapott. Szóval erről nem tudnék beszélni. De más sok mindenről igen. Azt a csereórát kimondhatatlan öröm volna megcsinálni.

— Én is örülnék neki. Kezdjük meg már holnap. Délután öttől-hétig volna a legjobb, mert a leányom akkor az irodájában van. Mi sem zavarunk seukit, bennünket sem zavar senki.

A gondolatot meg is valósították. Már másnap egy órát beszélgettek angolul. Elég nehézkesen, mert Magdolna majdnem minden szónál megállította tanítványát. Némelyik szót nyolcszor-tízszer elismételtette vele. Olykor akadt egy, amellyel sehogysen boldogultak. A molylepkék többes számát Kelen képtelen volt kimondani. „Moths.“ A selypítő foghang után az „sz“ hangot kimondani, ez szemképpen sem ment. De ő erőszakolta, hogy csak próbálgassák csökönyösen, amíg végül menni fog. Majd az óra elmúltával Magdolna változott tanítványa. Peplont és chitont tanult, képeken együtt tanulmányozták a klasszikus szobrok hajviseletét, ruhaszattok és sarúfűzések szerkezetét nézegették. Magdolna lelkendezve gyönyörködött mindenben és minden nap külön sajnálta, hogy vége van az órának, amely a hatvan percen túl messze kitolódott így is. Gyakran együtt kellett lenniök már délelőtt is, mert vagy parkettmintát mentek nézni a Pozsonyi-úti gyárba, vagy szövetet nézni valami tönkrement vállalkozó gellérthegyi villájába.

Így aztán Magdolna azon vette észre magát, hogy minden szabad idejét Kelennel tölti. Neki magának alig volt dolga. Ritkán fogadott, vagy adott vissza látogatást, egy-egy távoli rokon kereste fel, vagy ő tett részvétlátogatást, ha az ujságban régi ismerős halálhírért olvasta. Különben csak a Szegényvédelmi mozgalomnál vállalt részvétele adott neki dolgot. Ilyenkor korábban kelt, sok aprópénzt

vett magához és kiment valahova a kültelkekre. Az ilyen látogatásokról leverten és szomorúan tért haza ebédidőre. Belelátott a szegénység borzasztó erkölcsébe. Meglátta, hogy a nyomor hogyan öli ki az Isten képére teremtett emberből az önérzetet, a tisztességet, a szemérmét. Megértette, hogy iszákos szülők rossztüdejű leányai milyen kevésbé felelősek azért, hogy kikerültek az utcasarokra. Megértette, hogy a lopás fogalma egészen más a jómódú világban és egészen más a nyomortanyákon. Rájött, hogy a becsület szoros összefüggésben van a tágas ablakokkal, a fürdőszobával és a terített asztallal. Belátta, hogy mikor a társadalom fogházba küldi a péküzlet tolvaját, akkor a bűnösebbik bünteti a kevésbé bűnösét, de önvédelemből kénytelen így tenni. A nyomorgók lázadó haragja, erőszakos falánksága, és vagy útálatos, éneklőhangú hízelkedése, vagy szentelenül fenyegető követelődzése vissza is riasztotta, de mély megindultsággal is töltötte el. Nagyritkán a jóság és emberség egy-egy szikráját látta megdobbanni az orrfacsaró odvak rongyos, vakaródzó lakóiban. Ez a könnyekig meghatotta. Az emberi testvériség melege ömlött ki szíve szélén. Aztán bent a városban, mikor bundás asszonyokat látott a gazdag gépkocsik belsejében ülni, ölükben szegletesfejú skót kutyával, szerette volna megállítani a forgalmat és belekiáltani az utcai sokaságba, hogy az egész nem jól van így, valamit tenni kell. Nem igaz, hogy a szegénység nem bűn. A szegénység a legnagyobb bűn, a társadalom bűne önmaga ellen. De csak lemondóan legyintett kiáltozni kívánó ösztöneire. S a felszabadultság mély lélegzetével lépett be meghitt bútorai közé, a fűtött szobába. És alig várta a délutánt, hogy a puffadt hasú beteg gyerekről és a rézszen szoptató anyáktól megkínzott lelkével a művészetek tiszta és boldog tündérvilágába meneküljön.

Kelent úgy megszokta, hogy már nem tudta volna nélkülözni. Lassanként megismerte: puhálókü hátlakony, akarattalan, szófogadásra született férfi

volt ez, lelkes és szolgálatkész, aki nádszál gyanánt hajlik a széllal. Az a fajta, aki nem tud nemet mondani, és annak ad igazat, még pedig őszintén, akivel éppen beszél. Férfiban nem éppen ez az igazi, de háziállatnak kitünő. Úgy követte ez Magdolna lépéseit, mint a soha el nem maradó árnyék. A báróné iránt volt benne valami jobbágyi hódolat, az előkelő és finom modorú hölgy iránt valami rajongó, tanítványi alázatosság, a munkaadó iránt pedig az enni kapó házőrző földön kúszó hálája. Minden szavával és tettével mintha újra és újra a Magdolna tenyerére helyezte volna egész létét és életét, bánják vele kénye-kedve szerint. Ez az odaadó ragaszkodás az úrnőt bizonyos meleg elismerésre és felelősségre ösztönözte. Ahogy a rosszul öltözött, félszeg, lassan csiszolódó embert szemlélte, nevelte, kedvelte, abban volt valami anyai érzés.

— Mondja, Kelen, — kérdezte tőle, — milyen viszonyban van maga az édesanyjával? Soha nem beszél róla, csak emlegeti.

Kelen jódarabig hallgatott a kérdésre. Aztán vontatottan és homályos kifejezéssel válaszolt.

— A bárónéhoz csak őszinte tudok lenni. Én az anyám iránt bizonyos részvétet érzek. Hibái vannak, amelyeknek tudatában is van, de nem tudja legyőzni őket. A természetes szereteten kívül alig van közöttünk lelki közösség. Ő igen kezdetleges asszony szegény, egész élete nyomorúságban telt el. Ami engem érdekel, abból nem tudok neki elmondani semmit. Hiába mondanám, csak bólogatna rá, nem értené és únná. Együtt lakunk, együtt eszünk, de némán. Nincs mit beszélünk egymással. Egyszóval van anyám és még sincsen. Hogy az anyám az igazi anyám legyen, aki minden bajomat és örömeimet és törekvésemet ismerje, aki előtt mindig kiönthetem a lelkem, azt éntőlem a sors sok más egyébbel együtt megtagadta.

— De, hátha magának nincs igaza? Nem ritka dolog, hogy a gyermekek igaztalanul itélik meg szü-

leiket. Talán nem hibák azok, amiket maga hibáknak lát.

— Istenem, — vont vállat Kelen, — én igazán nem akarom őt elítélni. Mindenki van gyarlóságok. Nem is ez a fontos. Akár igazam van, akár nincs, nem egy világban élünk. És biztosan tudom, hogy kevésbé szeret, mint ahogy szerethetne.

— Ejnye, hogy mondhat ilyet? Most már biztos, hogy igazságtalan. Mit tudja maga, mi egy anya.

A mérnök vállat vont és visszavonult. Látszott rajta, hogy feszengve igyekszik szabadulni ettől a kérdéstől. Magdolna tehát nem erőltette. A dologra nem is tért vissza többet. Mindenesetre tudomásul vette, hogy felfedezettje teljesen magányos emberként él a világban, legfeljebb talán van valami szerelme. De ez nem látszott valószínűnek. Nem volt olyan ház, vagy család, ahova járt volna. Soha nem volt elfoglalva, soha ismerősöket nem emlegetett, pedig különben túlradó bizalommal mondott el magáról akármit, mindössze anyjáról és családi életéről nem szeretett nyilatkozni. Ráérni, kivétel nélkül ráért mindig. Pedig, ha lett volna valakije, a hosszú hetek alatt egyetlenegyszer mégis csak előfordult volna, hogy elfoglaltsággal menti ki magát.

Magától kezdett erről beszélni. Amor és Psyche szerepeltek a műtörténeti óra során, mert görög mécsesekről beszélgettek és Kelen magyarázni kezdte a Psyche mécsesét, amelyből Amorra csepent a forró olaj. Elemezték a mai mártásnak való csésze párját, az antik mécsesét. És erről rátértek magára a történetre.

— Ezt nem tudom, — felelte Kelen egy önmaga által felvetett kérdésre, — erről én nem tudok semmit.

Magdolna számára kissé kényes volt a helyzet. Nem óhajtott szerelemről diskurálni a mérnökkel. De ez annyira fülíg pirult és annyira zavarba jött a saját megjegyzésétől, hogy a feszélyezett és ügyet-

len modorú emberek módján még beljebb rohant a kérdésbe.

— Már úgy értem, hogy a szerelem lélektani részleteihez nem értek, mert ebben nem volt soha részem. Pedig harminchat éves vagyok. De sohasem jártam társaságba. Hogy milyen belülről egy tánciskola, arról fogalmam sincsen. Az egyetemen voltak lányok, akikkel beszélhettem volna, de nem értem rá. Az építési irodában is voltak, de mindegyiknek volt valakije. Ez is a szegénység miatt van, báróné. Nem igen irigylem a gazdagokat, mert remélem, hogy egyszer talán én is viszem valamire. De ha húszéves fiatalembereket látok, akik jól vannak öltözve és magok vezetik a kocsit és lány ül mellettök, akkor nagyon elfacsarodik a szívem, mert ezt én már soha, soha nem hozhatom vissza, akármit csinálók.

— Nem kell mindjárt kétségbeesni, — mondta a böles idősebbek felsőbbbségével Magdolna, — hiszen harminchat év, az nem kor. Majd találkozik maga is valakivel, akit a sorsa rendelt, aztán majd berendez egy kedves kis otthont sajátmagának is. Azt fogja igazi passzióval csinálni.

Kelen a fejét rázta, ahogy meggörbedve maga elé nézett.

— Már késő.

— Ugyan ne beszéljen gyerekségeket. Harminchat éves. Gyerek.

— Nem azért, — rázta a fejét konokul, — már késő.

Aztán felegyenesedett és visszatért a mécseshez. Magdolna ugyan kíváncsi volt és majdnem megkérdezte emberi részvétből, hogy ugyan miért lenne késő, de aztán mégsem kérdezte. És mindjárt el is felejtette a Kelen lelki problémáját. Délelőtt a kutató kirándulások, délután a naponkénti órák rendben folytak tovább. Számolgatták a napokat, hogy mikor lesz már február elseje, mikor az építkezést el lehet kezdeni. Közben leesett az első hó és egyszer

csak itt volt a karácsony. Magdolna a délelőttöt szegényeinél töltötte, majd kora délután kiment a temetőbe, mint minden esztendőben szokta, aztán hazament. Klári már előző nap elutazott. Vett magának tíz nap szabadságot és sí-deszkáival felment a Kékesre, hogy a Szilvesztert és az újesztendő napját is ott töltsse. Ez is már több éve járta így. Klári először óvatos és hosszú bevezetés után jelentette be, hogy nagyon vágyik elutazni és sportolni. Magdolna sajnó fájdalommal ugyan, de szó nélkül bólintott a bejelentésre. A következő karácsonykor Klári már nem is szólt, csak csomagolt. Így volt most is. De most Magdolna nem maradt egyedül. Kelen ezen a napon is hűségesen eljött. Nagyon fel volt indulva, mikor belépett, ez rögtön meglátszott rajta.

— A báróné karácsonyfát állított? — kérdezte csodálkozva.

— Igen, a kisfiám emlékére. Meg sem tudnék már lenni nélküle. Mi ez?

— Ha nem sértem meg vele, báróné, ezt az apróságot hoztam a Jézuska nevében.

Illatszert hozott Kelen Jenő. Magdolna rápillantott az üvegre és azonnal megismerte. Egy belvárosi hölgyfodrász szokott karácsonyi reklám-ajándéka volt ez. Szegény Kelen valahogyan hozzájutott, de a hölgyfodrász céduláját előbb gondosan levakarta róla. Járatlanabb már nem igen lehet valaki abban, hogy mivel lehet figyelmes

— Szívből köszönöm, igazán kedves. Én ezt a ruhaszövetet vettem magának, majd megcsináltatja. Remélem, tetszik. És ezt a pár bélelt kesztyűt vigye haza az édesanyjának. Ha a szám nem jó, ki lehet cserélni.

Kelen alázatosan köszöngette a holmit. De a felindulás nem szűnt meg kiütközni arcán és mozdulatain.

— Magának valami baja van, Kelen.

— Igen, — felelte az rekedten, — nagy bajban

vagyok. De nem tehetek másként. A báróné jóindulatát kell kockasztatnom. Kéressem van.

— Halljuk. Ha lehet, teljesítem. Lehetetlent ne kérjen. A jóindulatomról itt nincs szó.

— Pénzre van szükségem, — mondta a férfi majdnem nyersen, — kérek még ötven pengő előleget.

— Ennyi az egész? Ennek ugyan kár volt akkora feneket keríteni. Ez a pénz úgylis járni fog magának. És hogy valakinek karácsonykor pénzre van szüksége, az igazán természetes. Van is itthon készpénzem

Már hozta is a táskáját és letette az ötvenest az asztalra. Kelen nem nyult érte. Csak végigsimította az arcát.

— Köszönöm, báróné. Nem tudja, milyen jót tett velem.

— Ugyan, ne legyen nevetséges. Hiszen már meg is dolgozott érte. Ez a pénz a magáé, nem az enyém.

— Igen... de megeshetett volna, hogy nincs készpénz... holnap ünnep... Gondoltam, hogy előre telefonálok, de nem merten szerénytelen lenni... De most rendben van minden.

— Mi az, valami baj van otthon? Talán csak nem betegség?

— Nem, nem, családi kellemetlenség, most már túl vagyok rajta, hálásan köszönöm

Eltette a pénzt, és egyszerre mintha kicserélték volna. Dúlt vonásai kisímultak, felindulásából csak a karikák maradtak meg a szeme alatt. Azonnal angolra fordította a szót és a karácsonyfáról kezdett beszélni. Megtartották a rendes órát, társalgási szövegül a lakásberendezési vásárlások eddigi mérlegét használták fel. Körülbelül megvolt már minden, csak a nagy kárpit anyaga hiányzott. Ez nagyon furdalta mindkettejüket. Ha újonnan veszik, nagyon drága. Kéz alatt pedig mindeddig nem tudtak olyant találni, amely teljesen kielégítette volna őket. Pedig a február most már közeledett.

— Majd csak rátalálunk valahol, — mondta Kelen, — aztán minden meglesz. A munkásokat erősen fogom sürgetni, mert a téli építkezés nagyon bajos, még ha ilyen kicsi is. Nehéz kiszárítani az új falat. De meglesz. A báróné beköltözik a szép, kedves, új otthonba. De úgy-e, szabad lesz nekem oda is felmennem?

— Hogyne. Szívesen látom.

— Ezen én sokat gondolkoztam, báróné. Az én óráimmal előbb-utóbb végezni fogunk. Hiába húzom szándékosan, egyszer megis csak elérkezünk az újkorig. Máig. És akkor mi lesz velem? Kérem, báróné, nekem ma valami nagyon vakmerő dolog jutott eszembe. Talán kinevet, talán tolakodásnak veszi, de azért elmondom. Elmondhatom?

— Hogyne.

— A báróné külön költözik. Most a leánya ömél-tósága még mindent elintéz, ami praktikus dolog adódik. Ahogy észrevettem, mindent ő intéz. De ha a báróné nem lakik vele együtt, sok mindenben magára marad. Én azt gondoltam, hogy a bárónénak titkár kellene... bocsánat, tessék csak végighallgatni. Én úgy képzeltem, hogy azért igyekezném ezt a mesterséget megtartani, mert ettől jövőt remélek. De lesz nekem szabad időm bőven. És fizetést alig kérnék, éppen csak hogy neve legyen. És a készkiadásokat, autbuszokat, meg ilyesmit. Én olyan hüen szolgálnám, báróné, olyan odaadással... Nem akarja?

— Nem, kedves Kelen, ez nem jó ötlet. Először is maga ilyesmire nem való. Bútorhoz és lakáshoz remekül ért, de különben azt sem tudja, hol lakik a jó Isten.

— Beletanulok. Igérem, hogy beletanulok.

— Aztán meg én nem vagyok elég öreg ahoz, hogy mint magányos asszony titkárt tartsak.

— Hogy-hogy? — kérdezte Kelen lángbaboruló arccal.

— Mondom. „Meszlényi báróné fiatal titkárt vett.“ Ezt a megjegyzést nem szeretném.

Kelen gondolkozva maga elé nézett. Az asztalon heverő kezén látni lehetett, hogy ujjai remegnek.

— Ezt senki sem mondaná, — szólt végre megalázottan és csendesen, — a bárónéról és rólam? Nem. Senki.

— Dehogy is nem. Mit tudja maga, milyen aljas a világ. Egészen biztosan ezt mondanák.

Ekkor az ágrólszakadt ember arcán vad öröm villant meg.

— Akadna, aki ezt a képtelenséget elképzelné?

Magdolna nem válaszolt egyenesen. Kitérően arrafelé fordult, hogy a titkárság ötletéről nem lehet komolyan beszélni. De mialatt ezt végérvényes hangon elmondta, már másra gondolt. Egyszerre észrevette, hogy ennek az embernek a rajongás- és ragaszkodása gyanus. Kelen nemsokára elbúcsúzott és elment. Más emberként ment el, szeme úgy lán-golt, mint a karácsonyfa gyertyái. És Magdolnát kényelmetlen tépelődésben hagyta hátra. Bosszúsan csettintett az ujjával Magdolna. Nagyon kellemetlen lesz, ha ez a szerencsétlen ember beleszeret. Most már kurtán-furesán nehéz lett volna kiadni az útját, a lakás átalakítását nehezen bízhatta másra. És sajnálta volna is, ha ezt a megszokott, sőt megsze-retett embert egyszerre nélkülöznie kell.

Ettől kezdve nagyon óvatossá vált beszélgetéseikben. Szándékosan terelte éltkorra a szót és hangsúlyozta idős voltát. Új hangot ütött meg: az idős dáma hangját a tapasztalatlan fiatalemberrel. Ugyanekkor valamivel melegebb is lett hozzá, könnyedebb hangú, anyásabb. Kelen nem is adta jelét annak, hogy valami lehetetlen ábrándokat forgatna a fejében. Egyetlenegyszer történt, hogy észrevehetően lenyelt valamit, amit már majdnem kimondott. A különböző francia Louis-stílusokról volt szó. És felmerült a Ninon de l'Enclos neve, a női divattal kapcsolatban.

— Pompásan öltözködött, — mondta Kelen, — a képről is láthatni. Es nagyon szép is volt. Nemhogy egy na.a natalabb ember szeretett bele, hanem ép-penséggel a saját unokája. Aki, ha jól emlékszem, öngyilkos is lett miatta...

Itt nem eresztette le a hangot, nyilvánvalóan mondani készült még valamit? De az utolsó pillanatban meggondolta. Ez gyanus lehetett, de tel lehetett tenni azt is, hogy valami egészen ártatlan megjegyzést hagyott eimondatlanul. Jöttek azonban egyéb apróságok, amelyek ébren tartották a Magdolna gyanuját. Postán kis csomagot kapott. Abban nem volt más, mint egyetlen piros rózsza. A címzés írásából nem lehetett következtetni semmire, a feladó nyomtatott betűket rajzolt a papirosra. Kevéssel utóbb már levelet hozott a posta. A borítékából csak cédula esett ki, rajta, megint nyomtatott betűkkel rajzoltan, csak ennyi: „Valaki halálosan szerelmes magába“. Ez sem volt kétségtelenül Kelen. Ilyen-szerű névtelen vallomásokat Magdolna máskor is kapott, nem egyet. Volt egy ismeretlen, aki hónapokon át küldözgette lila papírra piros tintával írott vallomásait, többnyire fellengző közhelyeket. Aztán abbahagyta. Ez a levél is származhatott valaki olyantól, akinek látásból a kelleténél jobban megtetszett s aki valahogyan kinyomozta kilétét és megnézte címét a telefonkönyvben. Pár nappal ennek a levélnek megérkezte után egy este megszólalt a telefonja. Felvette a kagylót, de még mielőtt belehal-lózhatót volna, zenét hallott belőle. Valaki gramofonlemez játszatott a telefonba és pedig magyar nótát: „Szeretnék május éjszakáján leszedni minden orgonát“. Magdolna hallgatta a muzsikát, aztán kis-vártatva szigorúan hallót kiáltott. A zene tovább hangzott, erre letette a kagylót. Harmadnap megint levél jött: néhány letépett orgonaszirom levélborítékban.

Ha mindezt Kelen csinálta, személyes találko-záskor kifogástalanul leplezte érzelmeit. Magdolna

kezdte azt vélni, hogy tévedett. Közben érkezett a február. A kiürült lakásban megindult a munka. Kelen naponta háromszor is elszaladt az Úritucába. És közben szövetanyagot nyomozott. Ezt az építkezés ideje alatt sikerült is megtalálni. Még pedig Vácott. Levélben jelentkezett egy öreg hölgy, hogy Pesten járván némely régi holmiját értékesíteni, a régiségkereskedőnél hallotta, hogy milyen szövetre volna szükség. Közölte címét és választ kért. Kelen személyesen jelentkezett a válasszal: kiment Vácra megnézni, hogy Magdolnának érdemes-e kimennie megtekintés céljából. Azzal jött vissza, hogy kár a fáradságért, ő a maga felelősségére lekötötte a két óriási függönyt, nehogy valaki elvigye az orruk elől, mert más már régebben alkudozott rá. Másnap már pénzzel ment ki Vácra és hozta a zsákmányt. Mikor kibontották, Magdolna felsikoltott örömeiben. Ha valami gyárban megrendelték volna, nem lehetett volna ilyen szép. Mert szebb volt, mint az ő elképzelésök. Kelen reszketett az örömtől. Úgy símogatta a nehéz brokátszövetet, mintha élőlénynek hízelgett volna.

Az építkezés csekély munkájával az előirányzott időnél hamarabb készültek el. Itt volt a költözködés napja. Előző napon Magdolna a Pocok hajdani szobájának tárgyait teherárúként feladatta Tamásiba, a bérlő címére. Eladni nem akart egyetlen darabot sem ebből, a maga új lakásában is alig használhatott egyebet a Beethoven-maszknál.

Leányától könnyebben búcsúzott, mint várta, mert ugyanakkor költözött az is. Erre a napra mind a ketten szállodába mentek aludni. Mikor reggel elköszöntek egymástól, nem a sok-sok éves otthonban búcsúztak, hanem idegen helyen. S ez elvette a különválás percének életét. Klári még elkísérte anyját a Lánchídfői autobuszállomáshoz, ott felsegítette a tizenhatosra, intett az induló kocsinak, és aztán megindult gyalogszerrel a Belváros felé. Így szakadt ketté az a család, amelyből már

csak ketten éltek, s már ők sem család gyanánt többé.

Kelen ott sürgött-forgott a lakásban, tolt még egyet-kettőt az egyes bútorokon, minden képkeretet mégegyszer egyenesre igazított. Aztán meghajította magát és a lakást hivatalosan és végérvényesen átadta. Magdolna kiállította a csekket. Jóval többet írt rá, mint amennyivel tartozott.

— Bocsánat, báróné, nem tetszett tévedni az összegben?

— Nem, az összegben nem tévedtem. El vagyok ragadtatva attól, amit csinált, azonfelül magának olyan készkiadásai is voltak hónapokon át, mikor a vásárlásokhoz kíséretet, hogy ezeket nem volna méltányos magára hárítanom. De van egy kikötésem. Maga, gondolom, a honoráriumát már jó előre beosztotta. Annak az utolsó fillérig helye van bizonyára. Remélem, a szöveget most megcsináltatja, még pedig jó szabónál. Érti? Jó szabónál! Legyen drágább, de rendes legyen.

— Igenis, jó szabóhoz fogok menni. Ezt a ruhaacsináltatást már beosztottam a költségvetésembe.

— Hát az nem elég. Arravaló a különbözet, amit nem remélt, hogy tetőtől-talpig rendbehozza magát. Még egy ruhát csináltat. Cipőt vesz, fehérneműt vesz. kalapot, nyakkendőt. Kiváltja az óráját.

— Arra már számítottam.

— Jól van. Hát most mutassa meg az ízlését itt is. És nyiratkozzék meg rendesen. És vegyen rendes. csontkeretű pápaszemet. Majd ha elébem áll, nagyon szemügyre fogom venni. Előre megmondom, hogy szigorú leszek

— Igenis.

— És még egy mondanivalóm van. Délután nem tartunk órákat. Hanem az jutott eszembe, hogy házavatást tartunk. A háztartás ugyan még nincs rendben, bejárót még nem fogadtam, de Mami egész

rendes vacsorát tud azért csinálni. Legyen szerencsém. Ráér?

— Én? Ezért a meghívásért a saját temetésemet is lemondanám. De különben is ráérek. Mindig ráérek. Hány órakor?

— Fél kilenc. De legyen pontos. Nálam a félkilenc csakugyan félkilencet jelent. Ja igaz. Visszatérve az előbbiekre: a manikürt is figyelmébe ajánlom.

Kelen hajladozott, áradozott, fogadkozott. Aztán elköszönt. Magdolna maga maradt a lakás gyönyörűségével. Úgy örült neki, mint a gyerek. Háromszor is megcsinálta, hogy kiment a piciny előszobába és onnan belépve szemlélte, milyen látvány tárul eléje. És harmadszor tetszett neki a legjobban. Aztán megállt a különböző sarkokban és mind-egyikből külön szemügyre vette otthonát. Lehúzta a zsalut, hogy a sötétben a világítást mindenképpen megpróbálhassa: egész lánggal, saroklámpával, két falikarral, majd kombinálva egyiket a másikkal. A nagy kárpitot tízszer is széthúzta és megint összehvonta. Nem tudott betelni vele. Mindenhogyan elragadó szépnek találta. Rég érzett ekkora hálát, mint most Kelen iránt. A felkapott és híres lakásberendezők talán szebbet is csinálhattak volna, de kedvére valóbbat semmi esetre. Délután már annyira eggyé vált a lakással, annyira otthonának érezte, mintha soha másutt nem lakott volna.

Este félkilenckor percnyi pontossággal megjelent Kelen. Háta mögül habozva ibolyacsokrot húzott elő.

— Bocsánatot kérek, ha tolakodásnak látszik, de úgy tudom, hogy ha meghívják az embert...

— Nagyon helyes, megdicsérem, mert jó tanuló. Milyen szép ez az ibolya. Foglaljon helyet. Iszik egy pohár ürmöst? Tessék. Hallja, rá ne csepegtesse arra a terítőre, mert megölöm.

Mámi hozta a vacsorát.

— Csak tegyük le, Mámi, most még nincs fel-
szolgálás. Ma még csak ilyen cigányosan eszünk.

Az öreg szakácsné kiment.

— Azért küldtem ki, mert evés alatt bizonyo-
san lesz egy-két megjegyzésem.

— Éppen ezt szerettem volna kérni.

A vacsora úgy folyt le, mint a tanóra. Mag-
dolna nem egy-két megjegyzést tett, hanem százat.
Nem szabad előbb leülni, mint a háziasszony. Nem
szabad előbb ételhez nyúlni, mint a háziasszony.
Amit meg lehet enni csak villával, ahhoz nem hasz-
nálunk kést. A kínálást a háziasszonynak meg-
köszönjük, a személyzetnek soha. A személyzet gép-
nek számít, a géphez pedig nem beszélünk. Ez nem
lenézése, hanem megbecsülése az alkalmazottnak,
mert ha szólunk hozzá, azzal kimutatjuk, hogy ő
nem gép, hanem a társaságból kizárt ember. Az evő-
eszközt a végén kell megfogni, nem a közepén.
Az asztalra könyökölni szigorúan tilos. Mártogatni
nem illik, csak francia társaságban. Esetleg ma-
gyarok között is, de nem háznál, hanem kiskocsmá-
ban. Akinek étel van a szájában, annak tilos
innia. Az asztalkendőt úgy kell ölbe tenni, hogy
az egyik végére ügyesen ráül az ember...

— Ez sok egyszerre, — mondta Kelen vidám
megalázkodással, — mikor fogom én ezt mind kifo-
gástalanul csinálni?

— Jaj, kedvesem, ez még csak a középiskola.
Aztán jönnek a magasabb évfélesek. Vannak nagy-
úri házak, ahol minden szék mögött inas áll és
fogja a hátrahúzott széket. A vendégnek a székhez
nyúlni tilos. A vendég nyugodtan leül a levegőbe,
mert biztos, hogy az inas a kellő pillanatban alá-
tolja a széket. Aztán külön tanfolyam a rákevés.
Ismét külön tanfolyam a spárgaevés. Lesz dolgom
elég, míg tökéletes vendéget csinálok magából.

— Esküszöm, báróné, hogy sikerülni fog.

Mikor a vacsora véget ért, Kelen a háziasszony
elő járult. Nagy meglepetéssel tudta meg, hogy a

„kedves egészségére“ nem létezik többé. Kihalt, mint a bölény. Aztán jött a kávé.

— Hány cukrot parancsol?

— Egyet. És tejet.

— Azt nem úgy mondjuk. „Köszönöm, egyet kérek, és ha szabad, egy kis tejet is hozzá.“ Tudja mit, most megtartjuk az angol órát. „One lump, please, and a few drops of milk.“

Angolul beszélgettek tovább. Magdolna kávézás közben eszmélt rá, hogy Kelen kiejtése bámulatos gyorsasággal javul. Kevés olyan öröm van, mint fogékony tanítványt oktatni. „Biztosan ezért is kedveltem meg annyira, nem csak részvétből, — gondolta magában, — csak belém ne szeressen, mert akkor nem engedhetem magamhoz többet.“ A társalgás tovább folyt. Annak a leghalványabb jele nélkül, hogy Kelennel valaha ilyenszerű baj lesz. Kellemesen üldögéltek együtt. Akárcsak hajdanában Korff gróffal. A cserépkályhából nyájasan sistergett a meleg. Az óra hangulata azt ígérte, hogy ebben a lakásban nem árvaság lesz az élet. Néha biztosan Klári is eljön. Olykor bridzset is lehet csinálni.

— Mondja, Kelen, tud maga bridzsezni?

— Sajnos, azt sem tudok, kezécsókolom. Semiféle kártyajátékot nem tudok. Sohasem volt pénzem hozzá.

— Nézze, ne emlegesse minden mondatban azt a szegénységet. A szegénység természetesen nem szégyen. De téved, ha azt hiszi, hogy dicsőség. A szegénységet éppen úgy nem illik fitogtatni, mint a vagyont. Egyszóval, majd megtanul bridzsezni. Másnak mulatság, de magának igen fontos segéd-eszköz lesz a kenyérkeresetéhez. Most pedig kegyelemben elbocsátom.

Kelen felállott. Szinte haptákba vágta magát, mint a fegyelmezett katona.

— Kérem, báróné, nekem most különös bejelentésem lesz. Szeretnék öt-hat napig el nem jönni.

Magdolna csodálkozva nézett rá. Nem értette.

— Ahogy akarja. Maga befejezte a munkáját és nem tartozik nekem számot adni az idejéről. Majd ha ráér, jelentkezik. A magam részéről szívesen látom ezentúl is.

— Nem a ráérésről van szó. De nem akarok többet ilyen külsővel a báróné elé állítani. Pár nap kell hozzá, hogy rendbehozzam magamat.

— Ahogy akarja. És csak igyekezzék, mert az óráimat nem szívesen mulasztom el. Már nagyon megszoktam.

Mikor Kelen elment, erős kedvetlenséget érzett. Ő maga csodálkozott legjobban, hogy Kelent annyira nem szereti nélkülözni. Hosszú beszélgetéseik már úgy hozzátartoztak napirendjéhez, mint másnak a mindennapos séta, vagy a délutáni alvás. „Ez is az öregség kezdetének jele, — gondolta magában, — hogy az ember erősebben kezd ragaszkodni a szokásaihoz.“ És azonnal a tükörhöz lépett. Mialatt abban arcát vizsgálta, egyszerre rájött, hogy már régóta megvan ez az új szokása: mihelyt az öregedés jut eszébe, mindjárt tükörhöz siet. Már hetek óta mindig csinálta. de csak most eszmélt rá. A tükör szemlélete megnyugtatta. Visszatért előbbi gondolataihoz. Kelen tehát öt-hat napig nem jön el. Vajjon azért telefonál-e közben? Jó volna, ha telefonálna. Jól esik emberi szót hallani a teljes magányban. Biztosan telefonál. Annak sincsen senkije, akárcsak neki.

Másnap felhívta Klárit. Érdeklődött, hogy be rendezkedett-e már, mert részint szeretné megnézni leánya új otthonát. részint szeretné neki megmutatni a magáét. Klári azt válaszolta, hogy már készen van ugyan, nagyjából, de sok apróság még hátra van. Szaladgálnivalója rengeteg, az iroda átköltöztetése telefonszám-változással és ennél fogva átmeneti kellemetlenségekkel jár. Majd néhány nap múlva meg lehet beszélni, mikor tekintik meg egymás lakását.

Ez csalódást jelentett számára. Arra számított, hogy a kölcsönös megtekintéssel eltelik egy dél-előttje és egy délutánja. Szegényeihez nem mert kimenni, mert kissé náthásnak érezte magát. A bástyán sétált egy órát jól felöltözve. Már beköszöntött az április, már érezni lehetett a levegőben a közelgő tavasz megnevezhetetlen izgalmát. Ő is idegesnek és mozgékonyak érezte magát, nem találta helyét sehogysem. Benézett séta után a Mátyás-templomba, az megnyugtatta, de csak rövid időre. Elsétált a királyi palotáig, megállt a külföldiek és falusiak csekély csoportjában és végignézte az őrségváltást. Aztán megindult hazafelé. Otthon örült a lakásnak, nézegetett, rakosgatott. Mámi ebédet adott neki s ekkor előtte állott az egész hosszú délután. Tétlenül lézengve butorai között, könyvet keresett elő. Egy Dos Passos nevű amerikai íróra figyelmeztették, annak megvette Manhattan Transfer című regényét. Eddig a lakás izgalmai miatt nem vette elő. Most nekiült. Rögtön az első oldalak megnyerték tetszését. Elmerülve olvasott nagyon sokáig, mígnem tudatába ötlött, hogy már jóideje erősen fáj a feje. Letette a könyvet, megnézte az órát. Félhat volt. Bevett egy aszpirint és ledőlt egy negyedórára. De a fejfájás nem hogy csökkent, hanem kízóan erősödött. Olyanfajta fejfájás volt ez, amelyet nem ismert eddig. Ez nem hasonlított a rendes, hülésből származó fejfájásokhoz. Élesebb volt, egyáltalán nem tompa és gyötrelmesen kegyetlen. Próbálkozott hideg borogatással, azzal sem ment semmire. Vacsorát már nem is tudott enni. Korán lefeküdt és késő éjszakáig kínlódott az éles késhez hasonló fájdalommal, mígnem kimerültségében elnyomta az álmot. Másnap reggel viszont teljesen tiszta fejjel ébredt. A biztonság okáért szobafogságra ítélte magát. Csak pongyolát öltött és nekifeküdt olvasni. Olvasta a kitűnőnek talált könyvet déli harangszóig, akkor egyszerre megint beleállott fejébe a tegnapi fájás. De

még erősebben, mint tegnap. Egymásután bevett két algokratint. Ebből máskor egy is megszüntette legerősebb fejfájását, most kettő sem használt semmit. Alig ebédelt, aztán maga ment az orvoshoz, mert késő délutánig nem volt már ereje várni. Az orvos aprólékosan kikérdezte.

— Ennek csak egy oka lehet, — mondta végül, — tessék elfáradni szemorvoshoz.

— Szemorvoshoz? Nincs az én szememnek semmi baja. Úgy látok, mint a sas.

— Csak tessék rám hallgatni. Pápaszemet kap és minden rendben lesz. Az olvasás megerőltette a szemidegeket. Az bizony cudarul tud fájni. Legokosabb, ha most azonnal odamegy, báróné. Hozatok egy taxit, szépen beleül, én addig bejelentem. Ez már így van, kérem, ebben a korban ez már szabályosan bekövetkezik. Hány éves báróné?

— Negyvenkilenc.

— Na igen. Elérkezett a pápaszem ideje.

Magdolna engedelmesen ment a szemorvoshoz, akinek címét a háziorvostól megkapta. A festményekkel és kézimunkákkal zsúfolt előszobában várnia kellett. Lapozni kezdett a kis asztalon heverő régi képes ujságban, de észbe kapott és gyorsan eltolta magától. Jó félóráig várt behúnyt szemmel, visszafojtva a fájdalom nyögéseit. Aztán rákerült a sor. A szemorvos mindjárt korát tudakolta.

— Negyvenkilenc, — felelte ma már másodszor, kissé türelmetlenül.

A vizsgálat nem sokáig tartott.

— A háziorvos diagnózisa helyes. Méltóságos asszony pápaszemet fog kapni. Két különböző lencsével, mert a két szeme nem egyformán lát. Szíveskedjék ezzel a cédulával optikushoz fáradni, holnapra már meg is kapja a pápaszemet. Olvasni, írni holnapig nem ajánlatos.

Másnap délelőtt már megvolt a pápaszem. Magdolna hazasietett vele, feltette és rögtön könyvet vett a kezébe. A betűk boldogító tisztasággal.

szabatosan sorakoztak tekintete előtt. Külön öröm volt így olvasni. De ő mindjárt letette a könyvet és a tükörhöz lépett. Abban azonban nem tudta jól megnézni magát. A tükör homályosat mutatott. A pápaszem közelre élesítette nézését, messzebbre tompította. Kicsit lejjebb tolta orrán a szerszámot és a csontkeret fölött kandikált a tükörbe. Az a pápaszemes asszony, akit látott, nem nagyon tetszett neki. Arcán merőben idegen volt a pápaszem, nem illett hozzá. Vannak arcok, amelyeken a pápaszem valósággal javít. De az ő arcán nem javított. Válat vont. Elfordult a tükörtől. És most már nem orvosi kérdésre, hanem sajátmagának mondta:

— Negyvenkilenc.

Letette a pápaszemet. Nem volt kedve olvasni. Sétálni sem volt kedve. Klárinak telefonálni sem volt kedve. Semmihez sem volt kedve. Hátradőlt karosszékén és ölbe tett kézzel tünődött. Ez a pápaszem volt első igazi jele annak, hogy fiatalsága végérvényesen elmúlt. Öregasszonynak még korántsem nevezhette magát, szépségének bizonyosságait sűrűn megkapta az élettől. De nem volt többé fiatal. Sajnálta? Nem, nem sajnálta. Hiszen nem használhatta semmire. Egyetlen esztendeje volt boldog asszony felnőtt élete harminc esztendejéből. Aztán csak létezett, mint asszony, de nem élt. A sors nyilván úgy ítélte, hogy Detky Pál lett legyen az egyetlen szerelmi társ egész életében. Mert most már az is fog maradni. Vajjon tudna-e még szerelmes lenni, ha arravalót találna? Ó igen, tudna. A testi volta is csak évek számában negyvenkilenc, igazában vetekszik akármelyik harminckilencéves asszonnyal. A szíve pedig még harminckilencnél is sokkal fiatalabb. A szíve annyi idős, mint egy leányé. Igen, még oda tudna bújni valakinek a mellére, még be tudná húnyni alétlan a szemét, a csók közeledő üdvösségét várva, még vissza tudna adni görcsös és heves szenvedéllyel az ölelés erejét. De megérnék-e ezek az örömök a csalódás fenyegető

fájdalmát? Nem, nem, csak azt nem. Soha többé nem csalódní. A szenvedés fáj. Maradjunk csak szépen a sekély vízben, ne ússzunk ki a viharos mélységekbe. Még csak egy-két esztendő t kell kívárni, még csak néhány tavasz kínzó és bolondító gerjedése in kell behűnyott szemmel és betapasztott füllel átgázolni, aztán itt a visszavonhatatlan öregség, az élet békés nyugodalmával. És nemcsak a csalódás szenvedésétől kell most már rettegni, hanem a nevetségesség félelmétől is. Látni asszonyokat, akiknek ijesztő ráncain borzalmasan vigyorog a pirosító, bíborra kent ajkaik közül gyanúsan fehér fogsor villan ki, mikor bakfiskodó, édeskés mosolylyal, kacéran gügyögnek az asztalszomszédhoz, fénytelen szemök vakmerő pillantásainak sarkában vagy ezer piciny ránc pókhálója kísért, vagy a „felvarratás“ kozmetikai csodája simítja ki ábrázatukat félelmesen síma és merev álarccá. Ezek a salátán élő, hajnalig táncoló asszonyok, mikor agg pillantásukban meglobban az érzékek szemérmertlensége, megfagyasztják a szemlélőben a vért. Inkább most rögtön meghalni, mint valaha ilyenné válni. Nem, Hubay Magdolna, te másnak születél... „Nincs borzasztóbb, — mondta egyszer Detky, — mint ha az ember nem tisztelheti önmagát.“ A tisztaságának rangját méltó büszkeséggel viselő úriasszony és a kerge, öreg kotlós között óriási a szakadék. Hubay Imre leánya ezt a szakadékot nem léphetné át, még ha akarná, sem.

Igy gondolta végig életét és helyzetét. Megnyugodott. Feltette a pápaszemét és olvasni kezdett.

Kelen a hatodik napon jelentkezett. Addig nem is telefonált. De ezen a napon bejelentette magát délután ötre. Az üzenetet Mami vette át. Magdolna a kültelkekről hazatérőben vette tudomásul, hogy Kelen — nyilván új ruhában — teára teszi tiszteletét. Nagyon megörült neki. Mint a nagyon kedvelt és elveszett tárgynak, mikor megtalálja az ember. Már ebéd után kezdett az órára pillantgatni. S még

nem volt félöt, mikor az előszoba csengője megszólalt. Magdolna sugárzó arccal pattant fel. De nem Kelen jött, hanem Klári.

— A belügyben lesz dolgom ötkor, — mondta holmiját ledobálva, — gondoltam, megnézek. Hát lássuk.

Klári lassan, szúrós pillantással körülnézett.

— Te mama, hiszen ez gyönyörű.

— Ugye?

— El vagyok ragadtatva. Ilyen tehetséges ember ez a Kelen? Igazán nem néz ki belőle. Meg vagyok hökkenve. Hát én holnap felhívom azt a Rősert.

— Rősert? Minek? Közben le is ülhetnél.

— Kérlek, az Andrássy-úti házzal kapcsolatban beszélgettem vele többször is. Azóta már be is költözött. Említette nekem ez az ember, hogy egy-két szobát át akar rendezni az asszony kívánságára, fel is frissítik részben a berendezést. Hát én elküldöm hozzá ezt a Kelent. A harmadrészéért megcsinálja neki, mint amennyit a divatos berendezők kérnének ilyen gazdag embertől. Talán menni fog a dolog. Rősert le fogom kötelezni, Kelenből pedig majd kiszorítok egy-két ötletet és tanácsot, mint jutalékot a közvetítésért.

— Igazán gondolod, hogy ez sikerülhet? Na hát igazán angyal vagy, Klári. Nagyon a lelkemen fekszik, hogy ez az ember előre menjen. Ilyen tehetséges és szörnyű szegénységgel küzdi. Nagy jót tennél olyan emberrel, aki megérdemli.

— Megpróbálom. Megmondom Rősernek, hogy nézzék meg ezt a lakást. Biztosan kedvet kapnak.

Magdolna felkapta a fejét.

— Rőserék? Hogy idejöjjenek?

— Persze. És meg is kérlek, hogy nagyon nyájasan fogadd őket, mert Rősertől sok munkát kapok. A feleségét tegezned kell.

— Neked fontos?

— Nagyon fontos. Külön megkérlek.

— Jól van. Ha eljönnek, majd el is mennek. Mindenesetre előbb telefonozzanak.

— Természetesen. De ez csak az egyik kérdés. Van még egy. Kérlek, dolgozik itt Pesten egy Vogelne névű asszony. Fordít. Angolra és franciára és németre egyforma tökéletességgel. Valóságos nyelvlángelme, azt meg kell neki hagyni. Hát én ezt már régóta édesgetem magamhoz. Aranyat érne nekem az irodában. Igen nagy fizetést ígértem neki és még százalékot. Nem jön. Hogy ő nem megy alkalmazottnak, ő önálló akar maradni. De én ebbe nem nyugszom bele. Ha törik, ha szakad, elhozom magamhoz. Be fogom keríteni. Egymásután elszedem a klienseit, kiéheztetem, aztán majd megpuhul. Tudod, mi az a „rough translation“, vagy németül „rohe Übersetzung“?

— Tudom. Magyarul nyersfordítás. Írók csinálják a műveikből. A nyers fordításból egy külföldi író csinálja meg az irodalmi fordítást.

— Pontosan. Azt is tudom, honnan tudod ezt ilyen jól. Éppen azért jöttem ide. Menj el Detky Palihoz és szerezd meg nekem a fordításait. Most Vogelne dolgozik neki.

Magdolna szótlánul meredt leányára. A kérdés úgy fejbeütötte, hogy előbb rendbe kellett szednie gondolatait.

— Én? Detkyhez menjek el? Drága flam, az lehetetlen.

— Miért volna lehetetlen? Hiszen egy időben sokat járt hozzánk. Olyan szerelmes volt beléd, mint a holdkóros. Elvégre én is felkereshetném, de ha te mégy, és azt mondod, hogy a gyermekednek kérsz valamit, az egészen más. Szóval, csak menj el szépen és addig ne gyere el a nyakáról, amíg igent nem mond. És utána rögtön telefonálj nekem. Hát én most megyek is...

— Nem, nem, Klári, ez nincs elintézve. Én Detkyhez nem megyek.

— Miért nem mégy?

— Mert annakidején olyan körülmények között szakadt meg köztünk a barátság, hogy lehetetlen elmennem hozzá. Detky megsértett engem.

— Ugyan kérlek, ezek olyan beszédek. Tizenöt-éves história. Egész nyugodtan elmehetsz hozzá. Micsoda neked ma már ez a Detky? Semmi. Nekem pedig nagyon fontos. Hát csak menj el.

— Angyalom, ezt ne erőltesd. Nem megyek el.

Klári nagyra meresztett szemmel bámult anyjára. Mint a váratlanul fellázadt rabszolgára.

— Megtagadod a kérésemet?

Ugyanekkor csengettek odakint. Kopogtatás hallatszott és egy idegen úr lépett be az ajtón. Mert a teljesen megváltozott Kelen alig lehetett felismerni benne. Magdolna átalakult embert várt, de nem ennyire átalakultat. Nem is tudott szólni. Klári tudott.

— Hallja, magával valami varázslat történt. Mi ez, hogy így kicsípte magát? Ilyen Fregolit még nem is láttam. Esküszöm, hogy egyenesen elegáns.

Kelen meghajtotta magát.

— Tartoztam vele ennek a háznak, bárónő. Hogy van?

— Köszönöm, jól. Alighanem nagy újságom lesz a maga számára. Anyám majd elmondja, én most már szaladok. Hát mama, hallgass ide. Akkor jövek el hozzád megint, mikor telefonálsz, hogy ezt a dolgot elintézted. Addig nem jöhetek. Remélem, értelmesen fejeztem ki magamat. Bye, bye.

Csókot intett a levegőbe, biccentett Kelen felé, került-fordult és már el is tűnt. Magdolna leült a karosszékre és azonnal elővette zsebkendőjét. Sírt.

— Az Istenért, — szólt Kelen ijedten, — báróné, mi történt itt?

Magdolna megtörölte a szemét. Felkelt és meggyújtotta a csillárt, bár még alig sötétedett. Aztán leeresztette a zsalut.

— Semmi, — felelt közben náthásan, — valami kis családi bonyodalom, ez magát nem érdekli. Már

túl is vagyok rajta. Hagyjuk. Most magát akarom látni. Alljon odébb, hogy jobban lássam.

Kelen elállt a csillár alól, hogy világítást kapjon. Akár fel is lehetett volna kiáltani a meglepetéstől. Kitünő szabású angol ruha volt rajta, kék puplining, jól kötött pettyes csokor, lábán finom cipő. Másképpen hordta a haját. Szemén divatos keretű pápaszem ült. És igen jól illett neki, ez az arc valósággal kívánta a pápaszemet. De mindez nem volt csodálatos. Pénzhez jutott, kiöltözött. Hanem az volt a csodálatos, hogy a girhes, félszeg ember igen jó természetű úrrá változott. A jó ruhában egyszerre kitűnt, hogy széles a válla, lábszárjai hosszúk és egyenesek, a dereka pedig annyira karcsú, hogy férfi-divatlapba való. Ez a kitűnően öltözött, jó alakú jelenség ott állt a lámpa fényében, mint kiállítási tárgy. Nem mozdult.

— Hát ezt nem reméltem, — szólt Magdolna, — most üljön le.

A férfi engedelmesen leült, felhúzta nadrágját a vasalás érdekében és egymásra rakta lábát. Cipője fölött drága harisnya látszott. Külső zsebéből mintaszerű gyűröttséggel állott ki a zsebkendő. Egyik kezét térdére nyugtatta. Ezen a kézen rögtön feltűntek a frissen ápolt körmök. Enyhe kölni-vízillat érzett a levegőben.

— Ezt nem hittem volna, — szólt újra Magdolna. — az ember nem is gondolná, mennyit tesz a ruha. Hiszen maga egészen jóképű ember.

Jobban szemügyre vette arcát, barátságuk óta most először igazi figyelemmel. Ez az arc nem közönséges emberé volt. Szlávos jelleget hirdetett, széles arcsontjai voltak és nyomott orra. De hogy alpári kifejezése ne legyen, szája mellett két mély ránc árka adott erős rajzot neki. Viszont ennek keménységét feloldotta az áll lágy és elmosódó vonala. „Sőt érdekes ember“, — tette hozzá Magdolna magában. Hangosan mondani ezt már nem akarta. Kelen most hálásan és boldogan rátekintett. Mélven

ülő, fekete szeme volt, szokatlanul fényes villanású. Mintha mindig készen állana az ellágyulás uedvességére.

— Kérem, báróné, én most nagy elhatározással jöttem ide.

— Igen. Mi az?

— Régóta mondanom kellene valamit. De nem nyithattam ki a számat két okból. Először is anyagi elszámolásban állottunk. Hogy úgy mondjam, fizetett alkalmazottja voltam a bárónénak. De ez az állapot megszűnt. Most nem vagyok más, mint alázatos, tiszteletteljes és hódoló ismerőse. Másodszor pedig tudatában voltam annak, milyen utolsó, toprongyos féregnek tűnök fel a külsőmmel. Ez is megszűnt. Most már szobatiszta embernek érzem magamat. Egy hétig készültem erre a pár mondatra, báróné. Itt ülök az életemmel, a sorsommal, a magányosságommal és...

— Várjon, kérem, — szólt Magdolna halványan, — ne folytassa. Nagyon-nagyon kérem, hogyha szerelmet akar vallani, akkor a többit hallgassa el. Mert ez a barátságunk végét jelentené. És azt nagyon sajnálnám. Félttem én ettől már régen. Most bekövetkezett. Nagyon szomorú. De még nem késő. Még nem mondta ki. Nézze, maradjon meg kedves beszélgetőtársamnak. Megszoktam és megszerettem magát. És nagyon egyedül vagyok. Most már a lányom is...

Nagy erőfeszítéssel legyűrte feltörekvő sírását. És lenyelve a könnyeket, folytatta:

— Temesse el magába, amit mondani akart. Maradjunk így. Határozzuk el, hogy maga nem is kezdett bele. Tegye ezt meg nekem. Most beszéljünk másról. A lányom említette, hogy talán jó híre lesz a maga számára...

— Bocsánat, most szándékosan és tudatosan szakítom félbe, nem nevelatlenségből. Nem beszélünk másról. Erről kell beszélünk. Mondja meg, báróné, hogy ez miért jelenti a mi barátságunk végét?

— Nem, ebbe az eszmecserébe nem megyek bele. És ha maga erőszakkal ragaszkodik hozzá, akkor felmondom a barátságot.

— Ilyen könnyen? — szolt a férfi keserűen.

— Nem könnyen. Már többször mondtam, hogy nagyon megszoktam és megszerettem magát. Annyi mindenféle baj ért az utóbbi időben... jól esett tudnom, hogy nekem is van ebben a nagy egyedüllétben egy... mondjuk: titkárom. De ha nem lehet, hát nem lehet. Ragaszkodik ahhoz, hogy befejezze, amit mondani kezdett?

— Ragaszkodom. Egy mondat az egész: halálosan szerelmes vagyok. Soha nem szerettem mást és soha senki mást nem fogok szeretni.

— Úgy. Hány esztendő lesz maga tizenegy év múlva?

— Negyvenhét.

— Élete javakorát élő férfi lesz. Én pedig hatvan. Ne beszéljen nevetséges dolgokat.

— Ne nevezze ezt nevetségesnek. Mikor hatvanéves lesz, én olyan szerelmes leszek, mint most. Ha nem akarja, nem fogok köszönni az utcán. De távolról szerelmes leszek.

— Hány éves az édesanyja?

— Anyám? Ötvenhat. De hogyan tartozik ez ide?

— Ha én hét évvel hamarabb születtem volna, én lehetnék az édesanyja. Szívesen vállalnék is egy ilyen tehetséges fiút. Ó de mit beszélek, milyen butaság tőlem, hogy belemegyek a vitába, amit magam akartam kettévágni. Hagyjuk. Hallgasson ide. A leányom össze fogja hozni magát Röser Alfréddal, az az a dúsgazdag bankárral. Az vette meg az Andrassy-úti házat és berendezőt keres. Ha sikerül magát beajánlani, ez sokezer pengőt és nagy reklámot jelent. Adja Isten, hogy sikerüljön. Röserék valószínűleg idejönnek megnézni ezt a lakást. Maga ne jöjjön velök. Most a teáját még utoljára meghihatja.

— Nagyon köszönöm, — felelt a férfi felállva —

de akkor már a teának sincsen sok értelme. Szóval ki vagyok dobva.

— Ó nem. Maga akar elmenni.

A férfi habozott.

— Fogalmazhatjuk, ahogy akarjuk. Az bizonyos, hogy én képtelen vagyok hallgatni az érzéseimről. Tudomásul veszem, hogy a bárónét ez zavarja. Tehát udvariasan tovább állok. De mielőtt kimegyek ebből a lakásból, amellyel a pályámon elindultam, még szeretnék valamit kérdezni. Sértő az, hogy én szerelmes vagyok?

— Sértő? Egyáltalában nem. Inkább bók.

— Köszönöm. Ezt mélységes hálával köszönöm és sohasem fogom elfelejteni. Kezeit csókolom.

Meghajtotta magát és indult kifelé, kissé még feszesen lépkedve túlságosan új holmijában. Az ajtónál mintha egy pillanatig habozott volna. De nem állt meg. Vissza sem nézett és kiment. Kisvártatva az előszoba ajtaját is hallani lehetett. Magdolna mozdulatlanul egyedül maradt. Meg sem moccant, nézett maga elé. Alig múlt el pár pillanat, valaki csengetett. Mámi beengedte azt a valakit, majd pár pillanat múlva újra kiengedte. Aztán elcsendesedett újra minden. Magdolna csengetett.

— Ki volt az, Mámi?

— Kelen úr itt hagyta a keztyűjét. Visszajött érte. Öt pengő borravalót adott. Vajh mér adta?

— Mert most búcsúzni volt itt. A munkáját befejezte. Nem jön ide többet.

— Nem jön? Ammán kár. Ippen mikor mán megkedveltem.

— Most már másutt fog dolgozni. Mi már csak megmaradunk magunknak, Mámi, kettecskén. Szép lakásunk van, majd megleszünk és megöregszünk.

— Ejjeszem nekem mán nem sokat kell erőlködni, hogy öreg legyek.

— Nem baj, Mámi. Az öregség nem baj. Fő az egészség.

Mámi bólogatott és kiment. Ő pedig megint moz-

dulatlan maradt. A teához nem nyúlt. Nagyon fájt a szíve. Csak most látta, hogy ez az ember mennyire hiányzik neki. Halálos kár, hogy így történt. De jobb így.

III.

Harmadnap már jelentkeztek Röserék. A bankár telefonált reggel, hogy nem lenne-e alkalmatlan, ha néhány percre déltájban megtekintené a lakást feleségével együtt. Claire bárónő bátorította fel erre a kérdésére. Magdolna tizenkét órára kérte a látogatást. Tizenkettő után tíz perccel feltűntek az udvaron az érkezők. Magdolna az ablakból látta őket. A férfi nehézkesen járó, elhízott ember volt és csoszogóan öreg. Annál fürgébben lépkedett mellette az asszony. Hosszú cobolybunda verte a lábaszárát, arca irgalmatlanul ki volt festve. Hány éves lehet, találgatta Magdolna. Ötvenegy-ötvenkettő. Már jöttek felfelé a lépcsőn.

És már nyílt is az ajtó. Magdolna ott állt szemközt azzal a Zsoldos Bellával, akiért valaha Detky Pál meg akart halni. Udvariasan kezét nyújtott neki.

— Isten hozott. Foglalj helyet, parancsoljon leülni, kedves Röser.

— Nagyon örülök, hogy személyesen megismerlek, — mondta az asszony — hírből már ismerlek, drágám, mint Pesten mindenki. De így közelről még szebb vagy, mint a híred. Ez az arc... meg kell pukkadni az irigységtől. Mit használsz, drágám? Nekem mondd el, de másnak senkinek. Mert hogy van valami titkod, drágám, az biztos.

— Semmi különöset nem használok. Az a titkom, hogy nem járok kozmetikushoz.

— Hallja ezt, nyuszikám, — fordult az asszony az agghoz, — mondom, hogy meg kell pukkadni az irigységtől. Megjegyzem, drágám, hogy mi aféle fél-

ismerősek vagyunk tulajdonképpen. A mi közös pajtásunk...

Magdolna beleszólt:

— Friedrich Yolanda, hogyne. Én már nagyon régen nem láttam.

— Ja, Yolanda, igen. Sajnos, az én utaim is elváltak tőle. Sehogyan sem illik bele a társaságomba. Évekkel ezelőtt felkeresett egyszer s akkor a komornám azt kérdezte: „Kérem, méltóságos asszonyom, ki ez a figura?” De én nem órá gondoltam most, hanem a volt vőlegényemre, Detky Palira. Tudom, hogy nagyon jóban voltatok. Mondhatom, megörültem volna a féltékenységtől, de akkoriban habarodtam bele ebbe az én nyuszikámba. Ilyen az élet. Megjegyzem, néha meghívom Detkyéket vacsorára. A nő örült unalmas, de legalább jól néz ki. Ha egyszer szerencsém lenne hozzád...

— Nagyon kedves, köszönöm. Én nagyon visszavonultan élek és úgynevezett társaságba egyáltalán nem járok. De majd telefonálunk egymásnak, jó? Hát parancsolj körülnézni, ezt csinálta Kelen. Én részemről el vagyok ragadtatva a munkájától.

A bankárné futó pillantást vetett körül.

— Igen, ez nagyon jó. Tegnap jelentkezett nálunk ez a Kelen. Nagyon nett ember. Remek alakja van és jól öltözködik. Azonnal kikezdttem vele, hogy egy kicsit húzzam ezt az én jó nyuszikámat, de ezt semmivel nem lehet kihozni a sodrából, kérlek.

Nyuszika únta, de bölcs nyugalommal tűrte ezt a beszédet. Nem is nagyon figyelt oda. Ő valóban a lakást jött megnézni. Rámutatott egy kis szárnyas oltárra, amely a falon függött és ezt az egy szót mondta: platereszk. A renaissance karosszékre ezt mondta: érdekes, hogy a lába későbbi. Egy-két szót szórogatott csak maga körül, de az mind pontos volt és találó. Közben nehezen szedte a lélekzetet asztmás mellébe és a szemhéjja fáradtan ráereszkedett a szeme felső felére. S míg a felesége fecsegett, ő egyszerre nehézkesen feltápáskodott a székről.

— Ez nekem elég. Ne zavarjuk tovább öméltóságát. Csakugyan igen izléses ember ez a izé... Kelen, vagy hogy hívják. Meg fogom bízni.

Azzal intett a feleségének. Indultak. Az asszony még megkockáztatta búcsúzáskor:

— Aztán, ha egyszer unod magad, drága Magdolnám, csak telefonálj rám, majd összeülünk és nagyot beszélgetünk a régi dolgokról.

— Nagyon kedves vagy, — felelte Magdolna kikísérés közben, — előbb okvetlenül telefonálok.

Még megmutatta nekik az átépített részt. Zsoldos Bella mohón kukkantott be a fürdőszobába, de miután körülszaglászott, csalódott arcot vágott. Semmi kozmetikai titkot nem talált, amit el lehetett volna lesni. Alig csukódott be mögöttük az ajtó, Magdolna a telefonhoz sietett. Felhívta a Klári irodájának új számát. Gépíró nő jelentkezett.

— Erzsi? Itt Meszlényiné. Kérem, ne is fárassza a leányomat a telefonhoz, csak adja át neki az üzenetemet: most mentek el tőlem Röserék, a lakás berendező dolga rendben van, Kelent értesítsék, hogy azonnal lépjen érintkezésbe Röserrel. Vizontlátásra.

Aztán leült gondolkozni, hogy valami háborog benne. Valami mellbe ütötte és felháborította, de hirtelen nem jutott eszébe, hogy micsoda. Előbb meg kellett keresni. Ja, igen, hogy Röserné, saját frivol megjegyzése szerint, azonnal kikezdett Kelennel. Ez háborította fel. De miért haragudott ezért olyan nagyon? Féltekenységből? Nem, dehogy. Egyszerűen azért, mert kedvelte azt az embert, anyai gyengédséget érzett iránta és rosszul esett neki a gondolat, hogy ilyen gonosz és elszánt bestia megkínózhatja. Kellene valahogy értesíteni, hogy vigyázzon. Tudtára kellene adni, hogy ki ez az asszony. De hogyan? Most már nem fordulhat hozzá. A névtelen levél pedig olyasmi volt, amit megvetett és lenézett egész életében. Hiába, Kelen Jenőt rá kell bízni sorsára. Most majd tanácskozni fog órák hosszat az asszonnyal, együtt járnak régiségboltokba, vagyonmentőre,

Teleki-térre. Összeszoknak. Az asszony pedig nem ismeri a tréfát. Hír szerint két viszonya van, de nem veti meg azokat az apró kalandokat sem, amelyet az elegáns pesti tolvajnyelv pillanatfelvételeknek nevez. S a férfi, aki életében aligha jutott még ápolt úriasszonyhoz, ettől meg fog örülni. Mégis csak csínálni kellene valamit, hogy ez a boldogtalan ne szaladjon bele nyitott szemmel a szenvedésbe. Magdolna idegesen dobolt az asztalon. De akárhogy tépelődött, nem tudott elszakadt védenca érdekében kiszelni semmit.

Másnap délelőtt megszólalt a telefon. Szobalányi hang jelentette, hogy a bárónéval Rőserné méltóságos asszony óhajt beszélni. Igen sokáig kellett várnia, míg az asszony hangja a vonal másik végén megszólalt.

— Magdolna? Itt Bella. Bocsáss meg, drága szívem, hogy megvárakoztattalak, de a fürdőkádban ülök, ide kellett hozni a telefont, a zsinór pedig tizenhat méter. Hogy vagy?

— Köszönöm. Miben lehetek segítségedre?

— Emiatt a Kelen miatt telefonálok. A leányod, aki különben nálunk bridzsezik a jövő héten, azt mondja, hogy nagyon a szíveden viseled a sorsát.

— Ó, igen, komoly tehetségnek tartom és szeretnék a haladásában segíteni.

— Hát akkor jó hírt kapsz. A férjem aláírta velem a megállapodást, miután másfélórát tanácskoztak. Ez az ember, kérlek, azonnal odavetett tíz olyan ötletet, hogy a férjem el van ragadtatva. Jól fog keresni az ipse, nálunk apróbb összegek nem számítanak. Megígérttem neki, hogy, ha a lakásnak feltűnő sikere lesz, kap tőlem kétezer pengő prémiumot.

— Az nagyon szép. Igazán jók vagytok hozzá. Ennek nagyon örvendek.

— Te, és milyen jóképű ember ez. Ha nem volnék úgy beleörülve az uramba, istenuccse kikezdenék vele.

— Ó, Istenem, azért egy ártatlan flört nem a világ. Csak kezdj ki vele.

— Gondolod? — szólt szünet után az asszony, aki most nyilván ki akarta pizskálni, hogy nincs-e valami a báróné és a jóképű ember között.

— Na hogyne, már úgy plátói alapon. Ennek az embernek nagyon kellene egy társadalmi Egeria, aki egy kicsit a hóna alá nyuljon.

— Egy micsoda?

— Mondjuk úgy, hogy múzsa kellene neki.

— Hát én bizony sokat tudnék használni, mert az én házamhoz fontos emberek járnak. Államtitkárok, arisztokraták, minden. Itt aztán kaphat összekötetéseket. Majd utána is nézek, már csak a te kedvéért is, drága Magdolnám.

— Nem, ne az én kedvemért. A tehetsége kedvéért. Igazán megérdemli. Hát köszönöm a kedves telefönt, most nem haragszol, ha elbúcsúzó, de éppen jött valaki. Isten veled.

— Szervusz, drága Magdolnám, csókollak. És mondom, ha egyszer únod magad...

— Igen, igen. Isten veled.

Magdolna hazudott, mikor azt mondta, hogy éppen jött valaki. Be akarta fejezni a beszélgetést. De véletlenül igazat hazudott, mert a postás éppen most csengetett be. Hozta a postát. Sorsjegyhirdetést, újonnan megnyíló tánchelyiség hirdetését és egyebeket. Az egész postát, úgy, ahogy volt, egyenesen be lehetett dobni a papirkosárba. Kivéve egy levelet, amelyet feladója írógépen címezett meg. Felbontotta. Jól sejtette: a levél Kelentől érkezett. Megszólítás és aláírás nélkül.

Géppel címeztem meg a borítékot, mert tartottam tőle, hogy ha megismeri az írásomat, a levelet fel sem fogja bontani. Már pedig legalább így írásban be kell fejeznem, amit nem hagyott elmondani. Amint látja, napokig haboztam, vajjon írjak-e. Most eldöntöttem, hogy írok, mert

úgy érzem, hogy ha ki nem írom magamból a mondanivalómat, akkor felrobbanok.

Kérem, maga az oka mindennek.

Én végigkínlódtam eddigi életemet és nyomorúságomban is egészen jól megvoltam. Itt állok egészségesen, kivéve azt a gyomorgyengeséget, amit a rendetlen fiatalkori táplálkozás hozott magával. Egyetemi éveimben olykor éheztem is. De megszoktam a nélkülözést. Hosszú esztendőök malomkövei szétmorzszolták fiatalkori ábrándjaimat. Mert voltak nekem ábrándjaim is. Arról álmodoztam tizennyolc éves koromban, hogy mint az úszó az örvényből, egyszer majd erős tempóval valahogyan kitépem magam a megalázó szegénységből, viszem valamire és bekerülök az előkelők és gazdagok világába. Úgy álmodtam erről, mint a kóbor utcai gyerek, aki a színház bejáratánál ácsorog mezitláb és sóváran, elfacsarodó szívvel nézi a bemenőket. Elképzelttem magamban, hogy szép lakásban fogok lakni, inasom lesz, aki lesni fogja az intéseimet, lakkcipőt fogok hordani (azt hittem, ez a legelegánsabb dolog a világon), kocsikázni fogok, nagyurakkal együtt megyek a lóversenyre és az orfeumba, pezsgőt fogok inni és szerelmes leszek egy úrinőbe. De ezeket az álmokat az évek nyomorúsága lehengerelte. Lassanként, fokról fokra megadtam magamat. Lemondtam. Összes vágyaim közül egy maradt meg. Az, hogy enni tudjak. A többit mind leadogattam az élet keserves útján. Beláttam, hogy az Életben, ahogy nagy betűvel képzeltem, nekem nincs mit keresni. Rühes, szegényszagú, ápolatlan koldusnak éreztem magamat és vérengző kegyetlenséggel nevettem régi álmaimon. Beletörődtem, hogy finom fehérneműt én sohasem húzhatok a testemre, hogy mindig azon a rácson kívül fogok lődörögni, amelyen túl az úriemberek vidáman beszélgetnek és engem meg sem látnak, hogy soha úrinőnek

a kezét meg nem foghatom és bizalmasan a szemébe nem nézhetek. Jól van, ez a sors, lehajtottam a fejemet. Csak ételt kívántam mar és a vackomba téli tüzelőt.

Akkor jött maga. Nemcsak munkát adott. Nemcsak ébédelni tudtam és befűteni. Maga keltette fel bennem a lázadó gondolatot, hogy talán mégsem vagyok pária. Hogy útszéli koldusból még emberré változhatom. Maga csiszolt és oktatott. Maga csepegtette belém azt a kimondhatatlanul édes mérget, hogy remélhetek az élettől valamit. Rég eltemetett álmaim kezdtek feltámadni hallottaikból. Kezdtém lehetségesnek látni, hogy egyszer az Élet kapuja megnyílik előttem. Ha az Andrássy-útról hazamentem, repeső szívvel kérdezgettem magamtól: igaz lehet ez? Egy igazi bárónénál voltam és angolul diskuráltunk kettesben és művészetről beszélgettünk. Egy arisztokrata hölgy azt mondta nekem szemtől szembe, hogy megszokott és megkedvelt engem. Engem, a toprongyos számkivetettet, a társadalom leprás outcastját. Néhány héttel előbb még örülségnek tartottam volna ezt csak álmodni is. És ime, igaz. Akkor tehát a többi régi álmom is teljesedhetik még. Az Élet lassan kitárulhat még előttem.

Ekkor láttam meg magamban, hogy amit valaha az Életről összeálmodtam, azt mind maga testesíti meg az én számomra. Az előkelők vágyva vágyott világát, a jómódot, az úri formákat, a fényt. És a szerelmet. Ott volt előttem minden együtt, egyetlen csodálatos személyben egyesülve, amit valaha álmodtam. Ott volt közvetlen közelemben. Csak nyúlni kellene érte. És én elkövettem azt a hihetetlen vakmerőséget, hogy nyúltam érte. De a sors irgalmatlanul rácsapott a kezemre. Az Élet becsukta előttem kapuit. A fényeket, amelyek belülről integettek, nem láttam többé. Minden sötét lett körülöttem.

Miért csinálta ezt velem? Miért nem hagyott az országút szélén? Miért nem ment el mellettem, egy szóra sem érdemesítve? Nem fájt volna, megszoktam. De megmutatni az ígéret földjét, aztán visszakergetni a számkivetésbe, ez borzasztó kegyetlenség. És jóvátehetetlen. Nekem most már az Életet csak maga jelenti. Hiába van reményem arra, hogy javul a sorsom, munkát kapok, összeköttetéseket szerzek és boldogulok, miután sikerült elindulnom. Most már nem kell. Most már csak maga kell, mert maga nélkül semmi sem érdekel engem. És miután ez lehetetlen, most már az egész élet nem érdekel. A legjobb volna, ha meghalnék.

Maga jóságból és részvétből igyekezett támogatni és oktatni egy embert. Ezzel borzasztó szerencsétlenné tette. Közlöm magával, hogy életben maga okozta nekem a legnagyobb szenvedést. Úgy szenvedek, mint egy állat. És akármilyen ocsmányul hálátlannak érzem is magamat, átkozom a percet, amikor megismertem. És akármilyen gonosznak és aljasnak érzem is magamat, bosszúvágyból szeretném, ha maga is szenvedne. Ha én éjszaka kínomban a fogammal harapok bele a párnába, kínlódjon maga is. Felhördülök, mint a beteg állat, amelyre rátaposnak: tudja meg, hogy gyűlölöm magát. Tudja meg, hogy rettenetesen, elviselhetetlenül halálosan szeretem. És tudja meg, hogy én ebbe bele fogok halni. Maga az, aki jóságból és részvétből ilyen iszonyú kínok között megölt engem.

Magdolna megrendülve olvasta a levelet. Ahogy elvégezte, az elejétől kezdve elolvasta még egyszer. Aztán letette és sokáig eltöprengett rajta. Megvizsgálta lelkiismeretét. Ijedten kutatta, hogy felelősnek kell-e tudnia magát, ha ez az ember csakugyan ennyire szenved. Mert hogy a levél őszinte szenvedést tárt fel, afelől alig volt kétsége. Délutánig ezen gondolkozott folyton. Akkor leült és levelet írt Kelennek.

Kedves Barátom! Ha levelével mindenáron fájdalmat akart okozni nekem, akkor meg lehet elégedve. Sikerült fájdalmat okoznia. Sikerült megkínoznia a lelkiismeretemet. Belátom, hogy hibát követtem el, mikor egy gyűlékony anyagokkal telt lelket beleengedtem a gyakori érintkezésbe. Lehettem volna olyan okos, hogy ebből baj származhatik. De ezért a vigyázatlanságért meg is kaptam a büntetésemet: elvesztettem egy nagyon kellemes barátságot. Vagyis olyan valamit, ami ritka s amit én nagyon tudok értékelni. Az én számlám ezzel ki van egyenlítve.

Ami magát illeti, biztosíthatom, hogy azok a gyötrelmek, amelyekről írt nekem, múltó természetűek. S a szavak, amelyeket használ, túlnagyok. Az ilyen dolgokba nem szokás belehatolni. Orvosi eset, nem halálos. Tudományos neve: Minderwertigkeitsgefühl, amit egy író ismerősöm önkevelésnek szokott nevezni a cikkeiben. Csak véletlen, hogy a maga baja éppen hozzám fűződik. Gyógyszert részben én is tudok adni: őszintén mondom, hogy maga külsőleg is, belsőleg is van olyan férfi, akibe egy elsőrangú úrinő beleszerethet. Legyen ennek tudatában, merje ezt elhinni. Egész biztosan jön majd valaki, akitől a végső bizonyosságot is megkapja. Ha ez megtörtént, legyen boldog és jelentkezzék nálam elismerni, hogy igazam volt.

Itt be is akarta fejezni a levelet. De valami még motoszkált a fejében. Rőserné. Nem állhatta meg, hogy még egy kikezdéssel megtoldja a levelet. Ezt írta hozzá, hosszú és óvatos gondolkodás után:

Egyre azonban megkérem, s fogadja ezt meg, mint baráti tanácsot. Ne adja magát olcsón. Ne kapjon az első kínálkozó sikeren. Gondolja meg, hogy a maga lelki odaadása komoly érték, amelyet nem szabad elpocsékolni. Hit-

vány nők, akik magát nem érdemlik meg, az úgynevezett jó társaságban is akadnak. Várja meg az igazit, aki korban és szellemben illik magához. Merném vállalni a felelősséget, hogy abban az új körben, amelybe a munkája sikerével most lassanként be fog jutni, akad ilyen. Semmi akadályja sincs annak, hogy minden álma teljesedjék, ha tévedésből nem köti őket egyetlen személyhez.

Majd egyszer találkozunk még, amikor mindent elért, amire valaha vágyott. Boldogan tudom már most, hogy akkor igazat ad majd nekem és belátja, hogy mostani keserűségében igaztalanul vádolt. Szívből kívánom magának is, magamnak is, hogy ez mennél hamarabb bekövetkezzék.

Melegen üdvözli az akkori viszontlátásig
báró Meszlényi Zoltánné.

A levelet maga dobta be az utcán a postaládába. Nem volt egészen biztos benne, hogy helyesen cselekszik. Már beljebb került a levél a szekrény-nyílás bádoglemezeinek mozgó fogsorán, de ujjai még nem eresztették el. Még fogták a csücskét. Jó az, amit írt? Használni fognak az erős és bátorító bókok annak a betegen gyötrődő léleknek? Egyáltalán helyes, hogy válaszolt? Nem lett volna célszerűbb kegyetlennek lenni és egyáltalában nem is válaszolni? S ha már válaszolt, nem volt-e vigyázatlan dolog odaírni teljes nevét a levél alá? Igaz, a levélben semmi nincs, ami rá rossz fényt vethetne, sőt éppen ez a levél bizonyítja, hogy felette áll minden gyanúnak. De nem lehet tudni, kiben mi lakik. Hallott már olyan esetet, hogy egy igen jó nevű gavallér becsípett állapotban előhúzott egy női kézből származó levelet és magát a levelet eltakarva, megmutatta az aláírást. Az a levél is lehetett kerek visszatartás, mint ez. Végül reménytelenül vállat vont. Van a világon valaki, aki ilyen dolgokban elég okos

lehet? Nincs rejtelmesebb és kiszámíthatatlanabb valami az emberi léleknél. Ujjai eleresztették a levelet, s az lehullott a ládába. Onnan pedig a kesergő Kelen holnapi napjába.

A választ harmadnap délután megkapta. Annak ismét hiányzott megszólítása is, aláírása is. De már a szöveg elolvasása előtt meglepte a címzettet a levélpapír külseje. Nagy alakú, halványszürke, finom papír volt, homlokán jól választott betűkkel ez a szó: „Home“. S alatta kisebb betűkkel Kelen Jenő építészmérnök lakásberendező vállalata. Nagydiófa-utca 5. Telefon: 15-22-23. Új cím? És telefon? Új levélpapír? Cégjelzés? Ez nem történhetett másként, minthogy Kelen jókora előleget kapott Röseréktől. De az efelől való találgatást későbbre halasztotta. Előbb gyorsan a szövegnek látott neki. Néhány mondatból állott csupán:

Hiába minden. Ha az „önkevelés“ gyógyítható, csak maga tudná meggyógyítani, senki más. Hiszen én nem kértem, hogy rögtön válaszoljon, akár igent, akár nemet. Én csak azt szerettem volna, hogy tűrje el az én rajongó és emberfeletti imádatomat, addig, amíg megszokja, mint ahogy engem is megszokott. A többit a jövőre lehetett volna bízni. De maga a nyugalma önző féltésében azonnal elkergetett. Hát jó. Mivel így nem élhetek, meg fogok halni. Isten áldja meg.

Magdolna ismét az új levélpapír fejét nézte. Megcsóválta a fejét. Ezt a levelet nem halálba induló ember írta. Aki pedig meg akar halni, nem készülődik ilyen lendülettel az üzlete jövőjére. Az új lakást már napokkal előbb ki kellett vennie, különben a cím nem lehetne a levélpapíron, amelyet meg kellett rendelnie. Egy-két nap beletelik, míg az ilyesmi sürgős rendelés esetén is elkészül. Aztán nevet adott a cégének: „Home“. Ezen gondolkoznia

kellett, míg kieszelte. Tehát máson is tud járni az esze, nemcsak boldogtalan szerelmén. Telefont szereltetett fel. Hogy azt ilyen hamar megkapta, annak utána kellett járnia alaposan. Ilyen körülmények között az öngyilkossággal való fenyegetőzés gyermekes és kiábrándító. Rossz szájízt érezni utána a kínos csalódástól. Ennél igazán többnek tartotta ezt az embert.

De mikor tovább gondolkozott, már nem volt ilyen biztos szigorú ítéletében. Lehet, hogy mindezt Kelen még a vallomás előtt elvégezte. Azon a héten, mikor kiöltözködött. Ugyanakkor vehetett új lakást, intézkedhetett telefonszám dolgában, kitervelhette új irodáját, rendelhetett levélpapírt. S csak azután következett be az a beszélgetés, amely kétségbeesésbe sodorta. Most már van telefonja, cége, lakása, levélpapírja, de viszont meg akar halni amiatt, ami azóta történt. Igen, de az ilyen előre bejelentett, fenyegetőző öngyilkosságok sohasem szoktak bekövetkezni. Igen, de hátha mégis valami bolondot csinál? Magdolnán egyszerre vak rémület vett erőt. Egyszerre rádöbrent, hogy kétségbeesetten félti ennek az embernek az életét. Szörnyű lenne, ha elkövetné, amivel fenyegetődzik. Anyja van, akit eltart. Hogyan lehetne ezt a tudatot elviselni egy életen keresztül?

A telefonhoz sietett és remegő kézzel feltárcsázta a levélpapíron megadott számot. Idegen férfihang jelentkezett.

— Halló, beszélhetnék, kérem, Kelen mérnök úrral?

— Kelen mérnök úr még nem költözött be, kérem.

— Mikor költözik be?

— Hétfőn.

— Bocsánat, nem tetszik tudni, mikor vette ki a lakást?

— Halló, ki beszél ott, kérem?

— Egy... egy vidéki rokona.

A férfigang kisvártatig hallgatott. Aztán bizalmatlanul így felelt:

— Akkor tessék egyenesen őhozzá fordulni. Én nem adhatok az ő magánügyeiről ismeretleneknek felvilágosítást.

Azzal köszönés nélkül már le is tette a kagylót. Magdolna leült töprengeni. Járt-kelt, nem találta helyét. Felizgatott képzelete rémjelenetekkel kínoztta. Láttá maga előtt a földön heverő embert vértócsában. Hiába szidta magát, hogy ne gondoljon badarságokat. Pánikszerű ijedelemben jött-ment. Ha leült, idegesen dobolt ujjaival a szék karfáján. Ha felkelt, a telefonhoz indult értelmetlenül, aztán megállt és bamba tanácstalansággal fordult meg maga körül. Aztán hirtelen döntött. Telefonon taxit rendelt. Sebtiben magára kapkodta holmiját. Esernyőt is vett magához, mert odakint javában szitált az áprilisi eső. A gépkocsi vezetőjének odavetette a Kelen Koszorú-utcai címét. S míg a kocsit minduntalan megállította a közlekedési rendőr, türelmetlenül ütögette térdét. Már alkonyodott, az utcai lámpák ragyogó fényfoltokat vetettek a nedves kövezetre. Esernyős emberek jöttek-mentek, a kapualjakban szorongó emberek várakoztak. Azok ráértek, ő szeretett volna szárnyakat adni a kocsinak, mert a feszültséget már alig bírta idegekkel.

Megérkezett. Kicsengette a házmestert, a kapu alá húzódva várt. Kedvetlen, csoszogó ember bukkant elé az udvar sarkából. Annak pengőt nyomott a kezébe.

— Kezeit csókolom, — mondta az szolgálatkészsé változva.

— Kérem, nem tudja, itthon van Kelen úr?

— Nincs itthon, kérem. Láttam elmenni egy jó órával ezelőtt, azóta nem vittem fel.

— Igen. És vajjon az édesanyja itthon van?

— Az itthon van, igenis. Az előbb vittem fel.

— Igen. Hát legyen szíves megmondani neki, hogy igen fontos üzenetet hozok, fáradjon le. Én nem

akarok itt ácsorogni, visszaülök a kocsimba, ő majd üljön be hozzám.

A házmester figyelmesen ránézett. Furcsállotta a dolgot.

— Mit mondjak, kérem?

— Mondja, hogy az a hölgy van itt, akinek Kelen úr a lakását berendezte.

— Ja igen, — hajbókolt a házmester, — igenis, méltóságos asszony, azonnal megyek jelenteni.

Magdolna visszaült a kocsiba. Ebben a házban tehát az ő neve ismeretes. Ezt nem lehet csodálni Kelen sok házbérrel tartozott, s mikor hazajött a nagy újsággal és az első pénzzel, anyja nyilván azonnal szaladt a házmesterhez törleszteni valamit és lelkenedezve magyarázni, milyen nagy szerencse érte a fiát: Meszlényi bárónétól munkát kapott. A szomszéd lakóknak is elújságozhatta. S az egész házban mindjárt másképpen néztek Kelen Jenőre. A háta mögött összesúgtak: igazi bárónénak dolgozik, felvitte Isten a dolgát.

A kapun görbedt anyóka sántikált kifelé. Egyik lába jóval rövidebb volt a másiknál. Nehezen lépkedett, a sánták ütemes, jambikus-járásával. Tanács-talanul nézett körül. De vele volt a házmester. Az előrelépett, nagy illemtudóan kopogtatott a taxi ajtaján és kinyitotta.

— Kezét csókolom, méltóságos asszony, itt van Novákné.

Karja alá nyúlt a sánta, ijedt anyókénak és besegítette. Magdolna kikopogott a vezetőnek és meghagyta neki, hogy hajtson két házzal tovább és álljon meg a sarkon. Csak akkor fordult Novaknéhoz, akinek nyilván második házassága folytán volt ez a neve.

— Én Meszlényi báróné vagyok. Kérem, asszonyom, bocsásson meg, hogy ilyen szokatlan körülmények között rohanom meg és fárasztom. De kénytelen voltam ezt a módot választani, mert a fiát baj fenyegeti.

— Jenőt? — rebbent meg ijedten az anya.

— Ót. Levelet kaptam tőle, amelyben azt írja, hogy bizonyos okok miatt nagyon el van keseredve és únja az életét. Én figyelmeztetni jöttem önt, asszonyom, hogy vigyázzon minden lépésére, nehogy valami bolondságot csináljon.

— Jenő, — sikoltott fel Novákné a kocsiban, — jaj, most mi lesz velem. Jenő, Jenő, mi lesz most velem?

— Csitt, az Isten szerelmére, ne kiáltson hangosan. Összecsődülnek az emberek.

De az csak óbégatott tovább hangosan, mint a falusi sirató asszonyok. A vezető csodálkozva nézett hátra.

— Jajjaj, Jenő, mit csinál az a fiú, most mi lesz velem, most hová menjek ezzel a rossz lábammal, jajjaj!

— Kérem, ne kiáltson. Szedje össze magát. Nem érti? Kiabálással nem segít semmit. Nem hallja. Ejnye, hát hallgasson ide, az Isten áldja meg.

Az asszony megszeppent, elhallgatott. Szípgóva, alázatosan mondta.

— Igenis.

Magdolna határozottnak látszott, ez hatott rá. Holott nem volt határozott, hanem ideges és türelmetlen. Az egész dolog olyannak tűnt fel előtte, mint egy detektív-film. Lármátlan, visszavonult és minden erősebb mozdulattól visszarettenő életébe nem illett az ilyesmi. Az is nagyon zavarta, hogy akihez beszélt, annak nem látta a sötétben az arcát. Először ki akart kopogni a vezetőnek, hogy csavarja fel a belső világosságot, de aztán eszébe jutott, hogy emberek jönnek-mennek a gyalogjárón, bepillantanak és megláthatják. Így hát csak belekémlelt a homályba a szípgó alak körvonalai felé.

— Kérem, mondja meg nekem, nem vett észre valami feltűnőt a fia viselkedésén?

— Dehogy nem, kérem szépen, dehogy nem. Valami nagyon nagy bánata lehet. Egyetlen szót nem

szól és éjszaka egyetlen szemhúnyást nem alszik. Nagyon nagy baja lehet, kérem szépen, de nekem soha nem mond semmit, én meg nem merem kérdezni.

— Az új lakást mikor vette ki?

— Ó, azt is tetszik tudni? Már régebben kivette. Mikor a kegyelmes asszonytól megkapta a pénzt.

— Csak méltóságos vagyok.

— Igenis. Akkor vette ki, kérem szépen. De csak hétfőn lesz a költözés, mert aki most benne van, azt kilakoltatták, de héttől még hagyják ottmaradni.

— Ugy. Ma délután hova ment a fia?

— Eppen odament, az új lakásba.

— Nem mondott semmit? Valami szokatlant? Mivel ment el hazulról?

— Hogy estére vacsorát kér. Éppen azt kezdtem készíteni, mikor a kegyel... mikor a méltóságos asszony le tetszett hívatni.

— Hát ez jó jel, ha vacsorát kért. Nem is tartóztatom, asszonyom. De arra figyelmeztetem, miat anyát, hogy minden lépésére vigyázzon. Megmondhatja neki azt is, hogy itt jártam és én kötöttem az ön lelkére a vigyázatot.

— Igenis. Jajjaj, Jenő, Jenő, most én hogyan vigyázzak? Jaj nekem, be meglátogatott az Isten... Nem, ne tessék félni, nem kiabálok. Kérem szépen, most én kiszálljak?

— Igen, arra kell kérnem. Visszaállhatnék a kocsival a kapu elé, de a fia talán most jön haza, és nem akarnék vele találkozni. Látom, az eső el is állott.

Novákné tápázkodni kezdett. Magdolna kikopogott a vezetőnek, hogy segítsen a kiszállásnál. Az már nyitotta is az ajtót és nyujtotta a kezét, mikor az asszony visszafordult:

— Kérem szépen, méltóságos asszony, nem is tetszik sejteni, hogy mi baja lehet az én fiamnak? Nekem nem mond semmit.

— Sajnálom, de nem tudom. Mindenesetre úgy

látszik, hogy nagyon el van keseredve. Még egyszer a lelkére kötöm, asszonyom, hogy vigyázzon minden lépésére, minden mozdulatára. A legjobb volna, ha nyíltan megmondaná neki, hogy én itt jártam és önt figyelmeztettem. Isten áldja meg.

— Alászolgája, — felelt az kiszállás közben.

Az ajtó becsukódott. Magdolna még kinézett a hátsó ablakon. A sántikáló, vézna kis alak most a sarki lámpa fénykörébe jutott. Egy-két pillanatra a arcát is látni lehetett, a fejére kapott hárászkendő alól kilátszó ősz hajjal együtt. Magdolna megrázkódott. Ez az asszony ötvenhat éves. Hét év múlva ő is annyi lesz. A bicegő alak eltűnt a sötétben. Magdolna kiszólt a vezetőnek, hogy menjen az Üri-utcába. A kocsi elindult, s ő csillapodni kezdett. Most már kissé túlzottnak is találta a maga rettegő buzgalmát. De ha fölöslegeset végzett is, nem törődött vele. Sajátmagát sikerült megnyugtatnia.

Otthon Mámi azzal fogadta, hogy valaki már kétszer is telefonált, alighanem Kelen úr hangja volt. És Magdolna jóformán még le sem rakta a holmiját, már szólt a csengő. Odaugrott és felkapta a kagylót. Jelentkezett. És csakugyan a Kelen hangja felelt.

— Halló. Kezét csókolom. Nem maga keresett a Nagydiófa-utcában?

— De igen. És miután nem találtam, elszaladtam a Koszorú-utcába, hogy beszéljek az édesanyjával. Figyelmeztettem is, hogy vigyázzon magára. A biztonság okáért szóltam neki, hogy ne tehessek magamnak szemrehányást. Különben meg kell mondanom, hogy nem nagyon hiszek az egész fenyegetőzésben.

— Beszélt anyámmal? Járt a lakásban?

— Nem. Lekértem a házmesterrel. Nagyon sajnálom, hogy fárasztottam.

— Még pedig hiába. Ennek nem volt semmi értelme. Csak feldúlta azt a szegény öregasszonyt, aki

ügysem tud megakadályozni semmiben. Amit én elhatároztam, azt végre fogom hajtani.

— Kérem, — szólt Magdolna hangosabban és most már nyersen, — vegye tudomásul, hogy rendkívül ízléstelen. Üriember ezt nem csinálja. Mindennek vannak illemszabályai. Még annak is, ha valaki meg akar halni.

— Szóval ne zavarjam? Kérem. Ahogy tetszik. Isten vele.

— Nem, nem, —kiáltott ő a telefonba, — ez igazán hallatlan, ne tegye le a kagylót. Elvégre akármilyen kiábrándítóan viselkedik, mégis csak ember vagyok és... és... vegye tudomásul, hogy egyszerűen ordenaré dolog így kínozni egy idegen hölgyet.

— Hogyne. Tudom. De hiszen éppen kínozni akarom. Csak reszkessen, hogy mikor kapja meg a hírt. Ezt akarom. Legalább valami kis részét érezze annak, amit én szenvedek. Nézze, senmi értelme így telefonon veszekedni. Le is kell tennem a kagylót, mert nyilvános állomásról beszélek és ketten is várnak már a telefonra. Teszek egy utolsó kísérletet. Adion nekem még egy negyedórát.

— Rendben van. Ez zsarolás, de rendben van. Meg hagyom magam zsarolni. Holnap a déli órákban...

— Nem, én addig nem várok. Felmegyek most.

— Jézus, Mária, hát jöjjön most, ez már igazán nem lehet kibírni.

Lecsapta a kagylót és haragjában sírva fakadt. Idegei már nem győzték tovább, legjobban szerette volna arcul ütni ezt a megvadult és irgalmatlanul konok embert. Most jött rá, ebben a pillanatban, hogy miért küldte el magától. Mert félt tőle. Mert érezte, hogy gyengédségből, anyai melegségből, a gyengeség és tehetetlenség iránti melegségből tudná ezt az embert szeretni, ezt az utcáról felszedettot, ezt a... ezt a... Nem is fejezte be gondolatát. Már tudta, hogy iménti haragos fellobbanása is ennek a felismerésénck szólt. Haragudott rá. mert félnie

kellett tőle. Most riadtan fölegyenesedett. Elhatározta, hogy minden erejét össze fogja szedni és mindenáron megmenti élete nyugalalmát. Ezt az embert valahogy, akárhogy megnyugtatja és örökre kitér az útjából. Csak szerelmet ne, csak csalódást, szenvedést, gyötrelmet ne. Akármilyen csábítóan édes volna még egyszer az életben egy szerelmes ember karjai között szerelmesen lehúnyni a szemét, ezt kegyetlen szigorral meg kell tiltania önmagának. Jobb, hogy ez az ember nem akart holnapig várni. Le kell számolni a kérdéssel még ma este. Ezzel a kérdéssel s benne egész hátralévő életével. Öregedő asszony görcsös kapkodása az utolsó mámor után? Akármit, csak ezt nem. Jöjjön az a Kelen. Várta, valami olyan kövé meredt feldúltsággal és elszántsággal, amely a legnagyobb izgalom órájában már a nyugalmat jelentette.

Kelen rövid idő múlva belépett. Nyilván kocsit vett. De sietségében még a lépcsőn is szaladt. Kurta lihegésétől eleinte nem tudott szólni. Magdolna nem nyújtott neki kezet. Félt még az érintésétől is. Kelen megint más ruhát viselt, sötétkék-fehér csíkos szövetből valót. Kitűnő külsőt mutatott. Nem lehetett megtagadni tőle, hogy igen érdekes ember benyomását teszi. „Borzasztó, — gondolta magában Magdolna, — hiszen nagyon tetszik nekem. Ha megölelné, el volnék veszve. Isten segíts, legfőbb ideje, hogy megmeneküljek, most még nem késő“.

— Foglaljon helyet, kérem. És mindenekelőtt kérjen bocsánatot a viselkedéséért.

Kelen meghajtotta magát ülőhelyében. A tekintete olyan volt, mint a lázas betegé. Nyugalalmában volt valami ijesztő.

— Ezennel bocsánatot kérek. De most ne fesze-gessük, hogyan viselkedtem. Nem voltam beszámítható állapotban. Most igen, mert idejövet keményen erőt vettem magamon. Nézze, én most idejöttem, mint a halálra ítélt a bíróhoz. Az életemet jöttem kérni magától. Ne hagyjon meghalni.

— Én? De hiszen... Na mindegy, majd a végén válaszolok, most folytassa.

— Kérem, mondja meg nekem, miért nem hagyja, hogy imádjam, mikor az magát nem kötelezi semmire?

— De igen. Az már kötelez. Az már annyi, hogy reményt adok. Pedig azt nem szabad adnom. Nem volna tisztességes dolog tőlem, ha engedném beleélnie magát valamibe, ami tehetetlen. Eddig is az volt a hiba. Sajnos, későn vettem észre.

— És miért lehetetlen?

— Mert én az életemnek ezt a részét lezártam. Én nem vagyok nő többé, csak ember. Maga hamis úton jár. Mintha egy kőszoborba lenne szerelmes. Ez értelmetlen dolog. Mondja azt, hogy „pardon“, és forduljon másfelé.

— De miért zárta le? Hiszen olyan szép, mint egy álom. Nem, most ne emlegesse a korát. Maga is jól tudja, hogy sokkal fiatalabb a koránál. Ez nem érv. Mondja meg őszintén, miért nem akar többé szeretni.

— Nézze, ne gyötörjön. Nyugodjék bele abba, amit mondtam. És térjünk vissza ahhoz, amit legelőször válaszoltam magának: felejtsük el ezt az agyrémet és maradjunk jóbarátok. Igérje meg nekem. Verje ki a fejéből, hogy szeret. Nem fogja megbánni.

A férfi mélyet sóhajtott. Gondolkozott. Aztán Magdolna szeme közé nézett.

— Teljesen lehetetlen, amit kérek? — kérdezte halkán és váratlanul szelíd hangon.

— Teljesen lehetetlen.

Most Kelen megismételte a kérdést és megfogta Magdolna kezét. De ő felugrott, felsikoltott és eldobta a feléje nyúló kezét. Rettegve nézett a férfira és mintegy menekvően hátrahúzódott.

— Ennyire undorodik tőlem? — kérdezte az csendesén.

— Ó, dehogy... ne értse félre... nagyon ideges vagyok... bocsásson meg.

Hosszú szünet következett. Aztán a férfi különös módon elmosolyodott. Felállott a székről.

— Hát jó. Legyen úgy, báróné, ahogy kívánja. Ezennel fogadalmat teszek, hogy az érzéseimről soha többé nem beszélek. Maradjunk jóbarátok. Eddigi viselkedésemért alázatosan bocsánatot kérek.

Magdolna mélységes megkönnyebbüléssel, némán és boldogan kezét nyujtott. De Kelen nem mozdult. A fejét ingatta.

— Nem, báróné, nem akarom megérinteni. Érezném a kézfogásában, hogy le kell győznie valamit, mikor megérintem.

— De kérem, maga téved, biztosítom, hogy csak az idegeim...

Kelen megint mosolygott és legyintett.

— Nem baj. A kérdés már nem aktuális. Azt hiszem, célszerű lesz, ha most egy darabig nem látjuk egymást.

— Végre emberi módon és okosan beszél. Ezért nagyon, nagyon hálás vagyok magának. És bizonyos idő leteltével jelentkezik majd, úgy-e?

— Fog rólam hallani, báróné. Nagyon köszönöm, hogy fogadott és végleg tisztázhattuk a kérdést. Kezeit csókolom.

Mélyen meghajtotta magát. Sarkon fordult, nem nézett vissza most sem. Kiment. Magdolna utána nézett a szélesvállú, karcsú alaknak. Most már egészen biztosan tudta, hogy bele tudott volna szeretni. Sajgott a szíve, sajnálta. De aztán gondolatban magyarázni kezdett magának, hogy nagy veszedelemtől menekült meg.

— Vége, — mondta maga elé, — most kezdődik lassan az öregedés. Isten veled, élet.

És mindjárt sírva is fakadt. Jó darabig elsírdo-gált. Aztán rendbe szedte magát és csengetett. Behozatta a vacsoráját. Utána még próbált olvasni, de únta. Nagyon fáradt volt. Korán lefeküdt. Félálom-

ban egyszer csak mintha a férfi fejét érezte volna maga felé hajolni. „Most már szabad“, — gondolta mélabús, homályos gondolattal és megsímogatta a fejet.

Sok mindenfélét álmódott összevissza. Arra riadt fel, hogy valami kínos és fájdalmas bömbölést hallott álmában. És hirtelen megdöbbenve eszmélt rá, hogy reggel van, és az a bömbölés nem álom, hanem valóság. Az előszobában zokogott valaki. Mami két-ségbeesetten csittította. Magdolna megdöbbenve csengetett. Mami kinyitotta az ajtót, a nyíláson azonnal betolakodott az, aki felriasztotta. A Kelen édesanyja.

— Méltóságos asszony, — kiáltotta kétségbeesett zokogással, — a fiam... bevitték a mentők... a Rókusban van... engem elküldtek, mert ordítottam... jajjaj, Jenő... most én mit csinállok... megmérgezte magát... most énvelem mi lesz...

Magdolna kiugrott az ágyból. Megragadta az eszelősen zokogó öregasszony karját.

— Él?

— Még élt... de a doktorok nem tudják... engem kizavartak... nem tudtam hova menni... idejöttem... most énvelem mi lesz... Jenő, Jenő... énvelem mi lesz? Énvelem!

Magdolna már kapkodott harisnyája után.

— Mami, taxit hívni gyorsan.

Aztán rákiáltott a síró asszonyra:

— Nem megmondtam, hogy vigyázzon?

— Mit csináljak... öreg vagyok, elaludtam... hat óraker felébredtem... már akkor hörgött... most mit csináljak...

Lerogyott a karosszékebe és az asztalra borult sírni. Magdolna eszeveszett gyorsasággal felöltözött, siettében még hátraszólt Maminak, hogy az öregasszonynak viselje gondját, és hanyatthomlok rohant le a falépcsőn.

IV.

— Él még?

— Él, — felelte a fehérkabátos doktor, — de nagyon csúnya állapotban van.

— Nem láthatnám? Meszlényi báróné vagyok, jóismerőse a betegnek.

— Kezeit csókolom, doktor Gál vagyok. Nem tanácsolom, méltóságos asszonyom. Nem hölgyeknek való látvány.

— Kérem, én sok beteget ápoltam a háború alatt.

— Ahogy parancsolja. Tessék.

Csakugyan nem volt épületes látvány a boldogtalan Kelen. Krétafehéren, mozdulatlanul hevert a betegágyon, más betegek között, haja csapzottan lógott verejtékes homlokára. Arcát elváltoztatta és megöregítette a méreggel való küzdelem. Szája hűdött sarkán nedvesség folyt, nyitott szájából ijesztő hörgés tört elő. Lábát meztelenül, szabadon tartották, talpát egy ápolónő verte és csiklandozta. Combjába egy másik orvos éppen most döfte bele a pravazt. Kétségkívül koffein-befecskendezést adtak neki. Az injekció után Magdolna közelebb lépett az ágyhoz. Kezét a hörgő ember homlokára tette.

— Kelen, — szólt rá hangosan, — én vagyok itt! Hallja a hangomat?

De egyetlen arcrángás, egyetlen gyenge kézmozdulat nem felelt a megszólításra. Magdolnának odébb kellett állnia, mert igen erősfényű lámpának kellett helyet adnia. Az ápolónő felfeszítette a beteg két szemhéjját, s a brutális lámpafényt egyenesen a pupilláiba irányították az öngyilkosnak. Az üveg-golyószerű két kifejezéstelen szem Magdolnára nézett. S neki ettől a halott, vak tekintettől egész lényén végigszaladt az irtózat. Meg kellett kapaszkodnia egy másik ágy vaslécébe. Udvariasan a karja alá nyúltak és kivezették.

— Meg fog maradni?

— Most még nem tudunk mondani semmit. A mérgezés már túlságosan felszívódott. A gyomor-moósásra korábban lett volna szükség. Nagyon sokat is vett be.

— Mit?

— Luminált. A fiolát a mentők meg is találták. Ha fel tudjuk ébreszteni és megússza tüdőgyulladás nélkül, akkor talán megmarad.

— Tüdőgyulladás? Mi van a tüdejével?

— Tudniillik, — magyarázta türelmesen az orvos, — az ilyen betegekkel nem annyira a méreg végez, mint a tüdőbe szivárgó nyál. A szervezet bénán működik, a szív nem tud dolgozni, a tüdőgyulladás ellen csak mi dolgozunk, a szervezet nem. De lehet, hogy megmarad.

— Mikor dől ez el, kérem?

— Arra sem igen lehet felelni. Lehet, hogy váratlanul történik valami, lehet, hogy elhúzzuk napokig, és még mindig nem biztos semmi.

— Szóval annak nincs értelme, hogy itt kint a folyosón várakozzék az ember.

— Annak nincs. Tessék hazamenni és telefonon érdeklődni.

— Az anyjával mi történt?

— Jaj, ne is tessék kérdezni. Szörnyű lármát csapott itt nekünk szegény sánta asszony, folyton a láb alatt volt, az őrjöngésre kigyültek a járó betegek a folyosóra. Nem tudtunk tőle dolgozni. Dulakodott, mikor elvezették. Ha a méltóságos asszonynak van szava a családban, talán jó volna intézkedni, hogy míg le nem csillapodik, ne eresszék ide. Sajnos, nagyon primitív asszony szegény...

— Majd lecsillapítom. Szóval van remény, doktor úr?

Az orvos vállat vont.

— Remény mindig van.

Magdolna elbúcsúzott. Lent bement a portáshoz. Feljegyeztette a telefonszámot, borraivalót adott és megbeszélte, hogy a portás kétóránként telefonál a

beteg állapotáról. Ha valami baj volna, akkor azonnal. Éjszaka is. Aztán majd ide fog jönni a beteg anyja, most már nyugodtan fog viselkedni, valahol ültessék le, ahol várakozni és sírdogálni tud.

Kilépett a kapun és bement a szomszédos templomba. Imádkozott. Nemcsak a beteg miatt. Maga miatt is. Ha Kelen nem marad meg, hogyan fogja egy elpusztult emberélet vádját hordozni mindhaláláig? Mint a könyörgő kisgyerek, úgy rimádkodott Istenhez, hogy segítsen. Aztán hazament. Ott hon az őrző anyára készült fel, mikor belépett a kapun. De lakása felől egy hang sem hallatszott az udvarra. Felsietett. Mámi azzal a különös hírrel fogadta, hogy az öregasszony alszik. Eleinte még jajveszékelt, de egyre csendesebben. Utóbb aztán elnyomta a kimerültég. Ott fekszik a díványon.

Magdolna odament lábujjhegyen és megnézte. Véz natestű asszony volt s most inkább látszott egy csomó odadobott viseltes ruhának, semmint emberi teremtménynek. De arcát most meg lehetett nézni. Szomorú, megviselt, ráncos arc volt ez, ajkai mélyen beesetek a fogatlanságtól. Nem sokat különbözött a barakklakások proletárasszonyaitól. De a keshedt szoknya alól kilátszó cipője vadonatúj volt. az egyik arasznyi talp és sarok, ortopédmunka. És új volt a vénasszonyos, fekete csipkefőkötője is, amely a díványon mellette hevert. Ötvenhat esztendő, — gondolta Magdolna, — éppen annyi, mint Nymwegen Irma, aki éppen most szakított eddigi udvarlójával, hogy ezentúl a jugoszláv követségi titkárral járjon a strandra. Feszés trikóban, csillogó Tizián-hajjal. S a vele egyidős Novákné így fekszik a díványon, elaggottan, a siralmas múltjával. Ez is szeretett valaha nagyon régen. Ez szülte Kelen Jenőt. Anya és fiú. Egyiket a korai aggság, a másikat a méreg fojtogatja. Vajjon melyik fogja túlélni a másikat? Magdolna behúzta a függönyt. Hagyta pihenni. A telefonzsinórt áthúzta az előszoba ajtaja alatt és kiment telefonálni. Felhívta Rőserné.

— Halló, itt Meszlényi báróné. Beszélhetnék a méltóságos úrral, vagy a méltóságos asszonnyal?

— Drágám, Magdolnám, — újjongott fel az örömteljes válasz, — én vagyok itt, Bella. No hát milyen aranyos, hogy felhívtál. Várjál, drágaságom, most kényelmesen elhelyezkedem és nagyot fogunk beszélgetni.

— Kérlek, erre egy másik alkalmat válasszunk. Most igen komoly dologban kereslek fel. Kelennel baj történt.

— Baj? Miféle baj?

— Úgy látszik, véletlenül, vagy könnyelműségből több altatót vett be a kelleténél. A Rókusban fekszik.

— Szent Isten, ez megmérgezte magát! Már napok óta látom, hogy valami baja van. Tudsz valamit az állapotáról?

— Tudok, hogyne. Az anyja, aki magatehetetlen, beteges öregasszony, iderohant hozzám segítségért. Nincsen senkijök a világon. Természetesen rögtön elmentem a Rókusba. Az orvosok még nem tudják, hogy megmarad-e. De reméljük a legjobbat...

— Te Magdolna, nem volt ez valakibe szerelmes?

— Nem hinném. Ámbár lehet. Nem tudom. De most nem ez a fontos. Ez az ember közös kórteremben fekszik. Nem lehet otthagyni. Én azonnal intézkedhettem volna a saját felelősségemre, hogy vigyék szanatóriumba, ha ugyan szállítható. De nem tettem. Magányos asszony vagyok és nehéz egy magányos fiatalember körül intézkednem. Azt sem tudom, hogyan áll pénz dolgában. Szívesen adnék kölcsön az anyjának, de ez is nagyon kényes dolog. Viszont a férjed mindezt nyugodtan megteheti. Fellelphet, mint művészbarát. Pénzt is adhat, azt majd Kelen ledolgozza nektek. Remélem, az urad nem fogja rossz néven venni, hogy ilyen dolgokat szólok a nyakába.

— Dehogy fogja, dehogy fogja. Az én nyuszim, ha művészekről van szó, elsőrangú gavallér. Most nem tudok vele beszélni, mert igazgatósági ülése van

valahol. De erre nincs is szükség. Azonnal intézkedem magam. De mondd, te többet tudsz erről a Kelenről. Van ennek valakije? Mi az ördög történt vele? Nem nyugszom, míg ezt ki nem piszkálom valahogy. Neked nem mesélt a nőügyeiről semmit?

— Nem, ekkora bizalomig nem jutottunk el. Talán véletlen baleset volt az egész...

— Jó, jó, ezt már ismerem. Tisztogatás közben elsült a revolver. És a golyó az illetőnek pont a bal mellébe ment. Így írják az ujságok. És véletlenül több altatót vett be. Tízszeres adagot. Ezt már ismerjük.

— Kedvesem, én azt hiszem, hogy ez most mind közömbös. A fontos, hogy megmentsek szegényt. Igazán kedves tőled, hogy vállalod, amit mondtam. Most ne haragudjál, ha elbúcsúzom, mert itt van nálam még mindig az édesanyja. Isten veled.

Gyorsan letette a kagylót, bár abból még hangzott valami érdeklődő kérdés eleje. Aztán leült gondolkozni. Nagyon örült, hogy ezt a megoldást kitálalta. Rőserné bizonyára mindjárt szalad a Rókusba. A beteget, mihelyt lehet, szanatóriumba viszik, kényelembe, jó szobába, külön ápolónőt kap. S most, mindezen tünődvén, egyszerre rajtakapta magát valamin. Miért fordult Rőserékhez, miért nem intézkedik maga, miért nem telefonál valamelyik szanatóriumba, hogy a költségekért jót áll? Hiszen, ha pénzt adna, ezzel a legbiztosabb gátat emelné maga és Kelen közé. Kelen ki sem nyithatná a száját szerelemről egy olyan hölgy iránt, akitől pénzt kapott. És őt magát sem kísérthetné többé egy férfi vonzalma, akinek pénzt adott. Igen, hiába is tagadná: öntudatlanul vonakodott lerakni kettejük közé ezt a gátat. Azért toltá át másra. „Mi ez, — kérdezte magában ijedten, — mit akarok én ettől az embertől, ha megmarad? Mit várok még?”

Az anya felébredt. Hangosan elsírta magát a függöny mögött. Mire Magdolna ott állott mellette, már felült.

— Jajjaj... mi lesz velem... Jenő, Jenő... mi van Jenővel?

Magdolna leült mellé.

— Hallgasson ide, Novákné, komoly beszédem van magával. Csak sírjon tovább, attól megkönnyeb-
bül, de ne kiabáljon. Voltam a kórházban. Talán
sikerül megmenteni a fiát. Beszéltem az orvosokkal.
Magáról is. Azt mondták, hogy amíg nem viseli
magát teljesen nyugodtan, nem engedik oda. Meg
tudja ígérni, hogy nyugodt lesz?

— Meg, kezeit csókolom.

— Nekem ne mondja azt, hogy „kezeit csó-
kolom“, hogy képzél ilyen csacsiságot. Maga egy első-
rangú művésznek az édesanyja, ehhez tartsa magát.
Úgy is kell viselkedni. Csendesen, illedelmesen, ahogy
egy ilyen ember anyjához illik. Hát akkor, ha csen-
des lesz, odamehet. Üljön ott szépen és imádkozzék.
Közben el is mehet ebédelni, aztán visszatérhet. Van
pénze?

— Van igen. Nagyon sok. Mikor Jenő azt a...
azt a dolgot csinálta, kitette mind a pénzét és a taka-
rékkönyvet az asztalra, hogy én megtaláljam. Na-
gyon sok. De tessék mondani, hát miért csinálta ezt?
Nekem nem mond el soha semmit.

— Nem tudom. És nem is szabad faggatni róla,
még egészen meg nem gyógyult, mert az izgatja.
Szóval megértette? Nem szabad jajveszékeln
kiabálni. Ha jobban lesz és beengedik hozzá, nem
szabad sírni és sopánkodni és faggatni. Csak akkor
menjen oda, ha érzi, hogy erőt tud venni magán.

— Igenis. Megyek. Jajjaj, milyen nehéz egy
anyának... És még hozzá ezzel a rossz lábammal...
ó, be meglátogattál engem, édes jó Istenem.

— No szegény. Mi történt a lábával?

— Izületi betegség, kérem szépen. Soká feküd-
tem vele. Ilyen kurta lett. Az is mennyi pénzbe ke-
rült, én édes Istenem... Köszönöm a jóságát a
méltóságos asszonynak... és hogy a fiamhoz is olyan
jó volt.

— Nincs mit, — felelt Magdolna elcsukló hangon.

Az öregasszony elment. Nemsokára jött a portástól az első telefonjelentés: a beteg állapota változatlan. Magdolna otthon maradt egész nap. Kétóránként tudomásul vette, hogy a beteg állapota még mindig változatlan. Felköltetni még nem sikerült. Az éjféλι telefont is megvárta és meghagyta, hogy reggel hétkor már hívják fel.

És reggel hétkor megjött a jó hír, a beteg öntudatra tért. Sokkal jobban van. Mivel szállítható, még kora délelőtt átviszik a Fásor-szanatóriumba. Magdolna boldogan hallgatta a megváltó szavakat. Emberélet nem szárad a lelkén. Hála Istennek. És Kelen Jenő életben marad. Hála Istennek, hála Istennek. Mindjárt telefonált a szanatóriumba: „Közöljék Kelen Jenő úrral, mihelyt elhelyezték, hogy Meszlényi báróné délben meglátogatja“.

Régi szanatóriumi emlékei éledtek fel benne. Mikor ő feküdt, mint öngyilkos fiatal leány, a Vilma királynő-úton. Akkor még Városligeti fasornak hívták. S az öreg Herczel professzor tömött, őszes bajsza hajlott a meglőtt bordájú Hubay Magdolna fölé. Az ujságok pontosan úgy adták hírül a dolgot, ahogy Zsoldos Bella csúfolódott az ilyen baleseteken: revolvertisztogatás, satöbbi. a golyó a balmellbe fúródott. Zsoldos Bella jól tudja ezt, megélt már ilyesmit. A Detky Pál öngyilkosságát is. Mennyi öngyilkosság, szent Isten. Ahova csak gondol az ember, mindenütt a halál vágyának emléke bukkan fel. A halál vágyáé. amelyet az élet vágya okoz.

A harmincas szobába vezették. Tíz percet kapott. Kopogtatott és benyitott. Tekintete azonnal találkozott az ágyban fekvő betegével. És hiába várta annak szemében az öröm feltündöklő fényét. Kelen arca mozdulatlan maradt. A szoba sarkában ott üldögélt tétlenül Novákné. Most felkelt és mohó tisztelettel köszönt

— Mama, most maga menjen ki, — szólt gyenge hangon Kelen.

Az öregasszony ijedt és alázatos engedelmességgel somfordált kifelé. Magdolna széket húzott az ágy fejéhez. Ketten maradtak.

— Kimondhatatlan boldog vagyok, hogy jobban van. Mit mondanak az orvosok, mikor lesz rendben?

— Bizonytalanul beszélnek, — felelte lehelletnyi gyenge hangon a beteg, — de nem is nagyon érdekel.

— Miért nem érdekli? Hiszen élni fog és a munkája várja. Más munkái is lesznek. Gyönyörű dolgokat fog csinálni.

Kelen a fejét ingatta.

— Nincs kedvem semmihez. Jó, hogy eljött. Mondanom kell valamit. Ha nem jött volna, akkor később megírtam volna.

— Mondja, hallgatom.

— Igen. Hát most nem sikerült. De mihelyt innen kiszabadulok, megint megcsinálom. Ezt vegye tudomásul.

Magdolna sikoltani szeretett volna. De erőt vett magán. Remegő hangon felelte.

— Maga most beteg. Mindenki kíméli. De nem volna szabad ezzel visszaélnie. Most nem mondhatom azt, amit megérdemelne. Ezért nem volna szabad ilyeneket mondania. Az orvosokat mindenesetre figyelmeztetni fogom.

— Hiába figyelmeztet akárkit. Innen majd csak kikerülök egyszer. Igenis, meg fogok halni, mert maga megöl engem.

Magdolna sírva fakadt. De nagy erőfeszítéssel megint legyőzte magát.

— Szóval visszautasítja a barátságomat.

— Nem kell a barátsága. Maga kellett volna.

A látogató tehetetlen mozdulatot tett. Szótlanként ült a széken. Gondolkozott. Aztán rápillantott a sápadt emberre, aki frissen borotválva, jól fésülve, igen jó pizsamában feküdt az ágyon.

— Szeretnék ajánlani magának valamit.

— Tessék.

— Ebben a szanatóriumban aligha ölheti meg magát. Figyelni fogják. Egyetlen mozdulatot nem tehet titokban, arról jót állok. Míg innen ki nem kerül, a fenyegetődzése tárgytalan. Én tehát azt ajánlom, hogy kössünk addig fegyverszünetet. Ha megígéri, hogy addig nem beszél meghalásról, én megígérem, hogy amikor csak lehet, eljövök.

Kelen gondolkozott.

— Jó. De mindennap jöjjön el.

— Hogyne. Mindennap eljövök. Szeretnék sokat beszélgetni magával. Azok az órák nagyon hiányoznak nekem. Majd úgy intézzük, hogy kijelölünk egy bizonyos órát, amikor magához más ne jöjjön. Helyes? Most mindjárt letelik a tíz perc. Tehát fegyverszünet.

Nyújtotta a kezét. De Kelen a fejét rázta.

— Nem akarok magához érni. Ettől megkímélem.

— Ne beszéljen butaságokat. Szépen kérem, adja ide a kezét.

— Nem, — felelt a beteg gyerekes konoksággal, — értem ne hozzon áldozatot.

— Nem áldozat. Nagyon szeretném a kezét megszorítani.

Kelen habozva nyújtotta a kezét. Magdolna melegen megszorította. És nem is engedte el mindjárt.

— Nem érez semmi utálatot? — suttogta a beteg.

— Nem, — felelte Magdolna ugyanolyan suttogó hangon és mélyen elpirult.

Nem merte elvonni a kezét. Egész testében remegett az izgalomtól. Érezte, hogy veszedelmes kelepcebe került. Ez az ember egyszerűen megszarolja. És ő tehetetlen. Engednie kell. Még akkor is kérte volna a megnyugtatóra szoruló férfi kézszorítását, ha csakugyan utálta volna. És nem is utálta. Sőt. Megint eláradt benne az a végzetes érzés, amely fennen

hirdette, hogy baj van. Mintha a két tenyéren keresztül egygyéolvadt volna vérük keringése. A két kéz érintkezésének kopogtatás vetett végett. Az ápolónő nyitott be.

— Tíz perc.

Magdolna azonnal felállott. Bekérte az anyát, s miután a betegnek a holnap déli viszontlátásig köszönt, az ápolónőt maga után intette. A folyosón halkán közölte vele, hogy a beteg valami ismeretlen lelki válság következtében ragaszkodik az öngyilkosság gondolatához, nagyon kell rá vigyázni. Az orvosoknak is szólni kell. Az anya ehhez nem elég éber. Éjszákára külön ápolónőt kellene bent tartani a szobában. Az ápolónő élénken bölintgatott. Volt már ilyen esete nem egy. Csak rá kell bízni.

Délután Rőserné telefonált.

— Hallom, drágám, hogy már meg is látogattad Kelent a szanatóriumban. Én éppen most jövök onnan. Hát kérlek, nekem beszélhet akárki, ez olyan öngyilkos volt, mint a pinty. Tagadja, de én nem vagyok hülye. Mondd, teneked nem mondott semmit?

— Nem. Ilyen kérdésekkel nem is akartam izgatni, hiszen beteg.

— Ugyan kérlek, csak használ neki, ha egy kicsit izgul. Te Magdolna, én azt hiszem, ez tebeléd szerelmes. Amit különben nem csodálnék. No, mond meg, ugye, hogy kitaláltam?

Magdolna azonnal végét akarta szakítani a beszélgetésnek. De elébe ötlött Klári felszólítása: „Tegezd, légy nagyon kedves hozzá.“ Ezért nyelt egyet.

— Ne vedd rossz néven, de ez nekem sohasem jutott eszembe és ezzel a kérdéssel nem is óhajtok foglalkozni. Akartál mondani valami lényegeset a betegről?

— Ez csak elég lényeges. De ha neked kényes erről beszélni...

— Nekem nem kényes erről beszélni, — mondta Magdolna elpirulva és kissé hangosabban, — én csak

nem akarok erről beszélni. Az más. Általában az én koromban ez már nem téma.

— Már engedj meg, fiatalabb vagy, mint én.

— Azt nem az évek száma teszi. Különben is sok mindent megtiltok magamnak, amit másnál rendjén valónak találok. És ha szívességre kérhetlek, akkor tedd meg nekem, hogy sohase hozzáal kapcsolatba ilyesmivel. Én mindezen már rég túl vagyok. Nagyon leköteleznél, ha ezt pusztá kedvességből megtennéd nekem. Parancsolsz még valamit?

— Igen, tulajdonképpen azért telefonálok, hogy holnap Claire nálunk bridzsezik. Nem akarsz eljönni?

— Nagyon köszönöm, de én olyan rosszul játszom, hogy mindenkinek csak kellemetlen vagyok. Majd a látogatásomat elhalasztjuk egy más alkalomra, ha megengeded.

Aztán röviden elbúcsúzott. Mikor a kagylót letette, mély lélekzetet vett, hogy feszültségét kifújja. Nagyon idegessé tette ennek a nőnek túlnyájas bizalmaskodása, indiszkrécioja, erőszakossága. Megbánta már alaposan, hogy a Kelen-ügyben telefonált neki. Ugyanannak a Zsoldos Bellának, aki valaha gonoszszágból felhívogatta és Detkyt kereste ugyanabban az Andrássy-úti lakásban, ahol most ő maga lakik. Ott van az a szoba, amelyben Detky látta a Pocok halálát, s amelyet most Kelen fog berendezni... Gondolatainak ettől a fogalmazásától egyszerre elképedt. Hát már itt tartunk? Hát már egymás mellett emlegeti magában Detkyt és Kelent, mintegy párhuzamot vonva köztük?

Ismét szólt a telefon. Most Rozsály Feri volt a felhívó.

— Csókolom a kezedet. Kérlek, olvastuk az újságban ennek az iparművésznek az esetét, akit én ajánlottam hozzád. Én ugyan a nevét is elfelejtettem azóta, de a feleségemnek furdalja az oldalát. Sőt még csak nem is az övét, hanem a sógoromét. Tudsz valamit róla?

— Tudok, Ferikém. Voltam nála a szanatóriumban. Életben marad. Már egészen jól van. Kár is lett volna érte, mert elsőrangú ember. Amit nekem csinált, az remek. Látod, ilyen hálátlan vagyok, meg sem köszöntem neked, hogy elküldted hozzám. Tulajdonképpen honnan vetted ezt az embert?

— Én nem vettem sehonnan, hanem a mérnök sógorom tanuló társa volt az egyetemen. Az ipse felkereste és könyörgött neki, hogy ajánlja be, ahova tudja. A sógoromnak megesett rajta a szíve és szólt a feleségemnek. A feleségem szólt nekem. De természetesen elfelejtettem volna, ha a Gellértben nem említéd, hogy éppen új lakásba mégy. Tiszta véletlen. Ilyen az élet. Hát mit mondjak a sógoromnak, mi történt ezzel az izével, Kelemennel?

— Nem Kelemen, hanem Kelen. Ő azt állítja, hogy véletlenül több altatót vett be. Nem is valószínű, hogy éppen most el akarta volna emészteni magát. Pompásan indul a mestersége. Nemrégiben kapott egy busás megrendelést.

— Úgy. Hát köszönöm, majd elmondom a sógornak. Jól vagy?

— Köszönöm. És ti megvagytok?

— Vagyogatunk. A négy lurkó egészséges, mint a vas. Egyszer elnézhetnél hozzánk.

— Majd felnézek. Ti is megcsodálhatnátok a lakásomat. Majd összetelefonálunk. Szervusz, Ferikém.

A beszélgetésből az maradt meg Magdolna fülében, hogy ilyen az élet. Minden összefügg. Ha azon a bizonyos napon nem megy, vagy egy órával később megy a pezsgőfürdőbe, soha nem akad az útjába Kelen Jenő. És ha a Nyíry tábornok mérnök fiának nem Feri a sógora, akkor Kelen Jenő nem akarta volna megölni magát. S milyen furcsa véletlenséggel kapcsolódik bele az egészbe Zsoldos Bella. A Yolanda falusi barátnője. Aki Szilágyi Akosról hozott pletykákat a fügedi választás előtt. Az élet kuszán gabalyodó fonalait nem is tudja összefogni a

fürkésző tekintet. Madridban magyarázta egyszer Detky, hogy az élet egyetlen nagy egyenlet, amelyben minden jelenség oka és következménye az összes millió többinek. Az egészszet úgy nevezzük, hogy végzet. Aki olyan okos volna, hogy ismerné és fejében tarthatná valamennyi jelenség összefüggését, mint az Isten, az pontosan meg tudná mondani, hogy itt és itt, ennyi és ennyi idő múlva mi fog történni. Például vele és Kelenel. Isten már tudja, odafenn már eldöntötték. De ő, akinek nyugalmaról, lelkéről, életéről, tehetetlen remegéséről van szó, nem tudja. Ó milyen jó volna valamilyen kulcslyukon belesni a jövőbe és meglátni benne az ismeretlen végzést, akár jó, akár rossz. A jónak előre lehet örülni, a rosszra erőt lehetne gyűjteni. Holnap délben megint elmegy a sínylódó Kelenhez. Az megint zsarolni fogja. Lépésről-lépésre húzza a hinárba, s ő kezdi érezni, hogyan csavarodik lába köré a helyzet. Visszafelé már nincs út. Abba a szanatóriumba lehetetlen most már el nem menni. Mi lesz, édes Istenem, mi lesz?

Másnap délben az ápolónő azzal tessékelt a szoba felé, hogy van bent egy látogató, aki már húsz perce ül bent és a figyelmeztetés ellenére sem hajlandó távozni. Hogy ő fütyül az orvosokra. Bizonyos Röserné méltósága. Magdolna megállt.

— Akkor ez most sok lesz a betegnek. Ha az a hölgy elment, mondják meg Kelen úrnak, hogy délután megint eljövök.

— Igenis. Én most megyek és hívom Gelléri doktor urat. Ő majd rendet csinál.

— Vigyáznak a betegre?

— Tessék csak rám bízni. Már sokkal nyugodtabb. Ma már ujságot olvasott.

Magdolna sietve elment. Délután négyre visszajött. Kelen rögtön kiküldte az anyját.

— Mondták, hogy délben már itt voltam?

— Igen, mondták. Nagyon kedves, hogy inkább most jött. Megmondtam az ápolónőnek, hogy ha a

méltóságos báróné jön, mást ne eresszenek be. Mondják, hogy alszom. Csak akkor jöjjön be más, ha a méltóságos báróné elment.

— Ezt helyesen tette, csak ne címezgessen annyit.

— Bocsánat, ez nem megszólítás volt. Idéztem magamat. Ezekkel a szavakkal adtam ki a rendeletet az ápolónőnek.

— Az rendben van. De általában mértéket kell tartani a címezgetésekkel. Aki lépten-nyomon címezget, a sznobság vádjának teszi ki magát.

Kelen erre hirtelen felült az ágyban. Magdolna riadtan nézett rá. A férfin valami felindulás látszott. Csak bámulta Magdolnát mereven. Aztán így szólt maga elé:

— Nem. Mégsem.

Olyan volt, mint az elmebajos. Hanyattdőlt megint. Magdolna ijedt aggodalommal kérdezte:

— Nem jól érzi magát? Mi baja van?

— Semmi. Sok mindent el kell még mondanom magának. Ne féljen, nem szegem meg a fegyverszünetet. De nagyon nehéz belekezdeni. Talán majd holnap. Most inkább meséljen maga. Mi van a szégyeivel?

— Most bizony elhanyagoltam őket. Mikor legutóbb kimentem, a téglagyári barakkokat látogattam meg. Nagy eset volt Gézával. Meséltem már Gézáról?

— Nem! — kiáltott a beteg izgatottan.

Magdolna megrémült. Az volt az érzése, hogy a beteg félrebeszél. A tekintetében valami vad izgalom jelent meg.

— Kérem, csak beszéljen tovább, — mondta rekedten Kelen, — okvetlen folytassa tovább. Tehát mi van Gézával?

— Ez a Géza, — felelte Magdolna habozva és inkább a különösen viselkedő emberre, semmint történetére figyelve, — ott kint él a barakkban. Elvben munkás volna, de nem óhajt dolgozni. Néha bemegy

a városba és onnan mindig pénzzel tér vissza. Ilyenkor leissza magát. Részegen jön haza. A többiek utálják, mert soha nem beszél senkihez, csak mikor részeg. Akkor mindenkibe beleköt. Szóval legutóbb is részegen jött meg a budapesti kirándulásról. Tán-torogva lökte be az ajtót. Rálépett egy gyereknek a lábára. Megbotlott, szidni kezdték. Erre azt mondta: „Kuss, csürhe“. Mit szól, milyen társaságba járok? Szóval Géza nem tudott részegségében feltápáskodni. A földön fekvé a zsebébe nyúlt és kiszórt egy marék aprópénzt. „Fogjátok, csürhe! Két pofont adtam anyámnak, van pénz!“ A többiek persze rávetették magukat a guruló húsz- és a tízfilléresekre. Ekkor Géza meggondolta magát és visszakövetelte a pénzt. Ebből verekedés keletkezett és Gézát rettenetesen megverték. Ennek szívből örültem, mikor elmondták nekem...

Tovább nem folytathatta. A beteg csengetett. Arca úgy elváltozott, hogy Magdolnában megakadt a szó.

— Anyám azonnal jöjjön be, — kiáltott Kelen a belépő ápolónőre, — de azonnal!

Az ápolónő kisietett. S mindjárt besántikált Novákné. Félénken megállt.

— Miért nem mondta nekem, hogy Géza megint megütötte magát, mi?

Novákné azonnal sírva fakadt és nem felelt. Lehajtotta ősz fejét, könnyeit nem is törölte le.

— Jól van, erről még beszélünk. Most menjen ki.

Az anya csendesen megfordult és szipogva kiment. Kelen visszahanyatlott az ágyra. Lihegett. Csak ez a lihegés hallatszott jó darabig, az elképpedt Magdolna nem merte megtörni a csendet. Végre a beteg megszólalt.

— Mégis elmondom. Tudnia kell rólam mindent. Akkor talán jobban meg fog érteni. És meg fogja érteni, hogy miért fekszem itt. Pár pillanatot kérek, amíg erőt gyűjtök. Nagyon felizgattam magam.

Magdolna mozdulatlaná dermedve várt. Pár pillanat múlva Kelen csakugyan elkezdte.

— Hát hallgassa meg az életem hazugságtól mentes történetét. Anyám, ez a szegény asszony, aki most sírva kiment innen, nem nevelőnő volt, hanem bonne. Derék bádogos volt az apja, de nem igen tudta a gyerekeit tartani. Kmetykó Anna tehát elment szolgálni. Krompachra került egy úri családhoz. A krompachi gyárban volt tisztviselő az apám, báró Kemp Frigyes. Hadd meséljek róla, még sohasem mesélhettem senkinek. Én nem is emlékszem rá, csak azt tudom, amit másoktól hallottam később, látogató gyerekkoromban, Krompachon. Apám közép-termetű ember volt, igen karesú és fizikailag rendkívül erős. A hivatalában alig használhatták. Hanyag volt, könnyelmű és pontatlan. De viszont meglepő művészi tehetség lakott benne. Az Isten szobrásznak rendelte. Folyton mintázott. Többnyire fantasztikus állatokat, amelyeneket nem látott soha senki. Ezeket agyagból csinálta, kiégette, azután megfestette színesre. Ha kész volt, eldobálta. Nekem egész csomó megvan belőle otthon. Bámulatosan tehetséges dolgok. Ez a báró Kemp, elszegényedett osztrák család ivadéka, amely a Bach-korszakban származott Magyarországra, meglátta Kmetykó Anát. Megtetszett neki, elcsábította, egy-két hétig örült neki, aztán más nő után nézett és tovább tapasztgatta szobrocskáit. Anyámat esze ágában sem volt elvenni. Pedig a helyéből elbocsátották az esett leányt. Valami jótélelek cipszer asszonynak meg esett a szíve rajta és a szülés idejére szállást adott neki. Ekkor születtem én, Kmetykó Jenő. A keresztlevelemben az anyám neve van csak. Törvénytelen ivadék vagyok. Apám állítólag készült jóvá tenni hibáját, de addig készült, amíg hastífuszt kapott és meghalt. Akkor anyám a poronttyal Pestre jött. Itt megismerkedett egy fűszeressel, akinek dűledező viskóban volt a boltja, messze kint a Lágymányoson. A fűszeres, Novák Mihály, elvette anyámat, de

engem nem akart vállalni. Dajkaságba adtak egy monori asszonyhoz. Ott kezdődnek első emlékeim. Anyámat ritkán láttam, két-három hónapban egyszer. A férje nem szerette, ha Monorra mászkált. Akkor már megszületett a féltestvérem, Novák Géza. Én az anyám otthonában nem laktam egy pillanatig sem. Idegen iskolába kerültem. Ezalatt Novák Mihály fűszeres, aki még mostohaapám sem akart lenni, tönkrement. Nagynehezen kapott új megélhetést: házmester lett valahol a Podmaniczky-utca végén. Géza nem akart iskolába járni, folyton elcsavargott. Hogy mi lett belőle, azt most maga pontosan tudja. Engem zsarol pénzért. Nem is engem, hanem anyámat. A ház előtt ácsorog és ha valamelyik kapualjból leselkedve meglátja, hogy elmegyek, felszalad anyámhoz. Pénzt követel. Mondja, emlékszik Karácsony estére? Mikor nekem olyan fontos volt, hogy ne csekket kapjak, hanem készpénzt? A pénz arra kellett, hogy betömjem egy pékinas száját. Géza kerékpárt akart tőle lopni, de a pékinas rajtakapta. Ötven pengőért elállt a feljelentéstől. Sem nappalom, sem éjjelem nincs miatta, sohasem tudom, mikor jelenik meg újra, mint fenyegető rém.

— És mi volna, ha egyszerűen nem adna neki? S az édesanyjának is megtiltaná, hogy adjon neki?

— Az kivihetetlen. Botrányt csinál. Ordít és garázdálkodik a folyosón. Ő nem veszthet semmit. Én fegyvertelen vagyok.

— De nézze... bocsásson meg a gyengédtelen kérdésért: azelőtt magának alig volt meg a betevő falatja. Miből adott neki?

— Azt magam sem értem. Fizetésem mégis csak volt. S mikor az állásomat elvesztettem és alkalmi munkákból tengődtem, még akkor is a megkeresett két pengőből elvitt ötven fillért. Begyalogolt a barakkból érte. Ha nem volt pénz, egyszerűen fogta a konyhában a faaprító fejszét és elment vele. Vitte a Teleki-térre. Most aztán beütött az igazi baj, mert

megszagolta, hogy keresni kezdek. Most már nem ötven fillért követel. És hogy hogyan követeli, azt véletlenül éppen maga tudja legjobban. Segíteni nem tudok, tehetetlen vagyok. A fő nehézség éppen az anyám. Mert a két fia közül nem engem szeret, hanem azt a másikat. Hozzám teljesen idegen. Félve, oldalogva néz rám. Én az apám emléke vagyok neki. Akármilyen keserűen és kómikusan hangzik, engem a nagyurak közé számít. De a másik, az az ő fajtája. Azt szereti. Pofozokat kap tőle, de kitartóan védelmezi előttem. Lop tőlem aprópénzt és tárgyakat, hogy annak adhassa...

— Azt hiszem, maga igazságtalan. Az anyja valósággal őrjöngött, mikor magát a kórházba vitték.

— Természetesen. Megrémült, hogy ezentúl ki fogja eltartani őt, meg Gézát.

— S ez magát nem rendíti meg? Nem beszélek az öccséről. De nem érzi a kötelességet, hogy élnie kell az anyja miatt?

— De igen, érzem. Csakhogy itt van Géza, a kedvenc. Érezze ő is. Ha én nem vagyok, dolgozzék ő.

— Maga azonban tudja, hogy dolgozni soha nem fog, legfeljebb betörni.

— Sajnálom. Nem én neveltem ilyenre, hanem az anyja. Tehát ő is teletöltötte. De most nem erről van szó. Szívesen beszélek erről is egyszer. Most az egészség azért mondtam el, hogy megértsen engem. Kelennek hívnak, mert arra magyarosítottam a nevetem. Így nem nyilvánvaló, hogy fattyúhajtás vagyok. De én nem Kelennek érzem magamat, hanem báró Kempnek. Ezért formáltam jogot arra az életre, amelyre vágytam. Ezt az életet, vagy a hozzávaló jogot és tehetséget a véremlékben érzem. Sokat kutattam a családfámat apai részről. Ingyenes könyvtárakban találtam adatot eleget. Bennem Kaunitz-vér van és Khevenhüller-vér is. Egy ősöm nővérét Reuss uralkodó herceg vette el. Ezért

nem csodálkozom én, amin maga csodálkozott: hogy modorbeli dolgokban olyan tanulékony vagyok. Ezért hördültem fel az imént, mikor maga azt a szót ejtette ki, hogy sznobság. Én nem számíthatok sznobnak, ha a saját véremhez kívánkozom. A származásom pontos adatait tizenkétéves korom táján tudtam meg. Addig soha egyenes választ anyámtól nem kaptam. De az ő régi ismerősei látogatására elmentem Krompachra. Ott megtudtam mindent. Lehetetlen szavakba foglalnom, hogy mit éreztem: milyen megdicsőülést és milyen szégyent egyszerre. Ez így tart azóta is. Mélyen elrejtett gög él bennem, mert különbnek érzem magamat a többieknél. Ezért vagyok olyan alázatos. Gögből. Mikor meghajtom magam a Röser-érelék előtt, kajánul nevetek magamban, mert tudom, hogy csak szerepet játszom. Az igazi éneket megőrzöm magamban és nem adom senkinek. De rettenetes szégyent is érzek, hogy nem hordhatom a nevemet. Nyári idő volt, mikor vakációban ott ültem a krompachi temetőben apám süppedt, gondozatlan sírja mellett. Sirtam arra a sírra borulva és azt az embert, akit sohasem ismertem, imádtam és átkoztam egyszerre... Most már nagyon fáradt vagyok, most már nehezemre esik többet beszélni. Csak még azt szeretném megmondani, hogy lásson annak, ami vagyok: elátkozott királyfinak, amilyen a mesékben van. Varangyos béka gyanánt élek, amíg... nem, tovább nem mondom. Most maga beszéljen valamit. Akármit.

— Nem. — felelt szünet után Magdolna. — én most megyek. Nagyon kimerült, pihenje ki magát. Holnap megint eljövök.

Kezet nyujtott. Kelen megragadta a kezét és arcához, majd homlokához szorította.

— Barátságból, — suttogta behúnnyott szemmel, — hiszen ezt felajánlotta, nem?

— Allom is. — felelt Magdolna és megsimította a beteg ember haját.

De mindketten jól tudták, hogy hazudnak. Ez

a cirógatás nem volt a barátságé. Magdolna görcsös vágyat érzett, hogy a megsimogatott fejet erősen magához szorítsa. Hadd enyhüljenek fájdalmai az anyai ölelés melegében. Mély részvét buggyant elő szíve forrásából a dúlt lelkű, átokkal született ember iránt. De anyai melegség és részvét — ezt jól tudta — úgy erjedtek és torrongtak benne, hogy már más néven kellett volna neveznie őket, ha merte volna.

Otthon volt gondolkoznia való elég. Kelen Jenő lelki arculata most már eléggé kibontakozott előtte. Belelátott a vérző, gomolygó, vergődő lélekbe. Egyszerre természetesnek látta, hogy ez az ember beleszeretett. Az elátkozott királyfira vonatkozó, kissé igényes, hasonlatát, amelyet a közepén abbahagyott, könnyű volt befejezni. Varangyos béka gyanánt él, amíg nem jön a mesebeli leányzó, aki varangyos voltában is megszereti. Akkor a béka azonnal visszaváltozik deli királyfivá. Kelen Jenő, a házmesterné fia, azonnal megdicsőül és önmaga számára igazoltan báró Kempnek tudja magát.

Beteg lélek. Túlbecsüli magát és önértékét lefokozza ugyanakkor. Törvénytelen születése rettenetes súllyal nyomja, erre keres folyton, görcsös sóvárgással, gyógyító balzsamot. A társadalommal van véres csatája, azzal, amely a természetes gyereket kirekeszti magából. Tehát a társadalomtól követel megnyugtatót, csak társadalmi elégtétel kell neki. Égető és kínzó vágya az, hogy jöjjön az előkelő világ, maga az arisztokrácia, s egy asszony személyében így szóljon hozzá: „Jöjj, a mienk vagy, mi elismerjük magunkat a tiéidnek, borulj rám, egyesüljünk, az átoknak vége.“ Egy ember, akibe mélyen elásottan ez a sóvárgás élt, találkozott báró Meszlényinével, aki kedves és jó volt hozzá és napfényre hozta lehetőségeit. A lélekben erre vulkáni földrengés tört ki, a mélyben lappangó vágy kitört, mint a láva és Kelen Jenő egész életét előtötte, felégetve minden józanságát és mértékét. Ez

nem is végződhetett másként, mint öngyilkossággal. És tartani kell tőle, hogy a tragédia megismétlődik. Nem szabad engedni, hogy megismétlődjék. De mi más mód van erre, mint a férfi esztelen vágyára igennel felelni? Magdolna kétségbeesetten küzdött az ellen, hogy ezt a szót kimondja. Azok a meggondolások, amelyek már százszor megjárták a fejét, ismét felvonultak előtte. Öregsége küszöbén menjen bele szerelmi bonyodalmakba? Adja össze magát egy sokkal fiatalabb emberrel olyan viszonyra, amelynek vége nem lehet kétséges? Rettegett a fenyegető szenvedéstől, önérzete lázadozott a kényszerhelyzet ellen. Órákon át töprengett és gyötrődött. Másnap délben azután nagy elhatározással ment ki a szanatóriumba. Azonnal a tárgyra tért.

— Nézze, a fegyverszünetet én kértem magától. És most én vagyok az, aki megszegi. Sokat gondoltam magáról azok után, amiket tegnap elmondott. Azt hiszem, belelátok a lelkébe. Meg szeretném győzni, hogy nincs igaza, mikor ehhez az érzéshez ragaszkodik.

Kelen felkönyökölt. *Chényi Könyvtár*

— Arra igazán kíváncsi vagyok. Beszéljen, nagy érdeklődéssel hallgatom.

— Hát kérem. Tudja meg, hogy maga nem engem szeret. Hanem azt a fantomot szereti, akit elképzelt magának. Ha nem velem találkozik, hanem bármilyen más előkelő hölgygel, s az kissé jó és nyájas magához, abba éppen úgy beleszeretett volna. Ha ennek becsületesen és őszintén utána gondol, be kell látnia, hogy igazam van. A maga szerelme nem nekem szól, hanem a helyzetnek és a nevemnek. Feleljen erre lelke szerint, ne bolondítsa saját magát.

— Felelek. Csakugyan úgy van, hogy maga képviseli számomra azt a bizonyos Életet. Ezzel kezdetől fogva tisztában voltam, annyira, hogy mondtam is. De valamit elfelejt, ami nem kevésbé fontos. Ha engem törvény szerint báró Kemp Jenőnek hívná-

nak, akkor is magába szerettem volna. Maga a legszebb nő, akit ismertem. A személye varázsáról nem kell beszélnem, azt maga tudja. A korkülönbséget, amit úgy szeret hánytorgatni, hiába hozza fel, az mellettem szól. Nekem igazában sohasem volt anyám. Emberileg természetes, hogy akihez igazán, teljes szívvel vonzódok, az idősebb legyen nálam. Igenis, magát szeretem. És ismétlem, ebbe én bele fogok halni.

— Megint zsarol. Tisztában van vele, mennyire nem úri dolog ez?

— Hogyne. De nem bánom. Aki éhes, az kenyeret lop. Én zsarolok.

— Hohó. A kenyér nem élőlény. De én ember vagyok és érzéseim vannak. Ha maga szerelmes volna a szó igazi értelmében, akkor arra kellene vágynia, hogy szeressem. Mi értéke van egy kizsárolt odaadásnak? Semmi. Csak állati értéke van. Ez minden, ami kell magának?

— Nem. De maga kihagy valamit az okoskodásából. Azt, hogy maga szeret engem.

— Tessék?

— Igen, igen. Soká gondolkoztam ezen. Rájöttem és nyugodtan kimondom: maga szeret engem. Legfeljebb talán még nem vallotta meg magának.

— Én nem értem... ez elképesztő... honnan veszi ezt az örültséget?

— Nézze, kár vitatkozni. Esküdjék meg a fia emlékére, hogy egy cseppet sem szeret. Akkor elhiszem.

— Ugyan kérem, micsoda kiábrándító izléstelenség ez? Hogy meri ebbe belekeverni a fiam emlékét? Igazán haragszom.

— Nem haragszik. Zavarban van. Nekem van annyi az életem és halálom, mint magának a fia emléke. De jól van, esküdjék másra. Esküdjék meg az én életemre. Na lássa, ugye hallgat. Nem felel?

Magdolna fáradtan hátrahajtotta a fejét.

— De felelek, — mondta csendesen, — otthon

elhatároztam, hogy ennek ma végére járok. Hát igen, maga nem közömbös nekem. Attól távol vagyunk még, hogy szerelmes volnék. Az nem olyan egyszerű. Úgy igaz, ahogy mondom: nem közömbös nekem. De én ezt az érzést még meg tudom fojtani. Meg is fogom.

— Úgy. Magyarázza meg, hogy miért. Hiszen szeretni jó. Boldognak lenni jó. Maga független. Mi tartja vissza?

— Boldognak lenni jó. De boldogtalannak lenni nem jó. Én számot vetettem ezzel. Mi lesz öt év múlva? Maga negyvenegy éves lesz. Férfi az igazi korban. Én ötvennégy leszek. Szerelmesnek lenni és megöregedni? Nem, az rettenetes fájdalom. Én is az életemért harcolok, mint maga.

— Magdolna, — mondta a férfi, először szólítva így, — mondok valamit. Józan és rideg ajánlat. Gondolatban letérdelek maga előtt és könyörögve kérem mindenre, ami szent: legyen egyetlenegyszer az enyém.

— De kérem, hogyan képzeled ezt?

— Legyen jó és irgalmas hozzám. Váltson meg engem. Maga azt mondja, hogy amit érez, azt még meg tudja fojtani. Legyen az enyém egyetlenegyszer és aztán vessen ki a szívéből. Én holtomig megélek ebből, maga pedig elfelejti.

— Már engedjen meg, de rólam ezt feltételezni...

— Miért ne tételezném fel? Hiszen nem vagyok közömbös magának. Aztán megmenthet vele egy embert. Egy lelket, egy életet, egy pályát. Nézze, mikor a középkori festészetet tanulmányoztam, el kellett olvasnom a szentek életét. Találkoztam egy bizonyos Máriával. Nem az Istenanyával. Egy másik Máriával. Azt az egyház boldoggá avatta, mert könyörületből és irgalomból odaadta magát tengerészeknek, akik nagyon kínlódtak a vágtyól. Pedig azok nem haltak volna bele. És ő nem volt szerelmes egyikbe sem. Maga nem tud ilyen jó lenni? A lelke

nyugalmát sem veszélyeztetné, amitől annyira fél. Saját maga mondja, hogy még ura tud lenni az érzéseinek. Én előre megesküszöm, amire akarja, hogy soha többet nem leszek terhére. Mint megváltott ember dolgozni fogok és áldani fogom magát halálom pillanatáig. Kérem, ne feleljen most. Mert ha nemet mond, nekem végem van. Négy nap múlva hazamegyek. Már az új lakásba. Addig ráér gondolkodni. Most tegye a kezét a homlokomra.

Magdolna habozott. A férfi szemében felriadt a gyanú.

— Nem akarja? Miért nem? Rossz hozzám érní?

— Ó nem. Éppen az a baj, hogy nagyon veszedelmes.

Odatette mégis tenyerét a férfi fejére. Bőrében érezte a másik lény létét. Hirtelen valami hullám csapott végig egész testén. Megremegett és a férfi fejét erősen odaszorította a párnához. Mint az szokta, aki kisgyerekekkel, vagy kutyával játszik. Aztán felállott.

— Most megyek. De hogy fel van maga itt virágozva. Ahova nézek, virágot látok.

— Csak kettő az egész. Az egyiket Rőserné küldte, a másikat Claire bárónő.

— A leányom? — lepődött meg Magdolna.

— Igen. Itt is volt. Együtt jöttek Rősernével. Nagyon kedvesen érdeklődött. Ha felkeltem, meg kell látogatnom, hogy megnézzem a lakását. Biztosan lesz tanácsom egy-két apróság kiigazítására. Maga még nem látta?

— Nem, még nem volt alkalmam. Klári sokat dolgozik, nem szeretem zavarni. Ha vendégei vannak, még kevésbé. Ha nincsenek vendégei és pihenhet, a legkevésbé. Hát viszontlátásra. Nem, ne szóljon most többet.

— Nem szólok. Ide teszem a sorsomat, ebbe a kézbe.

Forrón, görcsösen kezét csókolt. Magdolna visszaszorította a kezét. Utána rögtön ráébredt,

hogy ez a fennforgó helyzetben könnyen félreértendő és néma biztatásnak vehető. De már későn gondolt erre. Gyorsan ki akarta igazítani a dolgot valami megjegyzéssel, de a kellő szavak hirtelen nem álltak rendelkezésére.

Otthon késő este leült levelet írni. Úgy gondolta, hogy a hátralevő napokon már nem megy ki a szanatóriumba. A beteg állapota már egyáltalában nem tette indokolttá, hogy Meszlényi báróné naponta ott üldögéljen. Ezt orvosok, ápolónők joggal feltűnőnek találhatták. Azonkívül ezeket a napokat úgy akarta átélni, hogy teljes magányban átgondoljon mindent. Meg is írta a levelet, de mikor elolvasta, összetépte. Túlbizalmasnak találta egyikét mondatát. Ilyen levelet nem szabad kézből kiadni. Megmásította tervét. Gondolta, majd holnap délelőtt elintézi ezt telefonon. Valóban fel is hívta másnap reggel Kelent.

— Miért telefonál, — volt annak első szava, ijedt hangon, — csak nem azt akarja mondani, hogy nem jön ki?

— Sajnos, éppen ezt akartam mondani. Maga választ kért egy kérdésre. Azon nekem gondolkoznom kell.

— A napnak huszonnégy órája van. A gondolkozásból elvehet egy órát. Ha nem látom, el van rontva a napom. Kérem, jöjjön ki. Csak arról beszélünk, amiről maga akar.

— Hát jó. Akkor kimegyek.

És kiment. A beteget már ágyon kívül találta. Üldögélt az ablaknál színes háziköpenyben, beillett volna egy angol divatlap képes mellékletének. Kinézett a szanatórium kertjére, ahol javában sarjadt a tavasz.

— Most volna szép kint járkálni a Jánoshegyen, — mondta, — van valami bolondító izgalom a kora tavaszi erdőben.

— Én is nagyon szeretem, különösen a szagát. Aztán elhallgatott. Kisvártatva Magdolna szólt:

— Olyan szép zöld a gyep az udvaromon, hogy öröm nézni.

— Igen, a legkellemesebb színek közül való. Az ember testvére a zöldnek. Az orvosok zöld ellenzót rendelnek a szembetegnek. Asztali lámpa burájának legjobb a zöld. Általában a földgömb színe is az. Kék és sárga. A tenger kék, a száraz föld sárga. De hányféle kék és hányféle sárga. És ami növény, az zöld.

Megint elhallgattak. Tűrhetetlen volt a döcögő csend.

— Mi a maga kedvenc szín-összetétele? — kérdezte Magdolna, csak hogy szóljon.

— Ó, van sok. Nagyon szeretem a világoskeket meleg barnával. Mikor aludni kezdek, mindig színeket látok. Rendszerint mély barnát. Barna hátterén kis kék köröket látok. De a körök pereme lilába hajlik, majd szépen lassan átmegy bíborpirosba.

— Az szép. El tudok képzelni ilyen szövetet.

— Igen. Nem rossz sál nyersselyem ruhához. Barna, varrott cipő. Tompakék gyapjúing.

És ismét csend következett. Végül a férfi Magdolna felé fordult.

— Nézze, úgy sem tudunk beszélni, csak arról. Mit kerülgetjük?

— Én nem kerülgetem. Csak még nincs mondanivalóm. Borzasztóan megkínoz maga engem.

A férfi újra kezdte. Régi érveit elmondta tizedszer. Ugyanazokat a mondatokat sokféleképpen csoportosította. Magdolna csak hallgatta. Hagyta magára hullani a szavakat, mint a szabadban fürdő ember az esőt. Most már érezte, hogy meggyőzetni kívánja magát. Szinte segíteni szeretett volna a férfinak, hogy hevesebben és cáfolhatatlanabban beszéljen. Jó félóráig hallgatta, aztán elment csak azért, hogy alig várja a másnapi találkozást új érvekért, új meggyőzetésért. Így ment ez három napon keresztül. Akkor, az utolsó szanatóriumi napot meg-

előző éjjel Magdolna már nem küzdött többé. Elhatározta, hogy igent fog mondani. Még egyszer, utoljára, egy férfi karjai között elbúcsúzik az életől örökre. Aztán ennek emlékével nekivág a következő éveknek, mikor már nem lesz asszony. S a lelkiismeretének azt fogja felelni, hogy megmentett egy embert.

Mikor másnap megint ott ült a harmincas szobában, már ő kezdte a beszélgetést.

— Kérem, biztos az, hogy ha nem teljesítem a kérését, akkor maga meg akar halni?

— Akár megesküszöm rá — felelt mohón a férfi.

— Esküdjék meg.

— Esküszöm az életemre, a jövőmre, apám nevére, magára, mindenre, ami szent előttem, hogy ha nem lesz az enyém, megölöm magamat.

— Mondja még. Erősebben. Segítsen. Olyan nehéz nekem azt a szót kimondani.

— Látott engem a Rókusban hörögni? — kérdezte a férfi.

— Láttam. Ne is emlékeztessen. Iszonyú volt.

— Hát képzelje el ugyanezt még egyszer. De most már eredményesebben.

— Jaj, ne mondja, nem akarom elképzelni. Hát... Isten látja a lelkemet, nem tehetek másként: igent mondok.

A férfi kezét csókolt. Nem mohón, nagyon gyégeden.

— Köszönöm, hogy élni enged. Holnap reggel hazamegyek. Holnapután várom. Mondjuk, délután pont ötkor.

— Hol?

— Nálam. Műteremlakásom van. A felvonó beépített folyosóra nyílik. Aki a liftajtón kilép, már bent van a lakásban. Ház mestert nem kell látnia, mert a felvonóhoz saját kulcsom van.

Magdolna mélyen elpirult. Feltámadt szemérme nehezen elviselhető zavarba hozta. Elfordította szé-

két, hogy arcát a férfi elől elrejthesse. És lehajtott fejjel, kényszeredetten folytatta a beszélgetést.

— De ha így van, akkor mindenki, aki jön magához, a lakásába lép be. És az édesanyja... és nem ismerem a járást... jaj de borzasztó erről beszélni.

— Nem kell ismernie a járást. Ha a kapun belép, ott van közvetlenül a liftajtó. A kulcsot holnap délben elküldöm magának valami boyvállalattal. Dobozba teszem, nem fog látszani, hogy kulcs. Egyszóval kinyitja a felvonót és belép. Megnyomja a műterem jelzésű gombot. Aztán kilép. Ott leszek én. Anyám nem lesz otthon. A leány sem. Mit csinál, hova siet?

— Rettentően szégyellem magam. Engedjen elmennem. Könyörgöm, engedjen. Vizontlátásra.

Valósággal futott ki a szobából. Kint fellélegzett. Most, hogy elszánta magát, könnyebb lett a súlya, lebegett járás közben, mint akinek szárnyai nőttek. Este lefekvéskor ezt mondta magának: „Még egy napig vagyok nő. Lelkem szerint harminc éves. Holnap este ugyanígy le fogok feküdni és már hatvan éves leszek.“

Másnap ebéd után megjött a kulcs. Nagy virágbokréta mellett. Kibontotta a dobozt és a kulcsot gondosan eltette táskájába. Akármilyen lassan öltözködött, túlkorán lett kész. Nem bírta a tétlen üldögélést. Elindult gyalog azzal a szándékkal, hogy útközben majd kocsira száll. A vége az lett, hogy mire ideje lett volna kocsit keresnie, alig talált kocsit. És néhány perccel később érkezett a Nagydiófa-utcai házhoz. Még a kocsiban kikereste a liftkulcsot, aztán gyorsan átsurrant a gyalogjárón, be a kapu alá. De a felvonó éppen utat végzett, lehetett látni üres vasketrece fölött az ereszkedő kötelet. Ebből az következett, hogy a házmester, aki valamelyik lakót felvitte, most le fog jönni. És ő rá, aki kész kulccsal várja a felvonót, kissé furcsán fog tekinteni. Sarkon fordult és ment az utca felé. De a kapu sarkánál megállt és várt. Kínos kelepcebén érezte magát. Az

utcára nem akart kilépni, hogy aztán pár ácsorgó lépés után megint beforduljon a kapun. A lift felé mennie a fentről közelgő házmester miatt nem lehetett. A kapu alatt is kínos volt várakoznia, mert minden pillanatban beléphetett valaki. Csakugyan jött is: inasgyerek, valami letakart ruhát hozott a karján. Magdolna gyorsan lehajlott, mintha a sarokban a harisnyáján igazítana valamit. Az inasgyerek elindult felfelé a lépcsőn. Ugyanakkor haliani lehetett, hogy a felvonó, amely valahol fent megállott volt, megindult lefelé. Ő nem tudott mihez kezdeni, tétován mégis csak kilépett az utcára, tett tíz lépést a sarkig, megállt egy érdektelen kirakat előtt, várt néhány pillanatig, aztán indult visszafelé. Keze görcsösen szorongatta a kulcsot. Megint belépett a kapun. Most már néptelen kapualjat és szabad felvonót talált. Gyorsan kinyitotta, belépett, megnyomta a gombot. És mélyet sóhajtott, mikor a felvonó végre megindult vele. „Soha többé, — gondolta magában — csak most az egyszer.“ Megalázónak érezte az egész, a kapu alatti csetlést-botlást, a riadozást, a házmestertől való félelmet.

De már nyílt az ajtó és ő, miután a földszint gombját megnyomta, kilépett. Egyenesen a Kelen karjaiba. Ellenállás nélkül adta oda magát az első csóknak. Most mindent el akart felejteni. Behúnyta a szemét. A csók már ott fuldoklott a száján. Tetőtől-talpig folyékony tűz öntötte el. A férfi szenvedélyesen csókolta, a diadal és gyönyörűség felnyögő sóhajait hallatva, ahogy ott álltak a még bűgő lift ajtajában. Az ölelés majd megfojtotta, a férfi meglepő izomerővel szorította magához, a karja olyan volt, mint a vas.

— Megfojt... nem bírom...

Az nem felelt, egyszerűen felemelte két karjára és könnyedén vitte befelé. Ő félkarjával a nyakába kapaszkodott.

— Milyen erős maga — súgta behúnyt szemmel.

— Apai örökség — felelte Kelen, még csak nem is lihegve.

S akkor érezte, hogy a férfi leteszi. Kinyitotta szemét. Széles pamlagon feküdt csupa-ablak, nagy műteremben, amely még kopasz volt egészen. A férfi ott térdelt a pamlag előtt.

— Ne nézzen itt körül. A lakás még nem kész. Csak éppen aludni tudok benne. Majd csak ezután fogok berendezkedni. Szeret?

— Ma még igen. Holnap már nem.

Ő a pamlagon feküdt, a férfi a földön térdelt, úgy tartották egymást átkarolva.

— Kérem, — mondta Kelen — én holnap délben el akarok utazni.

— Hova?

— Nem tudom. Mindegy. Rőseréknek azt mondtam, hogy esetleg két-három hetes utókurára lesz szükségem, holnap mond véglegeset az orvos. De ez nem igaz. Maga miatt megyek el. Nem akarok most egy ideig útjában lenni. Elmegyek Lillafüredre, vagy Kenesére a Balatonhoz. Mindegy. Nem fogok írni. Segítségére akarok lenni abban, hogy holnaptól kezdve ne szeressen.

— Köszönöm. Nem lesz könnyű, de meglesz. A mai nappal nekem lezáródik az életem. Ezt elhatároztam.

— Az enyém ma kezdődik.

És vadul még szorosabban ragadta magához.

— Nem... ne még... hagyjon még...

— Miért?

— Mert egyszer maga is tudni fogja, hogy ezek a percek a legszebbek az életben. A boldog várakozás legutolsó percei. A vágy mindig szebb, mint a teljesülés. A vágy...

A többit nem mondhatta. Erőszakos, dühös csók fojtotta belé a szót. És ő a férfi nyaka köré fonva karját, visszaadta a csókot. Vad boldogságot érzett. És azt, hogy ebbe az emberbe menthetetlenül bele-szeretett.

Fél nyolc volt, mikor utoljára megcsókolták egymást a liftajtónál. Itt fel lehetett gombnyomással hívni a felvonót. Aztán Magdolna kezét nyujtott.

— Szóval holnap utazik?

— Utazom, mert maga így akarja. De bennem nem változik semmi. Mert úgy érzem, hogy mindig magához fogok tartozni a lelkem mélyén. Ha valaha még nőhöz lesz közöm, azzal magát fogom megcsalni.

— Kedves. Délelőtt még itthon van?

— Igen, nem megyek sehova. Miért kérdezi?

— Mert... délelőtt még nem kezdem el a lelki kúrát. Délelőtt még szeretni fogom egy kicsit. Szeretnék úgy ébredni, hogy még szeretem. Aztán ha elutazik, akkor megparancsolom magamnak, hogy örökre elutazott. Most sietek, utóbb még várni fogják odalent a liftet. Ne köszönjön, én sem köszönök.

Behúzta az ajtót. A felvonó bűgva megindult. Lent nem volt egy lélek sem. Gyorsan beleugrott a telefonon megrendelt és már ott várakozó kocsiba. Megmámorosodott, zibbadó fáradsággal dőlt hátra a kocsi-ban, szája sajgott a mértéktelen csókok emlékeitől. Visszagondolt őrjöngő csokolódzásukra és a boldog megsemmisülés nirvánájára. Valamilyen okból arra gondolt, hogy a szerelmi odaadás hasonlít a halálhoz. De ebből a halálból fel lehet támadni és megint mámorosan zuhanni ugyanabba a boldog halálba. Maga köré képzelte a férfi atléta-karját. Hogy lehet ez az ember ilyen félelmesen erős annyi nyomorúság és nélkülözés után? Pokoli és mennyei egyszerre, ahogy ölelésében majdnem összeroppant. És most soha többé? Lehet erről lemondani? Nem lehet az élettől kikönyörögni még néhány esztendő? Legalább kettőt? Vagy egyet? Hogy aztán legyen, ami lesz?

Ezen gondolkozott társtalan magányában. És úgy érezte, hogy valami elszánt felelőtlenség lesz úrrá rajta. Mint a sikkasztón, aki mámoros boldogsággal pezsgőzik és azt gondolja magában, hogy le-

gyen, ami lesz, tartson, ameddig tart. Mosolygott és vállat vont, mielőtt elaludt.

Másnap reggel felhívta Kelent.

— Halló, — felelt az örömmel, — milyen elragadóan kedves, hogy felhívott. Beszélhetek nyugodtan, nincs senki a műteremben. Azt akarom mondani, mielőtt maga egy szót is szólna, hogy... Jaj, most megakadok. Nagyon szépen kérem, hadd mondjak még valamit, amit már nem volna szabad mondanom. Visszavonhatatlanul utoljára. Jó?

— Jó.

— Tegnapról tartozom egy szemrehányással. Maga becsapott engem. Azt mondta, hogy negyvenkilencéves. Pedig huszonkilenc.

Magdolna ujjongó örömmel hallgatta. Aztán válaszolt.

— Az nem volna baj. De a szívem tizenkilenc. Hallgasson ide, kérdezniem kell valamit. Maga miattam utazik ma délután, vagy különben is elmenne valahová?

— Dehogy mennék. Magának engedelmeskedem.

— Becsületszavára, csak azért?

— Becsületszavamra.

— És ha csak magán múlték, akkor mit csinálna?

— Ó, akkor eszem ágában sem volna elmenni. Telefonálnék Rőseréknek, hogy holnap elkezdem a munkát. Aztán telefonálnék magának, hogy nem kaphatnék-e délután egy csésze teát.

— Hát akkor ne utazzék. Jöjjön el teára.

— Köszönöm. Most gyorsan leteszem a kagylót, mert még meggondolja. Kezét csókolom.

Magdolna dúdolván ment a fürdőszobába. Ott büszkén gyönyörködött önmagában. Tekintetével becézte termetét, szinte rámosolygott hibátlan testére, amellyel közös titkai voltak. Aztán felöltözött. Dúdolt. Mámorosan feltámadott asszonyvoltára gondolt. Becsengette Mámit és a bejárót.

— Gyerekek, nagy öröm ért tegnap. Találkoz-

tam valakivel, akit halottnak hittem. Itt van egy-egy pengő.

Azok ámulva néztek rá, ő kikacagta őket. Aztán kiment a bástyára sétálni. Kábító, bolondító, alatomosan édes tavasz volt odakint. A szél virágszagot hozott és egy Clementi-sonátát. Valaki gyakorolt valahol. A Lovas-út lombosodó fái felkacagtak rá: szervusz, Magdolna, ma nagyon szép vagy, huszonkilencéves vagy. A távoli dombok a magok serkenő tavaszi zöldjével mintha mind megbolondultak volna: szerelmes volt valamennyi. Ősszel majd csalódní fognak? Mindegy, most arra nem szabad gondolni. Csak arra, ami addig lesz. Mikor a Bécsi-kapu felé fordult, megállt a török pasa turbános emlékénel a bástyafalon. „Te meghaltál régesrégén, török pasa. De akit szeretek, az él, mert megmentettem az életét. Magamnak mentettem meg. Most az enyém.“ Addig, ameddig — felelte egy kaján, idegen hang. Bánom is, — felelte ő, — addig, ameddig. De addig nagyon.

Délután, szinte az óraütés pontosságával, megjelent Kelen. Megint új ruhában.

— Angyalom, megbolondult maga? Bonviván lett?

— Megérdemli az a lány, kiért fényes a csizmám. De ne féljen, egyelőre csak ezt a hármát csináltattam. Nézze csak meg, hátul rendesen esik? A balvállá hátul gyanús nekem.

Megfordult maga körül, mint a próbakisasszony.

— Nincs ott semmi hiba. De ez most nem érdekel, ne kellesse magát. Adja ide a kezét és nézzen a szemembe.

Kelen nyujtotta a kezét. Nyugodtan, nyájasan nézett a szemébe.

— Tessék.

— Megmondom egyenesen: tegnap óta rájöttem, hogy nem tudom nélkülözni magát.

— Ez biztos volt — szólt Kelen vígan és nyugodtan.

— Hogyhogy biztos? Miért volt ez biztos?

— Mert maga annyira asszony, hogy asszonyabb már nem lehet valaki. Melegem lesz, ha rá gondolok. Én már tegnap sejtettem, hogy azt a délutánt maga nem tudja megtagadni többé.

— Így van. Nem tudom.

— Hát ez az. Erre mondom, hogy biztos volt.

— De ezt ne mondja. Nem szeretem, ha engem ilyen nagyon biztosra vesznek, nézze meg az ember. Na hát. De most nem tréfálok. Én most öntudatosan megyek bele valamibe, aminek rám nézve jó vége nem lehet. Ez az élet, előre lehajtom a fejemet. Nekem csak egy kérésem van magához. Ha szerelem nélkül, könnyelműségből megcsal, nagyon vigyázzon, hogy ne tudjam meg. Rettenetesen szenvednék tőle. De mihelyt érzi, hogy valaki mást kezd szeretni, azonnal szóljon. Akkor fel kell készülnöm arra, ami elkerülhetetlen. Megígérem, hogy nem csinálok nehézségeket magának. Maga viszont igérje meg, hogy idejekorán szól nekem. Megígéri?

— Kérem. Nem sok értelme van éppen most ennek a témának, de ha ragaszkodik hozzá, megígérem.

— Köszönöm. Ne felejtse el, hogy kezet adott rá.

— Nem felejttem el. De felhívom becses figyelmét, hogy majd meghalok egy teáért.

— Azonnal kap.

Magdolna csengetett a teáért. És oldalról a fér-fira nézett. Az vidám volt, magabízó és felsőbb-séges. Egyetlen szemernyi meghatódottság nem látszott rajta. „Az övé voltam. Mostmár könnyen beszél. Ezzel még sok bajom lesz. Én szeretem jobban, nem ő engem. De édes gyönyörűség, hogy szerettem.“

Bejött a tea a kerek asztalon. Mikor a cseléd kiment, Magdolna megsimította a férfi kezét.

— Köszönöm.

— Mit?

— Hogy van a világon.

V.

Fia idő előtt halt meg, leánya kisiklott a kezéből. Az anyai igyekvés, hogy a gyermekét növény-csemeteként ápolja, gondozza, erősítse, előre segítse, aztán boldogan gyönyörködjék szeretete nagy művében, most megtalálta a kellő anyagot és alkalmat.

Mindennapi élete tartalmat talált abban a munkában, hogy a szeretett emberrel és annak dolgaival foglalkozzék. Ahogy kezdettől fogva mondta, most is úgy tartotta, hogy Kelen Jenőnek társaságba kell kerülnie. El is határozta, hogy bevezeti, akár csak az eladólányt szokás. Ez egyáltalában nem mutatkozott nehéznek. Csak előbb fel kellett elevenítenie a maga ismerősei körét, amelytől a magány és a visszavonultság éveiben egészen elszakadt. Ezt el is kezdte. Felhívta Mikes Lőrincéket, Thoroczkayékat, Webscottné, de elsősorban Gianuzzi-Contini hercegnét, aki nem volt más, mint Reinbrandt Liels A Mikesék hajdani állandó vendége. Liesl feleségül ment egy dúsgazdag olasz herceghez, aki az olasz követséggel párhuzamos fasiszta állást töltött be Budapesten és nagy házat tartott. Az olasz herceg palotát vásárolt a Sándor-utcában és ott fényes fogadásokat rendezett, kivált Szilveszter estéi voltak nevezetesek Budapesten.

Magdolna sorra felhívta ezeket az ismerősöket. Mind a csodálkozás örvendetes felkiáltásával fogadták jelentkezését.

— Mi van veled, Magdolna? Csakhogy a te hangodat is hallja végre az ember. Hogy vagy?

— Köszönöm. Nagyon régen láttalak, mikor értek rá egy kicsit beszélgetni? Egészen magunk között.

És megbeszéltek valamit, Magdolna előjegyzési naptárt vett elő. Pontosan felirogatta, kihez mikor megy. Sorra látogatta mindet. Volt, akit féléve nem látott. Volt, akit három éve. Mindenütt nagy örömmel fogadták és leánya iránt érdeklődtek. De csak

udvariasságból. Klári egészen más társadalmi kört épített ki magának, főként olyanokból, akikkel fordító irodája érdekében hasznosnak látszott az összeköttetést ápolnia. Magdolna a kérdésre agyba-főbe dicsérte szorgalmas, okos, élelmes, nagyszerű leányát, aki nyugodtan ülhetne otthon is összetett kézzel, de mindenáron dolgozni akar. Aztán másra fordította a szót. Búcsúzáskor mindig adódott a kérdés:

— Mikor látlak megint, Magdolnám? Nem jönél el egyszer, ha lesz nálunk valami?

— Nagyon kedves vagy, ezívesen.

És már szerepelt is egy-két meghívása az előjegyzési naptárban. Így készítette elő a Kelen Jenő társadalmi érvényesülését, lassú és céltudatos óvatossággal. Sőt, kissé szándékos lassúsággal is. Mert egyelőre Kelennek, noha már elkezdte a Róser-házban a munkát, bőségesen maradt szabad ideje. Estéi mindig szabadok voltak. Sűrűn vacsoráztak kettesben az Uri-utcai lakásban. Mámi vacsora után korán aludni tért, a vendég még maradt. Beszélgetéseik és csókjaik az éjszakába nyultak. Es előre lehetett látni, hogy ha majd Kelen társaságba jár, ezek a meghitt vacsorák, amelyeket Magdolna annyira szeretett, meg fognak ritkulni. Ezért nem sietett a dologgal túlságosan, még magának akarta tartani védencét és szerelmét, mielőtt átadta volna a nagyvilágnak. Boldog, elragadtatott, újjongó heteket élt most. Reggel a szerelem gondolatával ébredt és első mozdulata az volt, hogy a telefonkagylóért nyújtotta ki a kezét. A szíve megdobbant, mikor a férfi vidám, friss hangját meghallotta.

— Halló, jó reggelt, szívem. Hogy aludt?

— Köszönöm, kitűnően. Remélem, maga is.

— Kitűnően. De már mióta beszélgetünk és még nem mondta, hogy szeret.

— Csak ön után, asszonyom.

— Ne legyen szemtelen. Ha én nem szeretném, maga nem szeretne?

— Nem tudom. De inkább ne próbáljuk meg. Mikor látom ma?

— Akármikor, csak öttől fél hétig nem. El kell mennem valahova.

— Hah, kígyó, maga megcsal engem. Öttől fél hétig, az randevú-idő. Na, nem baj, majd figyeltem detektívvél. Vacsorázhatom magánál?

— Hogyne. Mit csinál egész nap?

— Két aranyozott falikart keresek. Az egész városban nincs olyan, amilyen nekem kell. Rőserné egyéni akcióba kezdett és már három párt felhajtattott. Mondhatom, rémesek. Öméltóságának igen ronda ízlése van. De tudja, hol a Medve-utca?

— Fogalmam sincs.

— Budán, a Fő-utcán túl. Odamegyek most dél előtt. Állítólag ott kapok olyat, amelyet keresek. Aztán kimegyek a Thököly-út végére, hogy a kárpitos becsületében gázoljak. És így tovább. Estére olyan fáradt leszek, hogy elalszom a vacsoránál.

— Az én társaságomban? Az nagyon szép lesz. És még mindig nem mondta, hogy szeret.

— Nem is fogom mondani, mert ez nem felel meg a valóságnak. Én nem szeretem magát. Hanem imádom.

— Na végre. Elég soká kell dolgozni, míg megkapom a napi adagomat. Bosszúból közlöm, hogy ki nem állhatom magát.

— Ejha. Mivel érdemeltem ki méltóságod neheztelését?

— Azzal, hogy olyan messze van tőlem. Én itt ülök, Dunántúl, maga pedig odaát van a Nagy-Alföldön. Borzasztó.

— Felkelt már?

— Nem, még ágyban vagyok. Ebben a pillanatban csengetek a másik kezemmel a teáért.

— Hát jó, azonnal megyek fel. Taxit hozatok. Csak azt nem tudom, hogy Mami mit fog szólni hozzá.

— Nem engedi be. Kár fáradni. Na, most békében hagyom, angyalom. Gondol rám napközben?

— Azt én előre nem tudhatom, hogy eszembe jut-e. Majd este beszámolok.

Két cuppanás hallatszott a telefon két végén. Mami hozta az ágyhoz a teát. Magdolna boldog napja megkezdődött. És ugyanilyen boldog maradt estig, a várakozás remegtető örömeiben. Este megjelent Kelen. Mindig hozott valami apróságot. Többnyire egyetlen szál virágot. De néha játékboltból való sárga bársonycsibét hozott. Máskor tréfából egyetlen szem kockacukrot, amelyet a kávéházi uzsonna mellől tett el a zsebbe, miután selyempapírba csomagolta.

— Lássá, a számtól vonom meg a falatot, csak hogy hozhassak valamit.

Máskor kis darab újságpapírt hozott. A reggeli lapból tépte ki egy közlemény nagybetűs címét szerelme mulattatására: „Magdolnát, a harisnyatolvajt tettenérték“. Az ilyen csacsiságokon elnevetgéltek, míg a vacsora meg nem jelent. Akkor Magdolna félszemmél figyelte vendégét, hogyan eszik. Már kifogástalanul evett. Csakugyan vele kellett hogy szülessék a jó formák érzéke. Úgy fogta a kést, meg a villát és olyan tartással hajlott az étel fölé, mintha az élettől a legjobb gyerekszobát kapta volna. „Mit fogok én még ebből csinálni!“ — gondolta magában Magdolna lelkes örömmel.

— Mit mosolyog? — kérdezte a férfi.

— Maga jutott eszembe. Olyankor mindig elmosolyodom.

— Maga is? Érdekes, én is úgy vagyok veled, ha magára gondolok. Hanem mit akarok mondani. Holnap nagy nap lesz.

— Miért, angyalom?

— Hazahozzák a szmokingomat. Az első szmoking életemben. Elég későn. De megvan. Kétsoros. Mikor próbáltam, remekül vágott. Komolyan izgott vagyok, milyen lesz.

— Mondja, drágám, hogyan csinálja ezt maga anyagilag?

— Nagyon egyszerűen. Számlát nyitattam magamnak a szabónál. Ugyanott szerzem be a fehérneműt is. A szabót felhatalmaztam, hogy információért forduljon Rőserékhez. Rőser is ennél a szabónál dolgoztat. Kész. Holnap szmokingom lesz. Mondja, hogyan szenteljük fel azt a szmokingot? Nem volna kedve Operába menni? Sok-sok éve nem voltam már ott. Legutóbb a Carment láttam szabadjeggyel. Még az építési irodában kaptam valakitől, akinek hirtelen el kellett utazni. Holnap a Walkürt adják. Menjünk el, jó?

Magdolna a fejét rázta.

— Nem tehetem, angyalom. Két okból. Először is: nekem zenét hallgatni olyan izgalom, hogy azt nem bírom ki. Minden hang az én szegény kisfiamra emlékeztet. Neki zene volt az egész élete. Minden opera, minden zongoraszám az ő életéből jelent valamit nekem. Beszélni tudok róla, sírás nélkül, de ha komoly zenét hallok, el vagyok veszve. Már megtörtént, hogy sírógörcsel vezettek ki az Opera nézőteréről. Egyszer elmentem a Kodály-féle gyermekkari számokat meghallgatni, amelyeket imádok. Eljöttem a hangverseny közepén és utána két napig feküdtem. Csak egy módon bírom. Ha itthon, ennél a zongoránál, magam játszom az ő emlékére. Ne vegye rossz néven, Operába nem megyek.

— Jó, ezt belátom. De mi a másik ok?

— A másik ok az, hogy nem akarok magával kettesben nyilvánosan mutatkozni.

— De miért kettesben? Az Operába akárki elmehet. Véletlenül egymás mellé kerültünk és megvan.

— Ha elkezdjük, drágám, akkor véletlenül nagyon sűrűn kerülünk egymás mellé. Nem szabad.

— De miért nem szabad, — szolt a férfi kitörő idegességgel, — hát velem olyan nagy szégyen együtt mutatkozni?

Magdolna meglepetten és figyelmesen nézett rá. A férfi szája sarka megvonaglott beszéd közben.

— Furcsa, — mondta az asszony.

— Mi ebben a furcsa? Legyen szíves megmagyarázni, hogy mi ebben a furcsa.

Még a keze is ideges volt, amellyel kenyérbelet gyúogatott. Magdolna rátette erre a kézre a magáét.

— Megmagyarázom. Hogy maga belémszeretett, annak főoka az a sóvárgás volt, amelyet a maga szenvedő lelke érzett bizonyos elégtétel után. Hiszen eleget beszéltünk erről. Magának bizonyíték kellett arról, hogy nem pária, hanem teljes jogú társadalmi ember. Sajátmaga mondta, hogyha ilyen bizonyítékot kap, akkor meg lesz váltva. Lássá, nem akarom magamat túlbecsülni, de hogy a magáé lettem, a nál különb bizonyosságra nem lehet szüksége. És most ámulva látom, hogy ez sem elég. Maga még mindig elégedetlen. Még mindig gyanakszik, hogy ez a világ lenézi. Rólam, aki a magáé lettem, rólam felteszi, hogy szégyellek magával mutatkozni. Szemrehányást is tehetnék, de nem teszek. Igyekszem megérteni magát és ha sebe van, gyógyítani. Mert úgy látszik, az a seb mélyebb, mint gondoltam. A maga önigazolási vágya valósággal telhetetlen. Hát figyeljen ide: a maga törvénytelen származása nincs az arcára írva. Nem tudja senki. Ha tudnák is, az engem társadalmilag egy percre sem feszélyezne. Kivételes embereknél ez a kérdés más megítélés alá esik. Beszéljünk erről részletesen, vagy bántja a téma?

— Csak beszéljünk róla. Minden szava olyan, mint az orvosság.

— Hát kérem. Tudja mi az a Fitz szó, amellyel számos angol család neve kezdődik? Fitzgerald, Fitzroy, satöbbi? Nem tudja. Ez a francia „fils“-ből származik, ahogy nekem valaha a férjem magyarázta, és azt jelzi, hogy az illető család törvénytelen ágon az uralkodócsalád véréből ered. Szégyellik ők

ezt? Korántsem, nagyon büszkék rá. És más lenézi őket? Korántsem, inkább jobban tiszteli. Maga tehát ne a Kmetykót szégyellje, hanem a báró Kemp vérére legyen büszke. De ennél sokkal fontosabbat kell mondanom. A maga lelkében súlyos hiba, hogy nem jó helyen keresi az önérzetét. Miért a származásban keresi, miért nem az egyéniségében, a tehetségében? Az ifjabb Dumas, ahogy nekem egy író ismerősöm magyarázta, a maga idejében valóságos szalonhős volt Párisban. Pedig egy mosónő törvénytelen fia gyanánt született. Maga tehát a lelke mélyén legyen büszke a vérére, de ha a világgal szemközt áll, ne azt keresse, hogyan ítélik meg a származását, amelyet különben a kutya sem kérdez, hanem hogy hogyan ítélik meg a tehetségét, az egyéniségét. Nem, angyalom, magával nem szégyen együtt mutatkozni. Maga kitűnő megjelenésű ember. Ha nem ismerném, azt mondanám, hogy valami külföldi diplomata, vagy eféle. Amellett komoly tehetség, aki egész biztosan híres lesz a szakmájában. Igaz, nem mindig mondtam volna annak. Mikor először megjelent nálam, ijesztő volt a külseje. Akkor egyszer, emlékezzék vissza, maga felvetette azt a gondolatot, hogy vegyem fel titkáromnak. Én azt feleltem, hogy nem teszem, mert ez megjegyzésekre adna alkalmat. Ha akkor ezt mondtam, ezerszer inkább mondhatom most, nem gondolja? Mi hát nem megyünk kettesben az Operába, angyalom. A szmokingot majd felavatjuk itt nálam. Úgy kedvesebb is lesz. Nyilvánosan sehova sem megyünk kettesben. A harmadik alkalommal már azt mondanák a hátunk mögött: „Itt megy Meszlényiné a szeretőjével“. Hát ezt nem. Már eddig is súlyos könnyelműségeket követtem el.

— Mit?

— Például azt, hogy magát gyakran fogadom itt. Magányos asszony, a magányos férfit. Négy szemközt. Magát a házmester szokta kiereszteni. Annak is megvan a magához való esze. Képzeld el,

hogy a házmesterné mit pletykázik a szomszéd házmesternének. Ez súlyos hiba. De nincs erőm lemondani arról, hogy maga idejőjjön. Inkább itt legyünk együtt, mint a Ritzben, ahol az egész város figyelhet beennünket. Egyszóval mindent összevéve: maga vegye bókna, még pedig igen nagy bókna, ha nem akarok kirakatba kerülni magával. Most már megnyugtattam?

— Meg. Nagyon köszönöm. Szégyenkezem, hogy ennyit kell beszélnie miattam.

— Még tovább is beszélek. Figyelmeztetnem kell, hogy vigyázzon, mert nagyon könnyen a sznobság látszatát keltheti. Az pedig nem kellemes látszat. Aki sznob, az nevetséges. Aki nevetséges, az nehezen juthat előre, mert nem veszik komolyan.

— Nagyon kedves, hogy figyelmeztet, de miért kelthetem én a sznobság látszatát?

— Mert keveset figyel az emberi értékre és jobban szeret rangon és származáson lovagolni.

— Bocsásson meg, Magdolna, maga semmire sem becsüli a rangját?

— Kérem, ha ebbe mélyebben belemegyünk, akkor tisztázni kell valamit. Hogy én báróné vagyok, azt én nem rangnak tekintem, hanem névnek. A férjemet úgy hívták, hogy báró Meszlényi. A házasságom folytán engem is úgy hívnak. És a nevet nagyon is becsülöm. Szeretem is. Szép név. De úgynevezett osztályöntudat nincs bennem. Én nem is születtem arisztokratának. Gentry-lány vagyok. A szívem odahúz most is, a vidéki kúriákhoz, az ötágú koronához, nem a mágnásokhoz...

A férfi méltatlankodva szólalt fel, szinte fájdalmasan:

— De Magdolna, hogy mondhat ilyet? Miért kisebbíti magát. Maga Meszlényi báróné, igenis arisztokrata, odatartozik!

— Angyalom, — mosolygott Magdolna szelíden, — azt én tudom, hogy hova tartozom. És hogyan érti azt, hogy kisebbítem magam? Miért volna

Hubay Magdolna kevesebb, mint Meszlényi báróné? Azt már nem. Legfeljebb a sznobok számára.

Kelen egyre idegesebb lett.

— Miért dobálja folyton azt a szót, hogy sznob? Mi a sznob? Mit ért maga a sznobság alatt? Ha az sznob, aki utálja a csőcseléket, aki mennél finomabb, előkelőbb, úribb környezetbe vágyik, akkor igenis sznob vagyok.

— Várjon csak. Ha választása volna, hogy mikor belép az étterembe, vagy egy rendkívül buta gróffal üljön le, vagy egy igen szellemes, művelt és tehetséges kispolgárral, maga melyik asztalhoz ülne?

A férfi elpirult és gondolkozott. Aztán kényszeredetten felelte:

— A buta embereket nem szeretem.

De szinte hangosan kiabált zavarának tétova hangjából, hogy most nem mond igazat. A napnál világosabban látszott arcán, hogy igenis a gróffal ülne le. Magdolna úgy tett, mintha a választ őszintének venné. Érezte, hogy nagyon veszedelmes ingovány talajára kerültek ezzel a beszéd tárgygyal. Ezért elhatározta, hogy óvatosan elszökik az eddigi területről.

— Lássá, — mondta, — ezt a választ vártam magától. Tehát maga nem sznob. Megjegyzem, nemcsak társadalmi sznob van. Apámnak volt egy unokafivére, bizonyos Petrőczy. Az roppant szeretett híres színészekkel mutatkozni. Színházba alig járt, művészethez még csak nem is konyított. De hallatlanul hízelgett neki, ha az ünnepelt híresekkel együtt látták a vendéglőben. Ez is egyik faja a sznobságnak. Aztán volt egy másik, távoli rokonom, anyai részről...

— Pardon, az édesanyja milyen születésű lány volt?

— Sélley bárónő. Miért?

— Na lássa, — kiáltott diadalmasan Kelen, — na lássa!

— Ugyan hagyja ezt. Befejezem, amit akartam mondani. Az a rokonom, egy agglegény Sélley, sohasem járt templomba, a jó Istennel keveset törődött. De ha bérnialáskor nem hozzá szállt a püspök, akkor dúlt-fúlt. Sok katolikus egyházi alapítványt tett, de a nevének mindenütt ott kellett lenni. Nem nyugodott, míg pápai kitüntetést nem kapott. Sohasem gyónt, mert azt mondta, hogy ő csak a hercegprimásnak gyónik. De a hercegprimásnak mindig más dolga volt. Pedig ez az öreg Sélley különben nyájas, mindenkivel barátkozó embernek számított. De sznobja volt a vallásának.

— Miért mondja ezeket a példákat?

— Minden ok nélkül. Csak úgy beszélgetek. De ez már nem is érdekes. Meséljen a Röser-lakásról. Mi van a falikarokkal?

Kelen kapott az új témán. Nagy kedvvel magyarázta elképzeléseit, elemében volt. A hangulat feszültsége csakhamar feloldódott. Jó sokáig tartott még a társalgás, amely csókokkal kevert kurta, sutogó, szerelmes mondatokká változott. Mikor elbúcsúztak, ugyanolyan mókás, boldog hangon váltak el, mint amilyenel reggel köszöntötték egymást.

De mikor látogatója elment, Magdolna még soká nem tudott elaludni. Kedveséről gondolkozott. Most már látta, hogy ha valakit valaha sznobnak lehetett nevezni, Kelen Jenő az. Igazi sznob, ábrája ennek a fogalomnak. Amilyen jóeszű és igen fejlett ízlésű ember különben, ezen a ponton, sajnos, nem mentes a nevetségességtől. Szinte meg lehet sajnálni esetlenül komikus voltában, mikor szenvedélyesen igyekszik kedvesét mennél előkelőbbnek tudni. Igaz, így a férfi sikere nagyobb. Ó férfiak, milyen gyerekesen hiúk vagytok. Te is milyen hiú vagy, Kelen Jenő. De türelmesnek és elnézőnek kell lenni. Nincsen ember hiba nélkül. Egyiknek ez a hibája, másiknak az. Kelennek az a fogyatkozása, hogy sóváran vágyik simulni az előkelőkhöz. Meg kell bocsátani neki ezt az egy fogyatkozást és örülni

kell jó tulajdonságainak. Apránként majd óvatosan, úgy, hogy ne vegye észre, meg lehet tanítani arra is, hogy sznobságát legalább ízlésesen leplezze. Szegény kis sebzett fattyú-lélek, báró Kemp elhullajtott fia. Ha tudná, hogy ami olyan tündöklő ragyogással él és tüzel benne, az apja bárósága, ha tudná, hogy az milyen esetlen élclap-előkelőség. Báró Kemp, a kishivatalnok a falusi gyári irodában, cselédek csábítója, gyári kantin huszonegyező arisztokratája, aki bizonyára sok spriccerrel tartozott a kantinosnénak. Vigyázatlan, kertek alatti kalandból született fia ettől a siralmas előkelőségtől lett boldogtalanja az ő elvárásolt királyfi-voltának. Inkább sajnálni kell, mint elítélni.

A Róser-munka befejeződött. Róser el volt ragadtatva attól, amit Kelen csinált. Gavallérosan fizetett, a kialkudott honoráriumot alaposan megtételte. Róserné pedig nagyban készülődött estélyt adni, hogy gyönyörű új otthonát bemutassa. Már a napot is kitűzte. Kelen boldogan újságolta Magdolnának, hogy a meghívók ugyan még nem mentek el, de őt már értesítették, hogy a kijelölt napra el ne foglalja magát. De már másnap leverten azt a hírt hozta, hogy Róser váratlanul megbetegedett, régi vesegörcei kiújultak, az estélyt bizonytalan időre el kellett halasztani. Mindezt a mélységes csalódás hangján mondta el. Ez lett volna élete első estélye gazdag és tekintélyes háznál. Szinte megsiratta, mint a süldőlány az első bált, amelyre nem viszik el, mert kisöccse himlőt kapott.

De Magdolna most már érezte az óraütést. Védenccé bevezetését nem lehetett tovább halogatni. Különben kiteszi magát annak a veszedelemnek, hogy Kelen az ő segítsége nélkül, a legnagyobb könnyűséggel az ismeretségek egész sorát szerzi meg. Nem kell ehhez egyéb, csak egy ilyen Róser-estély. Róserék tücsköt-bogarat meg szoktak hívni, de akad nálok jobb fajtájú ember is. Kelen jó megjelenésű, érdekes ember, a szakmájáról nagyszerűen

tud beszélni, egész biztosan akad két-három asszony, aki meghívja. A többi aztán jön, mint a lavina. Ennek nem szabad megtörténnie. A Kelen társadalmi beérkezése csak az ő érdeme lehet, senki másé. Nem szabad, hogy Kelen ezért bárki másnak hálás lehessen, csakis neki. Alsózsukra gondolt vissza, a békevilág örökre eltűnt lóversenyeire és elmosolyodott: Kelen csak az ő színeiben futhat.

Meghívta Mikeséket teára: nézzék meg a lakását. A művészt, aki berendezte, jutalmul szintén megfogja hívni. Utolsó pillanatban gondolt egyet és felhívta az öreg Clary grófot, akivel egyszer-kétszer bridgezett. Az öreg úr, amíg a megváltozott körülmények a biztosítási szakmára nem kényszerítették, nagy műgyűjtő volt és nagyon értett régi holmihoz. Legyen még egy gróf, hadd teljék benne gyönyörűsége az előkelőségre vágyó művészek.

Kelennek meghagyta, hogy csak félhatkor jöjjen. Jobb képe van a dolognak, ha a többiek már mind együtt vannak.

— Most idehallgasson. Ennek a körnek külön szokásai és szabályai vannak, amelyeket maga nem ismerhet. Hasznos lesz, ha egyetmást előre elmagyarázok magának. A férfiak magát tegezni fogják.

— Pertut iszunk? — kérdezte Kelen elpirulva a hihetetlen örömtől.

— Nem, ivás nem lesz. Azok magát minden további nélkül, bemutatkozás után rögtön tegezni fogják. Ez Magyarországon a jó társaságban így szokás. Uralkodják magán és semmivel se mutassa örömét, ha ennek örül. Találja ezt természetesnek, mint ahogy természetes is. De a tegezést azonnal nyugtázni kell: a következő mondatban udvariasan visszategezni. Mennél kevesebbet mondja azt, hogy „méltóságos uram“, annál jobb. Azt, hogy „méltóságos asszonyom“, egyáltalán ne mondja. Mikesnét szólítsa egyszerűen grófnénak. Mert méltóságos asszony akárki lehet, de Mikesné és Kendeffy-leány nem lehet akárki...

— Na lássa, maga is. Na lássa.

— Mit „na lássak“? Mindenkinek meg kell adni a neki járó tiszteletet. És azzal tisztában vagyok, hogy a gróf is ember. Nos tehát. A tegezésnél tartottunk. Búcsúzáskor ne mondja, hogy „szervusz“. Akkor sem, ha ők ezt a szót használják. Mondja azt, hogy „Isten veled“. Általában, ha később találkozik velök valahol, mint ahogy fog is találkozni, sohase ejtse ki azt a szervuszt. Azt kell mondani, hogy „jó napot kívánok“, vagy „jó estét kívánok“.

— De hiszen, ha tegeződünk...

— Csak hallgasson rám. „Jó napot kívánok, hogy vagy?“ Ez a szöveg, érti? „Szervusz, kérlek“, — az nincs. Ezt nagyon fontos megjegyeznie. Aztán. Pénzről ne beszéljen. Se arról, hogy most jól kezd keresni, se arról, hogy nagyon szegény volt. Mikesné írni is szokott, itt van egy-két cikke kivágva, ezt figyelmesen olvassa el. Más tanácsom egyelőre nincs. Tudom biztosan, hogy nem fogok szégyent vallani magával. A minap figyeltem, hogyan tozlik. Kifogástalan. Úgy tartja már a csészét, mint egy... mint az apja tarthatta valaha.

Kelen szeme fényes lett erre a megjegyzésre. Némán kezét csókolta. A szokottnál is melegebben.

— Mindent magának köszönhetek. Ez az, amit soha nem lehet elfelejteni.

Magdolna szeretettel megsimogatta védenca arcát. Ilyenkor, mikor a megihatott hála melegsége látzott rajta, még jobban szerette, mint máskor. És hogy semmi baj nem lesz vele a teánál, azt nyugodtan merte remélni. Ez az ember azt a benyomást keltette, hogy Isten a társasági élet számára teremtette. Minden tanácsot azonnal megjegyzett és amit egyszer hallott, azt nem hibázta el többé.

Másnap öt tájban beállítottak a vendégek. Mikes Lőrinc kissé húzta a féllábát, vele is elszaladt az idő. reuma gyötörte. Felesége sem volt már a hajdani, fiatalon öszülő érdekes asszony: most erősen szőke haját hordott és lemondóan megadta magát a

hízásnak. Az öreg Clary gróf azonban olyan délcég tartással lépett be, mint az árbóc. Magdolna körülmutatott, büszke kézmozdulattal. A vendégek elragadtatva dicsérték a lakást. És hangjukon megérezett, hogy nemcsak udvariasságból. Clary gróf aprólékosan megnézett minden darabot. Olykor azt mondta: na ja, ez már igen. És végül nagyon elszomorodott, mint mindig, ha igazán jó holmit látott. Saját, most már rég aukció alá került gyűjteménye jutott eszébe.

— És hol a művész, akit ígértél? — kérdezte Mikesné.

— Félhatkor jöhet csak. Sok a munkája. Örülök, hogy figyelmedbe ajánlhatom, Judit. Nagyon neked való ember.

— Miféle szerzet? — kérdezte Mikes.

— Jobbfajta gyári tisztviselőnek a fia. Felvidéki. Azelőtt Kmetykónak hívták. Nyilván tót eredet. De erről keveset beszéltem vele. Én, mondhatom, nagyon megkedveltem, mialatt nekem dolgozott.

— De ez valami vállalat, úgy gondolom, — szólt közbe Clary, — valami „Home“, nem?

— Hogyne. Úgy hívják a céget. Még egy teát, Clary?

— Merci, oui.

Csengettek. Jött a berendezés hőse. Némán, kifogástalanul meghajtotta magát.

— Isten hozta, Kelen, jöjjön, hadd mutatom be, aztán mindjárt kap teát.

A két úr felkelt. Mikesné kezét nyújtott s miután az urak is kézzszorítás közben mondtak valamit, azonnal megnyitotta a társalgást. A maga módján. Kissé kékharisnyásan.

— Már ismertük magát, mielőtt bejött. Ennek a lakásnak egyénisége van. Igazán gratulálok.

— És is, — szólt Clary, — nekem reppant tetszik. Chef d'oeuvre. Más szó nincs rá. Chef d'oeuvre. Hogyan tudad, kérlek, ezeket az apróságokat így összekeresni? Én értek valamit hozzá, tudom, hogy mi az.

— Méltóztatól foglalkozni ilyesmivel? — kérdezte könnyedén Kelen.

— Ó igen. Most már kevesebbet, régen többet. Most Mikes fordult a művészhez.

— De itt a báróné több régi darabját látom. Itt még hunyadszegi dolgok is vannak. Ezeket persze megtartottad.

— Hogyne, kérlek, hiszen a lakás jellege... Ó, kezeit csókolom, báróné, igen, két cukrot kérek, köszönöm... a lakás egyénisége meg volt adva. Éppen az volt a szép feladat, hogy ezt új térbe kellett komponálnom és az új darabokkal simulnom kellett az eredeti hangulathoz. Nagyon szép munka volt, nagy szeretettel csináltam.

— Hát tudja, — szólt Mikesné, — az meg is látszik rajta. Szerintem minden munkán meglátszik az alkotó szeretete.

— A grófnénak ezt a véleményét már ismerem. Az a „Művész és szív“ című kis írás nagyon érdekelt engem. Boldog vagyok, hogy most megköszönhetem, mint olvasó. Őszintén szólva, írni akartam, mikor elolvastam, de aztán mégis vakmerőnek találtam a gondolatot.

Magdolna ámult is, meg félt is egyszerre. Ámult a férfi elvetemedett hizelgő készségén és félt, hogy Mikesné túlédés-késnek fogja találni. De tévedett. Mikesné majdnem felsikoltott a boldogságtól.

— Jaj Istenem, miért nem írt? Akkora örömet szerzett volna. Imádom, ha olvasó ír nekem.

A társalgásba beleszólt Magdolna.

— Nekem egyszer azt mondta Detky, hogy rengeteg levelet kap és mindre felel. Szerinte az a baj ezekkel a levelekkel, hogy az olvasó olvasás helyett ír, s ennél fogva az író írás helyett olvas.

Kelen arcán átcikázott valami.. De csak egy pillanatig. Visszafordult Mikesnéhez.

— Nem, nem, — mondta ez, — az olvasó csak írjon. Az nagy öröm. Mondja Kelen, csakugyan tett szert az a kis cikk?

— Nagyon tetszett, grófné. De még ennél is jobban tetszett „A nő, mint eszmény“. Szép, mély gondolatok voltak benne.

— Azt is olvasta? Na hát maga igazán kedves ember.

Magdolna erősen figyelt minden szóra, minden mozdulatra. És csodálta kedvesét. Úgy érezte magát, mint aki a Dunában lát a víz alá merülni valakit, aztán mikor már remegve aggódik, kitűnik, hogy az illető a bűvárúszás bajnoka. Kelen, miután Mikesnét elragadta, Mikessel kezdett foglalkozni és nyakkendője származását tudakolta, kijelentvén, hogy kevés ilyen jó nyakkendőt látott, s neki ilyen okvetlenül kell. Mikes, aki igen gondosan, de elég rosszul öltözködött, a megnyert ember nyájasságával válaszolgatott neki. De az igazi nagy tét akkor jött, mikor Clary grófra került a sor. Kelen, mintha nem sejtene semmit, a művészeletről beszélt és sópánkodott, hogy szép, szép, nem lehet mondani, de mégsem nyugdíjas mesterség. Az öreg gróf azonnal ráugrott a lehetőségre és figyelmeztette a művészt, hogy a szabadfoglalkozású emberek nyugdíja az életbiztosítás. S ő véletlenül éppen el tud intézni ilyesmit.

— Igazán, — szolt élénken Kelen, — megcsinálnád nekem, ha megkérnélek rá?

— Na de milyen szívesen. Legyen szerencsém az irodámban. Itt a névjegyem.

— Végtelenül lekötelezel, nem is tudom, hogyan háláljam meg.

— Il n'y a pas de quoi.

Ezt ugyan Kelen nem értette, mert franciául nem tudott, de értelmesen mosolyogni rá, azt tudott. S mikor hét óra táján érkezett az idő a távozásra, Mikesné odafordult Kelenhez:

— Nézze, nálam néha van egy-két vendég vacsorára, írók és más kultúremberek. Nem volna kedve eljönni jövő csütörtökön?

— Nagy örömmel, grófné, igazán kedves.

— Akkor várom Pontosan kilenckor, szmoking, a cím bent van a telefonkönyvben. Mondd, Magdolna, téged merhetlek hívni? Igazán eljössz? Na hát ennek nagyon, de nagyon örülök. Clary, magára is számítok, udvaroljon ennek a szép asszonynak.

Az előszobában Magdolna módját ejtette, hogy odasugjon: félóra múlva jöjjön vissza. Kelen a szeme rebbenésével jelezte az igent, miközben kikapta a bóbitássá változott bejárónő kezéből a prémboát és maga adta a Mikesné vállára.

Félóra múlva visszajött. Túláradó örömmel rohanta meg Magdolnát, hogy megcsókolja. Lelkesen kezdett rajongani:

— Hát ezek milyen kedves emberek! Ez a Mikes grófné elragadó asszony. Az a finomság, az a közvetlen kedvesség... el vagyok ragadtatva. És a férje. Az az igazi arisztokrata, az a született úr. Remek ember. És az öreg Clary gróf? Földre szállott angyal. Mit szól, milyen jól ment minden?

— Kitűnően. Maga egyetlenegy hibát nem csinált. Csak egy könnyelműséget. Mi az ördögnek ereszkedett bele abba a biztosításba? Magától ezt a világon nem kívánja és nem várja senki. Ilyen bolondságokat ne csináljon.

— Nem volt bolondság. Miért bolondság? Hát nem okos dolog biztosítani az öregségemet? Már rég álmodom róla, de eddig nem lehetett komolyan gondolnom rá. Most, ha Isten segít és maga is, győzni fogom. Aztán nézze, ez a kedves öreg gróf most részint kedvelni fog engem és ingyen reklámot csinál, részint maga iránt is hálát érez, mert maga hozta össze velem, a nyirandó birkával.

— Nem vitatkozom. Ha győzi fizetni, akkor igaza is van.

Ebben a pillanatban megszólalt a telefon. Mikesné beszélt.

— Hát kérlek, csak azt akarom mondani, hogy ez a Kelen igazán kedves, megnyerő ember.

— Tetszik neked? — kérdezte Magdolna a várakozó Kelenre hunyorítva.

— Nagyon tetszik. Lőrincnek is. Rendkívül kedves ember. Remélem, jól fogunk szórakozni csütörtökön. Előre figyelmeztetek, hogy lemondás nem érvényes. Mondd, mit gondolsz, kiket hívjak még?

— Hát akiket az iparművészet érdekel. Akik gyűjtők. Akik mostanában akarnak berendezkedni, ha akad ilyen...

— Hogyne, most jut eszembe, hogy el lehetne hívni Bezerédj Miklósékat. Mindjárt szólok is nekik, talán otthon vannak. Te találkozol még csütörtökig ezzel a Kelennel?

— Alig hiszem.

— Nehogy elfelejtse. Majd talán telefonálok még neki. Hát még egyszer köszönöm a kedves délutánt, csókollak, drágám.

Magdolna letette a kagylót.

— Kár, hogy nincs másik kagylóm. Hallgathatta volna, milyen bókokat kapott. Mikesné telefonált. Azt mondja, hogy rendkívül kedves ember. Most hallgasson ide. Névjegyet fog dobni.

— Nekem nincs névjegyem.

— Nincs névjegye? Azonnal csináltat. És Mike-séknél névjegyet fog dobni. Taxival kimegy a Pasaréti-útra, kicsengeti a kertészt és a kezébe nyom két névjegyet, érti? Kettőt. A felső jobb sarkát mindakettőnek behajlítja.

— Igen. De mi ennek az értelme?

— Az értelme tisztelgő látogatás. Jelképesen. A névjegy a látogatás jelképe. Azért „dob“ kettőt. Egyiket a háziasszonynak, másikat a ház urának. Mert látogatása mindakettőnek szól. Erre maga egy-két nap múlva meg fogja kapni a Mikes névjegyét. Az asszonyét nem. Mert a férfi tehet látogatást magánál, az asszony nem. Érti?

— Értem. Nagyon finom. Tetszik nekem. Virágot ne küldjek?

— Most ne. Majd a vacsora napján délben. De ne piros rózsát, mert annak udvarló jelentősége van.

S mindjárt nevetve hozzátette:

— Feltéve, hogy nem akar udvarolni. Mert esetleg akar, honnan tudhassam én azt...

— Nem, egyelőre nem akarok. E pillanatban mást szeretek.

— Nagyon?

— Nagyon-nagyon.

Megint megölelték és megcsókolták egymást. Kelen nagyon izgatott volt, egészen kijött emberi formájából. Csak úgy áradt belőle és nem akart megszünni az új ismerősök magasztalása. Mikes grófné, Mikes gróf, Clary gróf... Látszott, hogyan izleli és élvezi ezeket a neveket kiejtés közben. Igyekezett hanyag közvetlenséggel kimondani őket, mintha régi ismerősök lennének. Aztán felidézte a lefolyt társalgás egy-két mondatát, véletlenül mind olyanokat, amelyekben tegezés fordult elő. A szeme csillogott, mintha ivott volna. És bár nem mondta és nem mutatta, minden pillantását lelkendező hála fűtötte belülről. Megvacsoráztak, Mámi korán nyugovóra tért. Ők szabadon adták magukat a csokolózásnak. És Magdolna a szerelem boldog örömét úgy fogadta, mint gondosságának, szorgalmának, odaadó pártfogási tevékenységének derekasan megszolgált jutalmát.

Hogy ezt a tevékenységet serényen folytathassa, abban a véletlen is segítette. Másnap megszólalt a telefonja. Contini-Gianuzzi hercegnő hívta fel.

— Grüss Gott, Lenerl, wie geht's?

— Köszönöm, drágám. Mi ujság?

— Kérlek, jövő szombaton este egy kis esti garden-party lesz nálam. A kert ugyan kicsi, de tavaly is egész jól megvoltunk. De ne mondd, hogy el vagy foglalva, mert megharagszom. Francesco külön izeni, hogy okvetlen számot tart rád. Olasz vendégek is lesznek. Jössz?

— Drága Liesl, borzasztó bajban vagyok. Eppen

aznap vendégem van vacsorára. Lemondani nem tudok neki, mert már kétszer lemondtam, nem sért-hetem meg egy harmadik lemondással.

— Ugyan kérlek, hát hozd el azt is. Ki az?

— Kelen Jenőnek hívják, divatos iparművész. Lakásberendező.

— Te, várjál csak, nem erről lelkesedett ma nekem Mikes Judit, mikor meghívtam?

— Nagyon valószínű, mert tegnap ismerkedtek meg.

— Kitűnő. Hát csak gyere és hozd magaddal. Szóljak neki külön?

— Ó, azzal ne fáradj, majd szólok neki.

— Köszönöm. Fél kilenc, szmoking. Csókollak, Lenerl.

— Csókollak, Lieserl.

Ezen a napon ő ment a Nagydiófa-utcába. Gépkocsiból kisurranva, liftajtóhoz sietve. Ez a félperc igazi kínos része volt mindig a pásztorórának, de már kezdte megszokni, hogy enélkül nem megy, a boldogság hidján vám fizetendő. Sokallta, hogy Kelen unos-untalan megjelenjék az Uri-utcában, szemet szűrve a háziaknak, aztán meg nagy öröme telt abban, hogy látta a Kelen lakását lassanként kialakulni. Már sok finom és drága darab díszítette a műtermet, valamennyi kölcsön holmi. A régiségkereskedők és bútorosok adták ezeket, hallgatván arra az érvelésre, hogy a lakásberendező irodájában a legjobb kirakatot találják.

Mikor a felvonó ajtaján kilépett, nem is ment tovább.

— Ide kis asztalt fog tenni, angyalom, és rá ezüsttálcát. Erre a tálcára fogja tenni a dobott névjegyeket. Ez így szokás. Megkezdheti a gyűjteményt a Mikesével. És mindjárt hozzátehet egy másikat. Szombaton eljön velem Gianuzzi-Contini hercegéhez. A kertben fogunk vacsorázni. A háziasszony rám bízta a meghívást. Ott tehát holnap névjegyét dob. A Sándor-utcában laknak, a házszámot megtalálja

a telefonkönyvben, én mindig elfelejtem. Mindjárt jegyezze is fel: szombat este, fél kilenc, szmoking.

— Milyen herceghez megyünk? — kérdezte Kelen elálló lélegzettel.

— Gianuzzi-Contini. A felesége osztrák. Maga beszél németül?

— Hogyne. Hamarabb tudtam németül, mint magyarul. Az a monori asszony sváb volt. De menjünk beljebb.

Mikor a műteremben letelepedtek, Kelen élénken visszatért a tárgyhöz.

— Azt akarom elujságolni, hogy ma a Ritzben ebédeltem. Még sohasem voltam ott.

— Hogyan került oda?

— Clary gróf meghívott áldomásra. Délelőtt nála jártam az irodájában és megállapodtunk. A kötvényt még nem írtuk alá, valami orvosi vizsgálat kell még, vagy micsoda. De mondom, megállapodtunk. És ő meghívott engem két órára. Roppant kedves volt, négyig ott ültünk és beszélgettünk. Igen sokat tud. Mikor bizánci ötvösmunkákról beszélt, csak úgy káprázott a szemem. És nagyon érdekes volt a közönség is. Ő mindenkit ismert, kivéve az átutazó külföldieket. Egy sarokasztalnál nagyobb társaság ült és én kérdeztem: „Azokat is ismered?“ Mire ő azt mondta: „Hogyne, elmondom neked sorban őket.“ És éppen ezt a nevet említette. Gianuzzi-Contini herceg. Én még úgy néztem azt a társaságot és azt gondoltam magamban, hogy milyen érdekes volna ismerni egy ilyen házaspárt. Milyen lehet beszélgetés közben egy hercegnő. Erre most jön maga és hozza ezt a meghívást. Ilyenek csak a mesében vannak. Hogy tudom én ezt magának mind megköszönni? Van erre mód a világon?

— Van. Ha nagyon szeret.

A férfi, mintha csak előzékenyen és engedelmesen felszólításnak tenne eleget, átkarolta. Magdolna boldogan sóhajtott fel. Elkapták az örvény.

A liftajtónál, búcsú közben, a férfi visszatért a tálcára.

— Azon gondolkozom, hogyan helyezzem el azt a kis asztalt, hogy jól látható legyen. Fontos nekem, hogy aki bejön, láthassa a névjegyeket. Már úgy értem, hogy üzletileg fontos. Azt hiszem, ide a fogas alá. És nem ezüsttálcát gondolok. Láttam egy nagyon szép tálcát vert sárgarézből, perzsa motívumokkal. Az jobban illik ide.

A becsukódó liftajtóból Magdolna még visszaneézett, hogy pillantásuk utoljára találkozzék. De a férfi nem rá nézett már, hanem a beépített folyosó sarkát méregette. A névjegy-tálca elhelyezésén tündődött.

Elérkezett a csütörtök. Kelen telefonált. Azt ajánlotta, hogy menjenek együtt. Ő a kocsival felmegy a Várba, felviszi Magdolnát és úgy mennek a Pasaréti-útra.

— Nem, az nem helyes, — felelte Magdolna, — külön fogunk érkezni.

— De miért? — kérdezte a férfi meglepett idegességgel, a nagy csalódás kedvetlen hangján.

— Azért, mert annak nincs formája. Belépünk, mint párocska? Nem, nem, az lehetetlen. Mikeséknél különben is az a szokás, hogy az ugynevezett attrakciót későbbre hívják. Az én meghívásom fél kilencre szól, a magáé kilencre. Vehette észre, hogy a teánál én is így csináltam. Nyugodjék bele, külön megyünk.

— Nem olyan könnyű belenyugodni. Nekem az olyan kedves gondolatom volt, hogy mikor először nyílik meg előttem egy előkelő ház ajtaja, mikor ilyen nagy esemény ad fordulót az életemnek, akkor magával együtt... maga mellett... na mindegy. Ha nem akarja, hát nem.

Duzzogás volt a hanghordozásában és némi kis ingerültség. Magdolna esze is villámgyorsan fordult egyet. A hiúságán kell megfogni és azon át megbékíteni.

— Angyalom, ne legyen gyerek. Értse meg, hogy

maga a diszvendég. Mindenki ott lesz már és maga belép, mint „pièce de resistance“. Egyedül. Az egész társaság magát várja. Nem tudja ezt értékelni?

Kis csend következett.

— Tulajdonképpen igaza van. Ne haragudjék, ha néha vitatkozom, utóbb úgyis belátom, hogy magának van igaza. Magának általában mindig igaza van. Hát akkor az esti viszontlátásra.

Magdolna letette a kagylót. Tulajdonképpen neki is ez lett volna a vágya. Együtt belépni azzal, akit szeret. Tüntetni vele, megmutatni őt a világnak, örömmel látni és sajátmagáénak tekinteni sikerét. De józanságát nem szabad elvesztenie. Valóban úgy van, ahogy Kelennek mondta, mikor az Operáról beszélgettek. Nem szabad alkalmat adni arra a megjegyzésre, hogy: „Itt jön Meszlényiné a szeretőjével“. Sőt még többet is mondanának az emberek. Még azt is hozzátennék: „A férfi sokkal fiatalabb“. Ezt már elhallgatta Kelen előtt.

Hét után nekikezdett öltözködni. Mikor a tükör előtt foglalkozott a hajával, fájdalmas meglepetés nyilallott a szívébe. Feje egy helyén sűrű fehér szálakat fedezett fel, amelyeket eddig nem vett észre. Mintha csak tegnapról mára fehéredett volna meg. Zsibbadó rémülettel választgatta szét a fürtöket. És mindenütt alattomos fehér szálakat talált, amelyek alattomosan megbújtak a színesek alatt. Még közelebb hajlott a tükörhöz. Elhülve látta a riasztó igazságot. Erősen őszült. Abbahagyta a vizsgálódást, kezét reménytelenül ölébe ejtette és hátrahanyatlott a széken. Lelkéből kétségbeesett, védekező tiltakozás tört elő: nem, nem, ne még! Adj még türelmi időt, élet! Akármilyen keveset, csak most még ne kezdődjék el a vége. Teremtő Isten, mit lehetne itt csinálni. Mind kitépni a fehéret? Már késő. Tűlsok a búzában a konkoly. Nincs más hátra, mint... mint az a bizonyos eljárás, amelyet még gondolatban is olyan keserves dolog megnevezni. De hiába, a mindeddig annyira megvetett szó elérkezett és kopogtat az ajtón. Meg

kell a haját festetnie. Pedig irtózik tőle. Mindig hozzá tartozott lelki alkatához, hogy nem akarta magát különbnek hazudni, mint amilyen. Most is dolgozott benne egy olyanféle dacos ösztön, hogy ne nyúljon a hajához, ne nyúljon az igazsághoz, legyen, ami lesz. De rémülten gondolt viszont arra a lehetőségre, hogy egyszer a férfi történetesen a hajára pillant és ráeszmél, hogy öreg az az asszony, akit szeret. Nem tudott dönteni. Elhatározta, hogy még alaposan át fogja gondolni az egészet. Egyelőre meg kellene valahogy próbálkozni a fésülködéssel. Visszahajlott a tükörhöz. Fésülgette, tologatta a tincseket, szívdobogva nézegette, hogyan látszik mennél kevesebb a fehérből. Már kielégítőnek tetszett a dolog, mikor egyetlen fésűvonalás alól a fehér szálak egész serege bukkant elé kaján csillogással. Türelmetlenül toppantott a lábával, felszisszent és elején kezdte az egészet. Addig babrált vele, míg az órára pillantva ijedten meg nem látta, mennyi az idő. Mély sóhajjal lemondott a további kinlódástól. Gyorsan rendbehozta a haját, úgy ahogy szokta és lóhalálában öltözködött, hogy el ne késsék.

De ez a kérdés egész este nem ment ki a fejéből. Mikor Kelen pont kilencre megjelent és remekbe készült szmokingjában belépett a szalonba, akkor is erre gondolt: meddig tart még, mikor fogja ez az ember észrevenni, hogy kedvese örepszik? S később is, vacsora alatt, mikor Kelen élénken és érdekesen társalgott jobbra-balra, elfogulatlanul fordult ahhoz, aki szót intézett hozzá és arcára kiült a megdicsőültség, ő csak szórványosan ejtett egy-egy szót. Sírni szeretett volna. Körüljártatta tekintetét a jelenlévő asszonyokon. Kivétel nélkül valamennyi festette a haját. De ez kivétel nélkül valamennyin meglátszott. Tehát meg fog látszani rajta is. Szíve elfacsarodott. Úgy érezte, hogy vele érdemtelenül valami szörnyűségesen kegyetlen és igazságtalan dolog történik.

Kelen nagy sikert aratott, mint bemutatkozó vendég. Vacsora után jó óra telt el azzal, hogy sor-

ban minden asszony ruháját elemezte. Mindegyikről megmagyarázta, hogy mi a jó a szabásában, a színében, az anyagában, a virágdíszben. Itt-ott apró változtatásokat ajánlott. Egyiknek részletesen leírta, hogy milyen fülbevalót kellene ehez a ruhához hordania. Másiknak, aki karkötője alá tűzött zsebkendőt hordott, más színt ajánlott. A harmadikat valószínűséggel átrendezte: a virágdísz a kebléről a vállpántjára tétette, az övet nem elül, hanem oldalt kötötte meg. Magdolnára is sor került. Őt tökéletesnek ítélte.

— Ennyire ruhát és haját összehangolni valószínű művészet. Igaz, hogy ilyen haj kevés van a világon.

Mindenki helyeselt. Magdolna lelkét marokra fogta a vigasztalás öröme. Ahogy öltözködés közben a tükör előtt sírni tudott volna a pánikszerű ijedelemtől, úgy most a boldogság könnyeit kellett viszatartania. De azonnal volt alkalma megfizetni ezt az örömet Kelennek. Az est további folyamán a ruhák kérdéséről jelmezekre csúszott át a társalgás. Ebben élénken részt vett Bezerédj Miklós, egy feltűnően szép arcvonású, majdnem két méteres ember, aki a kultuszminisztérium művészeti ügyosztályának volt előkelő tisztviselője. Kelen valamit állított, amit Bezerédj udvariasan tagadásba vett. Kelen ugyanolyan udvariasan fenntartotta és bővebben kifejtette a maga mondatát. Lassanként hosszú párharc fejlődött ki ebből. A többiek elhallgattak, figyelték a vitázókat. Bezerédj elképesztő adathalmazzal dolgozott. Csak úgy dobálta az évszámokat, a festmények címeit, külföldi múzeumok egyes termeit. Kelen viszont a gyakorló szakember mesterségbeli tudásával operált. Rendkívül érdekes vita volt a hallgatók számára, de nagy izgalom Magdolna számára. Résen volt: a vitában okvetlenül Kelennek kellett győznie. Kezdett tehát harmadiknak betársulni a beszélgetésbe. A látszat kedvéért egyszer-kétszer ügyesen ellentmondott Kelennek, de mivel

művészettörténeti óráik anyagára jól visszaemlékezett, egyetlen odavetett szóval úgy tudta Kelen az érvek egész csoportjára figyelmeztetni, hogy azt más nem vehette észre. Bezerédj lassan lankadt, Kelen annál nagyobb lendülettel vetette rá magát. S végül elhangzott a döntő mondat.

— Igaz, — mondta Bezerédj, — belátom, hogy sok tekintetben igazad van.

Kelen győzött. De kitűnően viselkedett.

— Kemény munkát adtál, — mondta, — megdöböntő, hogy mennyit tudsz. Nem egy művelt embert, hanem egy egész könyvtárat kellett meggyőzőm. És mondhatom, sokat tanultam tőled, mi alatt meggyőztelek.

Búcsúzás közben Kelen három meghívást kapott. Meghívták Thoroczkayék, meghívta Webscottné és meghívták Bezerédjék. Bezerédj, aki a Stefánia-úton lakott, haza is szállította, hogy az úton is beszélgessenek még egy kicsit. Magdolnát régi szokás szerint a ház várakozó kocsija vitte haza. Ebben a kocsiban kapott helyet Clary gróf is, aki csak Kelen dicserője egész úton. Magdolnánál nemsokára hazaérkezte után már szólt a telefon. Kelen akarta megbeszélni a vacsora lefolyását, a hadgyakorlat után következő Besprechung gyanánt. Ismét áradozva magasztalta a társaságot. Magdolna nyomatékosan megdicsérte viselkedését. Mint rendesen, az elismerést kissé túlozta is, mert tudta, hogy ezekben a nagy próbát jelentő napokban ennek az éhes léleknek semmi bátorítás nem elég.

— Holnapután úgy csinálhatjuk, — mondta Magdolna, — hogy útközben felveszem magát. Mikor innen elindulok, telefonálok. Maga lent fog várni a kapuban.

— Hogyhogy, — rebtent meg a férfi örvendetes meglepetése, — hát együtt megyünk?

— Igen, mert ez más eset. A háziasszony külön felszólított, hogy „vigyem el magát“. Tehát elviszem. Aztán ott más a haretéri helyzet. A vendégek

számát becsülöm nyolecvanra. Csoportosan érkeznek ugyanegy időben a vendégek, a belépőkre nem esik ugyanakkora figyelem. Holnap nem igen láthatjuk egymást viszont, délelőtt a szegényeimhez megyek, délután ruhát próbálok és fodrászhoz megyek, este nagyon fáradt leszek. Majd telefonálunk, jó? Mikor elalszik, gondoljon rám.

Szombat délután Magdolnának megfestették a haját. Másfél napi töprengés után szánta el magát. Igen bonyolult művelet lett belőle: hajának az a része, amelyben már régen felbukkantak az első fehér szálak, kimaradt a festésből. Ilyenformán senki sem vádolhatta azzal, hogy szégyelli néhány fehér hajaszálát, viszont többi haja nem szúrhatott szemet senkinek. Hosszasan vizsgálta a fejét otthon és úgy találta, hogy meg lehet elégedve. Mégsem érzett elégedettségét. Mintha a hajfestéssel szégyenbélyeget sütöttek volna a tartós hullámokba.

Negyed kilenckor kocsit hozatott és felhívta kedvesét, hogy indul. Az pontosan ott várakozott a kapuban. Alig, hogy beszállt, máris elkezdte:

— Rettenetes kellemetlenségem van.

— Az Istenért, micsoda? — kérdezte Magdolna ijedten.

— Gézát megölték.

— Micsoda?

— Ahogy mondom. Gézát megölték. Bizonyos mértékben nekem is részem van benne, de nem tehetek róla. A dolog még tegnap kezdődött. Délután könyvtárban voltam, modern kertészeti dekorációt tanulmányoztam. Arra mentem haza, hogy Géza ordítózik a konyhán. Pénzt követelt anyámtól. Agyonveréssel fenyegette. Rákiáltottam, hogy takarodjék. Erre velem is szembeszállott. Mocskolt engem is és anyámat is tűrhetetlen hangon gyalázta. Pofonütöttem. Máskor nem mert rám kezét emelni, de most valami ördög szállotta meg. Bitang zabigyerekeknek nevezett és visszaütött. Erre az életem minden keserősége kitört belőlem. Nekiestem és ret-

tentően elvertem. Maga tudja, milyen erős vagyok. A végén ott fetrengett a konyha földjén, orrán-száján jött a vér. Anyám még akkor is védelmezte, bömbölve könyörgött, hogy ne bántsam. A folyosón persze mind összeszaladtak a lakók. A Koszorú-utcában már ügyet sem vetettek a szomszédok az ordítózásra, de itt az új lakásban, az új szomszédok még nem tudtak Gézáról semmit. Nagynehezen feltápászkodott és megmosakodott a vértől, aztán elment. Hogy merre járt, mit csinált, nem tudni. Reggel ötkor a Lágymányosról a mentők vitték a Rókusba. Akár csak engem. Megkéselték. Még élt. Még tudott telefonálni az anyámnak. Anyám tombolva szaladt át a kórházba, de mire odaért, Géza már nem volt eszméletnél. Reggel nyolckor meghalt. Most el kell temettetnem, ami sok pénzbe kerül. És anyámmal nem lehet bírni. Olyan, mint az őrült.

— Borzasztó.

— Elég borzasztó. Az esti lapokban már benne volt. Néhány sor. A reldőri jelentés szerint minden ismeretlen járókelőbe belekötött részegen. Munkába menő gyári munkásokkal akadt össze, azok aztán elintézték. Nyilván forrt benne a düh, amiért nálam a konyhán alul maradt és részegen idegeneken akarta kitölteni a bosszúját.

A koci már megérkezett a Sándor-utcai palotához. Magdolna kiszólt a vezetőnek, hogy várjon rá még néhány pillanatig.

— A lapok kiírták a nevét, — folytatta Kelen, — Novák Géza, munkanélküli. Csavargó. Rovottmultá. Senkinek fogalma sincs róla, hogy ez az én öcsém. Tulajdonképpen nagy megnyugvás. Mindig rettegettem tőle, hogy egyszer, ha hazamegyek, ott találok anyámat ájultan, véresen, a lakásomat pedig kifosztva. Még az is megfordult a fejemben, hogy egyszer rablógyilkosságot követ el, engem majd kihallgatnak tanúnak, és az egész ország olvassa rólam a lapokban, milyen remek családom van. Most már ettől nem kell félnem. Nagy fellélegzés, mondhatom.

Csak az a temetés bosszant. Még a legutolsó osztályú is, úgy hallom, igen sokba kerül. Anyám még gyaszjelentést is akart. Az embernek megáll az esze. Most ül otthon és úgy jajveszékel, hogy az idegességtől alig tudtam szmokingot venni. Talán szálljunk ki.

Magdolna szótlan megdöbbenéssel hallgatott. Beléptek a kapun, elfordultak a lépcső mellett. Inas-sereg vette el holmijokat, hogy ruhatári számot adjon érte. Aztán Magdolna intett, hogy merre menjenek. A hercegi házaspár ott állt a kert bejáratánál.

— Gestatte mir, Liesl, Herrn Kelen dir vorzustellen. Buona sera, Don Francesco, vorrei presentarvi il signore Kelen, mio amico.

Kelen kifogástalanul hajlott meg kétszer kitűnő szmokingjában. Haja ápoltan csillogott, arcán szerény és nyájas társadalmi mosoly.

— Maga az, — szólt Liesl németül, — csodákat hallok magáról. Magdolnára bízom magát, ő majd bemutatja, keressen helyet. Később megkeresem magát, mert a kertemről akarok kérdezni egyet-mást.

— Boldog leszek, hercegnő.

Tovább indultak, helyet adva új érkezőknek. Kitérult előttük a tűzfalakkal határolt kert, lampiönfűzéses, színes díszével.

— Valami jó csoportot fogunk keresni. Jöjjön jóval lassabban. Vigyázzon két dologra. Először: külföldiek nem tegeződnek.

— Nem? — csodálkozott csalódottan Kelen.

— Nem. De a herceget, akivel angolul fog beszélni, ha ugyan ma este még beszél vele, angolul úgy sem tegezheti. Címezni sem kell sehogyan sem. Az asszony címe németül Durchlaucht, de mondhatja Fürstinnek is. Ha a férjjel beszél az asszonyról, nevezze az asszonyt „her ladyship“-nek. Ott vannak Mikesék, oda fogunk ülni. Várjon, az a két fiatal hölgy, aki velük ül, két Wittgenstein grófnő. Nagyon nevetlenek, akármit mondanak, ne csodálkozzék. Az egyik fiatalember Pataky Balázs a külügyből, a másik Mr. Frazer, az amerikai követségről.

Ezalatt odaértek.

— Szabad itt helyet foglalni?

— Gyertek, gyertek, — szólta Mikesné, — mielőtt valami unalmas emberek ideülnek. Akar mellém ülni, Kelen? Várjon, majd bemutatom.

Ez megtörtént. Mindenki üdvözölt mindenkit. Leültek. Fehérkabátos inas valami tejfehér italt hordott körül pohárcákban. Kelen lopva, kérdezően nézett Magdolnára, aki azonnal nemet intett észrevétlenül. A társalgás megindult, az amerikai úr miatt angolul. Öt perc múlva már jókedv nevetett az asztalnál. Kelen már vitte a szót. Már komázott a Wittgenstein-lányokkal. Már nevetgélt Pataky Balázssal. Az látta, hogy ez az idegen Meszlényi bárónéval érkezik, s hallotta a társalgásból, hogy tegnapelőtt Mikeséknél vacsorázott, tehát, amennyire monoklis diplomata-merevsége megengedte, nyájas ismerősi hangot ütött meg. Magdolna csodálkozva figyelte barátját. Annak féltestvére ott fekszik jégen a halottas kamrában, ma reggel gyilkolták meg. Anyja otthon jajveszékel. S ő tréfál, jobbra vidám, balra vidám, gondosan lefricskázza szmokingja karjáról az éjjeli pillét, szeme csillog, úgy érzi magát, mint a párisi közmondás szerint Isten Franciaországban. Ilyen kemény lelke van? Nem, nem kemény. Éppenséggel nagyon puha lélek. De valahonnan egy kis kegyetlenség szorult bele, ami puha lelkeknél nem ritka. Az elveszett kiskutya meghatja őket, de ha önzésök és kényelmök kívánja, szemrebbenés nélkül fordulnak el a szenvedéstől, amelyet okoztak. Ilyen volna Kelen is? Magdolna kissé megrázkódott. Isten őrizz, hogy ilyen legyen. Mert ha ilyen, mit várhat tőle?

Vacsora után Liesl hercegnő csakugyan jött Kelent megkeresni. Vitte végig a kerten, magyarázott neki, kérdezgette. Magdolna maradt az asztalnál. Szórakozottan tovább társalgott, de olykor lopva megkereste tekintetével Kelent. Egyszer még látta, hogy megállnak egy csoport közepén. Aztán eltűnt

a sokaságban. Sokan felkeltek már és mentek az emeleti helyiségekbe bridgezni. A fiatalok a második emeletre mentek táncolni. Itt lent cigány kezdett játszani. Kora nyár volt, sziporkázóan csillagos égbolt. Magdolna felnézett a csillagokra és azt kérdezte tőlük, hogy vajjon mi lesz mához egy évre?

Hívták bridgezni, nem ment. Hívták táncolni. kifogásokat talált ki, nem ment. Az asztalhoz szögezve várta Kelent. A megüresedett helyekre új ismerősök ültek, a rég nem látott Magdolnát hangos örömmel üdvözölték, szépeket mondtak neki. Ő csak ült és várta Kelent. Az egy jó óráig váratott magára, míg visszajött. Szeme csillogott a bőlétől. Bemutatkozott azoknak, akik újabban odajöttek. Leült egy távolabbi székre. Magdolna addig mesterkedett az érkezők és távozóik helycseréjével, míg megint egymás mellé nem kerültek.

— Mi történt?

— Üzlet. Valószínűleg megbízást kapok, hogy tervezzem meg a kertet. Hétfőn délben el kell jönnöm.

— Hálistennek. Szívből örülök. Maga, úgy látszik, meg van csinálva, ahogy Pesten mondják

— Adja a jó ég. Hanem hallgasson ide. Itt különböző társaságok szervezkednek, hogy Arizonába vagy Grillbe menjenek. Nem lehetne valamelyikhez csatlakoznunk?

— Nem szeretném. Én nem megyek. Maga pedig ne menjen. Előbb jobban kell ismernie az embereket... És aztán... az öccse a jégen fekszik. S az anyját se felejtse el.

— Ó, az mindegy. Amennyi közöm nekem ahhoz a boldogtalanhoz volt... És nem is tudja senki.

— Csodálatos véletlenek vannak. Nem, ezt nem ajánlom. És ne szokják a fennmaradáshoz. A társadalmi embert az teszi tönkre. Akkor kell abbahagyni, mikor legjobban érzi magát az ember. Még egy kicsit beszélgetünk, aztán háromnegyed tizenkettőkor megyünk.

Így is történt. Mikor a kocsiban ültek, Kelen zótlanul bámult ki az ablakon.

— Van valami baja, drágám?

— Tessék? — rezzent össze Kelen.

— Azt kérdem, hogy valami baja van-e. Az a szomorú eset bántja?

— Nem, az eszembe sem jutott.

— Hát nem érezte jól magát ma este?

— Elbűvölően éreztem magam. De megismerkedtem két emberrel. Az egyik Cserey báró, aki az Idegenforgalminál dolgozik. Nem mondhattam meg neki, hogy harmadízű unokatestvérem. A másik Gundelfingen Sándor. Fia annak a krompachi birtokosnak, akinek gyerekei mellett szolgált az anyám. Tehát mellette is.

Magdolna némán rátette a kezét a férfi kezére. De az nem vett tudomást az érintésről, csak nézett ki csökönnyösen az ablakon. Már meg is érkeztek a Nagydiófa-utcába. A vezető leugrott és ajtót nyitott. Megcsókolniok egymást nem lehetett.

— Viszontlátásra.

— Viszontlátásra.

A kapu becsukódott mögötte. Magdolnával újra elindult a kocsi. Söhajtva gondolta magában, hogy akit szeret, az igen nehéz ember. Szerfölött fáradságos és kényes dolog bánni vele. De lemondani nem tudna róla mégsem. Akármit, csak azt nem. Végzetesen. elveszetten szereti

VI.

A Magdolna előszobájában elromlott a világítás. Későn vették észre, mert már világosak lettek az esték, szerelőt már nem hozathattak, másnapra kellett halasztani. Így történt, hogy mikor hazament, az előszobában nem gyújthatott világot. És arcával belement a nyitvahagyott szobaajtó élébe. Visszahőkölt a fájdamas ütéstől. Azonnal szájához nyúlt.

Nedvességet érzett. Előre hajtott fejjel, hogy ruháját össze ne vérezze, odabotorkált a belső világítás kapsolójához. Felcsavarta. Megnézte ujját, véres volt. A tükörhöz ment. Ott megállapította, hogy az ajkán kicsiny repedés támadt és foga is vérzik. De mindez nem ejtette volna kétségbe. Hanem az ütés ereje alaposan meglazította azt a két fogat, amely már eddig sem nagyon szilárdan ült a helyén. Elhülve mozgatta a fájdalmasan lógó két fogat ujja hegyével. Aztán becsukta száját és nyelve hegyével próbálgatta. Megborzadt. Ennek a két fognak vége. És éppen elől, a legfeltűnőbb helyen. Mikor többi foga olyan szép és egészséges.

Mialatt az ütés vérző nyomát öblögette, megdöbbenve és elkomorodva gondolkozott életkorán. Megszokta, hogy negyvenkilenc évesnek mondja magát. De a hónapok ijesztő gyorsasággal vágottak. Már itt van a június, és ő szeptemberben született. Három hónap van már csak az ötvenig. Ez a tudat éles és égető fájdalommal marta gondolatait. Vajjon meddig győzi még élettél ez a két fog? S akkor megrettenve jutott eszébe, hogy így nem csókolhatja meg többé kedvesét. Irtózatos volna észrevenni, hogy az csók közben észreveszi a hibát és visszajed, de gyengédségből nem szól. Nincs más hátra, csinálni kell valamit, holnap fogorvoshoz kell menni. De muszáj csinálni valamit, mert még nem akar öreg lenni. Még egy kicsit nem. Amíg csak lehet, görcsösen szeretni akar még az utolsó pillanatig. Mikor lefeküdt, szeme rémülten és tágranyitottan meredt a sötétbe. És a kis párna egészen nedves lett könnyeitől, mire elaludt.

Másnap reggel ébredésének első mozdulata az volt, hogy megtapintotta a két fogat. Felsőajka megdagadt kissé, a fogak erősen mozogtak. Beszélni kezdett a teát hozó Mámival, vajjon kiejtésén megérzik-e a baleset. De kifogástalanul tudott beszélni. Megkönnyebbülten felsóhajtott. Nagy szüksége volt most a beszédre, a következő pár napot a Kelen

szempontjából valahogyan el kellett intéznie telefonon. Személyesen nem lehetett. Nem mutathatta magát dagadt arccal. És a csók veszedelmének semmiképpen sem tehetta ki magát. Mélyen gondolkozott. Hazudnia kellett. Amit teljes életében sohasem szeretett. Nem is hazudott soha, kivéve a megszokott apró társadalmi füllentéseket. Különben csak Detkyvel való szerelme idején hazudott otthonában, hogy jövés-menése titkos célját leplezze. De Detkynek akkor is igazat mondott. A szerelem és az őszinteség egyet jelentett számára. Most éppen annak kellett hazudnia, akit szeretett. Önvédelemből. Az öregedés ellen való görcsös küzdelemből.

— Halló, angyalom, jó reggelt. Hogy aludt?

— Kezét csókolom, rosszul. Képzelterti. Nem bírok anyámmal. És hozzá nyakamon ez a temetés. Nagyon idegessé tesz. Bár már túl lennék ezen a borzasztó histórián. Maga hogy van?

— Nem jól én sem. Szomorú ujságot kell mondanom, néhány napig nem láthatjuk egymást. Elutazom.

— Hova utazik? Mi történt?

— Le kell mennem a birtokra, valami zavar van a bérlővel. Nem tudom, meddig maradok, két-három napig. Majd megtávirozom, mikor jövök. De semmiestre se jöjjön ki elém az állomásra. Ahogy megjöttem, azonnal hívom.

— Igen. Talán jobb is, hogy most elmegy. Nekem két-három igen rossz napom következik. Még szerencse, hogy közben lesz módom lélegzetet venni és pár percre elfelejteni ezt a szörnyűséget, ami körülöttem van. Holnap délben megyek a hercegnőhöz...

— Ma vasárnap van? — szölte el magát ijedten Magdolna.

— Vasárnap, igen. Miért?

— Semmi, csak a beosztás miatt kérdezem. Bocsanat, hogy közbeszóltam.

— Igen. Tehát holnap a hercegnő, kedden dél-

után elmegyek Bezerédjékhez teára, csütörtökön el-
nézek Thoroczkaékhoz. De akkor maga már itthon
lesz. Ma már nem látom?

— Sajnos, nem. Sok futkosni valóm van. Ja igen,
nagyon fontos: ha netalán véletlenül valahol talál-
kozik a lányommal, a viláért se tegyen említést
az én utamról. Megvan rá az okom. Hát búcsúzom is,
drágám, viselje jól magát. És ha ideges, akkor gon-
doljon rám és képzelje, hogy megcirógatom a fejét.

A férfi rosszkedvű volt és idegesen fanyar. Gyor-
san búcsúztak. Magdolna elkeseredve felsóhajtott.
Vasárnap van. Nem mehet fogorvoshoz. Még ez is
Egy teljes nap veszteség. Hirtelen elhatározással
felhívta a fogorvost. Hátha. De már nem találta
otthon. A fogorvos még tegnap este lement autóval
a Balatonhoz. Hétfőn délben lesz csak itthon. Mag-
dolna reménytelenül letette a kagylót. Hogyan fogja
átkínlódni ezt a napot? Legjobb volna most rögtön
valami altatót bevenni és csak hétfőn délben fel-
ébredni, hogy ne kelljen addig gyötrődnie ebben
a fogságban, összezárva az öregedés fájdalmas gon-
dolataival. Elhatározta, hogy mindenesetre ágyban
marad. Asszonyának sohasem árt, ha olykor pihenőt
ad magának. „Ebben a korban.“ — tette hozzá kes-
rűen. Máminak kiadta a parancsot, hogy őt a követ-
kező napokban le kell tagadni, mintha elutazott
volna, a telefonkagylót egyáltalán nem kell felvenni,
akárhogy csenget. Gyorsan elintézett egy-két le-
mondást, aztán a telefont kivitette. Könyveket raka-
tott oda magának, kézügybe tette pápaszemét és el-
kezdte a várakozást. Kiszámította, hogy harminc
órát kell várnia. Ki lehet ezt bírni?

Kibírta. De mikor másnap délben a tükörbe
nézett, visszariadt árkolt szemétől, ijesztően fáradt
és megviselt arcától. Komor hangulatban öltözkö-
dött, mindennel baja volt, szappan a vízbe esett,
kapocs leszakadt, zip-zár nem akart működni, még
a tárgyak is gonoszul kínozták. Távoztában beszólt
a házmesterhez is: mindenkinek azt kell mondani.

hogy elutazott. Aztán úgy surrant be a várakozó kocsiba, mint a rosszban járó asszonyok. Még a kocsi mélyén is hátradőlt, hogy meg ne lássák az ablakon keresztül. A fogorvoshoz is úgy futott fel, mint a körözött és menekülő tettes. Ahogy szokta, a hátsó ajtón kopogtatott be, a fogorvos mindig soron kívül vette elő, amikor éppen jött.

— Hát bizony, méltóságos asszonyom, ezeket legokosabb mindjárt kidobni.

— Kérem, csináljuk azonnal. És mikor kaphatom a pótfogakat? Véletlenül úgy jött össze a dologom, hogy rendkívül sürgős.

— Négy nap kell, amíg...

— Négy? Az lehetetlen. Én azt hittem, kettő elég. Doktor úr, nagyon kérem, csináljon valamit. Ismétlem, nagyon fontos.

— Sajnálom, méltóságos asszonyom, ez nem tőlem függ. A sebhelyeknek rendbe kell jönniök. Ha elsietjük a dolgot, a többi fogat veszélyeztetjük. Talán tessék eljönni csütörtökön. Ha lehet, megcsinálom. Két ülés alatt végzünk.

— Két ülés? Borzasztó. Mi tart ezen olyan sokáig?

A fogorvos türelmesen megmagyarázta a fúrás, becsavarás, a plasztika bonyolult teendőit. Szentül megígérte, hogy minden emberileg lehető el fog követni. Aztán a foghúzás következett. Testileg nem fájt semmit. De lelkileg annál inkább. Mikor szájára szorított zsebkendővel belépett a lakásba, egyencsen a tükörhöz sietett, ahhoz a tükörhöz, amely annyi esztendeig olyan bókoló, hű barátja volt és most irgalmatlan ellenségévé kezdett lenni. Odaült és sokáig nem merte megnézni magát. Aztán lassan, rettegve olyan mosolyra nyitotta ajkait, amely borzasztó volt már magában véve is. Csak egy pillanatig látta az iszonyatos képet, a nagyon szép, hamvas arc egészséges, piros ajkai között a foghíjjas, banya-szerű vigyorgást. Felsikoltott, behunyta a szemét és hevesen sírva fakadt.

Hétfőn délutántól csütörtök délutánig kellett várnia. Fekve maradt tovább is, mert valóban betegnek érezte magát. Önmaga tükörképe megrendítette. Tétlenül feküdt, olvasni képtelen volt. órákig meg sem moccan, csak szenvedett. A zsalut lehúzatta, nappal és éjjel között már eltűnt minden különbség. Majd a fásult mozdulatlanságot új szakasz váltotta fel: az elviselhetetlen nyugtalanságé. Idegesen dobálta magát az ágyban, gorombán gyúrte és markolta arcát, fejét csóválva felült, vállat vont, visszadobta magát, aztán keservesen sírt egy negyedórát, hogy utána megint az érzéketlen kábulatba süllyedjen. Csütörtökön kitűnt, hogy csak másnap lehet készen. Még egy napot gyötrődött. Hanem aztán pénteken délután háromnegyed négykor, mikor a fogorvos tükröt tartott eléje, kényszeredetten félénk és reménykedő mosolya rögtön a fellelegző boldogság őszinte mosolyává változott. Az orvos kitűnő munkát végzett, emberi szem nem tudhatta megkülönböztetni az új fogakat a régiektől. Feszesen, szilárdan álltak helyükön a régi fogak pompás sorában. Magdolna szeretett volna a fogorvos nyakába borulni. A kocsi-ban, mialatt a vezetőt siettette, a kiállott szenvedés fáradsága és a sikerült munka mélységes megkönnyebbülése öntötte el. Úgy gondolt sajátmagára, mint arra a kincseket érő porcellán-ritkaságra, amelyről csak a háziasszony tudja, hogy egy helyen törött és ragasztva van, a vendégek elragadtatva dicsérik. S a háziasszony nem szól, hazug, de bölcs módon magában hordva a titkot.

Otthon futva sietett a telefonhoz. Feltárcsázta Kelen számát. A szobalány jelentkezett. Azt válaszolta, hogy senki sincs otthon. A mérnök úr éppen az imént ment el. Hogy mikor jön haza, azt nem mondta.

— Kérem, mondja meg a mérnök úrnak, hogy amint hazajön, rögtön hívja fel az Űri-utcát.

Letette a kagylót és várt. Máminál két személyre rendelt vacsorát. Megnyugodott derével jött-ment,

negyedóránként belemosolyogva a tükörbe. Aztán könyvet vett elő és maga mellé helyezve a telefont olvasni kezdett. Most már tudott olvasni, a felületes figyelemmel, félig az olvasmányra, félig a néma telefonra ügyelve. Mert a telefon nem akart megszólalni. Az órák múltak, Kelen nem jelentkezett, Ő egyszer-kétszer kísértésbe jött, hogy még egyszer odacsengessen, de meggondolta. Nem akart túlságosan türelmetlennek látszani. Pedig az volt. Már az esti nyolc óra is elérkezett. Mámi teríteni kezdett kettőre. Ekkor már nem bírta tovább. Megint felhívta azt a számot. Ismét a szobalány hangja felelt. Nem, a mérnök úr még mindig nem jött haza, nem is telefonált.

Magdolna várt negyed tízig. Akkor leszedette a másik terítéket és megvacsorázott. Egyik gondolatával vádolta Kelent, a másikkal mentegette. De, hogy itt kellett ülnie hír nélkül, egyedül, az mindenképpen rosszul esett neki. És a telefon még mindig nem szólt. Felvette, hallgatta. Hátha közben elromlott. De abban hiánytalanul búgott az áram. Letette. Várt. Végre negyed tizenegykor megszólalt a eszengetés.

— Na, végre! Olyan nehezen vártam, hogy ki sem tudom mondani. Hol járt ilyen sokáig?

— Ugyanezt kérdezhetem én is magától.

— Angyalom, hiszen tudja, hol jártam. A dolgaim elhúzódtak. De most már itthon vagyok. Nagyon reméltem, hogy nálam vacsorázhatik.

— Sajnos, nem vacsorázhattam volna magánál akkor sem, ha korábban tudom. Elfoglaltam magam. Mozi megbeszélésem volt Thoroczkyékkal.

— Mára beszélte meg? Angyalom, ez nem szép magától. Gondolhatta, hogy megjövök, a ma estéjét igazán fenntarthatta volna nekem. Megmondom őszintén: ez nem jól esik.

— Bocsánat, ez a szemrehányás igazán igazságtalan. Először is egészen bizonytalan volt, hogy maga megérkezik. És különben is vártam ma délig. Ezt

a mozit délben beszéltem meg telefonon. Olyan kínos és ideges napjaim voltak, hogy ezt a kis szórakozást igazán nem sajnálhatja tőlem.

— Jó, jó, dehogy sajnálom. De talán én is elszórakoztattam volna úgy, mint a mozi. Na mindegy, túl vagyunk rajta. Hát meséljen, mi ujság. Tudja, hogy holnap lesz egy hete, hogy utoljára láttam? És öt napja beszéltünk telefonon. Nekem nagyon hiányzott. Magának hogyan teltek napjai? Mi van a Liesl kertjével?

— Már meg is állapotunk. Elég szép, amit csináltam. A hercegnő el van ragadtatva. Én is meg vagyok elégedve. Pár nap múlva meg is kezdem a munkát, kertészt is kapok hozzá. Ők tudniillik elutaznak egy hónapra, részint Riminibe, részint hivatalosan Rómába. Addig a kertre nincs szükségük. De hát kert ebből úgyis csak jövőre lesz, most június van, a növényekkel csak majd tavaszkor lehet operálni.

— Hát maga mit csinál tulajdonképpen?

— Építetek. Fedett folyosót csinálok a végébe, nagyon szép olasz rajz lesz, egészen firenzei. Aztán lesz benne kis bárhelyiség. A tűzfalakat befuttatom. Kevés virágágy, inkább csíkok. Szökőkutat csinálok. Crazy pavement. Sok minden. Igazán jól sikerült, majd megmutatom a rajzokat. A szerződést már aláírtuk. Pénzt is kaptam. De nagyon sokat is dolgoztam, míg a vázlatokkal elkészültem. Most fogom megcsinálni a rendes építészeti terveket. Nyugodtabban is dolgozhatom, a kellemetlen napokon túl vagyok.

— Megvolt a temetés?

— Meg. Én persze nem mentem el. Csak fizettem. Hagyjuk, erről nem is szeretek beszélni.

— Ne is beszéljen. Annak a boldogtalan embernek is talán jobb így. Édesanyja megnyugodott?

— Tűrhető. Egész nap kint ül a temetőben. Ma is csak este jött haza.

— Ő is majd belenyugszik szép lassan. De be-

széljen sajátmagáról. Addig is, míg személyesen elmond mindent. Mikor látom?

— Hát várjon csak. Ma péntek van. Holnap szombat. Igen. Mi felel meg jobban magának? Ha délután itt láthatom, vagy ha este én megyek magához?

— Inkább én megyek oda. Az hamarább van.

— Köszönöm szépen. Akkor holnap a rendes időben. Mindent el fogok mondani.

— Mi ez, már siet? Dolgozni akar?

— Nem, most átöltözöm, mert még el kell mennem.

— Most? Mindjárt tizenegy óra. Hova megy ilyenkor?

— Ugy történt a dolog, hogy a moziba odajött hozzánk szmokingosan Cserey báró. Aki ott volt a hercegéknél. És aki nem tudja, hogy vér szerint rokonom...

— Igen, igen, ismerem.

— Szóval, panaszkodott, hogy este, mint idegenforgalmi embernek, kalauzolni kell egy angol urat és két leányát. Képtelen még egy urat találni, aki angolul beszél, pedig már összetelefonálta az egész várost. És körmére égett a dolog, mert mozi után vacsorázni mennek, aztán kiviszi őket a szigetre a Grillbe. Erre Thoroczkayék rögtön közölték vele, hogy elég jó angol vagyok. Nem tagadhattam meg a segítséget. Mondta is, hogy: „Kérlek, ezt soha nem fogom neked elfelejteni“. Hát most átöltözöm. És végre meglátok egy ilyen divatos mulatóhelyet. Most sietek is, fél tizenkettőkor van találkozónk a Holub-vendéglőben. Szóval holnap, úgy-e? Majd mindenről részletesen beszámolok. Csókolom a kezeit, gondoljon rám.

Magdolna alig ért rá belemondani a telefonba azt a szót, hogy viszontlátásra. De ahogy letette a kagylót, már sürgősen mentetetni kezdte Kelent magában. Épkézláb ember, aki elmúlt harminchat éves és még soha mulatóhelyen nem volt. Most hir-

telen olyan erős fény csapott a szemébe, hogy nem csoda, ha megbódult. Pár hónappal ezelőtt ágrólszakadt éhenkórász volt még, származása kínzó sajnóját hordta magában és rongyosra járta a cipőjét, hogy valami alkalmi keresethez jusson. Most jól öltözködik, előkelő, szép asszony kedvese van, minden áldott napja reggeltől estig csupa gróf, meg herceg. És már három megrendelés van a háta mögött. Elszédült. Annyira emberi dolog ez, hogy nem szabad érte haragudni. Mint ahogy az érettségit tett kamaszra sem lehet haragudni, ha azonnal sétabotot, monoklit és szivart vesz és az egész világot magáénak gondolván, pezsgőt rendel már vacsora előtt. Csak hadd menjen szegény Kelen a mulatóhelyre, fürdesse meg sokat szenvedett fejét a színes villanykörték fényében és a jazz-muzsika fülsiketítő zenében. Majd lassanként mindezek a dolgok megszűnnek csodát jelenteni számára. Lelkendező mámora megüledik, belekerül új élete rendes kerékvágásába, dolgozni fog. Most mulasson jól kedves, szegény, jó Kelen. Először fog lumpolni életében.

Másnap reggel a rendes időnél későbbén hívta. De, ezúttal először, nem az ő hangja jelentkezett. Megint a szobalánya:

— A mérnök úr még nincs fent. Kiírta cédulára, hogy nagyon rosszul érzi magát, nem szabad felköltölni.

— Jól van, ha felébred, hívjon fel.

Ez csak egy órakor következett be. Kelen fejfájós, rekedt hangon jelentkezett. Magdolna nem hagyta beszélni.

— Jó reggelt, maga korhely. Nézze, megkönnyíttem a dolgát, nem akarom, hogy összevissza füllentsen mindenfélét. Nagyot lumpolt, valószínűleg sokat ivott is. Nem baj, megértem. Most már ezt is tudja, milyen. Mikor ment haza?

— Nem tudom, nem néztem az órát.

— Szóval zárórákor. Miért nem mondja az iga-

zat? Ezek a helyek öt órakor szoktak zárni. Szóval fél hatkor került az ágyba.

— Nem. Sajnos, később. Még záróra után elmentem az Andrassy-útra egy kávéházba bablevest enni Tiborral.

— Miféle Tiborral?

— Arról fogalmam sincs. A dolog így volt: Az angolokkal és Csereyvel voltam együtt fél háromig. Megjegyzem, az angol érdekes: member of parliament, meghívott weekendre, ha Londonba kerülök. A lányok nagyon csinosak. Sajnos, nem tudok táncolni. De megígértem nekik, hogy megtanulok. Egy szóval fél háromkor ők elmentek, nekem még kedvem volt maradni. Jó darabig egyedül ültem és bá-mézkodtam. Gondolatban átalakítottam a lokált. Építkeztem. Addig nem is nyugszom, míg egy ilyen lokált be nem rendezek. De előbb a külföldieket megnézem. Még külföldön sem voltam, még az is hátra van. És ahogy ott üldögéltem, megláttam Clary grófit két páhollyal odébb. Ő is egyedül volt. Intett nekem, átültem hozzá. Addig pezsgőt ittam, de ő whyskit ivott szódával, tehát én is áttértem arra...

— Nagyon szép. Éppen a maga gyomrának való. Folytassa.

— A gyomromnak sem jó, a fejemnek sem.

— Becsípett. Gondoltam.

— Be. Alaposan. Még arra emlékszem, hogy Clary gróf el akart vinni haza, de én makacskodtam. Itt aztán kihagynak az emlékeim. Csak megint arra emlékszem, hogy egész más páholyban ülök azzal a bizonyos Tiborral és két táncosnővel. Azoknak adtam fejenként tíz pengőt, mert Tibor azt mondta, hogy ez társalgási pénz és jár a hölgyeknek. Pedig én nem is társalogtam velük, csak Tibor. Aztán megint nem emlékszem tovább, csak arra, hogy ülök egy kávéházban, bablevest eszem és sörözünk Tiborral. Hogy hogyan kerültem haza, arról halvány fogalmam sincs. Az imént rendkívül cso-

dálkoztam, mert kiderült, hogy lefekvéskor cédulát írtam ki és meghagytam, hogy engedjenek aludni. Arra sem emlékszem, hogy ezt mikor és hogyan írtam.

— Drágám, maga ezt úgy mondta el, mint aki dicsekszik. Mintha büszke volna arra, hogy maga milyen fenegyerek. Hát felvilágosítom, hogy ez egyáltalában nem olyan nagy dicsőség, amilyennek képzelem. Mivel első ízben történt, szégyellni éppen nem kell, de... no most ne beszéljünk erről, majd élőszóval. A tanácsom az, hogy most fürödjék meg forró vízben, utána hideggel tussolja le magát, vegyen be egy aszpirint és feküdjék vissza. Arra a cédulára pótlólag írja fel, hogy négykor ébresszék. Ötkor ott leszek.

— Igen. Megfogadom. Honnan tudja, hogy fáj a fejem?

— Drágám, Erdélyben házat vittem. Nálam is ittak reggelig az urak, sőt délig, sőt másnap estig.

— Szóval a férje is úgy botorkált, mint én ma éjjel.

— Nem. Ő sohasem ivott. Még becsípve sem láttam. Magát sem szeretném mámorosan látni. De most siessen fürdeni, aztán jól aludja ki magát. Viszontlátásra.

Öt órakor az italos éjszaka hőse mélyen beesett szemmel várta a liftajtónál. Balszeme alatt valami ütéstől származó kék folt.

— Mi történt magával?

— Fogalmam sincs, hol szereztem. A fürdőszobában vettem észre. Ha nyomom fáj. Talán nekimentem valami bútornak, mikor hazajöttem. De viszont a fejfájásom elmúlt.

— Csinos kis muri lehetett, mondhatom.

A férfi szerényen mosolygott, mint valami remekül sikerült csíny szerzője. Mentek befelé a műterembe. Az ajtó alig zárult be mögöttük, Kelen már átkapta és magához szorította. Magdolna boldogan nyújtotta hibátlan száját csóknak. Lánggá váltan

gyönyörködött átszenvedett napjainak ájító jutalmában.

— Nyitva van az ablak, — rebegette szemérmesen, félig eszméletlenül.

— Hadd legyen, repülők nem járnak erre. Csak a fecskék látnak be.

És Magdolna szégyenkezése belefulladt abba a csókba, amely a mondat után következett.

— Nagy prédikációt akartam tartani, — mondta később, — de látom, hogy valamin gondolkozik. Inkább hagyom máskorra. Bántja valami?

A férfi habozott. Látszott rajta, hogy annak a fogalmazásával bajlódik, amit szavá akar tenni.

— Kérem, nekem meg muszáj valamit kérdezni.

— Tessék

— Szerелеmből kérdezem. Meg kell ígérnie, hogy nem haragszik meg.

— Akármit tesz, vagy mond szerelemből, én annak csak örülhetek.

— Mondja, — kérdezte az, felvetve a szemét, — megcsalta maga az urát?

— Soha.

— Szerelmes volt bele?

— Nem. Nagyon ragaszkodtam hozzá, jó felesége voltam és a gyerekeinek jó anyja, őszintén meggyászoltam. De szerelmes nem voltam belé soha.

— Másba volt?

— Ó istenem, volt egy bakfis-ábrándom, amilyen minden lánynak van kamaszkorában. Komo!ytalan dolog.

— Jó, de miután özvegy lett?

— Mit firtatja ezt? Tudja jól, hogy magát szeretem.

— Igen, de ez a gondolat nekem nem hagy békét. Kije volt rajtam kívül?

Magdolna hirtelen felkapta a fejét, amelyet eddig lesütve tartott. Haragudni akart. De a férfi arcán meglátta, hogy az szenved. Egy szempillantás alatt megértette ezt a szenvedést. Ez az ember mindenütt

a maga megaláztatására gyanakszik. Önkinzó módon vájkál abban, amit szégyenének, vagy fájdalomnak gyaníthat. Most megcsalt szerelmesként akarja kínozni magát, de a jelenben nem találhat semmit, tei át a multba nyúl.

— Angyalom, — felelte megfogva a férfi kezét, — nekem egy ember volt egész életemben, mióta asszony vagyok. De az olyan régen volt, hogy talán igaz se volt

— Mikor?

— Tizenhat éve

— És azóta?

— Akármilyen hihetetlenül hangzik, azóta nekem a kezemet sem fogta meg senki. Mert nem szerettem senkit. Tizenhat esztendő elmúlt, azt régen elfelejtettem és most magát szeretem. Vegye úgy, hogy az egészen más asszony volt, az a hajdani. Nem is én voltam. És nagyon kérem, ne rágódjék rég elmúlt dolgokon. Higyje el, ez nem vezet jóra.

— És csak az az egy volt?

— Csak az az egy.

— Ki volt az?

— Most már elég, angyalom. Egyéb sem kell, mint felkavarni azt, amit én rég eltemettem. Megmondtam magának: egyetlen ember volt az életemben. Soha senki másé nem voltam. S azóta azzal az eggyel sem találkoztam soha.

— Én nem kíváncsiságból faggatom. Én nem pletykákat akarok tudni. Ez engem nem hagy békén. Mondja meg, hogy arisztokrata volt-e az illető, vagy nem.

— Nem.

Kelen ránézett. Elsápadt.

— Nem. Szóval mégsem ok nélkül faggattam. Az Isten megverte az én nyavalyás, koldus életemet.

— Mit beszél maga? Igazán megijeszt. Ez teljesen érthetetlen.

— Ha érthetetlen, majd megmagyarázom. Mikor maga elutasított, majd belehaltam a fájdalomba,

Mikor az enyém lett, majd belehaltam az örömbé. Jött a mesebeli királykisasszony és megváltotta a varangyos békát. Megtörtént a csoda. Egy ilyen pompás, híres szép, előkelő asszony leszállt a kasztjából és az enyém lett, a földön kúszó páriáé. Ez olyan ajándék, amelyért le kell borulni és a ruhája szegélyét megcsókolni. De most megtudom, hogy ugyanezt a csodát mással is elkövette. Ezt az ajándékot más ilyen senkinek is odaadta, mint én vagyok. Ettől meg kell örülni. Hát semmi sincs, amit csak nekem adott volna?

— Bocsánat, maga nem senki. És nem volt senki az sem. Mint ember méltó volt rá. Mindaddig, amíg méltatlan nem lett rá!

— Különb ember volt, mint én?

— Nem lehet összehasonlítani. Egészen másféle ember volt. Az Isten szerelmére kérem, hagyjuk ezt. Magát is kínozza, engem is. Minek ez? Hát nem lehet szépen, kedvesen szeretni egymást? Olyan szép az élet, ha ketten egymásra találtak. És olyan rövid. Minden percért kár, amit ilyen gyötréssel tölt, ahelyett, hogy boldogok volnánk mindaketten.

— Feleljen, nekem ezt muszáj tudni. Miféle ember volt? Katona, földbirtokos, vagy ilyesmi?

— Nem. Kérem, hagyjon engem. Én hazamegyek.

— Most itt kell maradnia. Talán művészféle volt?

Magdolna hallgatott. Kelen kaján diadallal állt fel.

— Szóval az a Detky Pál-féle pletyka igaz. Elég fáradságos volt, amíg kiástam, de kiástam.

— Ember, — kiáltott Magdolna, elképedve, — mit csinált maga? Ismerősöket faggatott? Mit fognak azok most gondolni? Ez igazán példátlan. Körülhurcolja a nevemet a társaságban. Teszi ezt úriember?

Ő könnyes szemmel ült a divány szélén. Kelen az izgalomtól lihegve járkált le s fel a műteremben.

— Én nem vagyok úriember. Én varangyos béka vagyok. Különbén nyugodt lehet. Úgyesen csináltam. Mindenütt elejtegettem egy-egy megjegyzést, hogy közöm van egy fiatal hölgyhöz. Magára senkisésem fog gondolni.

— Ó, ez kedves. Ez igazán nagyon kedves. Ha fiatal, az persze én nem lehetek. Egyik finomságot a másik után kapom magától.

— Nem kell minden szón nyargalni. Ha más fiatal, attól maga még nem öreg. Szóval, Detky Pálnál tartunk. Szerette?

— Szerettem.

— Jobban, mint engem?

— Ebben a pillanatban magát nem szeretem. És ha őt felidézem, akkor emlékszem még, hogy mindig finom, udvarias és gavallér volt hozzám.

— És nem volt féltékeny az ura öleléseire? Nem bolondult meg attól a tudattól, hogy maga ugyanúgy a másé is volt, mint az övé? Tisztelem én az olyan szerelmet. Detky úr. Híres író. Írni tudhat, de szerelmes lenni nem. Ha itt volna, mellen ragadnám és megráznám és megmondanám neki: nézzen meg engem, aki majd meggebedek a szenvedéstől, így kell szeretni, híres író úr! De maga kitért a kérdésem elől. Ha finoman, udvariasan és gyengéden megkérdezem, hogy őt jobban szerette-e, mint engem, akkor mit felel?

Magdolna felpattant és kiegyenesedett.

— Tudok felelni. Akkor még előttem állott az élet. Most már nem. Tudom, hogy maga az utolsó. Ezért magához kétségbeesve és görcsösen ragaszko-dom, amíg lehet. De látom, hogy már nem lehet. Inkább soha ne csókoljon meg többet, semhogy mégegyszer ilyen jelenetnek kitegyem magam. Majd ha észretért, telefonáljon.

— Elmegy? — hördült fel rémulten a férfi.

És már elébe ugrott, letérdelt előtte, átkarolta a csípőjét.

— Magdolna, — nézett fel rá könnyben úszó

arccal, — könyörüljön meg rajtam. Ne azt nézze, hogy mit mondok, hanem hogy miért mondom. Majd megbolondulok a féltékenységtől.

— Kire féltékeny, maga esztelen ember?

— Nem a multjára. Abba már beletörődtem. Hogy a Detkyé volt, azt már megemésztettem. De a lelkének arra a részére vagyok féltékeny, ahol a Detky emléke lakik. Én magát egészen akarom, különben megbolondulok. Magdolna, sajnáljon meg engem és legyen jó hozzám.

— Keljen fel, augyalom és ülünk le szépen egymás mellé. Az én lelkemben nincsen semmiféle hely. Én egészen a magáé vagyok. Kicsit sértő is, hogy ezt nem érzi. Azt hittem, hogy ezt éreznie kell. Nyugodjék meg szépen. Őszintén mondom, nincs oka gyötörnie magát.

— Mikor lett az övé?

— Mondom, — felelt Magdolna türelmesen, — hogy tizenhat éve.

— Akkor miért nem várt rám? Már húszéves voltam. Okvetlen találkoztunk volna.

— Jaj, milyen badarságokat beszél. „Találkoztunk volna.“ Miért nem mentem feleségül magához, nem? Mikor én férjhez mentem, drágám, maga hatéves volt. Akkor ment az első elemibe. Ne legyen csacsi, hallgasson rám, és...

— Meddig tartott a dolog?

— Egy évig. De most aztán csakugyan elég. Ne kínozzon, kérem. Ebbe az évbe esik bele a fiam halála. Kíméljen meg a további faggatástól. Több kérdésre nem felelek. Magát szeretem, magához jobban ragaszkodom, egész lelkemmel a magáé vagyok, ha ez nem elég magának, akkor többel nem szolgálhatok. Hallgasson rám, ismétlem, és ezt verje ki a fejéből. Akar holnap nálam vacsorázni?

— Köszönöm szépen. Csak még egyetlenegy kérdést szeretnék tenni...

— Ki van zárva. Nem is hallgatom meg. Ha

nem vágom ketté erőszakkal, sohasem lesz vége. Most hívjon kocsit.

Kelen kocsit hívott. Aztán odafutott hozzá és átkarolta.

— Csak egy kérdést, egyetlen egyet...

— Drága szívem, ez nem megy. Arra az időre én nem akarok emlékezni. Ha szeret, akkor nem faggat tovább. Most csókoljon meg.

— A kocsi még nem lesz itt.

— Nem bánom. Majd várok a kapu alatt. Itt maradni veszedelmes. Holnapig számoljon le magával, kérem, mert ez így nem fog menni. Isten áldja meg. Nagyon szeretem.

A kapu alatt nem kellett várni, a gépkocsi már ott volt. Magdolna csodálkozva érezte, hogy örül valaminek. De nem elég tudatosan. Előbb meg kellett keresnie magában az öröm okát. És rájött: annak örült, hogy Kelen féltékeny. Amíg féltékeny, addig szereti is. A féltékenység erős összekötő kapocs. Vannak asszonyok, akik a lankadni kezdő szerelmet mesteri módon tudják új lángra lobbantani a féltékenység felkeltésével. Ennek a féltékenységnek tehát örülni kell. Valaki, aki kegyetlenebb, még szítani is képes volna, nem törődve azzal, hogy a férfi szenved tőle: szenvedjen, csak szeressen. De Magdolna fejét rázta erre a gondolatra. Nem, azon nem lenne áldás. A más fájdalomán és kínzásán szerzett boldogság nem lehet igazi boldogság.

Másnap reggel nagy meglepetésére ugyanazt a választ kapta telefonon, amit előző nap: a mérnök úr nem jól érzi magát, nem szabad felköltetni. Kelen délután kettőkor jelentkezett.

— Mi ez, — kérdezte Magdolna, — megint lumpolt? Most már meg vagyok döbbenve.

— Igenis, leittam magam, — felelt az dacosan, — szándékosan.

— Miért?

— Azt maga jól tudja. Bizonyos dolgok úgy gyötörnek, hogy azt nem lehet kibírni.

— Angyalom, könyörgöm magának, ezt ne folytassa. Mit csináljak, hogy megnyugtassam?

— Nem tudom. Nagyon fáj a fejem, most nem tudok gondolkozni. Pedig estig dolgoznom is kellene. Most ne beszéljünk tovább, mert oly ideges vagyok, hogy majd szétrobbanok. Le fogok menni a patikába a Rákóczi-útra és veszek valami idegcsillapítót. Ne haragudjék rám, hogy így beszélek, de nem tehetek róla.

— Nem haragszom. Szívből sajnálom. Igyekezék dolgozni estig. És ha rossz gondolatai támadnak, gondoljon arra, hogy senkihez soha így nem ragaszkodtam, mint magához. Este várom, szíven. Vizszontlátásra.

Magdolna a nyomortanyákra ment ki délelőtt, hogy elfoglálja magát. De szüntelenül Kelenre kellett gondolnia. Eszébe jutott Nymwegen Irma egy megjegyzése, amelyet évekkal azelőtt társaságban ejtett el. Egy másik hölgyhöz intézte szavait. „Csak nagyon fiatalal ne kezdj, — mondta könnyedén, bőséges tapasztalatai alapján, — azok tűrhetetlenül féltékenyek.“ A tapasztalatnak igaza van. Ez a Kelen szerelem szempontjából nem harminchatéves, hanem a fele. Új neki ez is, mint a szmoking és a pezsgő. S milyen gyerekesen tud örülni ezeknek, ugyanolyan gyerekesen szenved a szerelemtől. Jónak kell lenni hozzá, gyengédnek, türelmesnek, elnézőnek, mint a beteg emberrel.

Este jött. A vacsora azzal telt el, hogy elmondta, mit csinált az éjjel. Otthon vacsorázott, várt tizenegyig, aztán elment az Arizonába. Azt is akarta látni. Emeleti páholyt kapott. Két táncosnő bekopogtatott a magányos vendéghez. Mintegy tévedésből. Hogy, hogy nem, már ott is ültek az asztalnál. Táncolni hívták. De ő nem tudott táncolni. Azok kinevették: Nincsen annál könnyebb. Egyetlen lépést kell megtanulni. A páholyban volt hely, mindjárt tanítani kezdték, hogyan rakja a lábát. Táncolt és ivott. A tánc lépés olyan köny-

nyen ment, hogy egy óra múlva már lemerészkedett a terem közepére. Nagy volt a zsúfoltság, ember ember hátán, a leány pedig erősen tartotta és jól vezette. Az ital kellemesen kóválygott a fejében. a zene is ringatta, nagyon jó volt. És aztán még többet ivott, úgy hogy táncolni már nem is merészelt többé. Cigaretta is megpróbált. Szitta és kifujta a füstöt. Émelyítő volt és kesernyés. De valahogyan jól esett. Aztán teljesen elázva került haza reggel.

— Tegnap még nem akartam megjegyzést tenni, — mondta Magdolna, — de most már szóvá teszem. Mit üldögél maga a táncosnőkkel? Ugyanazzal a kezével tapogatja őket, amellyel engem megölel? Mit gondol, hogyan esik az nekem?

— Hála Istennek. Csakhogy magának is valami rosszul esik. De ez még mindig csak az ezredrésze annak, amit én szenvedek.

Mámi már visszavonult, a beszélgetést neki-ereszthették. És kezdődött előlről a tegnapi gyötrellem. Kelen faggatta. Hogyan ismerkedtek meg. Mennyi idő múlva lettek egymáséi. Hol találkoztak. Magdolna vértanúi türelemmel felelgetett. Nem mindig őszintén. Szemérme is nagyon zavarta; a dúlt férfi olyan részletesen faggatta, hogy kénytelen volt nehézkesen, szakadozottan válogatni a szavakat a válasz számára. És egy-egy válasza a panasz olyan áradatát váltotta ki Kelenből, mintha lelkében új és új zsilipek roppantak volna össze. Mikor Magdolna megvallotta, hogy Spanyolországban utazgatott együtt Detkyvel. Kelen felhördült és fejét fogta.

— Tessék. Itt van. Hát még azt sem adhatja nekem. Az volt az álmom, hogy mikor először utazom külföldre, maga ott lesz velem. Firenzére gondoltam, ahol mindazt megláthatom, amit könyvekből és képekből olyan jól tudok. A Palazzo Pittiben akartam járkálni magával és sétálni az Arno partján, ahol Dante járt. Együtt utazni... milyen gyö-

nyörű gondolat volt. De elvette az örömet. Ezt már másnak adta. Mondja, hát mit adhat nekem, amit másnak még nem adott? Meg kell ebbe örülni.

Kipanaszkodta magát, aztán folytatta a faggatást, hogy egy-egy új válasznál megálljon megint és újra szabadon eressze a kesergés elemi áradatát. Magdolna csak ült, mint a tehetetlen vádlott. Néha szeretett volna kitörni: mi az, hát nem volt neki joga szeretni? S ha joga volt, hogyan kérheti tőle számon elmúlt életét bárki is? De erőt vett magán, a kitörést lenyelte. Tovább felelgetett. Lassan, minden szóra vigyázva, az igazságot szándékosan átszínezve, hogy kevésbé fájjon. Közben lelkiismerete is fellázadt ellene: árulónak érezte magát. Olyan csodálatos órákat élt át annakidején Detkyvel, hogy ezeknek szent voltát most megtagadni nem érezte tisztességes dolognak. De ha már benne volt a szentségtörésben, elszántan folytatta. Darabokra tördelte gyengéden megőrzött emlékeit és darabonként dobálta a régi szerelmet az új szerelem tüzének áldozatul.

— Rettenetes ez, — hebegte a férfi, arcát a Magdolna ölébe temetve, — azok a rémlátások, azokat nem lehet elviselni. Mindig látom magát annak az embernek a karjában. Ordítani szeretnék, futni valahova, segítségért kiabálni. És sehol sem kaphatok enyhülést, csak itt. Ha így átfogom a derekát és érzem, hogy az enyém. Ilyenkor mintha azt a rémképet elkergettem volna maga mellől. Elvettem a helyét. És az a furcsa, hogy azt a Detkyt én nem is gyűlölöm. Nagyon jó író. Látásból ismerem, szinte azt mondhatnám, hogy szeretem. De meg tudnám ölni. És hiába ölném meg, mert az árnyéka tovább is itt maradna köztünk.

És hirtelen vadállat gyanánt támadta meg kedvesét, hogy keserűségét, gyötrődését mintegy az ölelés és a csók dühös erejével bosszúlja meg. Nem is ölelés, nem is csók volt ez már, hanem fojtogatás és harapás, amely mintha mindenáron fájdalmat

akart volna okozni. És a faggatástól, kínzástól holtfáradtan zuhantak bele mind a ketten az egyesülés csodálatos megsemmisülésébe.

S ez most már így ment mindig. Már úgy ültek neki az ilyen faggatási óráknak, mint annakidején az angol társalgásoknak és műtörténetnek. Kelen az elmúlt szerelmnek olyan bűvára lett, hogy részleteit már következetesebben ismerte, mint Magdolna a maga válaszait. Mert a férfi minden legkisebb kövecskét félretett a mozaikképből, hogy az egészet összerakja. És gyakran rájött, hogy egy-egy apró kövecske hamis. Valahányszor találkoztak, tele volt új kérdésekkel, amelyek hosszú egyeztetési és átgondolási munka eredményei voltak és veszedelmesen a célba találtak. Volt valami, amit Magdolna még mindig rejtegetni igyekezett. Mindent elmondott már, csak az az egyet nem: hogy ő a Detky karjai között ismerte meg tulajdonképpen a szerelmet. Ezt semmi áron nem akarta kivallani, mert érezte, hogy minden vallomása közt ez fogja a férfinak a legnagyobb fájdalmat okozni. De eljött a nap, mikor a faggatás már annyira sarkba szorította, hogy nem volt menekvése. Kelen kérdései úgy körülfogták, úgy bekerítették a titkot, mint kopók a vadat. Fáradt is volt már, és akármennyire sajnálta kedvesét, arra vágyott, hogy ezen is túl legyen. Megvallotta.

A férfi tombolt a fájdalomtól. Rossz volt nézni, amint — kissé színészkedve is, mint a jelenetet csináló szerelmesek általában — ököllel ütötte a fejét, káromolta a percet, mikor megszületett és fogcsikorgatva mondta a Magdolna szemébe:

— Gyűlölöm! Soha még senkit így nem gyűlöltem.

Szeme könnyes volt, egész testében reszketett. Leült a műterem távoli sarkába, fejét két tenyerébe temette és kimerültségében már nem tudott szólni. Némán szenvedett. Magdolna is sokáig ült mozdulatlanul és szótlánul a maga helyén. Mikor azt gon-

dolta, hogy a férfi már lecsillapodott, odament hozzá és kezét a hajára tette. De az lerázta magáról a mozdulatot.

— Ne érjen hozzám. Menjen el.

— Nem szeret? — kérdezte Magdolna szelíden.

— Éppen az a baj. Azért gyűlölöm.

— Majd megnyugszik, szívem. Én most kocsit hívok.

Indult a telefonhoz. De félúton sem volt még, mikor Kelen felpattant és utólérte. Visszafordította, átkarolta. Olyan erősen, hogy majdnem elestek mind a ketten. A férfi olyan benyomást tett, mint az elmebeteg. Eszeveszetten ölelte, csókolta. Magdolna ingadozva kapkodott hátra félkarjával, hogy valami széktámlába belekapaszkodhassék. Aztán már azzal sem törődött, ha elesnek. Gondolat és felelősség nélkül adta át magát a fenevad-szerű támadásnak. Az emberi lélek különös berendezése folytán a férfi vágya ekkor lobbant az örület magasságába, mikor a legnagyobb fájdalmat kapta szerelmétől. S úgy olvadtak össze, mintha egymás kínozása, marcangolása nem egy párrá, hanem egyetlen lényé tette volna őket.

A következő napokban mind a ketten túlfáradtak voltak ahhoz, hogy a kimerített kérdéshez nyúljanak. Kelen ugyan még szóvá tette fájdalmát egyikét megjegyzéssel, de nagyobb izgalom nélkül. Ha együtt voltak, felületes dolgokról beszélgettek, vagy a férfi munkájáról. Társaságba is mentek egyszerűen együtt, de Kelen már egymagában is eljárt ide-oda. Moziba ment Thoroczkyékkel. Aztán felfedezte a Hullámfürdőt, ahova Magdolna nem szeretett járni. De ő annál inkább. Lelkesen magyarázta a kép szépségét, az érdekes közönséget. Ismerősei is voltak már, az öreg Clary gróf a hivatalból jövet minden délben ott ebédelt aludtتهjet. Lassanként Kelen napirendjében nélkülözhetetlen lett a Hullámfürdő. Magdolna a szigetre járt ugyanolyan rend-

szeresen. Így legalább nem mutatkozott folytonos kettesben kedvesével.

Június végefelé jártak már. A nyaralásról lehetett volna gondolkozni. De Kelent a hercegi kert építése Pesthez kötötte. Magdolna elhatározta, hogy az idén nem nyaral. Az évenkénti Tamásit ugyan nehezen nélkülözte, de kedvesét még jobban nélkülözte volna. Egyetlen napot sem volt hajlandó odaadni már a gyorsan futó időből. Különösen most, amikor Kelen már kezdett egészen megnyugodni. Már vidám órái is akadtak társalgás közben, tekintetéből eltűnt a tragikus vonás, könnyed lett és gyakran mulatságos. És mint udvarló, nagyon jól viselte magát, figyelmes volt változatlanul. Csak kevesebbet ért rá. Délutánjaik egészen elmaradtak. Az esti találkozások sűrűsége is megcsappant. Kelen elég gyakran volt együtt új szerzetű barátaival, akik között már akadtak Magdolna számára ismeretlenek is, például bizonyos két Orczy báró, akikkel ő sohasem találkozott. Kelen valahol megismerkedett velük és tele volt róluk szóló történetekkel. Valósággal beléjük szeretett. Gyakran ment velök mulatóhelyekre. És Magdolna gyakran kapta a reggeli telefonkor azt a választ, hogy a mérnök urat nem szabad felkölteni. Türelmesen hagyta aludni ilyenkor. Hadd élje világát. Csak az aggasztotta, hogy a férfi erősen költekezik. Ezt szóvá is tette. Kelen búbánóan bólogatott és megvallotta, hogy tele van adóssággal. De nagy baj nincs, mert a hercegi honoráriumból mindent kifizethet. És majd új munkát is ad az Isten. Máris van kilátás egy ötszobás lakásberendezésre. Az Orczy-fiúk egy rokona novemberben megy férjhez és Pesten fog lakni.

— Csak vigyázzon, angyalom. Gondolja meg, hogy most indul a pályája. Most kell legjobban Vigyázni. És ne menjen rögtön, ha mulatni hívják.

— Itt a baj, — mosolygott Kelen, — kutya rossz természetem van. Nem tudok nemet mondani.

— Az nem nagyon biztató rám nézve, — mondta

Magdolna, maga is mosolyogva, de nem olyan könnyedén, — mert mi lesz, ha egy szép asszony kinyújtja a kezét magáért? Annak sem tud majd nemet mondani?

— Elszaladok előle, — nevetett Kelen és kezét a Magdolna kezére tette.

Történt, hogy Webscottnének amerikai vendége érkezett: volt férjének egy kivándorolt fivére, aki reumája miatt Cincinnatiból nem restelt eljönni a híres budapesti gyógyvizekhez. Webscottné vacsorát adott a Kis Royalban. Meghívta a Mikesék baráti körét. Meghívta Magdolnát is, Kelen is. Milor ott üldögéltek a kavicsos kertben és nyugodtan, derűsen trécseltek, Magdolna egyszerre elsápadt. A bejárat felől Detky Pál közeledett a szomszéd asztalhoz, társasággal. Nem múlt el nyomtalanul az idő felette. Erősen elhízott, járása nehézkes lett, haja kihullott. Magdolna ijedten nézett Kelenre. Az is látta Detkyt bejönni. De nyugodt maradt. Detky most már odaért az asztalhoz, felfedezte az ismerősöket és meghajlással köszönt. Magdolna alig mert visszabólintani. Rettegett a jelenettől, amely be fog következni, ha kedvesével kettesben marad. Az amerikai megkérdezte, hogy ki az az úr, aki köszönt.

— Híres író, — felelte azonnal Kelen, mindenkit megelőzve, — talán ön is látta azt a darabját, amelyet Amerikában is játszottak. Kolumbuszról szól. Nagy sikere is volt.

— Hogyne láttam volna. A Broadwayn. Ez az úr írta? Érdekes.

A társalgás elfogulatlanul folyt tovább. De Magdolna még mindig rettegett. Nemsokóra megereedt az eső. Gyorsan kapkodni kellett és fedél alá vonulni a másik asztalhoz. A jövés-menésben Kelen alkalmat talált, hogy odasúgja észrevétlen:

— Nincs semmi baj. Nagyon szeretem.

Jókedvűen ült le az új asztalhoz. Az amerikai folytatta azt a humoros történetet, amelyet még

kint a kertben kezdett el. Most befejezte. Mindenki nevetett. Magdolna Kelent figyelte. Az széles jókedvvel, szabadon, gondtalanul vett részt az általános kacagásban.

VII.

A posta gyászjelentést hozott: Rozsály Feri sógora, a mérnök, meghalt. Nyiry tábornok fiát Magdolna nem ismerte, sohasem találkozott vele, de miután azonnal táviratozott Feriéknek, illendőségből még azt is elhatározta, hogy elmegy a temetésre. Tulajdonképpen ennek az embernek a révén ismerte meg Kelent. Mikor arravaló ruhát keresett szekrényeiben, kivett egy sötétet, de könnyűt, amely tavasz óta nem volt rajta. És ijedten állapította meg, hogy a ruhát nem tudja bekapcsolni. Jó két ujjnyi hely tátongott üresen a két kapocs között. Ennyit hízott tavasz óta. Tulajdonképpen már eddig is baja volt ezzel öltözködés közben, de nyárára mindent újonnan csináltatott az idén, fehérneműjén pedig nem mutatkozott meg annyira a különbség. Most azonban szemébe kellett nézni a kérdésnek. Menthetetlenül az elhízás útjára lépett.

Soha eddig termete vonalai nem okoztak neki gondot. Telt alakot adott neki a természet, de a hízásra nem hajlamosat. Mindig kedve szerint étkezett, ami jól esett neki, azt nem tagadta meg magától. Mérleg egyáltalában nem is volt a fürdőszobájában. Meg sem mérhette most magát. Alig várta, hogy kijusson a szigeti szabad fürdőbe. A mérleg előtt gyáván tétovázott. Félt attól a számtól, amelyet a gép mutatni fog. Mindig hetvenkét kilónak tudta magát, amit százhatvannyolc centiméteres magasságához képest szabályszerűnek tarthatott. De végül rálépett a mérlegre s a mutatót aggódó tekintetével szerette volna visszatartani. De az nem törődött a tekintettel és megállott a hevenyhetes számon. Öt kiló tavasz óta. Borzasztó.

Délután orvoshoz ment. Előadta panaszát.

— Csak azt ne mondja, doktor úr, hogy „ebben a korban“. Ez a kifejezés már kezd idegessé tenni.

— Jó, hogy szólt, méltóságos asszony, mert csakugyan azt mondtam volna. Nem olyan nagy a baj. Tessék sportolni, nagyokat sétálni és a táplálkozást pontosan felírom.

— Kérem, én mindennap úszom. Sokat járok gyalog, ha olyan utam van, hogy gyalog mehetek. És sohasem voltam nagyétű. Nekem gyökeres gyógymódra volna szükségem. Ami napok alatt segít. Hallottam valami injekciókról...

— Nem, nem, arról szó sem lehet. Azok a pajzsmirigy-készítmények életveszélyesek. Ki van zárva. Tessék csak a lassú, fáradságos, de egészséges módnál maradni. Arra is figyelmeztetem a méltóságos asszonyt, hogy az erőtetett fogyás öregít. Petyhüdt lesz a bőre, a szeme karikákat kap...

— Jaj, szörnyű, ne is mondja. És vannak valami pirulák, azt sem lehet?

— Nem. A leghatározottabban nem. Nagyon megkérem, hogy ha bármiféle pancsot ajánlanak hölgyismerősei, látatlanul utasítsa vissza. A legtöbb, amibe belemehetek, a karlsbadi kúra. De az arca azt is megsínyli.

— Isten őrizz. Hát akkor szót fogadok. Tessék felírni, mit egyem és mennyit.

Igen hosszú litániát írt fel az orvos. Mintha hosszú számlát írt volna. Az egyes ételek mellett ott volt a kalóriaszám. És ott volt az is, hogy naponta mennyi kalóriát szabad összesen magához vennie. Gondokba merülten ment el az orvostól. Gyalog. Útközben még megállt fürdőszobába való mérleget vásárolni. Azt hazaküldette. Az alagutnál nem balra fordult a siklóhoz, hanem jobbra a Várhegy oldalának, hogy felkapaszkodjék a kanyargó gyalogösvényen. Rekkenő hőség tikkasztotta, de ő most örült annak, hogy az időjárás is így megkínozza. Az is megér egy-két dekát.

Otthon maga elé állította Mámit és elmagyarázta neki, amit táplálkozás dolgában az orvos mondott. Mami egyik megdöbbenésből a másikba esett. Nem is akart a fejébe menni az egész. Hogyan lehet azt elképzelni, hogy nem rántják be a főzeléket? Itt a világ vége. Hallgatta, hallgatta, aztán kitört.

— Mán pedig, báróné lelkem, én így nem tudok főzni. Több, mint ötven esztendeje főzök, ahogy tudok, s mostan tanuljak újat?

— Nincs vita, Mami, ennek így muszáj lenni.

És magyarázta tovább. Mire végigmondta, Mami némán sarkon fordult és kiment. Magdolna pár perc múlva kinézett utána. Ott ült a vénasszony a konyhaszéken és sírdogált magában. A vigasztaló vállütögetésre nagyot szipogott.

— Hej, be meglátogatott engem a jó Isten.

És sírdogált tovább. A sors vén korára elvette egyetlen igazi örömét. Nem főzhetett tovább kedvére. Magdolna szívből megsajnálta. Rosszkezdűen ment vissza a szobájába. Baj és gond és szomorúság, amerre néz maga körül. De szólt a telefon. Meghallotta a Kelen hangját. És egyszerre jó volt minden, egy szempillantás alatt rendbejött az egész világ. S mikor letette a kagylót, még erősebben érezte, hogy minden áldozat és fáradság árán szépnek kell maradnia. Ha az egészségébe kerülne, akkor is. Ameddig lehet. Mert aztán már úgy sem fontos sem egészség, sem szépség, maga az élet sem.

Egy szombaton reggel azt a választ kapta a szobalánytól, hogy a mérnök úr elutazott. Nem hitt a fülének. Hiszen tegnap este együtt vacsoráztak, a vendég remekbe készült erdélyi fatányérost kapott, ő csak aludtتهjet evett. Tizenegykor váltak el. Utazásról szó sem volt.

— Hova utazott a mérnök úr?

— A Balatonhoz ment. Engem nem is költött fel éjszaka, maga pakolt be. Cédulát hagyott itthon.

— Azt nem írta ki, hogy mennyi időre ment?

— Nem.

Magdolna hallgatott egy darabig. Tanácstalanul tartotta kezében a hallgatót.

— Jó, köszönöm, — mondta végül.

Elképedve nézett maga elé. Sehogysem tudott magyarázatot találni erre az érthetetlen elutazásra. Még csak találgatni sem tudott semmit. Rosszkedvűen, zavartan itta a reggelre előírt üres teát. S a kétszersültet is inkább szerette volna eldobni. Hogyan lehetett így elutaznia minden értesítés nélkül? Az egész dolog képtelenségnek tetszik.

Tíz órakor jött a posta. Levél Kelentől. Kutya-futtában írott sorok, hebeburgya sietségű írás.

Drága Magdolna! Hazajövet találkoztam az Orczy-fiúkkal. Magukkal hívtak weekendre a Balatonhoz. Autóval megyünk. Valószínűleg Siófokon állapodunk meg. Hétfőre hazajövök. Gondoljon rám.

K. J.

Tehát hazamenet találkozott az Orczy-fiúkkal. Nyilván nem az utcán. Tehát valahova betért még. Kétségkívül találkája volt velük. Azért is ment el olyan korán, máskor fél tizenkettőig, éjfélig szokott maradni. De erről a találkáról nem szólt semmit. S hogy elhallgatta, felér egy jókora hazugsággal. Az pedig, hogy kedvese karjai közül még elment csatagolni az éjszakába, nagyon gyengédtelen dolognak tünt fel Magdolna előtt. Az ilyesmit nem a szeretett asszony, hanem maga a szerelem iránt való tiszteletlenségnek lehet nevezni. Nagyon keserűt érzett Magdolna. Mintha durva szóval megsértették volna.

Hétfőn reggel szándékosan nem telefonált. A reggeli posta képeslapot hozott. A képeslap egy siófoki mulatóhely belsejét ábrázolta, rossz nyomással, elkent nyomdafestékkal. Amilyenek ezek a helyiségben kapható reklám-levelezőlapok szoktak lenni. A címoldal balfelén ez a szöveg: „Kezeit csókolja Kelen Jenő“. És még két ismeretlen, kibetűzhetetlen aláírás. De lehetett mind a kettőt Orczynak olvasni.

Nem telefonozott kedden sem. Most már meg akarta várni, hogy ha ő nem szól, mikor fog szólni a másik. Az déltájban jelentkezett.

— Halló, — mondta vidáman, — vártam reggel a telefonját, de nem hívott fel. Hogy van?

— Köszönöm, jól. Mikor érkezett?

— Az éjjel. Remek út volt. Néhol százas tempóval jöttünk. Most a Hullámból beszélek. Nagyszerű volt Siófokon, de még jobb itthon lenni. Mikor látom?

— Ha látni akar, akkor járhatunk egyot vacsora után a bástyán. Találkozhatunk pont kilenckor a Mátyás-templom előtt. Megfelel az magának?

— Kilenc? Nem lehetne korábban? Tíz órás moziba szeretnék menni.

— De lehet korábban. Csakhogy akkor nem marad ideje vacsorázni.

— Ehetem valami keveset nyolckor. Fél kilenckor találkozhatunk és sétálhatunk egy jó órát. Helyes? Kitűnő lesz. Nagyon örülök az ötletnek. Most búcsúznom kell, mert várják a telefont.

Magdolna ott volt percre pontosan. A férfi taxival érkezett és jó tíz percet késett.

— Alázatosan bocsánatot kérek, — mondta vidáman, — roppant sajnálom, hogy elkéstem. Régóta vár?

— Itt voltam pontosan. Meg szeretném kérni, hogy utcán ne várasson. Ha otthon várat, az sem kellemes, de legalább nem kell ácsorogni és idegeskedni, hogy végigmérik és megszólítják az embert.

— Azon ne csodálkozzék, — felelt Kelen a vidám hang megtartásával, — kit szólítsanak meg Pesten, ha magát nem? Azt hiszem, maga életében most a legszebb.

Elindultak a Szentháromság-utcának. Magdolna sértettsége azonnal jókorát enyhült a bóktól. De még maradt benne sérelem elég. Ahogy a bástyára értek, el is kezdte.

— Drágám, többrendbeli kérésem volna magához.

— Parancsoljon.

— Hát várjunk csak, melyikkel kezdjem. Igen. Szeretném, ha olyankor, mikor nálam vacsorázik, utána egyenesen hazamenne. Mindjárt megmagyarázom, hogy miért. Ha az én ölelésemnek az emlékét hazaviszi, az a tudat engem boldoggá tesz. Az az érzésem, hogy egy darab belőlem magával ment haza. De ha az én emlékemet lokálokba viszi, az nem tesz boldoggá. Ezt meg kell értenie. Másképpen is meg tudom magyarázni, ha nem érti. Magának, remélem, nem olyan jelentéktelen csekélység, hogy a magáé vagyok. Ha egy olyan este után, mint a pénteki volt, elmegy tőlem, akkor úgy képezem, még jó darabig benne él azoknak az óráknak a varázsában. Mint én. De öttől hatig Zserbó, hattól nyolcig mozi, fél kilenctől tizenegyig Magdolna, tizenegyedtől pedig lokál, ez engem megaláz. Igazat ad nekem?

— Kérem, ha így fogalmazza, igaza van. De ez kivételes eset volt. Ugyanis...

— Bocsánat, ehhez még tartozik valami. Maga, mikor nálam volt, tudta, hogy még el kell mennie a barátaival. De ezt elhallgatta. Megkérem, hogy ezt ne tegye máskor.

— Azért hallgattam el, mert nem akartam, hogy rosszul essék. Innen is láthatja, mennyire igazat adok abban, amit az előbb kifejtett. Ismétlem, hogy ez kivételes eset volt. Mindjárt meg is magyarázom.

— Nem, ne magyarázza. Joga van elmenni a barátaival akármikor és akárhová. Abba én nem beszélek bele. Örülök, ha jól érzi magát. De engem ne osszon be programpontnak. És ne hallgasson el semmit előttem, még akkor sem, ha nekem rosszul esik. Még rosszabbul esik, hogy elhallgatja.

— Kérem. Ezentúl így lesz. Van még?

— Van. Megkérem magát, hogy ha társaságban van, különösen mulatóhelyen, ne írjon nekem képeslapot. Akikkel ül, azoknak nem muszáj értesülniük

arról, hogy maga siet nekem képeslapot írni. Miért beszélteni erről az embereket? Tudja jól, milyen súlyt vetek arra, hogy rólam senki ne pletykázzon. Egy ilyen képeslap majdnem úgy fest, mint figyelmeztetés az asztaltársaknak: vegyék tudomásul, hogy maga foglalkozik Meszlényi bárónéval.

— Én csak figyelmes akartam lenni...

— A figyelmet köszönöm. De ne csinálja tapintatlanul, akkor még jobban meg fogom köszönni. Aztán...

— Még mindig van?

— Van. Ha máskor elutazik, intézze úgy, hogy én azt ne a szobalánytól tudjam meg. A levél későn jött. Tudhatta, hogy reggel felhívom. Mikor azt hallottam, hogy elutazott, úgy éreztem, mintha megfrieskálták volna az orromat. Kevesebb fáradsággal diktálhatott volna a telefonba táviratot is...

— Hogy hajnalban felzavarják?

— ...„nappal kézbesítendő“ jelzéssel. Aztán...

— Szent Isten, még mindig van?

— Ez az utolsó, ha nem únja hallgatni. Ne vegye természetesnek, hogy én minden reggel telefonálok. Ez nem természetes. Ezt a magam kedvéért teszem, mert a maga hangjával akarom kezdeni a napot. De ez nem jár magának. Ma nem hívtam fel s erre maga, aki vidékről érkezett, nem tartotta szükségesnek jelentkezni, hogy az éjjel megjött.

— Belátom. De ne haragudjék, annyi mindenféle telefonom volt... Máskor figyelmesebb leszek. De most már nincs több?

— Nincs. És reméljük, hogy hosszú-hosszú ideig nem is lesz.

— Tanár úr, kérem, — tréfált Kelen, — én igyekezni fogok.

— Már az is boldoggá tesz, ha a szándékot látom.

Kelen az óráját nézte.

— Ne késsék el miattam.

— Ó még ráérek. És a jegyek már megvannak. Nagy páholyt vettem, az sem baj, ha elkésem.

— Nagy páholyt? Drágám, muszáj megszidnom, hogy így szórja a pénzt. Minek három embernek nagy páholy?

— Nem hárman vagyunk, — felelt Kelen tétován, — az Orczy-fiúk két barátnője is velünk van.

— Ügy. Azokkal voltak Siófokon is persze.

— Igen.

Magdolna küzdött magával, de nem bírta sokáig. Szemén a könny, ajkán a szó visszatarthatatlanul kibuggyant.

— Szóval pénteken este tölem, az én karjaim közül, szaladt a két kis barátnőhöz. Azokkal csapott weekendet. Azok mellől írt nekem képeslapot. Még szép, hogy azokkal is alá nem íratta. Mikor megérkezett, nem jelentkezett. És mikor gondolhatta, mennyire várom, már előre elfoglalta az estéjét a két kis barátnővel. A két kis barátnő miatt tologat engem kilencről fél kilencre és hagy az utcán egy negyedóraig ácsorogni. S amikor hatvan percet méltóztatik kegyesen ajándékozni négy nap után, akkor az órát nézi. Vegye tudomásul, hogy mélyen megsértett. Most ajánlatos lesz néhány napig nem beszélnünk és nem találkozunk, amíg ezt megemészttem magamban. Most menjen, mert elkésik. Isten áldja meg.

Könnyes arccal sarkon fordult és elindult visszafelé.

— Magdolna, — hallotta az állva maradt férfi hangját, — ne okoskodjék.

De ő csak ment gyors léptekkel, amelyeket keményé tett az indulat. Alig telt tíz lépést, már megbánta. Remélte, hogy a férfi utána siet és utóléri. Ebben a reményben kissé lassított is. Hallotta, amint a lépések elindultak utána. De meglassúdtak azok is és egyszerre elhallgattak. Neki pedig mennie kellett azon az úton, amelynek hirtelen felindulásában nekivágott. Egy mellékutcán befordult és

megállt. A sarok mellől óvatosan visszalesett. A férfi már nem volt sehol. Ekkor sietve igyekezett haza. Hátha a férfi útközben valami utcai állomásról sebtiben felhívja, hogy egy-két szóval magyarázkodják. De otthon a telefon csökönyösen néma maradt. Tíz óra lett, Kelen nem hívta fel. Akkor arra gondolt, hogy majd felhívja, ha a moziból hazament. Megvárta az éjfelet. Várt háromnegyed egyig. A telefon nem szólt. Akkor elhatározta, hogy most már nem vár tovább. De elaludni nem tudott. Hajnalig. Hárman voltak ébren, ő, a kis asztalon ketyegő óra és a boldogtalanság.

A keserves várakozás napjai következtek. Éppen olyan időben, mikor nem volt együttes meghívásuk. Elméjét erőltetve igyekezett visszaemlékezni a szavakra, amelyek a bástyán kitörtek belőle. „Ajánlatos lesz nem beszélünk és nem találkozunk pár napig, amíg ezt meg nem emészttem.“ Vagy talán úgy mondta, hogy „néhány napig“. Hány napnak gondolhatja ezt Kelen? Három-négy napnak. De gondolhatja egy hétnek is. És ki fog előbb jelentkezni a másiknál? Kinek a dolga ez? „Az én dolgom, az enyém!“ — érvelt hevesen és azonnal. Sietett bizonygatni önmaga előtt, hogy csak ő döntheti el, mikor emésztette meg a bántalmakat, tehát természetes, hogy a férfinak várnia kell, amíg ő felhívja. Elhatározta tehát, hogy vár egy hétig, akkor ő fog jelentkezni. Ha a férfi hamarabb és önmagától jelentkezik, az külön nagy öröm lenne.

De már másnap alkudozni kezdett magával. Egész napja üres volt, a fogyókúra miatt állandóan kellemetlen éhséget érzett s ez idegessé tette. Nem találta helyét. Megdöbbenve látta, mennyire beleforgott életébe ez az ember, mennyire nincs ezen az érzésen kívül senkije és semmije. Úgy gondolta, hogy egy hét nagyon sok lesz. Bizonyára a férfi is nagyon vágyódik utána, de nem mer telefonálni. Böven elég lesz öt-hat nap is. Vagy mondjuk: négy-öt nap. Így múlt el a szerda és a csütörtök. Pénteken pániksze-

rően ötlött eszébe az a lehetőség, hogy Kelen dacból megint elmegy hétvégi kirándulásra a Balatonhoz. És megint csak keddre jön haza. Még küzdött magával. Még elment hazulról, hogy a telefon ne legyen a keze ügyében. Nagyot gyalogolt. Lement a városba. Lépései ellenállhatatlanul vitték a Nagydiófa-utca felé. Elment a ház előtt. Az a balga remény élt benne, hogy talán véletlenül alálkoznak. De ez nem következett be. A Vas-utcán keresztül átvágott a Sándor-utcába, hogy elmenjen a Liesl herceguőék kapuja előtt. A kapu csukva volt és Kelent nem látta sehol. Tizenegyre járt az idő. Az bizonyosan most készülődik a Hullám-fürdőbe. Gyorsan üzletet keresett a Múzeum vidékén, ahonnan telefonálhat. Bement és felhívta. Az ő hangja jelentkezett.

— Jó reggelt, — mondta Magdolna, — én vagyok.

— Kezeit csókolom, — felelt a jókedvű hang, — szabad ezt a felhívást úgy értelmeznem, hogy szent a béke?

— Haragudnom kellene, de nem tudok. Felejtsük el mind a ketten az egészet. És ezentúl legyen jobb hozzám.

— Mindent el fogok követni. Egyelőre nagy új-ságot mondok, amely kissé engem igazol. Megkaptam az Orczy-rokontól a megbízást. Bizonyos Magyar nevű kúriai bíró leánya az, aki férjhez megy. Pénz bőven. Keresek vagy két-hárromezer pengőt.

— Jaj de örülök. Mikor mondja ezt el részletesen?

— Ha lehet, akkor már ma este. Szabad vagyok. Megjegyzem, ha maga nem szól, én ma magamtól telefonáltam volna. Semmi értelme az ilyen izéknek. Este jöhetnek?

— Nagyon várom. Szeret?

— Persze, hogy szeretem. Vizontlátásra.

Régebben Kelen nem azt felelte: „Persze, hogy szeretem“. Olyan kedvesen tudta mondani: „Nagyon-nagyon“. De nem kell mindig csomót keresni a ká-

kán. Egy szerelem sem maradhat örökké fiatal. Megcsillapodik, elbizalmasodik, baráti színezete több lesz, lírai színe kevesebb. Ez természetes fejlődése a dolognak. Védte Magdolna, védte, amennyire bírta. És megkönyebbült szívdobogással várta az estét. Ott-hon megmérte magát. Másfél kilót fogyott. Ezzel a tempóval nemsokára visszaérkezhetik eredeti súlyához. Nincs semmi baj, lidérenyomás volt minden, kedvese a Detky nevet már ki sem ejti, következik a békés, kedves boldogság. Addig, amíg tart. Csak még két évet adj, édes Istenem...

Az esti látogató csak úgy csapongott a jókedvtől. Ismét hozott valami apróságot. Utóbbi időben már elhagyogatta ezt a szokását, de most nem mulasztotta el. Kis bokrétát kemény papírból, piros nefelejts volt benne és kék rózsza.

— Mi ez az Istenért, — nevette el magát Magdolna.

— Rákóczi-úti boltban láttam. Olyan jót mulattam ezen a bárgyú ízléstelenségen, hogy azonnal bementem és megvettem. Hadd mulasson maga is. Most már nevetett rajta, mindjárt el is dobhatja.

— Dehogy dobom. Elteszem a gyűjteménybe.

— Van valami gyűjteménye?

— Van bizony. Külön skatulyát vettem neki.

Kis dobozt húzott elő, maga elé tette és kinyitotta. Tele volt az értéktelen lim-lommal, száradt rózsaszírommal, szerencsekrajcárral, üveggolyóval, sárga bársonyescirkével, mindenféle kacattal.

— Ezt mind magától kaptam. Néha előveszem és darabonként kirakom és igyekszem visszaemlékezni, hogy melyik darabot milyen alkalommal kaptam, maga akkor mit mondott, milyen emlékek fűződnek hozzá...

— Igazán kedves, — mondta a férfi felületesen.

Magdolna éppen készült kirakni az egyes darabokat. Szerette volna megmutatni, mennyire emlékszik szerelmök eddigi történetének minden részletére, szerette volna a férfit is belevinni emlékeik

hangulatába, mintegy azt remélve, hogy ezzel megerősíti és elmélyíti érzéseit. De mozdulata félúton megakadt. Kelen már nem figyelt a gyűjteményre.

— Azt akarom újságolni, hogy megint elutazom. De csak egy-két napra.

— Utazik? Hová?

— Van ezeknek az Orczy-fiúknak egy kastélyuk Szabadrékáson. Maga a kastély le van zárva, a birtokon zárgondnok ül. Magyaráztak ők nekem mindenfélét, hogy valami védettséget nem tudtak fenn tartani, meg dollárkölcson, meg mindenféle, de ezeket én nem nagyon értem. Az a lényeg, hogy abban a kastélyban, mint ők mondják, sok a szép régi bútor. Azokat akarom megnézni. Esetleg sokat bele lehet kombinálni a Magyary-féle berendezésbe.

— Várjon csak. Ha ott zárgondnok ül, akkor azokhoz a bútorokhoz aligha lehet nyúlni.

— Igen, de az Orczy-fiúk azt mondják, hogy tudnak valamit csinálni a zárgondnokkal.

— Drágám, — szólta Magdolna élénk aggodalommal, — nagyon vigyázzon. Ezek az Orczy-fiúk, akiket én nem ismerek, úgylátszik, olyan lumpok, mint a mai arisztokrata fiatalság egy része. Amelyik táncosnőkkel dorbézol bárókban és autógázolási botrányai vannak. Sajnos, csak ezekről hallani, csak ezek vannak szem előtt. Azokról, akik komolyan megfogják a dolog végét, nem hallani semmit, mert azok szorgalmasan a munkájok után néznek. Ezek a lokál-mágnások, ezek nagyon rossz fajta. Már rég akarom mondani, hogy ne keveredjék túlságosan közjük. Csak az egészségét teszi tönkre és adósságokba keveredik. Ezek mindenből pénzt akarnak csinálni, hogy költekezhessenek. Semmi esetre ne menjen bele semmiféle bútor-manipulációba, mielőtt ügyvéddel nem beszélt.

— Köszönöm a tanácsot, — felelt Kelen kissé türelmetlenül, — majd megkérdezek valakit. De a felelősség nem az enyém. Én jó bútort látok, ajánlani fogom a rendelőnek, a többi nem az én dolgom.

Szóval lemegyünk kocsival Szabadrékásra. Képzelve, olyan ágyban fogok aludni, amelyben Ferenc József is aludt egyszer hadgyakorlatkor. Leviszem a rajzholmimat, dolgozni fogok. A parkban tó van, ott fürdünk.

— Hányan lesznek? — kérdezte Magdolna habozva.

— Ezúttal hárman, — nevetett Kelen, — a barát nők nem jönnek. Két napig akarok maradni. De most nem csinállok hibát, majd meglátja. Ezennel bejelentem, hogy utazom. Innen egyenesen haza fogok menni ma este. Szabadrékásról nem írok képeslapot. És mikor megérkezem, azonnal szólok. Sőt még valamit elhatároztam. Ezentúl reggelenként nem fogom várni a telefonját, hanem én hívom fel, hogy jó reggelt kívánjak. Láthatja, mennyire tele vagyok igyekezettel.

— Látom. És nagyon jól esik.

— És tudja, az is eszembe jutott, hogy az én sok dolgommal és meghívásommal is rendet kellene csinálni. Ezt úgy gondolom, hogy ki kellene választani két napot, és ezeken a napokon nem fogadnék el semmiféle meghívást, hogy együtt lehessünk. Ma van péntek. Tehát kedden és pénteken, ha ez megfelel magának. Általában helyesli ezt a gondolatot?

— Ahogy magának jó, angyalom. Én a maga számára mindig ráérek.

Mámi jelentette, hogy kész a tálalással.

— Sajnos, gyenge vacsorát kap, — mondta Magdolna rögtön, — péntek van, mi megtartjuk a konyhán a böjti napot.

Kelen arcán hirtelen a kedvetlenség fellege futott keresztül. De megemberelte magát.

— Akármit kapok, nagyon köszönöm. Hanem mondja, ne legyen inkább hétfő és csütörtök?

— Minden, ahogy tetszik. Legyen hétfő és csütörtök. Tehát hétfőn itt eszik.

Mámi aludtejet tett az asztalra a háziasszonynak, a vendégnek spenótot bundáskenyérrel és tü-

körtojással. S a vendég arcán megint átcikázott a a kedvetlenség. Vett az ételből és közben gondolkozott.

— Hétfő. az nem jó. Esetleg nem érkezem meg idejére. Nem akarom ezzel kezdeni az új rendet. Legyen inkább szerda és szombat. De az sem jó, a szombat túlságosan társadalmi nap, akkor mindig van valami meghívás, vagy megbeszélés. Legokosabb lesz szerda és vasárnap. Megállapodhatunk ebben?

— A vasárnap nem nagyon alkalmas. Mámit minden vasárnap elengedem. De ha megelégszik hideg vacsorával, akkor az is jó.

— Hideggel, — habozott Kelen, mint az éttermi vendég az étlap előtt, — miért ne? Egyszer hideget is ehetik az ember. Nagyon köszönöm. Tehát akkor szerda-vasárnapban maradunk. És legközelebb meg vagyok híva magához szerdán, ügye? Remek.

Magdolna már majdnem kimondta a szemrehányást, hogy vendége a szerdát egyáltalán nem találja távolinak. De meggondolta. Nem akart új szemrehányásokkal előhozakodni éppen most, amikor a fájdalmas összezördülés után rendbejött minden. Nem szólt semmit. A vendég pedig önelégülten, sorsával elégedetten, a spenóttal megbékélten, derekasan vacsorázott tovább. Az este aztán kellemesen telt el. De mikor Kelen éjfél felé elment, Magdolna valami kis kelletlenséget érzett. Nyomot hagyott benne, hogy kedvese kissé igényesen és túlkönpyedén rendelkezett a vacsoranapokkal. Ügyszólván rendelt, mint a vendéglőben. A pénteket fitymálta. Hiszen igaz, evangélikus vallású, nem bőjtöl és a férfiak többnyire szeretnek húst enni. Aztán meg minden hiába, itt-ott mégis csak kibújik a zsákból, hogy szegénynek nem volt gyerekszobája. Ezért inkább sajnálni kell, semmint elítélni. És adandó alkalommal roppant óvatosan és tapintatosan megmagyarázni neki, hogy jól nevelt ember a legbizal-

masabb barátság esetén sem rendelkezik a más házával.

Másnap reggel Magdolna a szokott mozdulattal nyúlt a telefonhoz, de eszébe jutott, hogy Kelen fogja hívni. Várt. Csakugyan nemsokára megszólalt a csengő. Annyi melegséggel köszönt jóreggelt, amennyit csak mutatni tudott.

— Mit csinál délelőtt? — kérdezte a férfi.

— Kimegyek a szegényeimhez.

— Úgy, — hallatszott a csalódott válasz.

— Miért kérdi?

— Meg szerettem volna kérni valamire, de el van foglalva, úgysis tárgytalan. Hagyjuk.

— De nem, nem, csak mondja. Meg tudom változtatni a napirendemet. Miről van szó?

— De csak úgy, ha nem okozok alkalmatlanságot. Tudniillik nemsokára jön értem a kocsis és még rengeteg intézkedni valóm van. Amire meg szeretném kérni, az telefonon nem intézhető el. Van az Ilka-utcában egy rézműves. Bizonyos Kotász. Ilka-utca tizenkilenc. Az megvett ócskavasnak két kovácsolt vaslámpát. Kitűnően tudom használni a herceg kertjében. Máig haboztam, de most döntöttem. Maga megtehetné nekem azt a nagy-nagy szívességet, hogy kimegy oda és leköti. Adjon neki tíz pengő foglalót. És legyen szíves megmondani neki, hogy ne küldje a Sándor-utcába, csak tartsa ott, mert még kimegyek. Van még valami igazítani való. Megteszi ezt nekem? Na hát igazán hálás vagyok. És ha már úgysis kimegy... de nem, nem, ezzel már nem akarom terhelni...

— Ugyan ne okoskodjék, csak mondja. Boldogan elintézek mindent.

— Hát ha nem vagyok túlságosan szerénytelen. ott van a közelben, Aréna-út négy alatt, a kőfaragó. Nem volna olyan szíves feljegyezni?

— Már írom. Aréna-út négy, Ilka-utca tizenkilenc.

— Igen. Annak úgy látszik, elromlott a telefonja,

nem megy ki a csengetés. Azt kellene neki megmondani, hogy a két szürke kő közül a sötétebbiket hozza el kedden a Sándor-utcába, csak hivatkozzék rám, ott már lesz, aki átveszi. A két szürke kő közül a sötétebbiket. Érti?

— Hogyne. Ennyi az egész? Nincs mit köszönni, úgyszólván sokat akartam járkálni ma délelőtt, ez éppen jól jön nekem.

— Igazán kedves. Hát viszontlátásra, kezét csókolom, még egész sor telefonom van.

Magdolna külön örömmel sietett öltözködni, hogy nekivágjon a városnak. Boldog volt, hogy segíthet annak a munkájában, akit szeret. Mióta özvegy maradt, úgyszólván állandóan piszkálta belülről az elfoglaltság hiánya. Most úgy csapott le a megbízásra, mint légyre a fecske. Gyorsan megfürdött, felöltözött és gyalogszerrel nekivágott az útnak a délelőtti hőségben. Az Aréna-úton könnyen megtalálta a kőfaragót, röviden elintézte. Aztán kiment, most már nagyon fáradtan, kimelegedve és lihegve az Ilka-utcába. Ott elintézte a rézművest. Az keveselte a tíz pengőt, húszat követelt. A szombatira hivatkozott, mikor embereit fizetnie kell. A lámpákat el tudja adni, van más vevő is. Magdolna saját felelősségére adott húsz pengőt. Aztán már nem bírta többé gyalog a hőségben. Még fürdőtáskáját is cipelnie kellett. Bonyolult villamos-közlekedéssel, számolgatva a kisszakaszokat, elment a Széchenyi-fürdőbe úszni. A szeme kopogott az éhségtől, de az ebédet elmulasztotta. Jutalmul estére ígert magának gazdag kárpótlást. Így kiszámította, hogy ha igen bőven vacsorázik, még mindig lecsípett valamit az orvos által engedélyezett napi kalória-mennyiségből. Hősnek érezte magát, hasznosnak, szorgalmasnak. Boldog volt és hálás.

Kelen kedden reggel felhívta. Az éjjel érkezett. Nagy lelkesedéssel beszélt a kastélyról, a birtokról, de még inkább a társaságról. Mert az Orczy-fiúk meghívására odajöttek fürödni a főszolgabíróék, bizo-

nyos Geszterédy-házaspár, valamint egy környékbeli birtokos a két leányával. A parkban árnyékos helyet kerestek a gyepen és ott ettek piknik-alapon, nagyszerű volt.

— És maga mit csinált itthon?

— Semmit. A maga megbízásait elintéztem.

— Nagyon köszönöm. Kicsit furdal a lelkiismeret, hogy részben hiábavaló fáradságot okoztam magának. Tudniillik azt a vaslámpadolgót meggondoltam. Azok mégsem jók. Más ötletem van. Legfeljebb ott vész a tíz pengő.

— Pláne nem is tíz, hanem húsz. Annyit követelt.

— És maga adott neki? A fene egye meg azt a zsaroló csirkefogót. Húsz pengő kidobott pénz. Nem tudott vele alkudni?

— Sajnos, nem ment, — védekezett Magdolna gyáván, — nagyon erőszakos volt. Pedig, ha alkudni kell, én sem megyek segítségért a szomszédba. Igazán sajnálom. Ez most bosszantja, ugye?

— Persze, hogy bosszant. El kell dugnom valahová ezt a húzpengős tételt az elszámolásban. Na, nem baj, Mindenesetre köszönöm, hogy fáradozott értem. Holnap tehát magánál eszem, úgy-e?

— Igen, várom. Nyugodt lehet, nincs böjt.

Másnap reggel Kelen nem telefonált. Magdolna sokáig várta a hívást, de az nem jött. Habozott, keze már többször rajta volt a hallgatón, hogy felvegye. De küzdött magával. Végül elment hazulról. Mikor délután hazaérkezett, megkérdezte Mámit:

— Nem keresett senki?

— Nem.

— Egész biztos?

— Biztos, biztos. Nem is voltam el hazulról. A bejáró is itt volt, most ment el. Az is hallotta volna.

Megint megállt a telefon előtt. Vágya harcolt büszkeségével. A kissé már próbára tett és sebhelyes büszkeséggel. És végül mégsem telefonált. Sőt azt is

elhatározta, hogy nem fogja szóvá tenni. Megvárja, amíg a férfi sajátmagától kimentí magát. Este beállított Kelen, jókedvűen, nyájasan, de az elmaradt telefonról szót sem szólt. Mindjárt a rézművesről kezdett beszélni és szidta, mint a bokrot. Háromszor is elmondta, hogy húsz pengő sok pénz a mai világban. Magdolnának már a nyelvén volt a megjegyzés, amellyel a méltatlankodó embernek az orrára szeretett volna koppintani: húsz pengő nappal sok, de éjszaka a mulatóhelyen kevés. Azonban elhallgatta. Várta, hogy megkapja a húsz pengőt. De az Kelennek nem jutott eszébe. Csak szidta a rézművest.

Vacsora alatt a készülő kertről és Kelen egyéb munkáiról beszélgettek.

— Csak ez a sok járkálás ne volna, — mondta a férfi, — minden olyan messze van ebben a városban, taxit pedig restellek lépten-nyomon felszámítani, mert elszámoláskor a herceg joggal megkérdezheti, hogy miért nem mentem autobuszon. Nagyon nehéz ezt a sok jövést-menést segítség nélkül győzni.

— Ha örömet akar szerezni nekem, — szólt mohón Magdolna, — igénybe vesz engem.

Kelen nagyot nézett.

— Magát? Nem, nem. Hiszen most annyira restellem, hogy fárasztottam.

— De komolyan mondom, hogy szívességet tesz vele. Először is én nagyon szeretek gyalogolni. Másodszer a maga munkája roppant érdekel. A munka miatt is, maga miatt is. Harmadszor olyan sok a sivár, üres időm, hogy nagy jót tesz velem, aki segít kitölteni. No, mondja, igazán, mit intézhetnek el holnap?

— Ha komolyan beszél, mindjárt kitalálok valamit. Hagyjon csak gondolkozni. Hát például... Igen. Keresek egy könyvet. Írta egy bizonyos Masterton. A címe: „The gardens of Florence“. Könyvárusi úton nem kapható. Csak antikváriusnál lehetne felkutatni, ha ugyan lehet. Keresse meg nekem ezt a könyvet. Megjegyzem, hogy ha bemegy valamelyik

antikváriushoz, az azt fogja felelni, hogy a könyv nincs meg, de hirdetést tesz közzé az ő szaklapjukban, majd jelentkezik, akinek megvan. Ez nem jó, mert nekem a könyv sürgős. Most megmutathatja, hogy gyalogolni is tud, alkudni is.

— Meg is mutatom. És régi könyvek között kutatni úgysis nagy szenvedélyem. Holnap reggel nyakamba veszem a várost.

Búcsúzaskor Kelen még mindig nem adta meg a húsz pengőt. Magdolna pedig nem akart szólni. Majd a könyvvel együtt elszámolják, ha a könyvet sikerül megtalálnia.

— Majd telefonálok... Ja igaz, most jut eszembe, reggel nem telefonáltam, mert elaludtam. Mikor elkésetten felébredtem, már lóhalálában kellett rohannom a Sándor-utcába. Délután pedig már nem hívtam, mert gondoltam, hogy este úgysis látom.

— No, legalább észébe jutott, hogy szóvá tegye. Ez is valami. Délig lestem itthon a telefont.

— Ó, milyen csacsi, — mondta könnyedén és mosolyogva Kelen, felsőbbbségesen megsimítva a Magdolna arcát, — nem kell egy telefonnak ekkora feneket keríteni. Nem vagyunk már kezdő szerelmesek. Olyanok vagyunk már, mint az öreg házások.

És elment. Magdolna ott maradt állva az előszobában. Nehéz szomorúságot érzett. Az a mindennapi telefon nagy örömet szerzett neki azelőtt. Színt és meleget adott egész napjának. Most már ennek vége. Kedvese nem érti az egészszet, félvállról veszi, elhanyagolja. Nyilvánvaló, hogy ezentúl hol ideszól, hol nem. Ő pedig nem erőszakolhatja a dolgot. Most már lehetetlen visszaállítani a régi szokást. Milyen kár. De hát így is lehet élni. Lemondani szép lassan hol erről, hol arról. Aztán egyszer majd mindenről. Mélyet sóhajtott és ment vissza a szobájába.

Másnap nem is csodálkozott már, mikor Kelen nem telefonált. Ment délelőtt antikváriumokat bújni. Poros polcokon kotorászott, létrákra mászott, raktárakban turkált. Délben elment úszni, aztán

kora délután újra kezdte. Este holtfáradtan jutott haza. A könyvet nem találta, s míg távol volt, nem kereste telefonon senki, csak a szabónéja. Másnap megint a könyv után járt. Kelen délután odaszólt ugyan, mire este visszahívhatta, már nem volt ott-hon. Magdolna már nem is bánta. Magában mintegy szabadságot adott Kelennek. Most a könyv volt minden gondja. Úgy kereste, ahogy tengeri utas a mentőövet. Azt várta tőle, hogy ha megtalálja, jutalmul gyengédséget kap érte, keze szeretetteljes megsímogatását. Úgy érezte, hogy soha ennyire még nem vágyott melegség és bensőség után.

Szombaton délben megtalálta a könyvet. Elég rossz karban ugyan, de megtalálta. Táblája hátul leszakadt, kettérepedt címloldalát cigarettapapírral ragasztotta meg valaki. Magdolnának fényes lett a szeme az örömtől. Öt pengőt fizetett érte. Hazamenet úgy szorította magához, boldogan, meghatottan, mint az elveszett és megtalált gyereket. Először rögtön fel akarta hívni Kelen. De türtőztette magát. Eltette az örömet másnap estére. Vasárnap délelőtt Kelen telefonált. Nyilván rossz volt a lelkiismerete: nem akart este úgy belépni, hogy rögtön mentegetőznie kelljen, vagy rögtön szemrehányást kapjon.

— A miniszterelnöknek könnyebb telefonálni, mint magának, — mondta a férfi, — sokszor kerestem.

— Sokszor? Egy hívásról tudok négy nap alatt. Akkor nem voltam itthon.

— Egy hívás? Legalább ötször kerestem. Volt úgy, hogy nem jelentkezett. Volt úgy is, hogy mással beszélt és nem győztem kivárni, mert el kellett sietnem. Nem tesz semmit, este úgyis látjuk egymást. Csak meg akartam kérdezni, hogy van.

— Köszönöm, megvagyok. Magányosan, csendesen.

— Ha ez szemrehányás, akkor nem érdemlem

meg. Rettentően el vagyok foglalva. Hát akkor a viszontlátásra.

Mikor este megjött, Magdolna tündöklő arccal tartotta eléje köszönés helyett a könyvet.

— Megvan a könyv, — kiáltott fel Kelen, — na hát maga igazán a földre szállott angyal. Mutassa gyorsan.

Azonnal leült és serényen lapozta. De lelkes arckifejezése egyre komorodott. Mikor az utolsó oldalra is rápillantott, bosszúsan csettintett a kezével.

— Az ördög vigye el, úgy látszik, rosszul emlékeztem. Amit keresek, nem ebben van. De hát akkor melyikben láttam? Ha megfeszülök, sem tudok visszaemlékezni. Hát nem méreg ez? Meg voltam szentül győződve, hogy ebben van.

Becsukta a könyvet és haragosan odadobta az asztalra. Fejét csóválta.

— Mennyit adott érte?

— Öt pengőt.

— Kidobott pénz. Lássa, nem szabad nekem ilyen fáradságos dologra kérnem magát. Képzelem, hogy benézett néhány üzletbe, míg megtalálta.

— Az nem tesz semmit. De most már láthatja, hogy hasznomat lehet venni. Alkudtam is. Ez könyvészeti ritkaság. A katalógus-ára harminckét pengő. Roppant sajnálom, hogy nem tudja hasznát venni, de nem én vagyok az oka. Gondolkozzék, hátha eszébe jut, amit keres. Holnap megint nekivágok. Most már ismerem a terepet.

— Akármit csinálok, nem jut eszembe. Megmondom pontosan miről van szó. Volt a mult század második felében Firenzében egy Coronetta nevű műépítész. Árkád-specialista. Annak láttam egy munkáját. Kert végébe épített egy szomszéd háznak támasztott fedett folyosót. Várjon csak, mindjárt lerajzolom.

Gyakorlott mozdulattal vont elő zsebéből kis vázlatkönyvet és ceruzát. Gyors vonásokkal odavette, ami az eszében járt. Magdolna elismerően

figyelte a villámgyors, biztos ceruzavonásokat, amelyekből árkádos folyosó kerekedett ki. Kelen aztán a ceruzával a rajz egy üresen maradt csíkjára mutatott.

— Látja? Ez itt hiányzik. Nem emlékszem, hogy ezt hogyan oldotta meg. Ha Olaszországban volnánk, biztosan meg lehetne szerezni képet róla. Úgy emlékeztem, hogy ebben a Mastertonban láttam. Tévedtem. Hej pedig de fontos volna ez nekem, még pedig hamar.

— Adja ide azt a rajzot, — mondta Magdolna, — megpróbálom.

— Ugyan, ne legyen gyerek. Hogyan fog neki?

— Még nem tudom. De ha emberi lehetőség van rá, fel fogom kutatni.

Kelen megbocsátóan mosolygott. Aztán pénztárcáját vette elő.

— Most már temérdek pénzzel tartozom magának. Mennyi is az összesen? Tizenöt, ugye?

— Nem, — felelte Magdolna feszélyezetten, — huszonöt. A rézműves huszat kapott.

— Ja persze. Zsaroló gazember. Tud százasból visszaadni?

— Nem tudok, sajnós. Csak pár pengő apró van itthon, és százas.

— Hát majd megadom legközelebb. De figyelmeztessen, mert én elfelejtem.

Visszatette a tárcáját. Magdolna eltette a rajzot. Aztán bocsánatot kért egy pillanatra. Kiment a konyhába. Elévette az előre elkészített tojást, gázt gyújtott. Gyorsan megcsinálta a rántottát, kitálalta, odarakta a nagy tálcára, amelyen már készen pompázott a hideg vacsora. Bevitte. Kelen a pamlagon feküdt és cigarettázott. Cipőjét nyugodtan ráarkta a kelmére. Magdolnának visszás érzése támadt, mikor a férfi lassan, lustán feltápáskodott.

— Én tudom, hogy ez nem illik, — mondta Kelen nevetve, — másutt nem is engedném meg magamnak. Csak itthon. Nálunk.

Magdolna nem válaszolt a sután sikerült gyengédségre. A cigarettát tette szóvá.

— Már egészen rászoktam, — felelt a férfi, — naponta elszívok vagy tizet. Ha fennmaradok, többet is.

— Angyalom, ezt ne vegye kukli-prédikációnak, de maga rossz úton van. Gyakran panaszkodik a gyomrára, de azért pezsgőzik és dohányzik.

— Miért ne tegyem, ha jól esik?

— Mert árt. Tönkreteszi az egészségét. Az egészségére pedig szüksége van a munkájához. A munkájára szüksége van, hogy előre mehessen. Nézze, maga még nem dohányos. Most még abbahagyhatja. Tegye meg az én kedvemért, ne szokják hozzá.

— Nem veszem észre, hogy ártana, — szólta a férfi elfojtott, de érezhető türelmetlenséggel, — majd, ha látom, hogy árt, abba fogom hagyni. Miért bántja az én kis örömeimet?

— Drágám, ki akar magának több örömet szerezni, mint én?

— Az nagyon kedves, de ha piszkálja az apró szokásaimat, azzal nem örömet szerez. Sőt. Elvégre már nem vagyok gyerek, érdekes.

Magdolna azonnal felkelt. Bocsánatot sem kért, mert hirtelen feltört könnyeitől nem tudott szólni. Odament a sarokasztalkához, táskájából kivette a zsebkenőjét és várta, míg lecsillapodik.

— Na tessék, — mondta Kelen az asztalnál maradván, — most már ott tartunk, hogy beszélgetni sem lehet. Akármit mondok, az baj. Igazán nem értem, hogy egy ilyen ártatlan megjegyzésben mi volt a hiba. Hajjaj, nem könnyű magával. Nem volna jó, ha visszaülne és rendesen tovább vacsorázna? Amennyiben megbántottam, ezennel bocsánatot kérek. Na jöjjön, ne legyen gyerek, mert mind megeszem a libamáját.

— Az mind a magáé, — szólta náthás hangon Magdolna, — én csak a sonkából eszem.

Visszajött az asztalhoz. Elkezdtek beszélgetni.

A férfi élénken, derűsen, Magdolna nyomottan és szűkszavúan. Alig várta, hogy túlessék ezen a vacsorán. A sírás még mindig fojtogatta, a falat alig ment le a torkán. Mikor az étkezéssel elkészültek, a férfi elővette cigarettatárcáját. Most már volt neki az is.

— Vagy ne gyujtsak rá? Mondja csak, Magdolna, maga azt mesélte nekem, hogy az édesapja pipázott. Azt miért nem szoktatta le?

— Mert mikor megszülettem, kedvesem, már kissé későn lett volna. De erről most már ne beszéljünk, csak gyujtson rá és érezze jól magát. A kávé tálán ígyuk meg ott a sarokban. Tegye magát kényelembe, hogy meghallgathasson, mert akarok valamit mondani.

— Ajjaj. Előre félek tőle.

Átültek, Magdolna alája gyujtott a kettős gömbből álló gépnek. Ugyanazzal a gyujtóval tüzet is adott udvariasan.

— Nincs mitől félnie. Azt akarom mondani, hogy miattam egy perc lelkiismeretfurdalása ne legyen. Mihelyst érzi, hogy már nem szeret, azonnal szóljon. Inkább meghalok, semmint hogy engem részvétből szeressen valaki. Szépen, rendesen megmondja, hogy az érzései kihültek. Arról maga nem tehet. Én semmi nehézséget nem okozok. Azonnal félreállok az útjából. De ha valaha szeretett, kíméljen meg attól, hogy megalázva érezzem magam. Mást nem kérek magától, de ezt elvárom.

— Na-na. Eddig van? Hát ne haragudjék, ha erős kifejezést használok. Ez számárság. Én nagyon szerettem magát. Eszem ágában sincs engedni, hogy „félreálljon“. Mi csak maradjunk szépen így. Nincsen itt semmi hiba, csak az, hogy magában él egy bakfis, aki nem akar megjavulni. Copfot kellene hordania befont égszínkék szalaggal és a walesi hercegről ábrándozni. Óriási fontosságot tulajdonít gyerekségeknak. Erről szokják le. Vagy ne szokják le, én így is szeretem, csak így egy kicsit terhes. De

megéri. Maga az én számomra még mindig a tündérkirálynő. A legszebb, a legjobb, a legkedvesebb. Szeretem és pont.

— Ezt őszintén mondja? — kérdezte Magdolna boldogan zsibbadó lélekkel.

— Mondja meg, hogy miért hazudjam? Pláne miután a távozást olyan könnyűvé teszi nekem.

— Akkor minden jól van, — mondta és megint sírva fakadt.

— Tessék, megint sír. Maga mostanában kicsit ideges, drágám. Nem is akarok terhére lenni, ha megittam a feketét, megyek.

— Már? Valami dolga van?

— Nincs nekem semmi. Kicsit fáradt vagyok. Megyek haza. Holnap hétfő, vár a munka.

— És nem csókol meg?

— Dehogy nem. Máris.

Átkarolta Magdolnát és megcsókolta. Ahogy ott ültek egymás mellett. Magdolnában újjongott a boldogság. S mikor a csókból kibontakoztak, hogy visszatérjenek a feketéhez, észrevette, hogy Kelen a csók alatt nem tette le a cigarettáját, hanem ölelé karral is az ujja közt tartotta. Most tovább szívta. S mikor elszívta, fel is kelt. Magdolna nem marasztotta. Olyan látszatnak tette volna ki magát, amelynek gondolatára is elpirult. Nyájasan búcsúzott és még kétszer elismételtette magának Coronetta építész nevét. Biztonság kedvéért följegyezte a rajz szélére.

Másnap hosszú tünődés után elment a fővárosi könyvtár középponti épületébe. Nem járt még ott soha. Kérdezősködés és ide-odahányódás után egy ügyeletes tisztviselő elé került, annak bemutatkozott és segítségét kérte. A tisztviselő rendkívül készségesen és előzékenyen állt rendelkezésére. Maga kísérté el különböző címgyűjteményekhez, katalógusokhoz, maga töprengett helyette is. És nem hiába, mert kitünt, hogy a tisztviselő műtörténész. Délre Magdolna megtalált egy olasz építé-

szeti és lakásberendezési szakmunkát. Ott volt a fedett folyosó fényképe. A Kelen rajza után kétségtelennek tarthatta, hogy ez az. Már ennek is bolondul örült, de öröme százszoros lett, mikor kitünt, hogy óvadék ellenében és a polgármesteri hivatal támogatásával esetleg haza is viheti a könyvet. Hazamenet, az úszást is elmulasztotta és nekiült a telefonnak, hogy összeköttetést keressen a városházához. Megtalálta. Kelemen Miklós, a szegedi kisgazda képviselő vállalta a dolgot. El is intézte. Másnap délben Magdolna a könyvvel ment haza. S még hozzá az a hír vária, hogy Kelen kereste telefonon. Felhívta azonnal. Még otthon találta.

— Drágám, — mondta a férfi, — nagy kéréssem van. Nem találkozhatnánk a holnapi vacsora helyett délután nálam? Megmondom, miről van szó. Az Orczy-fiúk meghívtak a jegyespárral együtt. Beláthatja, hogy ez életbevágó. Ekkora rendelésnél. Ugy-e, nem haragszik?

— Dehogy haragszom, nagyon helyeslem. Délután ottvagyok.

Már a liftajtóban kinyitotta a könyvet a kellő helyen. Úgy lépett ki a felvonóból. Köszönés helyett megint azt nyujtotta át. Kelen izgatott lett az örömtől.

— Ez az, ez az! Maga valóságos csoda. Most már nem habozom tovább, elmondom a legnagyobb kérésemet. Jöjjön beljebb.

Leültek egymás mellé a kerevetre a műteremben, a férfi átfogta az asszony vállát.

— Hallgasson ide. Már sokszor gondoltam arra, hogy a jövőm érdekében valahogy a sajtóhoz kellene férkőznöm. Egyetlen ujságíró, vagy író ismerősöm sincs. Hát most itt az alkalom. Egy igen fontos ember villát vett a Svábhegyen. Ujjonnan rendezkedik. Ha szeret, akkor megcsinálja nekem, hogy azt a villát én rendezzem be. Detky Pálról van szó.

Magdolna összerezzen.

— Én szóljak Detky Pálnak?

— Természetesen. Hiszen elég jól ismeri.

— És maga azt akarja, hogy fölkeressem?

— Hát bizony telefonon az ilyet nehéz elintézni.

— De... de magának közömbös, hogy én Detkyvel találkozom annyi év után, kezét szorítsak és beszélgesek? Hiszen még emlékszem, mikor ezen a szent helyen majd megbolondult miatta.

— Édes Istenem, a sebhelyek behegednek. A szerelemnek is át kell esnie a maga gyermekbetegségein. Tudom, hogy maga szeret engem. Miért ne lenne közömbös, hogy üzleti ügyben és pláne az én érdekeimben kivel beszél? Nézze, tegye ezt meg nekem, ez olyan életbevágó, hogy ki sem tudom mondani. Úgy fordulok magához, mint a nemtömhöz, testvéremhez, egyetlen támaszomhoz, jóbarátomhoz. Úgy-e megteszi?

— Ez nagyon nehéz. Maga tudja, hogy a lányom nem érintkezik velem?

— Tudom. Mert maga hasonló kérést megtagadott neki. Lássá, itt az alkalom: ha már úgyis beszél vele, a Claire bárónő dolgára is megkérheti egy füst alatt. Magdolna, nagyon, nagyon kérem, tegye meg. Ha megteszi, abból fogom látni, hogy igazán szeret.

— Kérem, — bólintott Magdolna, — rendben van, holnap megteszem.

— Angyal, tündér, hogyan köszönjem ezt meg magának?

— Még sehogy. Majd ha sikerül.

— Ha maga kéri tőle, akkor biztos. Drága, milyen hálás vagyok és mennyire szeretem.

És magához szorította kedvesét, álla alá nyúlt, úgy tartotta a fejét, mint valami nagy gyümölcsöt, amelyre mindjárt rá is csapott.

Magdolna tehát másnap telefonált Detky Pálnak. Ismerve életmódját, déli fél egykor. Az maga volt a telefonnál.

— Itt Meszlényi báróné. Maga az, Pali?
Meghökkenve csend felelt a másik oldalon.

— Magdolna? — kérdezte végül a hang.

— Én vagyok. Nem ismerte meg a hangomat?
Én a magáét rögtön.

— Alig tudok magamhoz térni a meglepetéstől.
Tudja, mióta nem beszéltünk?

— Nem akarom tudni. Az én koromban ezt már
nem szereti tudni az ember. Nézze, Pali, talán meg-
őrizte az én baráti emlékezetem és talán vagyunk
olyan jóviszonyban, hogy kéréssel fordulhatnék
magához.

— Természetes. Sértő volna, ha ebben kétel-
kednék. Mondja, hogy mit parancsol, és már előre
azt mondom rá, hogy igen.

— Ne hamarkodja el a dolgot. Szeretném sze-
mélyesen elmondani, amiről szó van. Mikor láto-
gathatom meg magokat?

— A feleségem Bécsben van, nagyon fogja saj-
nálni. De én bármikor állok rendelkezésére. A nap
bármely szakában.

— Lehetne most mindjárt?

— Természetesen. Örömmel várom egy félóra
múlva. Addig kész leszek, mert éppen most kel-
tem fel.

Valamivel egy óra után Magdolna átadta név-
jegyét a nagy író inasának. Az visszatérve a
könyvtárba vezette. Detky ugyanakkor más ajtó
felől sietett hozzá.

— Bocsánatot kérek, drága Magda, váratlan
vendégeket kaptam. Filmesek jöttek tárgyalni. De
várhatnak. Foglaljon helyet. Mindenekelőtt beszél-
jen magáról. Hogy van, mit csinál, hogyan megy
a sora.

— Köszönöm, megvagyok. De részletekkel nem
akarom feltartani, tudom, hogy drága az ideje és
várják is. Azonnal a tárgyra térek. Nem is egy ké-
résem van, hanem kettő.

— Mennél több, annál jobban örülök.

— Először is...

Meg kellett akadnia, mert inas lépett be a telefonkészülékkel. Detky bocsánatot kért. Átvette a kagylót. Társalgásából ítélve valami hölgygel beszélt, aki regénykéziratot küldött volt neki. Az írő türelmesen magyarázta, hogy eddig nem ért rá elolvasni. A hölgy azonban nem elégedett meg a válasszal. Mindenáron határidőt akart kiszorítani belőle. Nagynehezen befejeződött a beszélgetés. Az inas azt a parancsot kapta, hogy a ház urát most senkinek se hívják a telefonhoz. A telefonkészülék kikerült a szobából. Magdolna kínosan érezte magát. A tudat, hogy Detkynek egy tárgyalását szakította félbe, hogy bizonyára tükön ül, hogy a szomszéd szobában várnak rá, éppen olyan idegessé tette, mint az, hogy mondatába belevágott a telefon. De azért elkezdte újra.

— Először is Klári érdekében szeretném valamire kérni.

— Ó a kis Klári. Illetve most már nagy Klári. De én még a hajdani kicsire emlékszem. Hallom, fordítóirodája van.

— Igen, éppen erről van szó. A lányom szeretné a maga dolgainak a nyers fordítását megkapni.

— Ejnye, ejnye. Nem tudott egy héttel előbb szólni? Egy hete kötöttem megállapodást bizonyos Vogel néval. Írást adtam neki. Kitünően dolgozik és nem lett volna cskom mást venni helyette, de ha a maga lányáról van szó, örömmel megtettem volna. Most már késő. Jaj, de sajnálom. De talán több szerencsém lesz a másik kérésével. Igazán boldog volnék, ha akármilyen szívességet tennék magának. Tehát?

— Tehát van egy pártfogoltam, bizonyos Kelen Jenő építésmérnök és lakásberendező. Maga tudtommal villát vett...

Detky arcán már látszott, hogy kitalálta a ké-

rést. De az is, hogy a kérés reménytelen. Fejét rázta.

— Vele rendeztessem be? Sajnos, ez is lehetetlen. Csaba Miklós, a lakásberendező, régi jóbarátom. A tervei már készen is vannak. A legkisebb részletig megbeszéltünk mindent. Nagyon fáj, hogy erre is nemet kell mondanom. Ejnye, ejnye. Az Isten áldja meg, kérjen még valamit, igazán kínos, hogy mikor ennyi idő multán hozzám fordul, üres kézzel kell eleresztenem.

Magdolna felállott. Szomorúan mosolygott.

— Sajnos, semmi más kérésem nincs. Nem is zavarom tovább.

— Ugyan ne szaladjon, azok várhatnak még odabent. Hogy van?

— Öregszem, Pali.

— Ne beszéljen bolondokat. Éppen olyan szép, mint akkor régen. Szeret valakit?

Magdolna némán bólintott.

— És mégis úgy érzi, hogy öregszik? Az már baj. Ismerem ezt. De én már túlestem rajta. Elég keserves volt. De most már meg is öregedtem.

— Milyen az, mondja.

— Kitűnő. Emlékszik rá, mikor elmondtam magának, hogy milyen érzés meghalni? Hát most éppen úgy elmondhatom, hogy milyen érzés megöregedni. Csodálkozzék azon, amit mondok: nincs szebb az öregségnél. Csak egészség legyen. Az öregség maga a minden zavaró mellézköngétől megtisztított élet. Az ember csak azzal foglalkozik, hogy van. És pedig egyedül.

— Nem, — szakadt ki Magdolnából rögtön az ijedt szó, — csak ne egyedül...

— Még nem érti. De majd eljön az idő, mikor megérti. A magány nemes és emberi. Az egyetlen méltó életforma. Ha majd idejutott, gondoljon rám. Klárinak adja át kézcsókomat.

— Mihelyt látom, átadom. Én is üdvözlöm a feleségét. Mi van Máriával?

— Nem tudja, hogy férjhezment? Szegeden él, törvényszéki bíró a férje. Két szép gyerekök van, nagyon boldogok.

— Ha ír neki, csókoltatom. Hát Isten áldja, Pali, nem akarom feltartani.

Kezet szorítottak, egymásra néztek. Aztán előbb habozva, majd hirtelen mozdulattal közeledtek. Megölelték egymást. Magdolna aztán elfordult és könnyes szemét törölgette.

— Sokat szenved? — kérdezte Detky.

— Nagyon nehéz. Előre látom a végét. Minden nap elvisz a víz valamit az életemből. Azt mondhatnám, hogy a szemem láttára öregszem. És ezt nézni nagyon keserves.

— De a vége nagyon jó lesz. Csendes, nyugalmas, úri dolog. Majd meglátja, nyugodtan öregnek lenni a legelőkelőbb lelki helyzet a világon.

— Maga nem szeret senkit, úgy-e?

— Nem. Ha ilyesmi felbukanna is bennem, már nem tudom elhinni magamnak.

— Úgy könnyű, Isten áldja meg.

Hazuról rögtön felhívta Kelent. Már nem találta otthon. De az délután visszahívta.

— Azért kerestem, drágám, mert voltam Detkynél.

— Nos? Nos?

— Sajnos, lehetetlen bármit is csinálni. Csaba Miklóssal dolgoztat. A tervek rég készen vannak. Kelen jó ideig hallgatott.

— Szóval nem tudta elintézni. Na mindegy. Mindenesetre köszönöm, hogy fáradt. Sajnos, vasárnap nem tudom személyesen megköszönni. Szabad-rékásra kell mennem. Ha visszajövök, majd jelentkezem. Kezeit csókolom, még egyszer köszönöm, hogy fáradt értem, ha eredmény nélkül is. Visszoutlátásra.

Már le is tette a kagylót. Magdolna megdöbbenve állott a telefon mellett. Hirtelen tárcsázni kezdte a Kelen számát. De csak az első három

számjegyet tárcsázta le. Ujja lankadtan lehullott a számokról. Dermedt tekintettel nézett maga elé. Most egy hétig egyedül lesz kínzó érzelmeivel. Egyedül. Erre mondta Detky, hogy nemes és emberi? Erre az elviselhetetlen, helyét nem találó árvaságra, amelynél gyalázatosabb és embertelenebb fájdalom nincsen?

Másnap reggel nagy meglepetés érte. Klári hívta fel. Amint meghallotta a hangját egyszerre meghatott melegség futott rajta végig. Hát mégis jelentkezik. Hát mégis megszólalt benne az anyja után való vágy. A wörthi tónál nyaralt. Talán ott sokat gondolkozott és megszólalt a lelkiismerete.

— Otthon maradsz most? — kérdezte Klári.

— Igen, drágám, ameddig akarod.

— Egy félóra mulva ott vagyok nálad. Van valami, amit telefonon nem tudok elmondani. Viszontlátásra.

Magdolna boldog lámpalázzal készülődött leánya fogadására. Mély hálát érzett iránta. A legkeservesebb időben jelentkezett éreztetni anyjával, hogy nincsen egyedül. De Klári olyan arccal lépett be hozzá egy félóra mulva, hogy nem merte megölelni.

— Kérlek, mama, — mondta a leány holmiját le sem rakva, le sem ülve és megállva vele szemtől-szembe a szoba közepén — te megtagadtál nekem egy életbevágó kérést. Vártam. Időt adtam, hogy megdold magad. Nem tettél egy lépést sem. Most hallok, hogy amit nekem megtagadtál, azt megtetted egy vadidegennel. Ezzel nyíltan kimutattad, hogy az a vadidegen fontosabb neked, mint tulajdon gyereked.

— De kérlek, a te dolgodban is beszéltem vele...

— Tudok mindent. Vogelnének elmondta Detky. Azt mondta neki, hogy becsülje meg a munkáját, mert azt veszély fenyegette. Erre Vogelné berontott hozzám és felelősségre vont. Ne félj, nem maradtam adós a válasszal. De kiderült, hogy ha csak egy héttel előbb mégis oda a Kelen dolgát támogatni, az én

dolgomat megcsinálhattad volna. Nem mentél. Kelen úrnak mentél. Köszönöm, tudomásul veszem, hogy azt a pártfogási viszonyt, amely anya és leánya között természetes, a magad részéről megszüntetted. Jól van, levonom, ami ebből következik. Ha nem óhajtasz anya lenni, én sem leszek terhedre, mint leány. Ne felelj egy szót sem, mert nem hallgatlak végig úgysem. Isten veled.

Sarkon fordult, kirobogott, Mámi köszöntésére nem válaszolt az előszobában, elment. A bejáró tárt szájjal nézett utána.

VIII.

Kelen sehogysem tartotta meg azokat a napokat, amelyeket eredetileg maga tűzött ki. Egyre sűrűbben voltak mentségei, hogy valamelyik szerdai, vagy vasárnapi vacsorát elmulassza. És rendszerint elfogadható mentségek. Megérkezett a szeptember, lassan már elindult a társasélet. Kelen számos olyan meghívást kapott, amely a Magdolnáétól távoleső körbe szólt. Vagy pedig Röserék hívták, miután Röser a nehéz veseműtétet jól kiállotta. Ezek ugyan hívták Magdolnát is, de ő nem akart a Zsoldos Bella házába járni. Miután négyszer egymásután lemondott, nem hívták többé. Kelen azonban sűrűn ment oda és ennek nem vallotta kárát. Rövidesen két új megbízást kapott olyanoktól, akikkel a Röserék házánál ismerkedett meg. Ezzel nemcsak a dolga lett több, hanem meghívásai is szaporodtak. S be kellett látni, hogy akiknek dolgozott, vagy akiktől munkát remélt, azoknak meghívásait nem utasíthatja vissza. — „Melegen kell tartanom őket“, — mondta és Magdolna ezzel a mondattal nem vitatkozhatott. Így aztán a meghatározott két napot Kelen hol ide, hol oda tologatta, néha egyszerűen le is mondta. Végül ő maga vetette fel:

— Olyan rendetlenség van ezekkel a vacsorák-

kal, hogy ki kellene tűzni egy héten egy napot, de azt aztán meg kellene tartani.

— Angyalom, ezt úgy mondta, mintha én nem tartanám meg, amit megbeszéltünk.

— Dehogy, dehogy. Én nem keresem, ki a hibás, én csak azt látom, hogy folyton nehézségek vannak és rendetlenül megy az egész. Mondjuk ki, hogy minden szerdán magánál vacsorázom és ehez ragaszkodjunk mindaketten.

— Ahogy magának jó, angyalom. Maga a ketőnk közül a dolgozó ember. Természetes, hogy én alkalmazkodom.

Igy lett a hajdani minden áldott délutánból hetenként egy este. Jó darabig ezeket a szerdákat a férfi meg is tartotta. De úgy jött, mint a hivatalba. Ahogy belépett, első kérdése az volt, hogy mi van vacsorára. Étkezés alatt az ételt figyelte, a társalgással csak mellékesen foglalkozott. Mikor pedig leültek a feketéhez, rendszerint szakadozottaan folyt a beszélgetés. Ha a beszéd tárgyak fonala végleg elszakadt, a férfi azzal törte meg a némaságot, hogy nyugodt tulajdonosként átkarolta az asszonyt, aki az ölelést azonnal szenvedélyesen viszonzta. Magdolna most olyan volt, mint a jó tanuló az iskolában. A lelkét kitette nagy szorgalmában, hogy a férfinak mindenképpen a legjobbat nyujtsa. Különös gonddal vigyázott a konyhára, figyelte, hogy Kelen miből, hogyan vesz és mennyit eszik, észrevétlenül kitanulmányozta ízlését és egész háztartásával ahoz igazodott. Maga vásárolta a városban a Camel-cigarettát, mert Kelen ezt szívtá a legszívebben. Hosszasan tanácskozott Mámival, és oktatta, hogy a sör milyen hideg legyen és a vörös bor milyen langyos. És ugyanilyen odaadó igyekezettel, amilyenel az asztalra vigyázott, iparkodott forró és kívánatos szerelmi társ lenni. Leste a férfi vágyának minden árnyalatát, hogy azt engedelmesen és odaadóan kövesse.

— Azt olvastam valahol, — mondta egyszer,

mikor egy csók után ajkaik eltávolódtak egymástól, — hogy az szereti jobban a másikat, akinek csók közben be van húnyva a szeme. És az szereti kevésbé a másikat, aki csók közben a szemét nyitva tartja.

— Úgy. És nálunk hogy van?

— Figyelje csak meg. Maga mindig nyitva tartja a szemét.

— Igen? Lehet. Ezen még sohasem gondolkoztam.

— És azt is olvastam, hogy két ember sohasem szereti egyformán egymást. Egyik mindig jobban szeret, mint a másik. S az a gyengébb kettő közül, aki szerelmesebb. Köztünk tehát én.

— Nono, — szolt Kelen útott udvariassággal — az még nem olyan biztos.

— Drágám, ezt nem nagy meggyőződéssel mondta. Tudjuk mi azt jól mindaketten. Én százszor jobban szeretem magát, mint maga engem. Éppen ezért vagyok kiszolgáltatva magának. Megtörtem, szerény lettem. Megtanultam azzal a kevés-sel is beérni.

— Hogyhogy kevés-sel? Az olyan keveset jelent, ha én szeretek valakit?

— Ne forgassa ki, amit mondtam. Volt idő, mikor sokkal jobban szeretett, mint most.

— Drágám, semmi sem tart örökké. De amíg nincs itt a vége, ne beszéljünk a végéről.

— Semmi sem tart örökké, igaz. De erre maga azóta jött rá, mióta a magáé lettem. Hallottam én valaha azt a szót is magától, hogy mindhalálíg. Nem, nem kell felelnie. Akkor még nem is ismerte sajátmagában a férfit. Újone volt a szerelemben. Én magának első szerelme vagyok, maga nekem az utolsó.

A férfi felállott. Tett egy-két lépést a szobában. Aztán visszafordult és ránézett Magdolnára.

— Mondja, tudja azt maga, hogy nem tudja, hogyan kell bánni egy férfival?

— Bizony az meglehet. Nagy gyakorlatom nincs benne. De miért mondja ezt? Magával nem helyesen bánok?

— Nem ám. Nem tud egyetlen mondatot mondani, amely mögött ne volna panasz. Az ilyesmi először hízeleg az embernek. Aztán megszokja. Aztán... nem akarok udvariatlan lenni, de szívesebben hallana egy kis vidámságot. Aztán meg maga folyton érezteti velem, hogy szüntelenül a mi... a mi összeköttetésünk végére gondol. Ez nem valami jó politika. Mit szól ahhoz a bankigazgatóhoz, aki minden reggel azt mondja a pénztárosnak: maga nagyon derék ember, kár, hogy előbb-utóbb sikkasztani fog? Minek engem következetesen hozzászoktatni a gondolathoz, hogy az érzéseim előbb-utóbb meg fognak szünni? Lassanként ott tartunk, hogy mikor hazulról elindulok magához, azt mondom magamban: na most megyek Magdolnához két óra hosszat panaszt hallgatni.

Magdolna mindezt megrettenve hallgatta. Belesajdult tudatába, hogy amit Kelen mond, az jórészt helytálló. Tehát nem szabad panaszkodni. Ami fáj, azt le kell nyelni. Nemcsak kifogástalan vacsorával kell becézni a férfit, nemcsak a csók örömét kell adni neki. Szemrehányás nélkül való, mulatságos, együttlétet is. Ha valami nagyon rosszul esik, leppezni kell. Vagyis nem szabad őszintének lenni. Vagyis hazudni kell. Annak, akit szeret.

Megpróbálta így is. Ha a férfi napokon át nem telefonált, ha gyengédtelen és figyelmetlen volt, mosolygó arccal fogadta. Vidáman beszélgetett vele, nevetni és nevetetni igyekezett. De ebből az következett, hogy a férfi rájött, milyen következmények nélkül való dolog, ha napokig nem telefonál. És most még nyugodtabban mulasztotta el felhívni Magdolnát. Ezt már nem bírta el. A következő alkalommal óvatos és enyhe formában szóvátette.

— Azért azt a kagylót öt nap alatt egyszer fel-emelhette volna, — mondta nevető arccal, de sírást ígérő hangon.

— Kerestem, drágám, de mással beszélt.

Ez lehetett igaz is, nem is. A dolgot nem lehetett folytatni. Mert ha erre azt válaszolja, hogy miért nem hívta mégegyszer, akkor ez már felelősségre vonásnak, panasznak, nyűgségnek számított volna. Azonkívül a férfinak mindig megvolt az a válasza, hogy Thoroczkayéknál úgyis találkoztak, minek akkor telefonálni? Magdolna tehát rendszerint lenyelte, amit panaszolni szeretett volna. Élete abból állott, hogy várta a férfit. Ha az nem jött, akkor hallgatott. Ha jött, hálás igyekezett lenni a sorsnak azért a két óráért, amelyet ajándékba kapott. Mert most már minden órát, minden jó szót ajándéknak érzett. Szeptember folyamán titokban elmúlt ötven éves. Senki sem emlékezett meg születésnapjáról, csak Mami. Kelen sem. Pedig az ismerte a dátumot régi beszélgetéseikből. De nem jutott eszébe. Apró figyelmetlenség, gondolta Magdolna, és inkább örült neki. Mennél kevesebbet gondol Kelen az ő korára, annál jobb. Őt magát a gyűlöletes ötvenes szám folyton izgatta és üldözte. Úgy hordta magában, mint egy szégyenletes titkot. Hiába érvelt magának azzal, hogy aki negyvenkilenc és háromszázötven napos, az semmit sem különbözik attól, aki ötven éves és két napos. Minden önvigasztaló okoskodást megcsúfolt maga a szám. Úgy járkált vele a világban, mint akinek estélyen lyukas a harisnyája: csak elfogulatlanul viselkedni tovább, csak mosolyogni jobbra-balra, hátha nem veszik észre. Lelkiállapotához hozzátartozott az is, hogy egyszerre erős rokonszenvet érzett az ötvenes évek elején járó hölgyek iránt. Hogy sajátmagát nyugtassa, igyekezett üdéknek és kívánatosaknak tartani őket. Szívesen terelte a szót társaságban az ilyenek alakjára, jó arcbőrére, szép szemére. Ilyenkor mindig visszafordult a szó reá magára, mindig meleg

bököket kapott és ezeket olyan éhesen szította magába, mint a homok a vizet.

Ezen az őszön jóval többet ment társaságba, mint előző évben. Mert így alkalma volt Kelennel találkozni. Volt már több olyan ház, ahol találkozhattak. Mikesék, Gianuzzi-Contini hercegek, Webscottné, Thoroczkayék. Kedvesét szívesen hívták ezekhez a házakhoz. Részint, mert látnivaló volt, hogy neki szereznek vele örömet, részint mert Kelen Jeuő csakugyan divatba jött. Most már igen ügyesen mozgott a parketten, formahibákat nem csinált, a szakmáján kívül álló vitáktól óvatosan távol tartotta magát, és „az asztalnál jól nézett ki“, mint a háziasszonyok mondták. Egy napon Webscottné nagy vacsoráján, ahol zene is volt, azzal lepte meg Magdolnát, hogy táncra kérte. Ő habozott.

— Jöhet nyugodtan, — mondta a férfi, — nem lesz botrány belőle.

Ment vele táncolni. Hosszú-hosszú évek óta most táncolt először

— Hiszen ez igen jól megy, — mondta tánc közben meglepetten, — mióta táncol maga?

— Arizona és Grill óta, — felelt az nevetve, — most már csak a bridge van hátra. És egy párbaj. És frakk.

— Párbaj? Megbolondult maga?

— Dehogy bolondultam. Az is kell a társaságban. Csak bizza rám. Mindennap vívok.

Ezt már oktató hangon mondta, annak a tanítványnak kissé elbizakodott hangján, aki túlhaladta mesterét. Mikor tánc után visszavezette Magdolnát, úgy hajlott meg előtte, mintha egész életét társaságban töltötte volna. Aztán tovább ment, hogy felkérje a hercegnét. Magdolna tűnődve és aggodva nézett utána. Tisztán látta már ezt az embert. Az a különös dolog történik vele, hogy amit más, egyenletesen felnövekedett férfi harminchatéves koráig átél, azt ő most éli át rohamosan gyors lendülettel egyszerre. Egy hónap alatt él egy évet.

Most már túl van a serdülő szerelmen, a gimnazista rajongáson, most már dohányzik és párbajra vágyik, mint a joghallgató. Biztosan meg is szerzi magának azt a párbajt, hogy lovagiasságával ön-maga előtt kérkedhessék. De az rosszul is sülni lehet. Belé is lőhetnek, nyomorékká is vágthatják. Ó, mennyi aggodalma és baja is van egy anyának. Anyának? Magdolna elcsodálkozott a szótól, melyre önkéntelenül gondolt. De aztán helyeselte magában a szóhasználatot. Valóban inkább fiának érezte már, mint akármilyen másnak. Rossz, gyengédtelen, sok aggodalmat okozó fiának, akit mégis elmulhatatlan szeretettel vesz körül.

Ugyanezen az estélyen történt, hogy a hercegné került melléje a váltakozó csoportosulás folyamán. Beszélgettek erről-arról, főként arról a leányszöktetési botrányról, amellyel aznap tele voltak a lapok.

— Nagy divat Pesten a szerelem, — mondta Liesl, — képzeld, nekem is van egy titokzatos udvarlóm.

— Ne mondd. Miért titokzatos?

— Mert nem tudom, ki az. Valami külföldi lehet, aki itt lakik Pesten. Talán diplomata. Névtelen leveleket ír angolul.

Magdolna felfigyelt.

— Leveleket? Az írást nem ismered?

— Gépen ír. Hosszú vallomásokat. Amiket már szokás írni. Aztán néha névtelenül felhív. Zenét játszat a telefonba. Egész mulatságos. Francescót szoktam ingerelni vele. Hiszen tudod, milyen féltékeny.

Aztán másról kezdtek beszélni. De arra már Magdolna nem igen figyelt. A névtelen vallomások és névtelen felhívások híre, amelyet most hallott, a végsőkéig felkavarták. Ez a névtelen udvarló nem lehet más, mint Kelen. Ez az ő módszere. Vele is így csinálta. Mert mikor egymáséi lettek, Kelen megvallotta, hogy azokat a leveleket ő írta, azt a

muzsikát ő zenélte bele a telefonba. Most ugyanezt alkalmazza a hercegnőnél is. Ezt nézte ki magának. Természetes, hiszen hercegnő. A képzelt álruhában járó Kemp bárónak legalább is hercegnő kell. Magdolna szaggatottan szedte a lélegzetet. Móját ejtette, hogy táncnézés örve alatt egyedül meghúzódhassék egy ajtónak dőlve. Át akarta gondolni ezt az elemi csapást, amely tetőtől-talpig megrendítette. Lehet, hogy Kelen az csakugyan? Most aztán mit csináljon? Kezdje faggatni? Vagy hallgasson az egészről és egyelőre éberem figyeljen? Teremtő Isten, ki tud itt tanácsot adni? Hallott már olyan esetet, mikor egy asszony teljesen alaptalanul kezdett gyanakodni, de addig gyötörte féltékenységgel a férjét, míg annak figyelmét anynyira felkeltette a vélt vetélytársnő iránt, hogy éppen féltékenysége folytán következett be az, ami egyébként sohasem következett volna be. Ha ő most elkezd féltékenykedni a hercegnőre, esetleg éppen ezzel ülteti bele a férfi lelkébe azt a gondolatot, hogy ez lehetséges. He pedig nem vesz tudomást az egészről és gyanuja, hogy a névtelen udvarló Kelen, igaz, akkor a férfi egyre jobban bele fogja ringatni magát egy új érzésbe, ő pedig el van veszve.

Később megint összekerült Kelennel.

— Mit szól a hercegnőhöz, — mondta neki, — én úgy találom, kitünő napja van.

— Én is. Most általában remek formában van.

— Igen. Az a fajta asszony, aki tetszik a férfiaknak.

— Én egyszerűen imádom, — felelte a férfi nyugodtan, a zavar legkisebb jele nélkül.

Említse most a leveleket, ne említse? Hirtelen elhatározással beleugrott a kérdésbe. Mint aki fesszel kezdi a fürdést.

— Képzelve, van egy titkos udvarlója, aki leveleket ír neki és belemuzsikál a telefonba.

— Igen, ezt nekem is mesélte, — mosolygott a férfi, — valaki visszaél a szabadalmammal. Az s-

meretlen tettest be fogom pörölni. Hej, de szép idők voltak azok, mikor magának írtam. Olyan szerelmes voltam, mint egy bolond.

— Volt? Most már nem?

— De kérem, — sietett helyrehozni a férfi a rossz mondatot, — ne kapaszkodjék a szavakba. Jól tudja, hogy szeretem. De ez másféle érzés, mint az volt. Nem is lehet ugyanolyan egy boldog szerelem, mint egy reménytelen. Pardon, fel kell kérnem Thoroczkaynét.

Tehát mégsem ő az, gondolta Magdolna felszabadult sóhajjal. Akinek vaj van a fején, egészen másképpen viselkedik. Valami egészen kis zavarral biztosan elárulta volna magát, olyan hirtelen érte a kérdés. Hálistennek. És miért is lenne okvetlen ő. Sűrűn hallani ilyen ismeretlen urak „par distance“ rajongásáról. Elvégre millió ember él Budapesten. Számos olyan ember akad, akinek látásból, hírből megtetszett valaki. Nem ismeri társadalmilag, nem szólhat neki. Tehát ír. Ez a legtermészetesebb dolog a világon. Száz és száz ilyen levelet hordoz a posta. Azt mind Kelen írja? Nevetséges. Hálistennek, nem írja. És éppen most vallott szerelmet. Kissé kényszeredetten, az igaz, de mégis csak ezt mondta: „Jól tudja, hogy szeretem“. Így aztán nyugodtan ment haza az estélyről.

Pár nap múlva aztán megtörtént Kelen pofozkodási esete báró mecseki Mautnerrel. Magdolna Mikesnétől tudta meg a dolgot. Az egy délelőtt izgatottan hívta fel.

— Magdolna, mit szólsz ehez a dologhoz.

— Miféle dologhoz?

— Hát nem hallottad még! A Kelen dolgához. Nem mondta? Azt képzeltem, hogy neked megtelefonálta.

— Nekem nagyon ritkán telefonál. Mi történt? Csak nincs valami baj?

— Reméljük. Ismered te azt a báró mecseki Mautnert?

— Csak hallottam róla. Mindenki nagyon szidja, hogy milyen kiállhatatlan, nyegle fickó.

— Hát kérlek. Tegnap este Thoroczkayék, Beecham követségi titkár és a felesége elmentek Kelennel moziba. Utána a Ritz-grillbe jöttek vacsorázni. Mi is ott voltunk egy másik asztalnál két bécsivel, akikkel Lőrincnek megbeszélni valója volt. Ekkor bejött egy színésznővel ez a mecseki Mautner. Mikor elment a Thoroczkayék asztala mellett, megbotlott a Kelen székének a lábában. Kelen visszafordult és azt mondta kicsit élesen: pardon. Erre az visszafordult és kihívóan azt mondta: akar valamit? Kelen nem felelt. Erre mecseki Mautner tovább ment és alig hallhatóan azt mondta: hülye. Kelen bocsánatot kért a társaságtól, felkelt és kiment. Maga után intett egy pincért. Mi már csak arra lettünk figyelmesek, hogy a pincér jön vissza mecseki Mautnerhez és mond neki valamit. Az felállt és kiment. A következő pillanatban a lépcső felől, ahová a teremből nem lehet látni, hatalmas csattanást hallottunk. Aztán kiabálást. De már jött vissza Kelen és visszaült az asztalhoz. A színésznő ijedten kiszaladt. Nem is jöttek vissza. Később aztán Kelen átküldött egy névjegyét az uramhoz és felkérte egyik segédnek, a másik segéd báró Orczy Szabolcs. Ez az uramnak, őszintén szólva, nem nagyon tetszett, mert nem szívesen szekundál együtt egy ilyen lump Orczy-gyerekekkel, de nem akarta Kelent megsérteni, másrészt nagyon utálja ezt a mecseki Mautnert, ezt a... várjál csak, hogy is hívják az ilyet Pesten... ja igen, jampec. Hát most itt tartunk. Én azt hittem, te ezt már tudod.

— Honnan tudnám, édes Judit? Csak Kelentől tudhattam volna, de ő, mondom, nagyon ritkán hív fel engem.

— Igen. Hát most tőlem tudtad meg. Mit szólsz ehhez?

— Nagyon haragszom. Kelen ne csináljon nyil-

vános botrányokat. Az mindnyájunknak, akihez jár, nagyon kellemetlen.

— Hát az igaz. De tudod, már ideje volt, hogy ezt a jampecet nyakonüsse valaki. Én csak látásból ismerem, de mindenütt olyan hányiveti, szemtelen módon viselkedik, hogy az embernek viszket a tenyere. Most megkapta. De viszont most nagyon aggódom, mi lesz. Tettelegesség volt, tehát pisztoly lesz. Lőrinc azonnal rámkiabál, ha lovagias ügyekbe belebeszélek, én nem merek neki szólni. De veled nem kiabálhat, igazán szólhatnál neki, hogy ne töltsék meg azokat a pisztolyokat, vagy ejtsék ki ügyesen a golyót. Én ezt a Kelent úgy megszerettem, hogy most egészen nyugtalan vagyok miatta. Jegyzőkönyvvvel ezt nem tudják elintézni. Beszélsz Lőrincel?

— Drágám, engem éppen úgy letorkol, mint téged. Lőrinc régi módi úriember, te ismered legjobban. Sértésnek venné, ha szólnék. Meg aztán nekem kényes is. Milyen jogcímen szóljak én ebbe? Egy férjes asszony könnyebben megtehetné. De Lőrincel általában nem teheti meg senki. Amilyen kedves és udvarias ember különben, az első mondatba gorombán beleszólna és félbeszakítaná.

— Sajnos, ez igaz. De akkor mit csináljunk? Nekünk, asszonyoknak kellene valamit csinálni.

— Hallgatni, szívem. És szépen, türelmesen kívárni a férfiak dolgát. A te urad talpig férfi is, meg nagyon jó ember is. Amit meg lehet tenni, azt ő ügyis megteszi. Kelennel beszéltél?

— Beszéltem. Én voltam a telefontól, mikor reggel Lőrincet kereste. De kérlek, ő sem akart velem szóbaállni. Aféléket mondott minden kérdésemre, hogy „nincs módjában!” Hát most próbálj ezekkel menni valamire.

— Ha megtudsz valamit, szólj ide, jó?

— Hogyne. Te is szólj, ha hallasz valamit.

Elbúcsúztak. Magdolna rögtön tárcsázta a Kelen számát. Otthon találta.

— Angyalom, hát ilyenkor nem tartja érdemesnek felhívni engem?

— Szóval már hallotta. Nem hívhattam, drágám. Elintézés alatt álló lovagias ügyről...

— Jó, jó, ezt ismerem. A maga számára én nem tartozom ilyen szabályok alá.

— Nem akartam nyugtalanítani.

— Hát ezt el is érte, mondhatom. Csak nem képzelte, hogy én ezt nem fogom megtudni? És akkor hagyja, hogy mástól tudjam meg? De nem teszek szemrehányást. Már hozzászoktatott, hogy... hagyjuk. Csak azt mondja meg nekem, hogy én most mit csináljak? Hogy bírjam ki azt az időt, ami előttem áll?

— Ne haragudjék, drága Magdolna, de ebben nem tudok tanácsot adni. Úgyis eléggé fő a fejem. Legyen türelemmel, míg ez a dolog lezajlik. Ja igaz, ma szerda van. Ne vegye rossz néven, de úgy összetornynosult minden, hogy igazán lehetetlen...

— Lehetetlen? Most? Hát egyedül hagy engem ebben a szörnyű nyugtalanságban? És mi tornynosult össze? Hiszen magának semmi dolga, arravalók a segédek. Nézze, akármikor lemondott, szó nélkül beletörődtem. De most az egyszer...

— Ne erőltesse, drágám. Ma, sajnos, nem megy. Ha az egész ügyön túlleszek, azonnal jelentkezem.

— De hát egy órára csak elnézhetne...

— Kérem, — szólt Kelen idegesen — esetleg megpróbálom, de be kell látnia, hogy most nem vagyok ura az időmnek. Nem ígérhetek semmit. Majd estefelé telefonálok. Viszontlátásra.

Estefelé nem telefonált. Nem is jött. És másnap sem telefonált. Magdolna úgy tudott meg, amit lehetett, hogy Mikesnével állandó érintkezésben maradt. De Mikesné is csak homályos dolgokat tudott kicsikarni az urából. A lapok csodálatosképpen nem írtak a botránnyról semmit. Az ügy húzódott egyik napról a másikra. Mikes konokul megtagadott a feleségétől minden felvilágosítást. Magdolna

minden órán úgy járt-kelt lakásán és az utcán, hogy talán éppen abban a pillanatban dördülnek el a lövések. Házassága alatt ugyan megedződött némiképpen. Férjének hat párbaja volt, nagyobbára román közéleti emberekkel, nemzetiségi politikai természetű okokból. Akkor megtanulta, hogy a férfiak lovagias természetű ügyeiben az asszonynak csak a néma aggodalomhoz van joga. Meszlényi Zoltán ridegen ragaszkodott az előírt formák betűihez és sohasem közölte a feleségével, hogy mikor áll ki. Volt olyan pisztolypárbaja a Kolozsvár melletti Békás nevű berekben, amelyről Magdolnának sejtelme sem volt. Csak akkor tudta meg az egész ügyet, mikor férje sértetlenül hazajött. Máskor tudta, hogy van valami, és reszketve figyelte férje jövés-menését, vajjon ha a kaiapját veszi, nem éppen a mérkőzéshez indul-e. Most több mint húsz, év múltán megint ezt élte át, de még keservesebben, mert hajdan ott voltak gyerekei, akiket magához szoríthatott az aggodalom óráiban enyhülésül. Most nem volt mellette senki. Még az sem, akiért aggódott.

A botrány kedd este történt. Pénteken délben megszólalt a telefon.

— Túl vagyok rajta, — szólt a Kelen izgatottan boldog hangja, — nem történt semmi.

— Ó, hála Istennek! Drágám, angyalom, most rögtön szeretném megölelni. Mikor látom?

— Fel tudok szaladni magához feketére.

— Jaj de sokat kell addig várni. Nagyon siessen.

Kelen, a hős, estilapokat hozott magával. Ügyvetette oda az asztalra a paksamétát, mintha a bárósításáról szóló kutyabőröt hozta volna mutatni. Magdolna felvette a legelsőt. Addig lapozott, míg megtalálta a „Pisztolypárbaj“ című közleményt, amelynek még alcíme is volt két hasábon keresztül: „Báró és művész párviadala.“ A szöveg majdnem kevesebb helyet foglalt el, mint a cím. Ennyi volt

a szövege: „Ma délben pisztolypárbaj folyt le az egyik fővárosi kaszárnyában. A párviadal megkezdéséig a helyet és időt gondosan titkolták. Báró mecseki Mautner Jenő, a társaságban jól ismert gyártulajdonos és Kelen Jenő iparművész állottak szemközt egymással. A bárónak Gárdos Endre vívóbajnok és Ulrich Raoul országgyűlési képviselő, az iparművésznek gróf Mikes Lőrinc és báró Orczy Szabolcs voltak a segédei. A mérkőzést Mikes gróf vezette. Sebesülés nem történt. Párbaj után a felek nem békültek ki. A mérkőzésre éttermi összehozálkozás adott okot.“

— Ne nézze a többit, mindegyikben ugyanaz van. Én adtam le.

— Maga?

— Természetesen. Kőnyomatosnak. Ennél nincs tökéletesebb reklám. Pofonvágtam Budapest legnépszerűtlenebb emberét és utána, ahogy kell, kiálltam vele. Nem csodálnám, ha üdvözlő leveleket kapnék. Ezt a hírt én szövegeztem és gondosan vigyáztam rá, hogy teljesen pártatlan legyek. De nézze meg a különbséget a segédek között. Neki Gárdos és Ulrich. Nekem Mikes gróf és Orczy báró. Ezzel most tízszeresen népszerű leszek a társaságban. A jó Isten küldte nekem oda ezt a nyavalyást. Mondhatom, nagyon gyengén viselkedett. Úgy reszketett, mint a fal és halálsápadt volt. A kezéből majd kiejtette a pisztolyt.

— És maga? Nem félt?

— Édes Istenem, maga igazán tanum lehet rá, hogy nem félek a haláltól. Az egyik golyó a fülem mellett sivített el. Félre sem kaptam a fejem. Most itt vagyok. Hanem nagyon komoly mesélni valóm van, ehhez ülünk le.

Magdolna maga szolgálta fel a kávé. És érdeklődéssel várta a mesélnivalót.

— Amit most mesélek, annak a végén azt fogom mondani, hogy a maga segítségére van szükségem. Maga joggal rossznéven vehette, hogy azon

a szerdai napon lemondtam a vacsoráját. Szívem szerint természetesen idejöttem volna. De már akkor mondtam, hogy minden egyszerre összetornyosult. Csak túlideges voltam, hogy elmondjam, mi tornyosult össze. Hát kérem, az a fantasztikus dolog történt, hogy feljelentés van ellenem a rendőrségen orgazdaság miatt.

— Micsoda? — sikoltott fel Magdolna majdnem elejtve a csészét.

— Bűnbánóan belátom, hogy abban a szabad-rékási dologban magának volt igaza. Orczyék görbe dolgot csináltak. Mindenféle nem tudom micsoda írásokat aláírtak velem. És maga tudja, hogy ha nagyon kérnek, én képtelen vagyok nemet mondani. Megjegyzem, a zárgondnok mindenről tudott. Én felhoztam a bútorokat, amiket kiválasztottam. Az írásokon én szereplek, mint vevő. A Magyary-leánynak ehhez semmi köze, neki én fogom eladni a holmit. Ezzel is jócskán keresek, az Orczy-fiúk negyven százalékot adnak nekem. De már most azt a dollárkölsönt a Nemzeti Iparbank adta. Valaki odalent fogta magát és névtelenül értesítette a bankot. A bank feljelentést tett az Orczy-fiúk ellen sikkasztás és ellenem orgazdaság miatt. Hát én azért voltam olyan izgatott, mert tegyük fel, annak a jampecnek a segédei valahogyan tudomást szereznek erről a feljelentésről. Azonnal becsület-bíróságot kérnek ellenem. Képzelve el, mit szó! ehhez Mikes Lőrinc, ha megtudja. Ez volt a nagyobb izgalom, nem maga a párbaj. Mondhatom, nagyot lélegzettem, mikor ma délben kijöttem abból a kaszárnnyából. Persze az Orczy-fiúk is nagyon megvannak szeppenve.

— Drágám, hogyan tehetett ilyet? Megáll az eszem.

— Én? Mi bajom lehet nekem? Kínáltak bútorokat, megvettem. Mit tudom én, hogy azok le voltak foglalva?

— Hogyne tudta volna. Hiszen nekem éppen

maga mesélte. Rögtön figyelmeztettem, hogy vigyázzon. Aztán maga a vételárból negyven százalék sápot kap? Szóval, majdnem dupla árért sózza rá a megrendelőjére a holmit?

— Bocsánat, a megrendelő jól jár. Még így is igen olcsón jut hozzá szép és értékes régi bútorokhoz. Hogy én keresek? Bocsánatot kérek, hát a kereskedés tisztességtelen dolog? Megveszek valamit és igyekszem drágábban eladni. Nem ezt hívják kereskedésnek?

— Igen. Ezt hívják kereskedésnek. De sikkasztott holmival nem szokás kereskedni.

— Hát az igaz. Hibát követtem el. De esküszöm magának, én nem tudtam, hogy ez tiltott dolog. Az Orczy-fiúk megmagyarázták nekem, hogy a bankot semmiféle károsodás nem érheti. Ami le van foglalva, az körülbelül négyszer annyit ér, mint amennyivel ők tartoznak. Aztán meg, ismétlem, a zárgondnok tudta az egész dolgot. Igaz, nekem kezdetől nem ízlett az egész. Már mikor ők kitalálták ezt és nekem elmondták, fáztam tőle. De reggeltől-estig magyarázták napokon át, hogy ez milyen egyszerű, hogy ebben nincs semmi különös, hogy ezt mindenki csinálja, ez így szokás. És a zárgondnok tudott róla, ezt nem győzőm hangoztatni. A hivatalos ember. Mit gondolhattam volna? Arról is meg voltam győződve, hogy az Orczy-fiúkat nem érheti baj. Őszintén szólva, csodálom a rendőrséget, hogy ilyen előkelő urakat éppen úgy kezel, mint a csirketolvajokat.

— Ha lopnak? Már bocsásson meg.

— Az nem úgy van. Ők nem loptak, legfeljebb szabálytalanságot csináltak. És hol a tekintélyek tisztelete, amiről minden nap olvasunk az ujságban? Közérdek az ilyen ősi és előkelő neveket meghurcolni?

— Nem közérdek. És jó volna, ha a maga barátai nem hurcolnák meg a családjuk nevét. De az engem nem nagyon érdekel. Csak maga. Szóval,

mondjuk meg az igazat: maga gyenge volt és rá hagyta magát beszélni valamire, aminek a súlyát nem ismerte. Mindenáron azt akarom hinni, hogy csak könnyelmű és nem tisztességtelen.

— De Magdolna! Milyen szavakat használ? Besületszavamra mondom magának, hogy az egészet egy percig sem néztem tilos dolognak. Maga ismer engem? Hát én orgazda vagyok?

— Magától nem az, de mint látja, bele lehet vinni. Beszélt ügyvédek?

— Beszéltem. Nem nagyon jókat mondott. Hogy nagyon vigyázzak, mert ebből baj lehet. Az Orczy-fiúk is beszéltek az ő ügyvédjükkel, de az nagyon mérges lett, mikor megtudta, hogy a háta mögött pénzt akartak csinálni és összeveszett velök. Most az a teendő, hogy a bankot minden áron rá kell venni a feljelentés visszavonására. Ez az a kérés, amit magához akarok intézni. Adjon tanácsot. Keressen az ismerősei között valakit, akinek szava van annál a banknál. Rőser nem jó, mert az a bankkal rosszban van, már ezt is kiderítettem. Ha most segít rajtam, Magdolna, elmegyek a templomba és megesküszöm, hogy soha, soha többet ilyen homályos dolgokba nem megyek bele. Tud valamit?

— Tudok. Nem Mank Ignác ott az elnök?

— De éppen az. Éppen azon fordul meg minden, azt mondták nekem.

— Akkor talán el tudja intézni. Klárihoz kell fordulnia. Neki nagyon jó barátja ez a Mank Ignác. Dolgoztat a Klári irodájában és Klári jár a házhoz.

— Ez nagyszerű. Maga igazán valóságos kincs, Magdolna.

— Menjen azonnal Klárihoz. De el ne mondja, hogy a tanácsot tőlem kapta. Kláriver most nem vagyunk jó viszonyban.

— Mi történt? Miért?

— Maga miatt, drágám. Mert a maga érdekében elmentem Detkyhez, az ő érdekében nem.

— Hát ebben neki nincs igaza, mert...

— De igen, igaza van. Szóval, engem ne említsen. Csak kérjen tanácsot tőle. Ő magától fogja a Mank nevét mondani.

— Köszönöm szépen. Én akkor nem is tétovázom sokat, most azonnal megyek a bárónőhöz. Aztán majd megtelefonálom, hogy mit végeztem.

Kelen sürgősen búcsúzott és indult az előszoba felé.

— Meg sem csókol? — szólt utána Magdolna.

— Ne haragudjék, — fordult az vissza, — azt sem tudom, hol a fejem.

Nyájas igyekezettel átkarolta Magdolnát és megcsókolta. Mint aki kötelességét teljesíti. Aztán már szaladt is. Ő szomorúan nézett utána és gondolataiba merült. Mi lesz, ha ezt az ügyet nem sikerül elintézni? Még elképzelni is borzasztó. Kelen Jenőt igen könnyen elítélhetik. Egyszerűen becsukják, mint a szegény ügynököt, aki a részletre vásárolt írógépet eladja szorultságában. Törvényszéki tárgyalás. Ujságok. Kelen a fogházban. Soha többé talpra nem állhat. Megélte félesztendei pünkösdi királyságát, grófokkal tegeződött, hercegi házhoz járt, báró-pajtásokkal örvendezett a hejehujának, aztán visszazuhan a semmibe, ahonnan jött. Magdolna pedig itt marad, azzal az arcára süttött szégyennel, hogy sikkasztót varrt a társaság nyakába. Szeme ezekre a rémképekre vadul villant egyet, ettől az embertől menekülni kellene. Ennek nem lesz jó vége. A szégyen átkát hordja magával, amelyben született. Igen, mindenáron meg kellene még csinálni, hogy ebből az ügyből ép bőrrel menekedjék, de aztán gyorsan és erőteljesen elszakadni tőle. Megelőzni azt a fájdalmat, amelyet a férfi szakítása fog egyszer okozni és az öregség, a lemondás csendes öblébe menekülni. De hiába látta, hogy ezt kellene csinálnia. Tudta, hogy nincs ereje hozzá. Ahányszor átkarolták egymást, mindig azzal a gondolattal símult a férfi melléhez, hogy

ki tudja, mi lesz holnap, talán most utóljára aszszony életében. De mikor a tragikus boldogság fájdalma és viharos öröme megszűnt s ő rápillantott maga mellett kedvesére, rimánkodó vágy fogta el, hogy még ne legyen vége az életnek; ha csak egyetlenegy csókot is szabott még ki neki a végzet, hát legyen egyetlenegy, de azt az egyet még lehessen várni.

A férfi estefelé felhívta.

— Hálásan köszönöm a tanácsot. Igen jól ment minden. Claire bárónő csakugyan maga vetette fel a Mank nevét. Úgy gondolja, hogy az ügyet nem lesz nehéz rendbehozni. Jövő héten valamelyik este meghív bennünket együtt, a Mank-házaspárt és engem. Össze fog barátkoztatni. De már addig is intézkedik. Általában roppant kedves volt hozzám a leánya. Képzelve, megtanít bridgezni. Azt mondta, hogy majd nevel belőlem egy jó negyediket, mert negyedekre lépten-nyomon szükség lehet. Halálos kár, hogy két ilyen nagyszerű ember, mint maga és a leánya, így eltávolodtak egymástól. De majd én megpróbálom közvetíteni, jó? Szeretném valahogyan meghálálni a jóságát. Hát most bűcsúszom, ha lesz valami fordulat, mindjárt értesíteni fogom. Szívvel köszönöm mégegyszer a kitűnő tanácsot. Majd meg is találom a módját. Kezeit csókolom.

Magdolna mélabúsan elmosolyodott. Milyen könnyű volna a módját megtalálni. Csak egy kis szeretetet mutatni, csak egy kicsit gyengédebbnek lenni. Most már egészen kevés is elég volna.

A hét végén Liesl hercegnőnél teázott. Október vége volt már, fázósan érkezett és örült a teának. Kellemesen beszélgettek hármásban, nem volt rajta és a házaspáron kívül senki más. A társalgás nemsokára Kelenre fordult. Párhaját emlegették. A herceg nagyon dicsérte Kelent. Ember a talpán. Igazán ideje volt, hogy jöjjön olyan rendes legény, aki azt a szemtelen alakot rendre tanítsa. „Questo pesce-

cane insolente.“ És a kertet is milyen kitünően megcsinálta. Jövöre, ha virágok lesznek benne, látványosságnak fog számítani. Liesl is versenyt magasztalta. Magdolna boldog volt. Mint akinek a fiát a kormányzó gyűrűjével avatják doktorrá. Aztán Don Francesco, végezvén teájával, elkészönt és visszavonult. A két asszony egyedül maradt. Németre fordították a szót.

— Képzeld, megint írt a titkos udvarló — mondta Liesl.

— Ne mondd, — mosolygott Magdolna, — mit ír? Áradozik?

— Sajnálom, hogy eldobálom ezeket a leveleket, most megmutatnám. Azt írja, hogy életveszélyben volt, de rám gondolt és ennek tulajdonítja, hogy életben maradt. Aztán azt írja, hogy mikor csókolózik, engem képzeld oda, tehát vegyem tudomásul, hogy viszonyunk van. Nagyon mulatságos. Megmutattam Francescónak. Olyan dühbe jött a féltékenységéből, hogy szeretett volna széttépni valamit. Aranyos volt. Tudod, hogy azért jól esik néha egy asszonnynak, ha a férje ilyen féltékeny.

Még sok mindent beszélgettek, de Magdolnába csak az a titkos udvarló vésődött bele megint. „Életveszélyben volt.“ Ez a pisztolypárbajt jelentheti. És ha azokat a leveleket Kelen írja, akkor borzasztó dolog következik belőle. Kelen, mikor őt tartja karjai között, mást képzeld oda. Ez irtózatos.

A gondolat most már túlságosan befészkelte magát a fejébe. Szüntelenül ezen tépelődött. Képzései százszor megjárták ugyanazt a kétágú utat: miért valószínű, hogy azokat a leveleket Kelen írja és miért nem valószínű. Beleképzelte magát mindakét eshetőségbe, de mintha kedve telnék önmaga kínzásában, sokkal gyakrabban a rosszabbikba. Mint akinek zúzódás van a testén és nem fér tőle, minduntalan nyomogatja, hogy fájjon. Ez pedig nagyon fáj. Mikor maga elé idézte kettejüket összehozva és a férfi homloka mögött a más asz-

szony gondolatát látta, felnyögött és fejét rázta megalázott kínjában. Aztán ezerféle tervet főzött ki, hogy milyen ügyes kérdéssel igyekezzék kifürkészni az igazat. Például egy szerelmes pillanatban azt kérdezi a férfitől: „Most kire gondol?” És figyelni arcát, hogy kifejezése hogyan válaszol a hirtelen kérdésre. Vagy tréfásan azt mondani: „Liesl megmutatta nekem a maga leveleit.” És figyelni, hogyan árulja el magát. Vagy megkérni Lieslt, hogy a legközelebbi levelet ne dobja el, megvizsgálni, milyen gépen írták, aztán ügyesen kitudni, hogy Kelennek milyen írógépe van otthon. Száz ilyet ki-eszelt, de mindet elvetette.

Nem is lett volna alkalma megpróbálni egyiket sem. Mert a férfi nem jött el hozzá. Az elmúlt szerdán a párbaj és a feljelentés izgalmi miatt nem jött. Most pedig ismét lemondott, mert Klári éppen aznap estére hívta össze Mankékkal. Ezt az okot be kellett látni.

— Nem baj, — mondta Kelen, — holnap úgymint látjuk egymást Thoroczkayéknál.

Magdolna a szemrehányások egész áradatát felelhette volna erre. Nem baj? Hát nem nélkülözi a négy szemközti meghitt beszélgetést? Nem hiányzik a csukott szoba kedves magánya, ahol nyugodtan nyúlhatnak egymás kezéért? Nem hiányzik annak a nőnek ölelése, akit szeret? De mindebből nem mondott el semmit. Szótlanul tudomásul vette a lemondást. Most már a másodikat. Készen arra, hogy egy hétig csak társaságban lássák egymást. És készen arra, hogy remegve várja a következő szerdát, vajjon mi lesz.

Thoroczkayéknál találkoztak másnap. Kelennek feltűnően jó kedve volt. Az asztalnál főként ő beszélt. Elmondatták vele a párbajt részletesen, mert még voltak, akik nem hallották. A hős már legalább huszadszor mondta el a történetét, amely egyre kerekedett a folytonos elmondás következtében, új részletekkel bővült.

— Nem mondom, — mesélte Kelen elégedett mosollyal, — nem éppen kellemes érzés, mikor az ember hallja, hogy a golyó elsivít a füle mellett...

Többen összenéztek. Az elbeszélés nagyon tetszett. Kelen úszott a sikerben. Jóval később adódott egy pillanat, mikor Magdolna észrevette, hogy Kelen magányosan leül még egy feketét inni. Azonnal odaült mellé. A férfi arca most komor volt és ideges. Magdolna kérdezősködött, hogyan áll a feljelentés ügye. Kelen ímmel-ámmal felelt, hogy elég jól áll, valószínűleg rendbejön, csak sok pénzbe kerül. Vissza kell küldenie a bútorokat, viseli a szállítás költségeit és az egész per költségei is őt terhelik. Az Orczy-fiúk ugyan vállalják elvben a költségek kétharmdarészét, de fizetni egyelőre nem tudnak. Aztán megakadt a társalgás.

— Hogy van az, — szólt Magdolna hosszabb csend után, — hogy társaságban olyan jókedvű ha pedig velem beszél, mindjárt ilyen sötét?

— Az onnan van, hogy társaságban igyekszem erőt venni magamon, de maga előtt nem kell alakoskodnom.

— Miért ilyen rosszkedvű?

— Nem érzem jól magam. Az idegeimmel nem bírok. Rosszul alszom, sokat fáj a fejem. De menjünk vissza a társasághoz.

És a következő percben már jókedvűen társalgott és nevetett. Elvégre el is lehetett hinni, hogy alapjában fáradt és kedvetlen. Majd szerdán részletesen fognak beszélni erről az idegességről. Majd szerdán. Ez a két szó valóságos szállóigévé vált már gondolataiban. Naponta sokszor jutott eszébe olyasmi, amit el akart mondani kedvesének, vagy megkérdezni tőle. Mindig ezt felelte magának: majd szerdán. Azon az ingatag, sohasem biztos és aggodalommal, vágyódással, alázatosan várt szerdán.

Ezt a mostani szerdát a férfi nem mondta le. Délben telefonált és Magdolnában meghült a vér: megint lemond. De nem ez történt. Kelen bocsána-

tot kért, hogy este nem igen tud kellemes társaságot nyújtani, mert nagyon fáj a feje. Úgy is érkezett, szenvedő arccal, komor tekintettel. Magdolna port kínált neki, borogatást, egy kis jóleső nyomkodást; a férfi mindent visszautasított. Viszont hatalmas étvággyal evett. Vacsora után elmondta, hogy a bank visszavonta a feljelentést, Claire báróné remekül dolgozott.

— Ja igaz, meg szeretném kérni, hogy ezeket a szerdákat tegyük át keddre.

— Ahogy magának jó, angyalom. Miért?

— Mert Claire bárónőnél megkezdtem a bridge-tanulást. Ő rendkívül kedves hozzám és ezt rendszeresíteni akarja. Hetenként kétszer lesz bridge-tanulás. Neki legjobban a szerda és szombat felel meg.

— Nagyon szívesen. Legyen kedd. Tehát most három foglalt estéje lesz hetenként. Kettő a lányomnál, egy nálam.

— Igen. Jaj de fáj a fejem. Ezt nem lehet elviselni.

— Dőljön le, ha akar. Talán úgy enyhülni fog. Kelen felállott. Fejét rázta.

— Nem ér az semmit. Legokosabb lesz, ha hazamegyek és lefekszem.

— Ha annyira szenved, nem is merem tartóztatni. Holnap szóljon ide, hogy jobban van-e. Nagyon aggódom magáért.

A férfi csak bólintott, mintha minden kimondott szótól is jobban fájna a feje. Csak kezét csókolt és elment. Magdolna az órára pillantott: most múlt háromnegyed tíz. Mámi még csörömpölt odakint az edénnyel. Ezt a szerdát várta ő három hete olyan remegő és lelkendező vággyal.

S most ugyanígy várta a keddi estét. A hat nap alatt egyszer látták egymást, Mikesék társaságot szerveztek, hogy megnézzenek valami úszóversenyt a fedett uszodában. De két-három mondatnál többet nem beszélhettek. Kelen Mikesné és Thoroczka

között ült. Nagy érdeklődéssel figyelte a versenyt, izgult, előre hajolva kiabált, tapsolt. Magdolna lopva őt nézte, nem a versenyt. Megremegett magában, a férfi érdekes, jól rajzolt arcéle megdobogtatta a szívét. És egyszerre meglátta, hogy annak a halántékán néhány alig észrevehető fehér hajszál csillog. Ez mélységes örömet keltett benne. Őszül tehát az is. Öregedni fog az is. De miért nem tesz csodát a sors és miért nem öregíti azt sokkal gyorsabban? Milyen szép volna, ha életkoruk egyszer csak összeérne. Milyen másképpen lehetne megfogniok egymás kezét.

Aztán eljött a kedd. A férfi rendes időben érkezett. Panaszkodott, hogy idegeivel sehogysem tud rendbejönni. Feje ugyan most nem fáj, de végtelesen törődöttnek és fáradtnak érzi magát. Egyébként már orvosnál is járt, aki szívneurózist és gyomorneurózist állapított meg. Valami különös gyógymódra nincs szükség, de minden izgalomtól tartózkodnia kell. Magdolna figyelmesen hallgatta. Közben kutatóan szemügyre is vette. Kelen egyáltalában nem tette beteg ember benyomását. Arca majd kicsattant az egészségtől.

— És sokat kell sétálnom, — mondta végül a panaszkodó.

— Annak örülök, — kapott Magdolna a szón, — én is sokat sétálok. Csatlakozom magához. Majd nagyokat járunk, jó?

— Hogyne. Nagyon fogok örülni.

Mikor a feketét megitták, Kelen váratlanul felállott.

— Mondja mit szólna, most egy sétához? Gyönyörű száraz idő van kint. Kimehetnénk a bástyára.

Magdolna dermedten nézett a kérdezőre. Most már mindent értett. Másodpernyi szünet után válaszolt:

— Szívesen. Máris mehetünk.

Amint kiértek a bástyára, a férfi egyszerre élénk és beszédes lett. Előbbi panaszos hangja telje-

sen megváltozott. A bridgeről kezdett beszélni. Hogy az mennyire érdeklő és szórakoztatja. Úgy látszik, nagyon gyorsan meg fog tanulni, azt mondták, hogy erős kártyaérzéke van. Furcsa dolog ez a kártya-érzék. Valaki lehet kitűnő matematikus, de a kártya-érzéke hiányozhatik. Vannak határozottan ostoba emberek, akik elsőrangú bridge-játékosok...

Itt elhallgatott a férfi, mert Magdolna megállt a néptelen bástyán. Balfelől lent a budai házak fényei mintha a csillagos eget tükrözték volna. Kelen kérdően nézett Magdolnára.

— Mondja, kedvesem, — szólt az asszony, — miért nem őszinte hozzám?

— Mely tekintetben?

— Miért nem mondja meg tisztességesen és őszintén, hogy már nem kellek magának?

— Kérem, ez a kérdés nem ilyen egyszerű, — felelt a férfi, mialatt megint megindultak, — én ma is szeretem magát. De a vágyaimnak nem tudok parancsolni. Ez őszintén fáj nekem, de nem tehetek róla. A szerelmem él, de a vágyam meghalt. Mit csináljak.

— Ez legalább őszinte beszéd. Szébb lett volna, ha nem gyötör ennyi ideig, ha nem okoz nekem ilyen borzasztó heteket, s ha nem aláz meg azzal, hogy könyörületből megölel, mikor már nem kellek. Ahelyett színházat játszik nekem fejfájással és ilyesmivel. Mi valaha nagyon szerettük egymást. Méltó ez hozzánk?

— Én most is szeretem, — szólt a férfi gyáván.

— Vigyázzon, mert amit most mond, az nagyon fontos. Ha már semmit nem szeret, akkor szabadon engedem. Velem ne törődjék. Hogy velem mi lesz, az az én dolgom. De ha szeret még valamennyire, akkor maradjon meg nekem. Amiért egy viszony elmúlik, azért a szerelemnek még nem kell elmúlnia. Szerelmes valakibe?

— Ó dehogy. Nincs nekem senkim. Mondom, hogy magát szeretem.

— És mellettem akar maradni?

— Igen, igen. Okvetlen.

— Köszönöm. Akkor maradjunk így. Azt hiszem, most többet fogom látni. Most már nyugodtan jöhet hozzám. Nem kell félnie, hogy elesábitom. Látja, nevetni is tudok. Nem olyan tragikus dolog ez. Bármiről szívesen és könnyen lemondok, ha cserébe azt kapom, hogy maga hozzám tartozik és ragaszkodik hozzám.

— Ezt boldogan megígérhetem.

— Helyes. Megállapodtunk. Most kísérjen haza, mert kezdek fájni. És beszéljünk másról. Hogyan áll a munkáival?

Kelen élénken, szívesen ment bele a társalgásba. Meglátszott rajta a rendkívüli felszabadulás. És mialatt munkáit magyarázta, Magdolna fájdalmasan gondolt arra, hogy csókja mekkora teher lehetett ennek az embernek, ha most ilyen feltűnő megkönnyebbülést érez. Mikor a kapuhoz értek, kezét nyújtott.

— Rég nem adott munkát nekem, angyalom. Nem segíthetnék valamit?

— Őszintén szólva szerettem volna éppen kérni valamire, de resteltem.

— Boldogan akármit. Halljuk.

— Seholyem talállok bidermeier-bútorba való fehér porcellánszöveget, de nagyalakút. Ami van, az mind kicsi. Egészen nagy kellene.

— Rendben van. Holnap utána nézek. Telefonál?

— Ó most már jobban fogom magam viselni. Kezeit csókolom.

Mikor a kapu becsukódott, Magdolnának eszébe jutott, hogy Kelen még mindig tartozik huszonöt pengőjével. Ez a huszonöt pengő egyszerre nagyon fájt neki. „Fukar vagyok, — mondta magában, — csakugyan öregszem.“ Aztán végigment az udvaron. Fent várta otthona, a soha most már vissza nem térő vad csókolódzások emlékeivel.

Félt, hogy sírni fog. Tulajdonképpen nem is

tudta, mi megy most végbe bensejében. Volt abban bizonyos kíváncsiság, ahogy magába nézett, hogy szemlét tartson. És azt látta magában, hogy semmi sem ösztönzi zokogva az ágyra borulni. Inkább valami fáradt megnyugvás símogatta. Talán elérkezett valamihez, amiben nem éri csalódás. És meglepetve érezte azt is, hogy érzelmei a férfi iránt csodálatos módon egyszerre megváltoztak. Egyszerre jobban szerette. Azok a visszafojtott szemrehányások és vádak, amelyeket megsértett és megálázott érzékei támasztottak lelkében a férfi ellen, nem voltak sehol.

— Jó éjszakát, — mondta magában, mikor lefeküdt, — te rossz, te haszontalan, te kedves.

IX.

De ahogy ehhez az új állapothoz élete hétköznapjaival igyekezett hozzáilleszkedni, azt kellett észrevennie, hogy a testetlen szerelemnek is van féltékenysége.

Most már nem érzéki rémképek üldözték. Ha képzeletében — egyre ritkábban — feltolakodott a kép, hogy a férfi valaki mást átkarol és szája egy másik száját keres, már nem érzett olyan égető és elviselhetetlen fájdalmat, mint azelőtt. Elfordította tekintetét ettől a képtől, mint valamitől, amit nem illik nézni. De a lehetőség, hogy Kelen szerelmes lehet valakibe, halálra kínozta. Most kezdte csak igazán izgatni a kérdés, hogy Liesl hercegnőnek ki írja azokat a leveleket. És ha most még kevésbé kérdezgette Kelent, merre járt, kikkel vacsorázott, viszont ezt a kérdést egyenesen neki szegezte.

— Mondja meg nekem őszintén: nem maga a Liesl titkos udvarlója?

— Dchogy, — felelt nevetve Kellen, — én nyílt

udvarlója vagyok. Határozottan flörtölök veled, már amennyire veled flörtölni lehet.

— Emlékeztetem magat régi ígéretére: mihelyt szeretni fog valakit, szól nekem. Állja még ezt?

— Állom.

— Becsületszavára nem maga küld neki névtelenül virágot? Tegnap is kapott.

— Kérem, — szólt idegesen Kelen és már nem nevetve, — szeretném, ha ezt a kérdést most tárgyalnók utóljára. Ha én a hercegnőtől akarok valamit, egyszerűen szólok neki. Elég bizalmas viszonyban vagyok veled. Nincs nekem szükségem ilyen rejtélyes dolgokra. Akkor kellett ilyen leveleket írnom, mikor teljes képtelenségnek tetszett, hogy egy előkelő úri hölgyhöz közeledhessem. De most már más világot élünk. Egyszerűen kijelentem egyszer s mindenkorra, hogy nem én vagyok az a rejtélyes ember és pont.

Ilyen nyers és idegen hangot Kelen még egyszer sem használt. Magdolna érezte, hogy rendre kellene utasítania. De nem tette. Félt, hogy szóváltás lesz belőle. És kockára teszi, amit eddig nyert: Kelen most csakugyan gyakrabban hívta fel telefonon és olykor együttes sétákat is indítványozott. Minden telefon, minden találkozás külön boldogságot jelentett számára: azt az illúziót, hogy szerelmes, hogy szeretik, hogy a párjával van együtt. Ha ezt elveszti, a világ összeomlik. A faggatást tehát megfélemlítve hagyta abba. Most még jobban igyekezett a férfi kedvére tenni, mint azelőtt. Megbízásokat kért tőle és bőven kapott is. A rabszolga igyekezetével gyalogolta be a várost, hogy valamilyen brokátot megkeressen. Még csalt is: olykor úgy tett, mintha elfelejtette volna a megbízatás valamely részletét, hogy telefonon felhívhassa. Pedig nagyon jól emlékezett mindenre. De hallotta a hangját, beszélt veled, egy-két szeretetteljes szót mondhatott neked.

És másképpen is csalt. A fővárosi könyvtártól

hivatalos felszólító levelet kapott, hogy a kölcsönzés határideje lejárt, szíveskedjék azt az olasz szakmunkát visszaszolgáltatni. Azonnal felhívta Kelent.

— Angyalom, zavarnom kell valamivel. A Fővárosi Könyvtár kéri vissza a könyvet.

— Miféle könyvet?

— Csak egy van. Amit én hoztam el onnan magának. A hercegek kertjéhez kellett.

— Ja igen. Nem adtam én azt vissza? Nekem úgy rémlik, hogy visszaadtam.

— Nem szívem, egész biztos, hogy nem adta vissza. Legyen szíves, keresse meg és kedden hozza el.

De Kelen nem hozta el kedden a könyvet. Elfelejtette. Jövő keddre ígérte. Magdolna délben külön felhívta, hogy a könyvre figyelmeztesse. A férfi türelmetlenül válaszolt, hogy jó, jó, majd megkeresi. Este nem hozta el. Soká kereste, de nem találta. Úgy lászik, elrakta valahová. Vagy talán a hercegnéknél hagyta. Jövő hétig okvetlen megkeresi. Magdolna még kétszer kérte tőle a könyvet, végül Kelen már olyan mérges lett a könyv említésére, hogy káromkodást harapott el a foga között. És Magdolna, gyávaságában, többet már nem is merte említeni. A Fővárosi Könyvtár újabb levelet írt, sürgetőbbet és szigorúbbat. Magdolna azonnal beszaladt a városba. Elment a könyvtárba és ott kikönyörögte, hogy a kölcsönzési határidőt hosszabbítsák meg neki, aztán elment a rendes könyvkereskedőjéhez és megrendeltette vele a könyvet Olaszországból. Mennél sürgősebben követelte, akármibe kerül. Nyolc nap alatt megkapta a könyvet, fizetett érte nyolcvan pengőt. Ezen összeveszett a könyvkereskedővel, aki váltig magyarázta, hogy ez mélynyomású, illusztrált díszmunka, a nyolcvan pengő még kevés is érte. De ő mégis haragudott. Önmagára és kényszerhelyzetére. Nem volt kin kitöltenie ezt a haragot, csak az ártatlan könyvkereskedőn. Aztán szaladt a könyvtárba és

visszaadta a könyvet. A tisztviselő meglátta, hogy a könyvtár pecsétje nincsen benne.

— Miért méltóztatott a hozatással fáradni, ha elveszett? Tetszett volna ideadni a huszonnégy pengőt, mi meghozattuk volna.

— Mennyi? Huszonnégy?

— Annyi a katalógusi ára, — felelte az, miközben beleütögette a pecsétet.

Magdolna önkéntelenül kapott utána. De észbe kapott, hogy már késő. A pecsét benne van, nem lehet visszaküldeni. Ötvenhat pengő tiszta kár. Takarékos természetű majdnem könnyeket ejtett. És Kelen minderről nem tudott semmit. Ha később a könyv eszébe jutott is, jobbnak látta nem említeni, nehogy megint mérgesen keresnie kelljen. Viszont adott más munkát Magdolnának, más szaladgálni valót. Mígnem egy napon így szólt:

— Mától kezdve nem leszek annyit terhére Nagy eset történt nálam. Kisasszonyt vettem fel.

— Ne mondja. Fejlődik az iroda. Ez jó hír. Csak azt sajnálom, hogy nem segíthetek magának. Milyen a kisasszony?

— Még nem tudom. December elsején lép be. Nem is én vettem fel, hanem Claire bárónő. Nagyszerű egy ember az a maga leánya, mondhatom. Le kell venni a kalapot előtte. Kevés ilyen szervező tehetséggel találkoztam. Megnézte a műtermemet...

— Ó, Klári fent járt magánál?

— Igen. A múlt héten. Körülnézett és azt mondta, hogy ebből majd ő fog valamit csinálni? És most egymásután kapom tőle a legremekebb tanácsokat.

— Így. Például milyeneket?

— Hát például a reklám dolgában. Nem hirdetésekkel kell teleni, hanem megbeszélni a kiadóhivatallal, hogy kellő pénzért ejtsenek el egy-két megjegyzést a szövegrészben. Esetleg egy újságíró jóbarát még szívességből is megteszi. Mondjuk, ez van egy cikkben: „Az alperesről, aki nyomorára

hivatkozott, kitűnt, hogy olyan elegáns lakásban lakik, mintha Kelen Jenő rendezte volna be.“ Ez rossz példa, csak meg akartam magyarázni, hogy mi a Claire gondolata. És mindent ki is tud vinni, mert a világon mindenhova van összekötetése. Össze fog engem ismertetni ujságírókkal is. Szóval ezt a kisasszonyt ő vette fel. Tudja, ez érdekes, hogy Claire-nek milyen igaza van: egy ilyen kisasszony az ember egész életét rendes kerékvágásba tereli. Rendszeren kell felkelni, mert a kisasszony jön és ha már fizeti az ember, akkor dolgoztatja is. De hogy rendszeren felkeljen az ember, idejében le is kell feküdni. Nincs lumpolás, nincs lokál. Alig várom, hogy az a kisasszony belépjen.

— Angyalom, ezt eddig is megcsinálhatta volna saját magától.

— Nem. Én arra nem vagyok képes. Nincs energiám. Mellém kell valaki, aki piszkál. Ha mindjárt kisasszony is.

— És egyetemi évei alatt ki piszkálta? És mikor állás nélkül volt, ki piszkálta, hogy angolul tanuljon?

— Az egyetemen tanulnom kellett, hogy meg ne bukjam, a szigorlaton, mennél hamarab állást kapjak és meleget ehessen. Mikor pedig nem volt állásom, azért mentem könyvtárba, mert ott fűtöttek. Ha már ott voltam, tanultam. Vagy pedig azért mentem, mert valami nagyon érdekelt. Ez így van, ahogy mondom: engem rendszerben kell tartani.

— Irígylem azt a kisasszonyt. Bár én tarthatnám rendszerben.

— Nem, maga arra nem jó. Maga túlságosan gyengéd és elnéző. Nekem kemény kézre van szükségem. Nekem az kell, hogy az a kisasszony lármázzon velem, ha nem vagyok pontos.

— De hátha a kisasszony fél, hogy maga felmond neki, ha lármáz?

Kelen nem fogta fel a kérdés értelmét.

— Ha nélkülözhetetlenné tudja magát tenni, —

felelte, — akkor nem kell félnie. Mi történt? Magának könnyes a szeme. Mi az megint, az ég szerelmére? Mondtam valamit? Igazán, az ember az sem tudja, hogyan vigyázzon. Mi baja?

— Semmi.

— Semmi. Ez aztán válasz. A legértelmesebb társalgás közben elkezdi sírni és azt mondja, hogy semmi baja. Drága, valljuk meg, egy kis türelem azért kell magához. Ne legyen rejtélyes, az már nem divat, mondja meg, hogy mi lelte.

— Az a bajom, drágám, hogy sohasem éreztem magamat nélkülözhetetlennek, s azért sohasem mertem, mint maga mondja, lármázni. Félttem, hogy felmond. Csakugyan nem vagyok alkalmas arra, ami magának kell.

— De a jó Isten áldja meg, hát még mindig ilyeneken töri az eszét? Olyan jól megvagyunk, rendszeren telefonálok, elég gyakran beszélgetünk, minden úgy megy, ahogy maga akarja. És még mindig nyafog... Ó bocsánat, ez a szó kiszaladt a számon, gyorsan visszavonom. Szóval, még mindig sírás és panasz. Ez egy kicsit fárasztó, kénytelen vagyok megmondani.

Magdolna gyorsan megtörölte a szemét.

— Sajnálom, majd máskor jobban vigyázok. Megy már? Haragszik?

— Dehogy is haragszom. Világért sem. Úgyis mentem volna. Na, nyugodjék meg. És máskor, ha ideges napja van, mondja meg, hogy jöjjön máskor. Az ilyen kis jelenetek nem használnak a barátságunknak. Holnap megnézi azokat a falikarokat?

— Hogyne, már kora délelőtt elmegyek.

— Nagyon köszönöm. Ha megkérhetem, telefonálon tűziz, mert tűzkor már dolgom van. Viszontlátásra, drága szívem.

„Drága szívem.“ Ez azonnal jóvátett mindent. Kis fény a sötétségben. Két odavetett szó, de a sebeket csodálatos varázsszer gyanánt azonnal behegeszti. Most már minden jól van. Megenyhülten vé-

gezte a napot és készülődött a másnapra. Óbudára kellett kimennie megnézni azokat a falikarokat, tehát korán kellett kelnie. Kiszámította, hogy ha rögtön elalszik, még nyolc órát alhatik. Arra pedig szüksége volt, hogy az idegeit rendjökön érezze.

Azonban nem tudott elaludni. Utóbbi időben általában sok baja volt az alvással. Aludni még csak tudott volna, hanem elaludni nem tudott. Holtfáradtan, álmosan feküdt bele az ágyba, kéjesen húnnya be égő szempilláit, gondolatban még imádkozott valami mélyről jövő, szavakba nem foglalt, alakatlan fohással, aztán érezte, hogy most mindjárt elalszik. Ez tartott tíz percig. Tíz perc múlva teljes éberséggel magához tért. Csak fáradtsága maradt meg, álmosága eltűnt. S akkor jöttek a kétségbeejtő, gonosz órák. Amelyek megindították gondolatai malmát. Ez a malom addig örölte a gondolatokat, míg izgalom nem ömlött belőle. Ha elkezdett tünődni, egy félóra alatt úgy felizgatta magát, hogy az alvásnak még az a kevés reménye is messze repült tőle, amiye még megmaradt. Most is szendergett tíz percig, de aztán arra eszmélt, hogy egészen éber. Gondolkozni kezdett. Azaz nem is gondolkozott, mert tudta, hogy annak nem jó a vége. Csak hagyta kénytelen-kelletlen szabadjára csapongani kusza tünődéseit. Most először a „drága szivem“ jutott eszébe s ettől elmosolyodott a sötétben. De aztán Klárra került a sor, aki kezébe vette a Kelen dolgait. Ez fájt neki. Nem szerelmi, hanem valami gyakorlati féltékenységgel töltötte el. Szerelmileg nem volt mitől tartania, hiszen Klárinak megvan a maga valakije. De tudta, hogy mihelyt az élet praktikus vonatkozású kérdéseire kerül a sor, ott ő messze leánya mögött marad. Klári ügyes, jellemes, szívós, üzletileg valóságos zsidó esze van, sőt örömeny, mert a dédanyja apai ágon Gopcsa-lány volt. Amihez Klári hozzányúl, abból kő kövön nem marad, de aztán felépül másként. A Kelen irodáját, ha kedve támadt megszervezni, nagyszerűen meg fogja

csinálni. És anyja lihegő szolgálatkészsége, ijedt igyekezete, félénk gyengédsége, egyszóval tehetetlen szerelme messze hátul fog kullogni a Kelen há!ájában. Mindezen tünődve egyre izgatottabb lett. Késő hajnalban aludt el. S mikor a szükséges órán magától felriadt, feje szédelegve kábult. Elvégezte magában, hogy hozzá fog nyúlni az altatóhoz.

Mikor Mámi a reggelit hozta, Magdolna ijedten látta, hogy az öregasszony a kis asztal mellé akarja tenni a tálcát.

— Mámi, Mámi, — kiáltott rá, — mi ez, vigyázzunk. Nem látsz?

Maga nyúlt a tálcáért felülve az ágyban és elhelyezte.

— Nem látok, báróné lelkem, — felelt szomorúan az öregasszony, — mán ennyire se látok.

— Mutasd a szemedet.

Mámi ránézett asszonyára kutyahűségű tekintetével. Vörös szemhéjú zavaros kis két szeme tehetetlen bánattal kutatott bele a világba. Elváltozást nem lehetett látni rajta, de volt valami iránytalanság a tekintetében, ami megijesztette. Mámi már régen panaszkodott, hogy romlik a látása. De ilyen vénasszonyoknál ezt természetesnek kellett venni. Elment a Mabiba, ott sokáig várakoztatták, küldöztek ide-oda, végül pápaszemet kapott. De azt nem hordta. Azt mondta, hogy nem javít a látásán semmit. Mindennek melléje nyúlt, edényeket feldöntött, tárgyaknak nekiment.

— Délután elviszlek orvoshoz, Mámi. Ezt nem szabad tovább így hagyni.

— Minek az mán, báróné lelkem? Jó lesz így is arra a kis időre.

— Ne beszélj butaságokat. Délután készülj fel, háromra elmegyünk, punctum.

Gyorsan felöltözött és kisietett Óbudára. A falikaroknak hült helyét találta. Azokat már megvette valaki. Álmatlan fejfájással indult vissza a vígasztalanul szitáló őszi esőben. Nagyon kihozta a sodrá-

ból, hogy ilyen eredménytelenségről kell beszámolnia Kelennek. Az nagyon nehéz ember volt ilyen dolgokban. Ha valami kapható volt, azt habozva bírálgatta, hibákat keresett benne, úgyszólván ellenségesen szemlélte. De ha valaki más megvette, rögtön rájött, hogy a tárgy tulajdonképpen nagyon tetszett neki és halálos kár, hogy elmulasztotta. Kelen most arra a hírre, hogy a falikarok elkelték, szitkozódni fog. S ő hiába tudja, hogy a szidalmazó szavak nem neki szólnak, mégis vádloltként hallgatja az ilyen kitöréseket. A Krisztinánál átszálláskor bement egy üzletbe telefonálni, mert már kevés hiányzott a tíz órához. De Kelen már nem volt otthon. Valósággal fellélegzett. Halasztást kapott a kellemtelen telefonra.

Ebéd után elvitte Mámit a maga szemorvosához. Az soká vizsgálta az öreg cselédet. Szeme elé tartotta a tenyerét és gyorsan elkapta. Lámpával belevilágított a szemébe. Hosszasan faggatta, mióta nem lát jól, fáj-e a feje, milyen betegségei voltak életében. Aztán kiküldte.

— Jól van, lelkem, most várjon odakint, még a méltóságos asszony szemét is megnézzük.

Mámi engedelmesen kibotorkált.

— Sajnos, — mondta az orvos, — nem lehet rajta segíteni. Szemidegsorvadás. Menthetetlen. Egyik szemére már teljesen vak, a másik végét járja.

— Borzasztó. Szegény, szegény asszony. Semmiképpen sem lehet segíteni?

— Nincs rá mód. Bele kell nyugodni.

— Mennyi ideje van még?

— Az bizonytalan. Néhány hét. Méltóságos asszony szeme hogy van? Megfelel a pápaszem?

— Köszönöm, jól olvasok. Velem semmi baj. De ezt az én hűséges öregemet kimondhatatlanul sajnálom. Viszontlátásra.

Kint az előszobában megfogta a Mami karját. Elindította. A lépcsőn is óvatosan vezette, hogy el ne csússzék.

— Nem olyan nagy a baj, Mámi. Csak a városi levegő árt neked. Kapsz egy kis szabadságot és elmégy a rokonaidhoz falura. Ott maradsz, amíg jobban nem leszel. Aztán visszajössz hozzám és minden úgy lesz, mint azelőtt.

— Egyedül hagyjam, báróné lelkem? Ammán nem lehetséges.

— Csak ne vitatkozzál, hiszen nem olyan hosszú időről van szó. Vagy nincs kedved a rokonaidhoz menni? Én nem bánom, lemehetsz Tamásiba is. Majd írok a bérlőnek. Ne sírjál, te csacsi, majd megsegít a jó Isten, és minden jó lesz.

— Keserves ez nagyon, báróné lelkem. Harminc esztendeje szolgálom jóban-rosszban. Azt hittem, a szolgálatában fogok meghalni.

— Hiszen nálam maradsz. Tamási az enyém. Ott is engem szolgálatsz. Kapsz rokkát, fonhatsz egész nap. Morzsolhatsz kukoricát. Nekem fogsz dolgozni. Ha a bérlő úr levelet ír nekem, mindig megüzened, mi van veled. Aztán, ha jobban vagy, visszajössz. Addig én veszek valakit kisegíteni.

— Az én konyhámba, — sirdogált Mámi, — idegent...

Magdolna becézte, vigasztalta. Hazavitte. S még aznap hosszú levelet írt a bérlőnek. Megkérte, hogy a rokkant szakácsnét tegye be valamelyik rendesebb gazdasági cselédházba kosztra és kvártélyra, az illető család kap havonta tíz pengő készpénzt, de kötelességök az öregasszonyra úgy vigyázni, mint a szemök fényére. Ha munkát kér, okvetlen adni kell neki valami olyat, amit vakon is elvégezhet. De csak ha kéri. Ugyancsak írt annak a fügedi orvosnak, aki ki szokott járni Tamásiba, és megkérte, hogy hébe-hóba nézzen utána bizonyos özvegy Nagymáté Mózesné vak cselédnek, aki ezentúl lent lakik a pusztán.

Aztán elkezdett utána nézni, hogy házvezetőnőt kapjon. Sorban felhívta háziasszony ismerőseit, nem tudnak-e valakit. Végigcsinálta az egész torturát.

Seregestül jelentkeztek nála az ajánlkozók, egyiket sem találta megfelelőnek, mígnem egyik megtetszett neki: a Budapestről Szófiába helyezett Beechamék szakácsnője volt ez, kicsit természetes, de nagyon csinos, harminc táján járó asszony, őrmester özvegye. Azt felvette. Mámi sirdogálva összeszedte szegényes holmiját. Utolsó napján még kiment a Pocok sírjához. Egyedül nem igen boldogult volna, de Magdolna odavitte. Másnap kora reggel az állomásra is kivitte, elhelyezte a harmadosztályu szakaszban és külön borralalót adott a kalauznak, hogy legyen gondja a majdnem magatehetetlen utasra. Aztán összeölelkeztek és megcsókolták egymást.

— Csak az fáj, — szipogott Mámi, — hogy Klári bárónő úgy elhagyott bennünket. Mikor utoljára nálunk járt, még csak nem is akarta észrevenni, hogy köszönök neki. Pedig mennyit ült az ölembe. Ezt nem érdemeltem vén fejemmel.

— Jó, jó, most ne azzal törődj. A kosaradat vedd ide a kezed ügyébe. Ha megéhezel, egyél. No Isten áldjon meg még egyszer.

Erőszakkal szakította el magát tőle, pedig még jó tíz perc volt hátra indulásig. Ment a vasuti postára, hogy táviratozzon a bérlőnek: Nagymáténé este érkezik, küldjenek érte szekeret. S mikor kilépett a pályaudvar épületéből, örökre elbúcsúzott magában az öregasszonytól, aki szolgálta házassága első éveiben, ott volt a két gyerek születésénél, megérte a családfő harctéri halálát, együtt menekült vele Erdélyből, együtt élte át vele a kommunizmust, a román megszállást, virrasztott Pocok holtteste mellett és néma tanúja volt élete két szerelmének.

Az új szakácsnénak csak másnap kellett beállania. Mikor délután a bejáró beszólt köszönni és elment, Magdolna egyszerre dermesztő egyedüllétre eszmélt. Életében legelőször. Gyerekkorában szülei, később férje és gyermekei, legutoljára legalább az öreg Mámi, de mindig volt mellette valaki, hozzátartozó élőlény. Most senki. Valami megnevezhetet-

len idegesség fogta el, hasonló ahhoz, amelyet kicsiny korában érzett, ha teljesen sötét volt a szoba. Riadtan sietett a telefonhoz, hogy mint a rádió-vészjelet adó hajó, telefonáljon Kelennek.

— Én vagyok, — mondta az elég barátságatlan hangon, — parancsoljon.

— Talán zavarom, angyalom?

— Nem, de kissé magamhoz kell térnem, mert aludtam. Nagyon fárasztó napom volt. Gondoltam, hogy pihenhetek valamit. Éppen az imént aludtam el.

— Jaj de sajnálom. De miért nem viteti ki ilyenkor a telefont? Nem is háborgatom, próbáljon tovább aludni.

— Most már megette a fene. Úgy felriasztott ez a csengetés, mintha fejbeütöttek volna. Akart valamit mondani?

— Csak azt, hogy olyan egyedül vagyok. Mámit reggel feltettem a vonatra.

— Igen. Nos?

— És teljesen magam vagyok. Nagyon rossz érzés. Önkéntelenül hívtam fel magát. Érezni akartam, hogy van valakim. Igazán resteltem, hogy rosszkor szóltam oda. Nem próbálná meg mégis, hátha megint elalszik?

— Nem, nem. Még rosszabb. Ezt már ismerem. Ha így felriadok, utána elkezd fájni a fejem és egész este ideges vagyok. Na nem baj, megesik. Kezeit csókolom.

Magdolna reménytelenül ott maradt ülve a telefon mellett. A kagylót még tartotta pár pillanatig, minden ok nélkül. Aztán visszatette. Körülnézett az üres szobában, árván, szorongó szívvel. Kiment és benyitott a cselédszobába. Az is üresen meredt rá. Visszament. Úgy érezte, hogy ezt nem bírja ki. El kellene menni valahová. Felhívta Mikeséket. Nem voltak otthon. Felhívta Thoroczkyékát, nem voltak otthon. Felhívta Lieslt. Moziba ment. Tovább már nem kísérletezett. Abbahagyta a telefont és megint csak ült

maga elé meredve. Hirtelen megpattant valamelyik bútor. Ez úgy belesajgott idegeibe, mintha azokat ostorcsapás érte volna. Szívdobogást kapott tőle. Mikor megnyugodott, a zongorára esett tekintete. A zongora mindig a Pocok emlékét jelentette neki, most azt remélte, hogy ez az emlék vigasztaló társa lesz a magányosságban. Felcsapta a fedelet és találmokra leütött valamit. Ujjai az Erbkönig-re tévedtek. Megrázkódott. Félt a dal végétől, aztán a hangok valami különös, kísérteties módon hatottak a négy fal sivár csendjében. Abbahagyta. Akkor kapta magát, felöltözött és lement a Krisztina-körútra. Kis mozira emlékezett ott, amelybe akármikor be lehetett ülni. Meg sem nézte, mit játszanak, jegyet váltott és beült. Amerikai filmet játszottak, véletlenül éppen nagyon rosszat. Ez mindegy lett volna neki, de a filmdarabban egy elhagyott asszony volt a hősnő, akit egész családja megtagadott, s aki sáros utcán csatakosan kóborolva jutott el régi házához, hogy ott belessen a ragyogó ablakokon és leánya lakodalmát lássa. Ezt nem bírta nézni. Kiment az utcára. Rettegett az üres lakás gondolatától, de nem volt különben hova mennie. A sáros, ködös este megfeküdte a szívét. Otthon kialudt a tűz. Mikor eljött, nem gondolt a kályhára. Befűtött maga. Vacsorázni nem volt kedve. Megivott egy pohár tejet a konyhában. Könyvet szedett elé, tíz perc múlva félretette. Aztán megint elfogta a kísértés, hogy Kelennek telefonáljon. De erőt vett magán. Kártyát keresett és elkezdett paszianszot rakni. A pasziansz, mintha meglett volna babonázva, hatszor egymásután nem jött ki. Az utolsót már megúnta, szabályellenesen kikereste a talonból a szükséges kártyákat, hogy a játszma csak azért is kijöjjön, aztán idegesen eltolta maga elől a lapokat. Kelenre gondolt, aki, szombat lévén, e pillanatban már bizonyára ott volt Klárinál, folytatni a rendszeres bridge-leckéket. Most ő is odamehetne csapzottan, sárosan a Deák Ferenc utcába, hogy felnézzen a világos ablakokba.

Fél tízkor lefeküdt. Tizenegykor meggyújtotta a villanyt és luminált vett be. Fél egykor megint világot gyújtott és bevett még egyet. S a nehéz, tompa álmom úgy nyomta el, hogy félelemmel gondolt másnapra.

Másnap megjelent az új szakácsnő. Rendben kirakta a holmiját és újra tudomásul vette, hogy úrnője állandó diétát tart, könnyebbet ugyan, mint mikor elkezdte, de így is grammal kell kimérni neki a kalóriákat. Ezt már felvételkor megtárgyalták. Kora délután már megjelent köszönni: vasárnapi kimenőjére sietett. Magdolna ismét magára maradt. Most már moziba sem volt kedve menni. Ehelyett azt találta ki, hogy levelet ír. Olyat, amelyet aztán nem fog elküldeni. De lelkén ez is könnyít talán valamit.

Angyalom, — itt ülök vasárnap este egyedül és arra gondolok, hogy azelőtt vasárnaponként is eljött ebbe a kis fészekbe. Most nem tudom, hol van. Telefonálni nem akarok. Mikor tegnap kétségbeesett árvaságomban felhívtam, maga rideg és barátságtalan volt hozzám. Nem értette, hogy amit olyan idegesen válaszolt, azt egy fuldoklónak válaszolja a partról, közömbösen elfordulva. Pedig csak egészen keveset kellett volna gondolkoznia helyzetemen, megértette volna azt, hogy egyedül vagyok. Tudja, mi a társtalanság, ha öregszik az ember? Nem tudhatja még és ne is tudja meg soha. De ha szeret, meg kellene éreznie, milyen szörnyű órákat élek át. Ha szeret. De szeret vajjon?

Tünődve maga elé nézett. Aztán letette a tollat. Abbahagyta az amúgy is céltalannak szánt levelet. Félt folytatni a kérdést. A levélpapíron saját szemével kellett volna látnia kétségeit. Mert most már tisztában volt vele, hogy nem él őszinte életet. Józanul az lett volna a teendője, hogy leüljön szemközt a férfival és megkérdezze tőle: „Szeret bár-

milyen kevésbé is? Érezne-e bármilyen kis szívbeli fájdalmat, ha most rögtön elszakadnánk? Ha én most rögtön szakítanék, maga igyekeznék-e rábírní, hogy a számdékomat megmásítsam?" Sőt nem is ezt kellene kérdezni. Nem kérdezni kellene, hanem egyszerűen és nyugodtan közölni: „Kedves barátom, én most is szeretem magát, de mivel maga már nem szeret engem, az érzésemmel megmaradok magamnak. Így ezt nem bírom tovább. Most szépen menjen el és felejtse el, hogy valaha is közünk volt egymáshoz“. Ezt kellene mondani neki és várni, hogy mit felel rá. De éppen ezt nem merte mondani, mert félt a választól. Inkább élt ebben a félig reménységben, félig önbolondításban. Inkább ürügyeket, körmönfont magyarázatokat, mindenáron való érveket keresett a férfi védelmére. Sok a dolga, hálistennek egyre több rendelést kap, nagyon el van foglalva, ideges is, minden apróság kihozza a sodrából, nem kell azt úgy venni. Alapjában azért kedves és jó, és a lelke mélyén ragaszkodik ehez az összeköttetéshez. Hiszen csak a minap is azt mondta, hogy „drága szívem“. Mást nem szeret. Komolyan és őszintén mondta. Becsületszavát adta, hogy Lieslbe nem szerelmes. Bizonyára vannak apró kalandjai aféle kis barátnőkkel, de azoknak a szerelemhez semmi közük és most már nem számítanak. Persze, vannak neki is hibái. Nevetségesen sznob, szokatlanul hiú, gerinctelen és befolyásolható. De van tökéletes ember a világon? Mindenkinek megvan a maga gyengéje. Nem kell nagyon szigorúnak lenni. Örülni kell, hogy van valaki, aki az embert szereti...

Mindezt naponta egyre bőbeszédűbben többször is elismételte magának. Mintha két asszony élt volna benne, akik körül az egyik, a világosan látó és ötvenéves, szívósan és ügyesen bolondította volna a másikat, a hinni vágyót és húsz éveset. A levelet ez a húszéves kezdte írni, de az ötvenéves letette a tollat, fogta a levelet és bedobta a kályhába. Detky azt mondta egyszer réges-régen: „Írni nagyon veszedel-

mes dolog, mert az ember menthetetlenül őszinte lesz.“

Mikor lefeküdt, ismét altatót vett. De éjjélkor hallotta még az új szakácsnőt hazajönni. És egy órakor bevette a másik altatót. Vállat vonva gondolt arra, hogy holnap este már nem kísérletezik, hanem mindjárt kettővel kezdi.

Kettővel is kezdte, mert még külön felizgatta magát másnap. Este kilenc óra tájt valaki csengetett. Ez nagyon meglepte. Ki lehet az, ilyen késő este. Hallotta, amint a szakácsnő ajtót nyit, lépéseket is hallott, aztán minden elcsendesedett. Nem jött be senki. Nyugtalanul csengetett. A szakácsnő bejött.

— Mi az, Horváthné, miért nem jelenti, hogy jött valaki?

— Az ismerősöm jött, kérem szépen.

— Úgy. Hát sajnálom, ez nem fog menni. Megmondtam, mikor felvettem, hogy ide nem jöhet senki. Most úgy tesz, mintha nem hallotta volna?

— Kérem szépen, méltóságos asszony, én tartottam tőle, hogy így lesz. Nem baj. Tessék nekem két hétre felmondani.

— Rendben van. De addig sem engedem, hogy idegenek...

— Bocsánatot kérek, méltóságos asszony, az én ismerősöm orvosszigorló. Attól ne tessék a házat féltetni. Még inkább megnyugvás, ha itt van. Őri ember, kérem, mihelyt megkapja a diplomáját, összeházasodunk. Van valami megtakarított pénzem, azon veszünk rendelőt. Beecham úrék sem szóltak semmit. Mink jegyesek vagyunk, ne tessék nehézségeket csinálni, nagyon szépen kérem.

— Jól van, ez a két hét majd csak eltelik, nem bánom. Olyan szerelmes maga?

— Nagyon jó ember, kezeit csókolom. Kicsit fiatalabb nálam, de az nem baj. Már öt éve tart ez. Van egy kis fiúnk is, dajkaságban tartjuk. Négy éves. Ha Isten segít, jövőre már magunkhoz vehetjük.

— Van fénykép a gyerekről? — kérdezte Magdolna megenyhülve.

— Igenis, ha meg tetszik engedni, megmutatom holnap.

— Jó. Hát nézze, fiam, én nagyon sajnálom, de nálam elv, hogy személyezethez nem járhat senki. Máskülönben szívesen tartanám magát. Hanem most segítsen nekem új szakácsnét találni.

— Biztosan találunk, méltóságos asszony, kérem. Majd gondolkozom. Köszönöm a jóságát.

A szakácsné kiment. Magdolna azzal a tudattal maradt magára, hogy fedele alatt két ember szereti egymást. Ettől nem tudott aludni, ettől lett a maga árvaságának a tudata még erősebb és még kízóbb. Ezért vett be gondolkodás nélkül két altatót egyszerre.

Másnap a szakácsné megmutatta a gyerek fényképét. Egyéves, kövér kis kölyköt ábrázolt a kép, hason fekve, teljesen meztelenen. Magdolna elragadtatva nézte, alig tudott tőle megválni. Szinte kölcsön szerette volna kérni, hogy olykor megnézhesse. Aztán az új szakácsné kérdéséről tanácskoztak. Horváthné engedelmet kapott, hogy a telefont használja. Másnap kora reggel hatkor kivitte magához a telefont a konyhába. Mire Magdolna felkelt, már egész sereg szakácsnéval beszélt, lévén a kora reggel a személyzet egyetlen alkalmas telefonáló ideje. Sorban beszámolt valamennyi jelöltjéről. Magdolnának nem nagyon tetszett egyik sem. Horváthné alaposan ismerhette őket, mindegyiknek tudta jó és rossz tulajdonságait. Egyiknél aztán az úrnő felütötte a fejét.

— Kinek a törvénytelen lánya?

— Valami katonatisztnek.

— Hogy hívják azt a szakácsnét?

— Mintzér Vilma.

— Mennyi idős? — kérdezte Magdolna hirtelen izgalommal.

— Olyan ötvenes forma. Most nincs helyben.

A Népszállóban lakik. Kitűnően főz, rendes nő, merem ajánlani a méltóságos asszonynak, csak az a baja, hogy nagyon el van rongyolódva...

— Az nem baj, majd kap tőlem holmit. Fel tudná azonnal hívni?

Horváthné fel tudta azonnal hívni. Délután már jelentkezett is a jelölt. Gyalog vánszorgott fel a Várba a Népszállóból. Ahogy belépett szomorú rongyaiban, őszülő hajára borított szurtos kendőben, Magdolnában meghült a vér. Jól sejtette a törvénytelen katonatiszt apáról és a Mintzér névről. Ez kétségtelenül a Szilágyi Ákos leánya volt. Arca olyan meghökkenítő mása volt a Szilágyi Ákos arcának, mintha az nővé váltan lépett volna ki a sírból. De ezen az arcon még más is volt olvasható: sok kínlódás és nyomorúság emléke, korai öregség, bizalmatlanság és gyanakvás. Magdolna igyekezett semmit el nem árulni felindultságából. Megnézte a cselédkönyvet. Kispolgári családok. Mindenünnen kitűnő bizonyítvánnyal, saját elhatározásából távozott. De egyes helyei közt, kivált régebben, több hónapos, vagy több hetes hézagok tátongtak. Kérdezgetni kezdte. Az kurta, majdnem dacos válaszokat adott.

— Jól van, felveszem. Beállhat, amikor Horváthné elmegy. Ezt beszélje meg vele. Ruhát majd szerzünk.

— De nem tudok fizetni érte kérem.

— Nem is kell. Majd a magam holmijából kerül valami. Ajándékba kapja abban a reményben, hogy megbecsüli a helyet.

— Igen, kérem.

Meg sem köszönte. Mint akinek már minden mindegy. Ment kifelé fáradt, nehéz járással. De még így is, züllötten, rongyosan meglátszott rajta, hogy nagyon szép lehetett. Szilágyi Ákos és a szegény kis lovrini tanítónő leánya.

Horváthné már másnap elhelyezkedett, az új szakácsné rögtön elfoglalta helyét. Magdolna min-

denekelőtt fürdőbe küldte. Aztán viseltes fehérneműjéből néhány darabot választott ki neki. Ruhát is talált, amit meg lehetett festeni feketére. Cipőt azonban venni kellett. Arra előleget adott neki. Egyelőre elhatározta, hogy Kelennek maga fogja behozni a vacsorát, míg a szerencsétlen nő külsőleg teljesen rendbe nem jön. Erre azonban nem került a sor. Kelen lemondott. És pedig nem is személyesen. Amit eddig nem tett, szobalányával telefonáltatta meg, hogy a mérnök úr nagyon sajnálja, de akadályozva van és ma este nem jöhet vacsorára.

Magdolnában ez az üzenet pánikszerű riadalmat keltett. Este a kétszeres altatóval is nehezen aludt el. De rémült tépelődései közben kitalált valamit. Két valamit is. Elhatározta, hogy összeszedi minden erejét és visszaverekszik a sorstól még valami kevés türelmi időt. Még kedves volt neki az a pókhálószálon függő illúzió, hogy van valakije. Még görcsösen ragaszkodott hozzá.

Reggel felhívta a Kelen számát. Nem is hagyta szóhoz jutni, nehogy az ideges és kelletlen hangot üssön meg. Ő beszélt azonnal, nagyon nyájasan:

— Jó reggelt, angyalom. Azért keresem, mert holnapra véletlenül két jegyhez jutottam az Operába. Nem akarna eljönni velem?

Kelen, aki természetesen szemrehányásra készült fel a tegnapi lemondás miatt, meglepetten hallgatott. Aztán habozva szólalt meg.

— Holnap este? Mit játszanak?

— Három balettet. Én nagyon szeretném megnézni. Örülnék, ha maga ráérne.

— Várjon csak. Nekem holnap estére van egy megbeszélésem. Dénes Aladár nevű bankemberrel és családjával vacsorázom a ligeti Gundel-vendéglőben. De majd megbeszélem velök, hogy csak vacsora után csatlakozom. Ezt meg tudom csinálni. Hánykor kezdődik?

— Nyolckor. Ne jöjjön értem, az nagy kerülő.

A főportásnál lesz a jegye. Előre örülök, kedves este lesz. Viszontlátásra.

Győzelmes sóhajjal tette le a kagylót. Nem nagyon tisztességes fegyverrel, de győzött. A férfi társadalmi hiúságát használta ki. Kelen Jenő kettesben fog feszíteni a nézőtéren a szép Meszlényi bárónéval. Megjegyzéseket fognak tenni a hátok mögött? Tegyenek. Most már minden mindegy. Senkisémet siet a tükörhöz megnézni a frizuráját, ha ég a ház.

Felhívta az Operaházat. És a pénztártól nagy rémületére azt a választ kapta, hogy a csütörtöki előadásra minden jegy elfogyott. Elkezdett könyörögni a pénztárnak. Mindhiába. Csak azt az ígéretet kapta, hogyha a jegyeit visszahozza valaki, azt félreteszik neki. De erre számítani nem lehet. Magdolna lesietett a városba. Színházjegyirodába ment. Nem volt jegy. Odavolt a rémülettől, hogy mi lesz, ha most ilyen szégyenletes pácban marad. Mit fog mondani Kelennek? Ha megvallja, hogy nincs jegy, úgy fog festeni a dolog, mintha a jegyeket hazudta volna, hogy a férfit lépre csalja. Csak hogy vele lehessen. Bajában elhatározta, hogy legutolsó esetben más színházba vásárol jegyet és majd valahogyan kimagyarazkodik. Estig tartott az izgalom. Este azt a hírt kapta, hogy van három nyolcpengős jegy, abból kettő átvehető.

S nehogy másik tervével is megjárja, még aznap este felhívta Liesl hercegnőt.

— Mondd, drágám, szabadok vagytok kedden?

— Egyelőre csak Judittal beszéltem, hogy esetleg elmegyünk valami moziba.

— Ez pompás, hiszen akkor ők is szabadok. Hallgass ide. Kelen most tanul bridgezni, állítólag nagyon jól halad. Ne próbáljuk ki? Gyertek el hozzám vacsorára, mindjárt Juditéknak is szólok.

— Nagyon szívesen. Hánykor?

— Mondjunk fél kilencet. Csak úgy utcai ruhában. Nagyon kedves vagy, hogy eljössz. Csókollak.

Rögtön felhívta Mikeséket is. Szívesen igent

mondtak. S másnap úgy ment az Operába, mint a veterán, aki még egyszer az életében meg akarja mutatni, mit tud. Beült a helyére, Kelen még nem volt ott. Már megkezdtek az első darabot, s még mindig nem volt ott. Akkor már tudta, hogy az első darabot egyedül fogja végignézni. Kelen hátul álldogál. Ha ugyan egyáltalában eljött. A zenére és előadásra nem tudott figyelni. Nem is akarta magát odaadni a muzsikának. Olyan régen hallgatott zenét, hogy nagy felindulástól féltette magát. Egyszer már, igaz, hogy nagyon régen, Pocok halála után másfél évvel, sírógörcsöt kapott ugyanezen a helyen.

— Természetesen elkéstem, — toppant hozzá Kelen szmokingosan, amint a kárpit összecsapódása után elkezdtek a tapsot, — hátul kellett állnom. Kezét csókolom, hogy van?

Odaállt a helyére, nem is ült le, hanem hátat fordítva a színpadnak a közönséget nézte. Közben sok dolgáról beszélt, mindennap növekvő elfoglaltságáról. Majd pedig így szólt:

— Ugyan álljon már fel és nézze meg ezt a hajmeresztő fejdísz. Némelyik nő vén korára is azt hiszi, hogy tizenhatéves. Ott a sarkon öt sorral mögöttünk.

Magdolna engedelmesen felállt, noha pontosan látta, miről van szó. Alljanak ott ketten, szembe fordulva a közönséggel, az egész Pesttel ők ketten: Meszlényi báróné és Kelen Jenő. A szóvátett fejdíszben nem volt semmi néznivaló. Jelentéktelen nő jelentéktelen tárgyat hordott a fején. De azért ő csak állt ott és magában ezt gondolta: „Nem bánom, legyen meg a kedved, de csak azért is eljöttél velem az Operába. És kedden is el fogsz jönni. És most már tudom, hogyan kell bánni veled.“

— Ja igaz, — mondta könnyedén, — ha kedden ráér eljönni, nem ketten leszünk. A hercegék és Mikes grófék jönnek hozzám bridgezni. Felvetődött beszélgetés közben és azt gondoltam, hogy

magának talán nem lesz kellemetlen. Utcai ruha, nyolc.

S magában ezt gondolta hozzá: „Nesze, hacsak ez kell. Herceg, hercegné, gróf, grófné és egy báróné. Tömöm beléd, ha szereted. De el fogsz jönni.“

— Ó, ez nagyon kedves, — felelt csakugyan a férfi, — különben is eljöttem volna. Még nem játszottam mással, csak a Claire házánál. Ez lesz első nyilvános szereplésem. De azt hiszem, nem fogok szégyent vallani. De hogyan játszunk hatan?

— Én nem játszom. Maga mögött ülök és kibicelek.

— Jaj ne, bocsásson meg, de akkor nem tudok játszani. Mindig a hátam mögé figyelek, összezavarom a kártyákat, hibákat csinálok. Nem haragszik, úgy-e?

— Dehogy haragszom, — mondta Magdolna, miután nyelt egyet, — majd kibicelek Don Francescónak, aki remekül játszik.

Kezdték a második táncjátékot. Leültek. Szétment a kárpit, szólt a zene. Kelen egyik keze a két zsöllyét elválasztó támlán nyugodott. Magdolna lassan odanyúlt a homályban és rátette a maga kezét.

— Parancsol? — szólt félhangon Kelen és fel-tűnően feléje fordult.

Mintha csak társaságban azt mondta volna: Kérem, miért rugdos az asztal alatt? Magdolna érezte, hogy mélyen elpirul. Fejét rázta, hogy nem akar semmit. És elvonta a kezét. Aztán csak ült és a darab végét várta. Éles fájdalom hasogatta a szívét. Hát már ez is terhére van? De most is igyekezett segítséget keresni. Aki ideges, azt meglepi és megijeszti az ilyen vártlan hozzáérés. Talán, hogy jóvátegye, a férfi maga fogja ezt a kis bizalmas érintést viszonzni. De ezt hiába várta. Az egyfelvonásosnak vége lett. Kelen megint felkelt és hátat fordított a színpadnak.

— Nekem rá kell gyujtanom, — mondotta, — ha van kedve, jöjjön velem a dohányzóba.

Magdolna szófogadóan ment a dohányzóba kötelességét teljesíteni: kettesben láttatni magát Kelen Jenővel. Többen köszöntek neki, s mindenkiről meg kellett magyaráznia, hogy ki az. Az első cigaretta után Kelen még egyre rágyujtott. Ő türelmesen sétált mellette tovább, a nehéz és szokatlan füstben el-elköhintette magát. A férflak erősen megnézték, többen utána is fordultak. Kelen gögösen ment mellette, ő pedig mélyen és szomorúan hálás volt most azoknak, akik szépségét kitüntették. Mikor a kezdést jelző csengő megszólalt, Kelen megnézte az óráját.

— Ha már mennie kell, — szolt Magdolna, — ne zavartassa magát. A harmadik darabot nem muszáj megnéznem.

— Éppen azt akartam indítványozni. Akik várnak rám, fontosak.

A bejáratnál jobbra indultak, a várakozó taxik felé. Mikor a kocsisorhoz értek, a férfi nem mentegőzött, hogy a hölgyet nem kíséri haza, egyszerűen búcsúzni kezdett. Magdolnát még besegítette egyik kocsiba, maga pedig eltűnt a másokban.

Csütörtöktől keddig egyetlen telefonbeszélgetés sem esett köztük. Magdolna várt, hátha hívást kap. És közben igyekezett a szakácsnéval összemelegedni. Nem is a szakácsnéval, hanem az Ákos leányával, akit ilyen különös véletlennel sodort hozzá a sors. De a furcsa, boldogtalan teremést sehogysem tudta megközelíteni. Amint megszólította, az úgy rezzenett össze, mint a veréshez szokott kutya. Pedig most már kimosakodva, rendes ruhában akárki jobbfajta úriasszonynak nézhette volna. Nehéz élete lehetett, mert tíz évvel idősebbnek látszott vele egykorú úrnőjénél. De csuklója és bokája finomságát a hosszú konyhai évek sem vették el tőle. Magdolna észrevétlenül figyelte. Valami emberi hozzátartozást érzett, valami testvér-forma indulatot. És ha furcsán

hangzott is önmaga előtt, de valóban úgy volt: vágyott a szakácsnéja bizalmára.

— Mondja, Vilma, — kérdezte óvatosan tapogatózva, — mit hallottam én, hogy magának ki volt az édesapja?

— Kérem, méltóságos asszony, — felelt az meredt arccal, — én erről nem szeretek beszélni. Annak a Horváthnének ismét jár a szája?

— Jól van, nem akartam bántani a kérdéssel. Valami okból kérdeztem. Többet nem említem.

A szakácsné hirtelen ránézett. Kezében megállt a munka. Látni lehetett rajta, hogy küzd magával. Magdolna biztatni szeretne volna. De némák maradtak mind a ketten. S így maradtak azután is. Magdolna igyekezett tüntetően jó lenni hozzá. De annak mintha még a jóság is terhére esett volna. Mindennemű közeledésre összeresztette. Egyszavas válaszokat adott. A dolgát jól és pontosan elvégezte, de különben a barlangjába vonult vad módján viselkedett, összeszorított fogai mögött hordva élete kálváriáját.

A keddi vacsora jól indult. A vendégek pontosan megjelentek, de a hercegi házaspár nagy estélyi ruhát és frakkot viselt. Sűrű bocsánatkérések közt magyarázták, hogy utolsó pillanatban hírt kaptak a követségről, nekik kell vacsora után egy bizonyos olasz tiszti küldöttséggel foglalkozniok, mert a követségi tanácsos rosszul lett. Csak egyikét robbert játszhatnak. A könnyű vacsorán hamar túlestek. A herceg hangosan sürgette a kártyát. Látni akarta, hogyan játszik Kelen.

A játék elindult. Mikesné maradt ki először. És míg Magdolna a herceg mögött helyezkedett el, ő azonnal leült Kelen mögé. Magdolna felszisszent magában, de hamar látnia kellett, hogy ok nélkül. Kelent a kibic egyáltalán nem látszott zavarni. Lapjait kitarta előtte, hátrahajlott hozzá, suttogva tanácsot kért. „Csak én lettem volna terhére?” — kérdezte magában Magdolna. De szokás szerint

azonnal védte Kelent: bizonyára Mikesné is nagyon terhére van, csak éppen udvariasságból jó arcot vág hozzá.

Kelen tapogatózó bizonytalansággal játszott, mint a kezdők, de mindenkit meglepett emlékezőtehetségével. A lejátszás után meg tudta mondani, hogy kinél milyen lapok voltak. Gyorsan sorolta fel, tünődés nélkül. És egészen goromba hibák mellett volt egy-két ötlete, amelyekre a herceg hangos brávót kiáltott.

— Jobban fog játszani, mint akármelyikünk, — mondta Don Francesco, mikor már indulniok kellett, — majd ezt megismételjük nálunk is.

Kelen udvariasan hajlongott. Szeme ragyogott az örömtől. Rá volt írva az arcára a mennybemenetel. Hercegi házhoz fog járni bridgezni. A Cor-tini-Gianuzzi házaspár fizetett, mert félfilléres alapon mind a kettő vesztett, aztán eltávozott. Maradtak négyen. A játszma nyelve azonnal átalakult magyarrá. Vígabban is ment a dolog. Az asztal fölött a budapesti bridgezés ezerszer hallott mondatai hangzottak el. És legtöbbször az ujonc Kelen használta őket. Nem játszom az örökkévalóságnak, lehúszom az ütéseimet, mint a paraszt, megvan a három senza. Bemondom a barmadik pikket. Káró, báró, hottodrom. Lássuk, mi van a körök daltelt mezején. Na, ezért kocsit-lovat küldtem volna. Most jön az a csoda, hogy hátulról elfogom az ellenfél adú királyát. Szlemmet mikor licitálunk, ha ilyenkor nem? Azt a négy kört meglegyintem, egyszer jobbról, egyszer balról. Köröm-bőröm, az is szép.

És így tovább. Magdolnát üldözte a szerencse, Kelent üldözte a balszerencse. És noha vagy saját ösztönéből, vagy Klári oktatásából tudta, hogy elegáns játékos könnyedén és panasz nélkül veszít, egyre jobban látszott jókedvén a mesterkéeltség. Magdolna érezte hangján a visszafojtott bosszúság remegését. Ő maga ugyanúgy haragudott a saját szerencséjére. Szívesen csinált volna döntő hibá-

kat, csak hogy Kelent nyeresse, de ezt partnere miatt nem tehette. Végül elfajult a játék. Mikesék már menni akartak, de Kelen mindenáron még egy robbert erőszakolt. Aztán még egyet. Nem használt semmi. Veszített. Most már elvesztette a fejét. Mindenáron menteni akart, mindent kontrával bukkott és végül negyvenkettes robbert veszített Mikes partnere gyanánt, amit Mikes jóízű derével vett tudomásul: az asszonyok jól elverték rajtuk a port. Most már muszáj volt leszámolni. Csak Kelen veszített. Mikeséknek harminc pengőt, Magdolnának negyvennégyet. A harminc pengőt kifizette, aztán százast vett elő.

— Nem tudok visszaadni. — mondta Magdolna, — de nem is fontos, a következő alkalommal elszámoljuk.

Kelen visszatette a százast. Nyájas arcot vágott, de remegett a dühtől. Felületesen búcsúzott, mindenáron kívül akart lenni az ajtón, ha már nem játszhatott tovább. Magdolna lesujtottan maradt magára. Pillantást vetett az asztalon hagyott blokkra. Kelen írt egész este, még akkor is, ha nem játszott. S a játékosok neveinek rovatába ezt írta egymás alá: Francesco, Liesl, Jenő, Lőrinc, Judit, Magdolna. „Talán vigasztalni fogja, — gondolta magában a kedve ellenére nyertes háziasszony, — hogy hetvennégy pengőt veszített ugyan, de egy hercegné és egy gróf közé Jenőnek írhatta be magát.“ De mindjárt rendreutasította magát ezért a gondolatért. Társaságban rendszeren keresztneveket szokás írni. Nem írhatta kivételesen csak saját magát Kelennek.

Harmadnap ismeretlen női hang kereste.

— Halló, itt Home lakásberendező iroda. Kivel beszélek, kérem?

— Meszlényi báróné beszél. Ó, az új kisasszony. A mérnök úr említette, hogy be fog lépni.

—Nem vagyok kisasszony, — felelte metsző

helyesbítéssel a hang, — nagyságos asszony vagyok. A mérnök úr egy üzenetét kell átadnom.

— Tessék, — szólt Magdolna, most már hűvösebben.

— A mérnök úr rendelkezése folytán postára tettem negyvennégy pengőt. A mérnök úr helyesebbnek tartja azonnal megfizetni amivel tartozik, mert bizonytalan, hogy mikor lesz megint alkalom kártyázni. És üdvözetét küldi. Jónapot kívánok.

Ennyi volt az egész. Magdolna bosszankodva nézett vissza a telefonra, mialatt visszament szekrényéhez, mintha a készüléket okolná. Mi ez? Miért rohan Kelen ilyen sürgősen megfizetni az adósságot? És miért bizonytalan az elszámolási alkalom? Hiszen a hercegék is, Mikesék is említették, hogy játszani fognak vele máskor is. Nagyon bosszantotta az alkalmazott hetyke és kellemetlen hangja. Ha valamiért keresnie kell Kelen, ez az ellenséges hang lesz a telefonnál. Egyszerre mély és nyomasztó csüggedés fogta el. Az utóbbi napokban még nagy lendülettel fogadkozott maga előtt, hogy csak azért is és mindenáron megtartja a férfi vonzalmát. De nagy töprengéssel kiesztelt tervei rosszul sülték el. Ahová nyúlt, akadályba ütközött. Abba is bele kellett nyugodnia, hogy már nagyon elfáradt. Nagyhangú, önámító cselekvési készsége már nem volt sehol, önmaga előtt csapott lárma volt ez csak, mint a rettegő vándoré, aki éjszaka hangosan, de remegő torokkal kurjongat az erdőn. Nincs más hátra, mint tétlenül remélni, még mindig remélni, hogy annak a majdnem semminek, ami ezt az embert hozzá köti, még nincs vége. Kiskorában, mikor nagyon félt a haláltól és titkos gondolatait sokszor kísértette az elmúlás, volt egy képzelgése, hogyan kellene meghalni, úgy, hogy halálra ítéljék, de ő az időpontot ne ismerje, valami pompás tündéerkertben éldégéljen a biztos halál tudatában mégis halálfélelem nélkül és a hátulról érkező fejevétel egy szempillantás alatt végezzen

vele. Ez jutott most eszébe, így élt tulajdonképpen most is. A szakító levél, vagy telefon, vagy szemtől-szembe mondott szó bármelyik pillanatban megérkezhetett. De addig élte a maga egyre nehezebbent tartható illúzióját, hogy szeret és szeretik.

Most már nem is erőszakolta a következő bridge-összejövetelt. A hercegék sem jelentkeztek vele, Mikesék sem. Nem is bánta. Félt, hogy Kelen veszíteni fog, dühös lesz a balszerencsére és haragját óvhatatlanul rá is kiterjeszti. Várta, hogy mi történik vele. Telefont egész héten nem kapott. Kelent egyszer látta. Valami jótékonysági tea adódott a Gellértben, ahova el kellett mennie. Nagy meglepetésére ott találta Kelent is, aki vadidegen, népes társaságban ült egy másik asztalnál. Bizonyára új üzletfelei valamelyikének társaságában. Ő maga Bogáthy államtitkárákkal ült, akiket viszont Kelen nem ismert. S végül elment anélkül, hogy egy szót is beszéltek volna. Kedden reggel megszólalt a metsző női hang és a mérnök úr levében megkérdezte, nem mehetne-e a mérnök úr vacsora helyett teára, mert este el van foglalva. Sietett beleegyezni. Kelen öt óra helyett félhétkor érkezett. Bocsánatot kért, hogy csak egy félórája van. Magdolna minden erejével igyekezett nyájas maradni és elégedettnek látszani.

— Hogyan mennek a dolgai? Bevált a titkárnő?

— Kitünően. Nem hiába Claire választotta ki. Neki osztálytársnője volt, válófélben lévő asszony. Van egy remek tehetsége: megérzi, hogy kivel hogyan kell beszélni. Akik terhemre vannak, azokkal kurtán-furesán végez...

Magdolna elsápadt. De összeszedte magát.

— Akkor jó volna, ha szólna neki, hogy hozám nyájasabb legyen, mert még utóbb én is azt képzelem, hogy terhére vagyok.

— Nem elég udvarias? Hát ezt nem fogom megengedni. Majd alaposan rászólok,

— Bántani azért nem kell. Hogyan megy a bridge?

— Kitünően. Csak itt üldözött olyan cudarul a balszerencse. És nagyon kellemes, ha az ember a rendes pártijával már össze van játszva.

— Hogyne. Kikkel játszik együtt az óráin? Kik vannak ott?

— Mindenekelőtt Claire, aztán Nymwegen gróf, aztán egy bizonyos Bartha a belügyből és egy roppant kedves, nagyon csinos asszony, úgy hívják, hogy Gál Attiláné.

Magdolnában tombolt a szörnyű felismerés: ez az ember nyilván beleszeretett ebbe a Gál Attilánéba. Semmi kétség, — szaladt keresztül villámgyorsan a fején, — Claire, akinek van valakije, kiesik a számításból, tehát ez az asszony az, aki miatt hetenként két estét Klárinál tölt. Sőt talán többet is. És talán ezzel ült a Gellért-beli teán.

— Ki ez a Gál Attiláné? Beszéljen róla.

— Fiatal elvált asszony. Vékony kis fiús termete van, olyan, mint valami zsoké, de roppant aranyos. Huszonötéves mindössze. Csak úgy árad belőle az üdeség, a fiatalság. Folyton boloudozik, hancurozik, mindig jó kedve van, ő a társaság bohóca. Nagyon megszerettem.

Minden szó egy-egy késszúrás. Magdolna lassan, észrevétlen behunyta a szemét. Mintha a fájdalmat úgy jobban bírná.

— És okos is?

— Eléggé. De nem afféle kékharisnya. Az én szakmámról fogalma sincs, sokat nevetünk rajta. A multkor azt kérdezte, hogy a Louis-stílusokat miért számozzák. Egyszer pedig Firenzéről beszélt, hogy milyen szépek a Fra Diavolo-képek. Persze Fra Angelicót akart mondani.

— Mulatságos lehet. Mindenesetre üdülés az olyan fáradt és ideges embernek, mint maga.

— Feltétlenül. És maga hogy van? Járogat a szegényeihez?

— Elég rendesen. Különben itthon ülök és élek. Ez minden. Mindig egyedül.

— Nem jól teszi. El kellene foglalnia magát. Én, sajnos, annyira le vagyok már fogva, hogy lélegzetet venni is alig érek rá. Erről jut eszembe, jövő kedden nem leszek Pesten. Elmegyek Szabadrékásra. De most már másféle alapon. Megbeszéltem az egészszet a bankkal. Claire ezt nagyon ügyesen közvetítette. Megbízást kapok az összes bútorok értékesítésére. Az Orczy-fiúk nem kapnak semmit, szegények, de én sokat fogok keresni. Kell is, mert az élet nagyon drága. Elsején mindig fogom a fejemet. Anyámért is kell fizetnem...

— Az édesanyjáért? Hogy-hogy?

— Már nincs nálam. Elhelyeztem a rokonával együtt.

— Miféle rokonával?

— Hát ezt nem tudta? Az a lány, aki nálunk a szobalányi teendőket végezte, mostohaapámnak, Novák úrnak unokahuga. Engem tegezett. Szobalány, aki tegez, nem igen illik bele az új életembe. Anyámnak sem való ez a műterem-környezet. Elhelyeztem őket Kispesten. Éldegélnek együtt rendes kis lakásban, ellátást is kapok. Én pedig házzvezetőnöt vettem, nagyon jól beválik.

— Mióta van ez?

— Ó, már több, mint egy hónapja.

— S ezt nekem nem mondta.

— Nem olyan nagy eset. És alkalom is alig volt rá. Szóval, mához két hétre, úgy-e? Addig is minden jót. Ejha, de elkéstem.

És tüntető sietséggel kapkodta holmiját az előszobában. Magdolna utána nézett az ablakból, ahogy a havas udvaron végighaladt. Mígnem a kapu becsukódott mögötte, s ő eltűnt. Vajjon nem most volt itt utoljára?

Két hét múlva csakugyan lemondott. Ezúttal személyesen telefonált.

— Annál jobban sajnálom, — mondta, — mert

most jó darabig megint nem leszek Pesten. Agyondolgoztam magam, rámfér egy kis karácsonyi pihenés. Elmegyek valami kellemes téli helyre. Csak január elején szándékozom visszajönni. De mondhatom, nagyon nagyot pihenek. A címemet nem mondom meg senkinek, levelet nem írok senkinek, magyar újságot sem akarok látni. Újjászületve jövök vissza. Hát kezeit csókolom addig is. Mivel nem leszek itthon, már most, jóelőre, kívánok boldog karácsonyi ünnepeket és boldog új esztendőt. Viszontlátásra, drága.

— Viszont kívánom magának is. A karácsonyfát szerettem volna magával meggyujtani, de majd nem szedem le, hogy még megláthassa. És a karácsonyi ajándékát is félreteszem. Egyáltalában majd egy napot kinevezünk a mi saját Jézuska-napunknak, jó? Halló... miért nem felel?

A vak vonal már nem felelt. Magdolna az utóbbi mondatokat már a semmibe beszélte. Kelen nyilván mindjárt letette a kagylót, mikor azt mondta, hogy viszontlátásra. Hát jó. De legalább nyájasan beszélt. És azt mondta: „drága“. Milyen boldogító és édes tőle ezt a szót hallani. Talán ezt mondja majd akkor is, ha megjön, kipihenve, jókedvűen. Nem lesz ideges, kedves lesz és gyengéd, mint régen. Mindennek az idegesség az oka.

Berendezkedett pár hétre Kelen nélkül. Így még jobban tudta szeretni. Lemondásai nem bántották, a telefon hiányát nem érezte. Illuziója, melyet a férfi most nem zavarhatott, új erőt merített a nyugalomból. Magdolna jobbkedvű lett. Már meg merte kockáztatni, hogy este csak egy altatót vesz. Nehezen ment, de ment. S mikor elkövetkezett a karácsony, már dúdolván tudta díszítgetni a karácsonyfát. Jézuska napján, mint mindig, virágot vitt a Pocok sírjára, aztán hazament és kiemelte a szekrényből egy régebbi télikabátját, amelyet nélkülözni tudott. A karácsonyfa alá odatette azt az arany kézelő- és mellgombot, amelyet Kelennek

szánt. Valamit ösztönszerűen keresett még, aminek a hiányát érezte. Csakhamar rájött, mi az: a belvárosi illatszerész ez évben először nem küldte a szokásos kozmetikai összeállítást. Magdolna békésen és mélabúsan elmosolyodott. Törölték a listáról. Mulik az idő. Az ilyen listákra fiatalabbak kerülnek. Aztán csengetett.

— Nézze, Vilma, ez a télikabát jó lesz magának. Ez a maga karácsonyi ajándéka. Aztán, ha el akar valahova menni, elmehet. Mindjárt fel is veheti. Az én holmim jó magának.

— Köszönöm szépen, nincs nekem hova menni. Legfeljebb elmegyek sétálni.

Elment a télikabátban. Bárki előkelő dámának nézhette volna. Magdolna eltűnődött rajta. Törvénytelen születés. Akárcsak Kelen. De mekkora a különbség köztük. Kelen tárva-nyitva hordja a lelkét. Ez lakattal elzárva. Nem beszél soha, nem jár sehova. Kimenőjét nem veszi igénybe. Vasárnap délután leül szobájában az ágy szélére és maga elé néz. Vagy éppen lefekszik, holott nem beteg. Mintha sorsa nehéz fáradságát akarná kipihegni.

Jó óra múlva visszajött Mintzer Vilma. Bekopogtatott. Magdolna a karácsonyfa tövében könyvet olvasott már ekkor. Felnézett. A nő szeme különösen csillogott. Máskor merev arcán lázas felindultság.

— Bocsánatot kérek, méltóságos asszony... egyszer az apám után tetszett kérdezősködni... és akkor azt mondta a méltóságos asszony, hogy valami okból... most... most szeretném megkérdezni az okot...

— Maga a Szilágyi Akos leánya, úgy-e?

— Igen.

— Én jól ismertem a maga édesapját. Járt a szüleim házához, mikor én fiatal leány voltam.

A másik csak állt és erősen fénylő szemmel hallgatta. Látszott rajta, hogy belül erősen küszködik.

— Üljön le, kérem.

— Nem, köszönöm... én mint szakácsné...

— Maga nem szakácsné, hanem házvezetőnő, már mondtam. Üljön le.

Mintzér Vilma habozva, félszegen leült.

— Kérem, méltóságos asszony, nekem kell valamit kérdezni, ha szabad. Én apámról csak annyit tudok, amennyit anyámtól hallottam. Ő azt mesélte róla, hogy nagyon szép ember volt és nagyon kedves, de volt két borzasztó hibája. Hogy nagyon érzéki volt és ha nőt látott, nem bírta magával. A másik pedig az, hogy nem bírta mulatás nélkül. Ivott. Tessék nekem megmondani, igaz ez?

— Igaz.

— Igen, — felelte fejét lehajtva amaz, — hát akkor így van. És nem tudott megjavulni soha. Igen. Éppen így mondta nekem a karácsonyfa alatt, mikor kezdtem nagy lány lenni. Hogy erre a ketőre vigyáznak. A mulatságra, meg a férfiakra. Igaza is lett.

— Miért lett igaza? Hiszen otthonülőbb és szolidabb nem lehet senki, mint maga.

— Kérem, méltóságos asszony, — mondta Mintzér Vilma sóhajtván, szaggatottan, — én erről nem tudok beszélni, mert nagyon nehéz a lelken. Nekem polgári iskolai tanárnői oklevelem van. De az apám vére... Anyám meghalt... Elzüllöttem. Először szerelemből, aztán csak úgy, akármiért. És ittam. Megfogadtam százszor, hogy erőt veszek magamon. Beálltam szolgálni. Mindenütt ez volt a baj. Férfi minden háznál volt. Nem fértem tőle. Az az asszony, aki magához vett, az átkot vette a házba. Mindenünnen botránnyal rúgtak ki.

— De hiszen a bizonyítványai...

— Az mind hamis. Aztán előregedtem. És jött az ital. Megfogadtam újra, meg újra. Hiába. Mindenki rossz is volt hozzám, én is rossz lettem, csaltam és loptam, ahol lehetett. Ültem is. Most még egyszer megpróbáltam. A báróné az első, aki jó hozzám. Most reszketek, hogy kibírom-e. Érzem a

veszedelmet, méltóságos asszony. Most lementem és ittam két konyakot, hogy bátorságom legyen ideállni a méltóságos asszony elé... A konyak... Rettenetesen jól esett, kérem. Olyan jól esett, hogy megborzadtam. Méltóságos asszony, én úgy félek, hogy azt nem tudom kimondani. Mi lesz velem, ha nem bírom ki? Most találtam egy helyet, egy asszonyt, akit... akit...

— Csak mondja ki, — szólt Magdolna nedves szemmel.

— Akit úgy tudok imádni, mint egy szentet. És ha nem bírom ki? Eladom ezt a télikabátot és a többi sok jó holmit és megyek a Népszállóba, amíg tart... Borzasztóan félek... az apám... az apám...

— Ne az apjára gondoljon, hanem az anyjára. Annak fogadja meg, hogy erős lesz. Nálam maradhat, amíg él. Most pihenjen le.

A dúlt nő felkelt, sarkon fordult és kitámolygott. De ettől kezdve ijedt és konok bizalmatlansága megenyhült. Közlékeny nem lett, ha kérdést nem kapott, egyetlen szót nem szólt. Azt azonban megengedte magának, hogy könyvet kért olvasni. Magdolna egész halom magyar regényt adott oda neki.

Szilveszterkor nagy estély volt a hercegéknél. Magdolna felöltözött és elment. Vilma otthon maradt, leült olvasni a szobájában. Az estélyen háromszáz vendég jelent meg, az általános hangulaton már éjfél előtt meglátszott, hogy a muri másnap délig bizonyosan eltart. Magdolna csendesen, de vidáman érezte magát. Nagyon jól sikerült a ruhája, kitűnő színben volt, egyik bókot a másik után kapta. Sőt egy olasz fiatalember, Don Francesco rokona, hevesen elkezdett neki udvarolni. Tréfás megjegyzésekkel tért ki az ostrom elől, de forró hálát érzett. Szeretett volna valami nagy örömet adni cserébe a nyúlánk, jóképű legénynek, akinek a homloka fe-

lett síma volt a szurokfekete haj, de a feje búbján hullámos.

— Tíz évet adnék az életemből, — súgta vakmerően és szenvedélyesen a fiatalember, — ha megcsókolhatnám.

— Nem a magáéból kellene elvenni, — nevetett Magdolna, — hanem az enyémből. Akkor talán menne.

— Fishing. Nem is felelek rá. És meg fogom csókolni. Magának éreznie kell, hogy ez nincs ki-zárva.

Ebben a pillanatban vaksötét lett és éktelen sívítás kezdődött a harmincnyolcas újév tiszteletére. Magdolna villámgyorsan hátrább tolt a székét, fel-pattant és két lépést tovább szökött. Mire megint világos lett, a fiatalember ott állott csalódottan, bosszúsán kémlelve, hova tűnt a szépasszony.

— Tönkretette az évemet, — mondta, mikor felfedezte, — most már egész évben rosszul fog menni nekem a szerelemben. De magának is. Nem fogják megcsókolni. Hova megy?

— Magát cáfolni. Megkeresem a férjemet.

A fiatalember leesett állal bámult utána, ő pedig tovább ment. A tolongásban még elcsípte a fehér-sapkás kuktát, aki a visító malacot hordta körül. Megfogta a rémült kis állat kunkorodó farkát, aztán indult haza. Útközben Clary gróffal találkozott. Megállt vele pár percre Boldog újévet kívántak egymásnak.

— Láttam Claire bárónőt, — mondta az öreg gróf, — remek színben van.

— Hol látta?

— A Semmeringen. Onnan jöttem tegnap. Mit szól Kelen barátunkhoz? Úgy siel, hogy no. Nagyon jól mulat az egész klikk, Nymwegen Pista, a kis Gálné. Sajnos, nem beszélhettem velük, mert ők a Panhansban laktak és csak messziről láttam őket. Maga már megy? Még egyszer boldog újévet. Viszontlátásra.

Magdolna ment. Szédülve a döféstől, amelyet kapott. Tehát Kelen a Semmeringen van azzal a Gálnéval. És Klárival, aki összehozta őket. Ott vidagnak és örülnek az életnek együtt, nemcsak szerdán és szombaton, hanem minden nap minden órájában. Most már bizonyos, hogy Gálné. Egyetlen reménység marad összesen: hátha csak viszonyuk van, s a férfi nem szerelmes.

Mikor hazaért, még megnézte a Vilma szobájának ajtórését, szűrődik-e ki világosság. De ott sötétet látott. Bizonyára már rég elaludt. Lefeküdt tehát ő is. Biztonság okáért, a Semmeringről kapott hír miatt, bevett egy altatót. Különben már egyet sem vett volna. Nagynehezen kezdett is elszenderegni tőle. De hirtelen lármát hallott. Felült ijedten az ágyban, nem tudván biztosan, álmodta-e a robajt, vagy csakugyan hallotta. Újabb dörömbölés és zuhanás következett. Felgyújtotta a villanyt, magára kapta pongyoláját és kiment. Vilma szobájának ajtaja tárva-nyitva állott. Ő maga a földön hevert. Nem lehetett semmi kétség: teljesen lerészegedve. Nagy ügyel-bajjal igyekezett feltápáskodni. A két nő egymás arcába meredt. Mintzér Vilma a részegek eszelős kifejezésével elvigyorogta magát. És Magdolna iszonyodva látta, hogy ez az arc mintha nem nőé, hanem férfié volna. Most kísértetiesen azonos volt a Szilágyi Ákos arcával, benne ült a mámor vágya és a felelőtlenség, de benne ült a Detky érzéki mohósága is, a Kelen élvezethajszoló önzése is. Mindez, mint látomás, ragadta meg és töltötte el iszonyattal. Aztán a mámoros arc oldalt fordult. Magdolna lehajolt és karja alá nyúlva talpra segítette az eszméletlen némbert. Az az ágyra hanyatlott. Ő pedig borzadva futott vissza a szobájába. Azonnal még egy altatót vett, és fejére húzta a takarót, hogy ne lásson, ne halljon, ne tudjon semmit.

Másnap reggel kábultan, szédelegve ébredt. Az óra fél tizenegyvet mutatott. A csengetésre nem jött

semmi válasz. Felkelt, hogy a szerencsétlen nőt megnézze. De a szobát nagy megdöbbenésére üresen találta. Kinyitotta a szekrényt. Minden holmi hiányzott. Ekkor vette észre a mosdóra tett cédulát. „Bocsánatot kérek és köszönöm a jóságát.“ Letette a cédulát és tehetetlen mozdulatot tett. Minden hiába. Ezen nem lehet segíteni.

Reggelivel, fürdővel, fűtéssel elbajlódott maga. A bejáró újév napjára szabadságot kapott. Másnap pedig felhívta az első cselédközvetítőt, akit a telefonkönyvben megtalált. Megmondta címét és ideiglenes kiségitőnek olyan szobalányt kért, aki valamit főzni is tud. Délre már ott volt a leány. Cselédkönyvében rendben volt minden. Margitnak hívták és olyan szép arcot és jó alakot kapott sorsától, hogy Magdolnának rögtön kedve támadt hozzá.

— De látogató ide nem járhat, fiam.

— Nem is jön ide, kezét csókolom. Már megszoktuk, hogy a kéthetes kimenőkor látjuk egymást.

— Szóval van valakije.

— Van, igenis. Altiszt.

Aztán kedvesen hozzátette:

— Nem jár nekem több.

Pedig járt volna neki több is. Hamar kitűnt, hogy nemcsak nagyon szép, de értelmes, finom kis teremtés. Magdolna hálás volt érte a sorsnak. Nem kellett házi dolgaival vesződni, várhatta azt a várva-várt napot, mikor Kelen hangja kipihenten, jókedvűen, nyájasan megszólal a telefonban. De múltak a napok, és ő nem jött. Már január tizedike volt s még mindig nem jelentkezett. Ezen a napon délelőtt bement a városba. Reggel fésülködés közben észrevette, hogyha haját szétválasztja, a töveknél erősen látszik a fehérség. Gyorsan pótolni akarta tehát a festést. A Váci-utcán Liesl hercegnével találkozott. Megálltak beszélgetni.

— Mit szólsz Kelenhez? Jól megjárta.

— Kelen? Mivel járta meg?

— Hát te nem tudod? Kificamította a bokáját.

— Ó szegény, — riadt meg Magdolna, — és most fekszik a Semmeringen?

— Dehogyan is a Semmeringen. Itthon van. Már egy hete. Tegnap is beszéltem vele, azt mondja, hogy a szobában bottal már tud járni. Hát te nem beszélél vele?

— Nem beszéltem én most senkivel, rengeteg személyzeti bajom volt.

— Elbúcsúztak. Magdolna tétován került-for-dult, azután elhatározta magát. Majdnem szaladva igyekezett kocsit találni. Odakiáltotta címét. Harag, fájdalom, megalázottság, forrongott, tombolt benne. Az udvaron lihegve sietett végig, a lépcsőn két fokot ugrott egyszerre. Bundástól rohant a telefonhoz.

— Halló. Kérem a mérnök urat a telefonhoz.

— Sajnálom, a mérnök úr beteg és nem jöhet a telefonhoz. Ki beszél?

— Meszlényi báróné. Legyen szíves, nagyságos asszony, mondja meg neki, hogy én keresem.

— Sajnálom, önnel sem tehetek kivételt.

— Én a nagyságos asszonynak nem vagyok ön. Nézze meg az ember. Szíveskedjék rögtön jelenteni a mérnök úrnak, hogy várom a telefonnál.

A telefon másik végén tétovázást lehetett észlelni. Magdolna várt. Félkézzel fogta a kagylót, félkézzel hámozgatta magáról a bundáját és kalapját. Kisvártatva megszólalt a férfi hangja. A halló szótól Magdolnának valami puhaság érintette meg a szívét.

— Angyalom, — mondta a sírással küzdő hangon, — hát mi ez? Hát mástól kell nekem megtudni, hogy egy hete itthon van?

— Kérem, nagy fájdalmaim voltak. Nem telefonáltam senkinek.

— Mikor baja van, akkor nem szól nekem? Drága angyalom, hát annyira csak vagyunk...

A férfi közbevágott.

— Ne vegye rossz néven, de ez az idő nem alkalmas ilyen beszélgetésekre.

— Szent Isten, milyen hangon beszél velem? Mikor ennyi hét után végre...

Megint közbeszólt a férfihang.

— Kérem, kérem, ne csináljuk ezt. Ehhez nekem nincs idegem. Majd valamelyik nap odaszólok és beszélhetünk. De akkor is beszéljen emberi nyelven, ez a kislányos nyafogás most már elviselhetetlen.

— Jézus, Mária, — sikoltott Magdolna, — gondolja meg, hogy a titkárnője ezt hallja!

— Bánom is én, akárki hallja, — kiáltott nyersen a hang, — ezt nem lehet tovább bírni! Egyszermindenkorra hagyjon nekem békét!

Csak úgy csattant a készülék, ahogy hevesen lecsapta a kagylót. Magdolna a falra bámult, amely elvesztette mozdulatlanságát, hajolni és homályosodni kezdett. Egyik kezével a levegőbe kapott támaszért, másikkal a hallgatót fogta. Úgy ájult el, telefonkagylóval a kezében.

Országos Széchényi Könyvtár

X.

Ágyában feküdt, mikor magához tért. Margit aggodalmasan tett-vett körülötte.

— Ne hívjunk orvost, méltóságos asszony? Magamtól nem mertem. És telefonálni sem lehet, mert a telefon eltört.

— Nem kell orvos, — felelte gyenge hangon, — az altatómat kérem. Két pirulát gyorsan és vizet.

Megitta. A lányt kiküldte. Aludni akart. De sajnálta, hogy miért nem vett be hármát. Vagy négyet. Hogy gyorsan hasson és mennél tovább aludjék tőle, hogy ne tudjon semmit. De most már befúrta fejét a párnába és magára húzta a takarót. Talán így is megy. Nem akart moccanni, hogy a lassan közeledő álmod el ne kergesse. De hiába várta, hogy álmosodjék. Öntudatát erőnek erejével

megrohanták a gondolatok, amelyeket nem tudott elhárítani magától. A semmiből felbukkant egy alakatlan mondat, amely szélesebben hangosodott és egyre érthetőbb szavakat kapott, hogy végül a megafon irgalmatlan harsogásával dörögjön feléje: „Egyszersmindenkorra hagyjon nekem békét.“ Ezt az a Kelen mondta, akit ő szedett fel. Neki, Meszlényi Zoltánnénak, Hubay Imre leányának. A titkár nő füle hallatára. A titkár nő ezt a friss pletyka izgalmával fogja elujságolni minden ismerősének: „Kelen kidobta a bárónéját. Ráordított és lecsapta a telefont.“ És tárgyalni fogják és villogni fog a szemük. Nem, nem, csak erre nem gondolni. Édes jó Istenem, könyörögve kérlek, tedd, hogy hamar elalhassam, mert ezt a rettenetes szégyent nem lehet elviselni.

De Isten nem könyörült rajta. Gondolkoznia kellett, mintha valami végzetes ítélet erre a legszörnyűbb gyötrelemre ítélte volna. De hogyan is történhetett ez? Hogyan juthatott odáig, hogy neki, a büszkének, a mindig félreállónak, a maga becsülésére oly kényesnek, valaki rárivallva ezt mondhatta: „Egyszersmindenkorra hagyjon nekem békét.“ Hogyan került ide? Mint a játékos, aki a kártya izgalmában a játékra figyel, nem a pénzre, egyszer csak halálos megdöbbenéssel körülnéz és hebegve kérdi magától: hogy van ez, hogyan történhetett ez, hogy mindenemet elvesztettem? Hol tért ő le a helyes útról, melyik lépéssel lépett arra a köre, amely leszakadt lába alatt, hogy a poklok poklába zuhanjon? Hagynia kellett volna Kelent meghalni? Mi szörnyűbb: egész életében hordania egy elveszett ember életvadját vagy most egész életében hordania azt a fertelmes szégyent, hogy ezt mondhatták neki? Édes jó Istenem hát én rossz voltam, mikor nem akartam megölni? Miben higgyen az ember, ha nem az irgalomban és a jóságban? Ha minden így felfordul a világon, hogyan lehet tovább élni? Aludni, aludni, mert a fejemmel megyek

neki a falnak, amíg el nem veszem az eszmélete-met.

Nem, az álom is kegyetlen volt hozzá és elfordult tőle. „Egyszersmindenkorra hagyjon nekem békét.“ Lehet így szakítani? Nem lehetett volna megfogni a kezét és szépen, rendesen megmondani: Magdolna, fáj, hogy fájdalmat okozok, de nem szabad hazudnunk egymásnak, váljunk el szépen és gondoljunk néha meghatva egymás emlékére? Hogy lehet valaki ilyen embertelenül, ilyen brutálisan kegyetlen? Hiszen még a kutyának is injekciót adnak, ha meg kell ölni, és nem doronggal ütik fejbe, amíg van benne pára. Micsoda feneketlenül önző lélek ez, hogy ilyen módon rúg bele abba, amit már megúnt? Jaj, csak az az álmoság jönne már, csak az jönne már. De nem jön. Idegei egyre éberebbek, ahelyett, hogy tompulnának.

Nagyot dobott magán, lihegve ült fel. Az altatót kereste. Nem találta. Megnyomta a csengőt. Le sem vette ujját a gombról, míg Margit be nem lépett.

— Hol az altatóm?

— Nálam van, méltóságos asszony.

— Jaj, miért viszi ki, fiam, ne idegesítsen maga is. Még kettőt, hamar.

— Nem adok, méltóságos asszony, — felelte Margit a fejét rázva, — legfeljebb még egyet adok, de több nincs.

Oda adta. Aztán lábujjhegyen kiment. Magdolna visszahanyatlott a párnára. Tovább vergődött, keze görcsösen tépdeste a takaró szélét. Fogát összeszorította és felnyögött szégyene kínjában. A mondat gyilkos betűkkel jelent meg behúnyott szeme előtt és mennydörögve ismétlődött szakadatlanul. Sírni szeretett volna, hogy a zokogás hídján átjusson az öntudatlanságba. De nem tudott sírni. Csak nyöszörögni tudott, és rémülten elfordítani arcát apja tekintete elől, akinek nemes és bölcs arca felkelt eléje a multból. Mi lenne most, ha apja találkoznék ezzel

az emberrel? Borzasztó elképzelni. Pusztá kézzel megfojtaná. De még borzasztóbb elképzelni, hogyha kinyitná a szemét, apja ott állna az ágya előtt. Nem fojtaná meg. Rettenetesebb dolog történnék. Elfordulna tőle, némán megtagadná és lehajtott fejjel örökre elmenne innen. „Apa“, — szakadt ki belőle a párnába nyögött szó és vele a megváltó sírás is végre. Csukló, egész mellét rázó, mély zokogás sokáig, aztán az észrevétlenül homlokára simuló álom.

Másnap reggelig aludt egyfolytában. Bódultan nézett körül. Részegnek érezte magát. Margit már hozta a teát, amelynek mohón esett neki. Huszonnégy órája nem evett. A fürdőszobában már csobogott a víz. A kályhában recsegni kezdett az aprófa.

— Tegnap délután levelet hoztak, — mondta habozva Margit, — de nem tudom, jó-e, ha most felizgatja magát a méltóságos asszony.

— Ideadhatja nyugodtan.

Kelen írását mutatta a boríték. Nem bontotta fel mindjárt. Persze, bocsánatot kér, idegességére hivatkozik, örök barátságot ígér, meg fog javulni, gyengédebb lesz. Most már hiába. Azt az ökölcsapást egyszer, sok idő múlva, meg lehet bocsátani, de elfelejteni soha.

És még mindig nem bontotta fel a levelet. Megkérdezte magától, hogy szereti-e még ezt az embert. Nem tudott felelni magának. Tűnődéséből csak annyit hámozott ki, hogy szerelmes, de nem biztos, hogy Kelen Jenőbe. Az sem biztos, hogy az utóbbi hónapokban szerelme ennek az embernek szólt. Szerelem volt önmagában véve, vágyakozó érzés, amely mindenáron kapaszkodni akart valamibe, vagy valakibe, hogy az élet tengere el ne sodorja. Kelen Jenő már régóta kettő volt. Az egyik egy elképzelt Kelen Jenő, gyengéd élettárs, hű barát, ragaszkodó érzések tárgya. A másik az igazi, akiről jobb nem beszélni. Ez az igazi okozta a fájdalmat, nem a másik. De azért nem fáj kevésbé.

Aztán feltépte a borítékot.

Kedves Magdolna! Kötelességemnek tartom bocsánatot kérni azért az ingerült hangért, amelyre délelőtt ragadtattam magam. Súlyos hiba volt, most már nem tudom jóvá tenni. De viszont ez a hiba alkalmat ad arra, hogy illő módon közöljem: a mi utaink szétváltak. Megházasodom. Ez már nem új terv, de nem volt lelki erőm, hogy közöljem. Félttem fájdalmat okozni. Idegességemben mégis csak fájdalmat okoztam, tehát most már nincs miért hallgatnom. Búcsúzom. Hálásan köszönöm azt a sok jót és szépet, amivel elhalmozott. Nem tudok most többet írni. A részletesebb magyarázatra megkértem Clairet, aki holnap délben meglátogatja. Nem adtam fel azonban a reményt, hogy egyszer mint jóbarátok szorítunk kezét. Ebben a reményben csókolja kezeit mélységes tisztelettel Kelen Jenő.

Megházasodik. Elveszi azt a Gálnét. És Klári, aki összehozta őket, most jön elmagyarázni, hogy ez milyen okos és helyes házasság lesz... Ebben a pillanatban Magdolna reszkető keze elejtette a levelet. Meghült benne a vér. Miért jön Klári magyarázkodni? Mint kihez jön Klári? Kelen szabad ember, nőtlen, tetszése szerint házasodhatik, senkinek sem tartozik magyarázattal. Legalább is a világnak ezt kell hinnie. Ha Klári mégis magyarázkodni jön, ennek csak egy oka lehet: Klári tudja, hogy Kelen bizonyos felelősséggel tartozik az anyjának. Vagyis magyarán kimondva, Klári tudja, hogy mi volt közte és Kelen között. Kelen elmondotta nekik. Annak a Gálnénak is bizonyára. És ő most itt fog állani saját leánya előtt, mint kivénhedt és elhagyott szerető, akit jó szóval kell tartani.

— Mindent megérdemlek, — mondta magában Magdolna vad haraggal, — mindent! Ha ebben az

emberben nem láttam meg a pizok frátert, én, Hubay Magdolna, akkor mindent megérdemlek. Hagynom kellett volna, hogy meghaljon.

De mindjárt vissza is vonta. Nem. Nem lehetett a halálba engedni. Mindennek úgy kellett lenni, ahogy lett. A végzet így akarta. A végzet dróton rángatja boldogtalan kis alakjait, s azok rángatóznak kezükkel-lábukkal, ahogy nekik előre megíratott. Fogta a levelet, vitte magával a fürdőszobába és sarkát a lánghoz tartotta. Margit mindig ott tett-vett körülötte és tapintatosan, de állandóan figyelte.

— Nincs semmi baj, Margit, — mondta nyugodtan, — most nem kérek semmit. Délben jön a leányom, méltóságos bárónőnek kell szólítani.

Megfürdött, felöltözött. Elővette azt a dobozt, amelyben a Kelentől kapott apróságokat őrizte. Nem nyitotta ki. Meghatottság nélkül tette be a kályhába. De ettől pár perc múlva nehéz, orrcsavaró szag terjengett a szobában. Ezt nem is lehetett csodálni. Két gumiból való állat volt a gyűjteményben. Margit ijedten futott be szaglászni. És Magdolna elmosolyodott. Volt ennek a kis balesetnek valami torz humora.

— Nyissunk ablakot, Margit, valamit elégettem, az ilyen fertelmes szagú.

De hiába állottak nyitva az ablakok délig, a szag nyoma megmaradt a levegőben. Klári rögtön megszimatolta, mikor belépett.

— Itt tűz van. Ég valami.

— Csak égett. Már nem. Foglalj helyet, Isten hozott. Margit, senkinek sem vagyok itthon. Vigye ki a telefont. Vagy igaz, nyugodtan bent hagyhatja. Elromlott.

Margit kiment. Anya és leánya ketten maradtak. És most történt először, hogy Klári nem tudott sehogyan sem belekezdni a mondókájába és Magdolna volt a nyugodtabb és határozottabb.

— Csak közöld nyugodtan, amit akarsz, Klári. Kelen elveszi azt a Gálnét.

— Kit? — kérdezte ámulva Klári.

— Azt a Gál Attilánét, vagy hogy hívják, akit nincs szerencsém ismerni.

— Na hát... Mama, én nem értelek. Gálné a Nymwegen Pista barátnője. Hol veszed ezeket a vad dolgokat? Hát Jenő nem írt neked?

— De írt. Közölte, hogy megházasodik. Nem Gálnéről van szó?

— Fantasztikus. Szóval mindent megírt, csak ezt nem. Jellemző. Rám bízta. Jenő engem vesz el feleségül.

Magdolna lányára meredt. Szája ezt a szót formálta: „Téged?” De hangja felmondta hozzá a szöveget.

— Engem, — felelt Klári, most már egyszerre visszanyervén nyugalmát, — elhatároztam, hogy mennél gyorsabban összeesküszünk. Alighanem más állapotban vagyok.

— Klári! — tört ki az anyából is, az asszonyból is a kiáltás.

— Mama, ne csináljunk ebből drámát. Beszéljük meg az egészet rendesen és nyugodtan, józan emberek módjára. Nekem Jenővel hónapok óta viszonyom van...

— Mióta? — hördült fel sápadtan az anya is, az asszony is.

— Kérlek, mama, még egyszer kérlek, beszéljünk nyugodtan. Te ezt az embert szeretted. Ő azonban nem volt beléd szerelmes, csak azt hitte. Féktelen nagyravágyás és érvényesülési vágy van benne. Közel jutott egy nagyon szép asszonyhoz, aki jó volt hozzá. Még hozzá báróné. Ettől úgy megörült, hogy képes lett volna meghalni. De aztán, mikor a csoda bekövetkezett, meg is szűnt csoda lenni. Aki egyszer meglátta a Niagarát, azért nem akar állandóan odaköltözni. Jenő rájött, hogy nem beléd volt szerelmes, hanem vakmerő vágyaiba. Megpróbálta ugyanezt még egyszer. Most már hercegnővel...

— Liesznek ő írta azokat a...

— Ó. De akkor már közbeléptem. Megmagyaráztam neki, hogy engem szeret.

— Vigyázz. Te is bárónő vagy.

— Ó, nem. Nem azért szeretett belém. Hanem mert akartam. Ez az ember puha, vezethető, kézben tartható. Ez csak az erőt szeretheti. Ezzel én azt csinálom, amit akarok. Meg sem fog mukkanni. Dolgozni fog és én állok mellette. Úgy megszerveztem máris, hogy nagy ugrásokkal halad előre. Annyi rendelése van, hogy már nem győzi. Két embert kell felvennem az irodájába. Én meg éppen azért szerettem, mert nekem ez kell. Engedelmes anyag. Boldogok leszünk. Biztosan tudom, hogy sohasem csalom meg. Két gyerekem lesz. Úgy, ahogy előre kiszabtam magamnak. Nem mondom, a származása kicsit feszélyez. De jó vér. És nekem társadalmi előítéleteim nincsenek. A rangot megbecsülöm, mert pénzt jelent. Az emberek túlnyomó része ma is sznob. Az irodámat, amelyből különben Lilit már kivettem, a leánynevemen fogom tovább vinni. Egyszóval nyugodt lehetsz, hogy ez kitűnő házasság lesz.

Magdolna nem felelt mindjárt. Ránézett leányára.

— Klári. Én a te anyád vagyok. És te tudtad, hogy én azt az embert szeretem.

— Drágám, — felelt a leány vállat vonva, — ezt a vitát szerettem volna megtakarítani. Elégnek gondoltam volna a magam részéről az egyszerű bejelentést, és a te részedről az egyszerű tudomásul vételt. De ha te mindenáron mélyebbre akarsz menni, hát jó. Igen, én tudtam, hogy te ezt az embert szereted. De azt is tudtam, hogy reménytelenül szereted.

— Nagyon jól voltál értesülve, úgy látom. Kellemes elképzelnem, hogy néha megtárgyaltátok az ügyem részleteit.

— Mama, ne beszélj gyerekségeket. Pesten mindenki tudta, mi van köztetek. Egyszóval tisztában voltam veled, hogy Jenőt hozzád nem köti semmi.

Miért haboztam volna? Amiért te ragaszkodol hozzá, azért ő már sohase lehessen boldog életében? Nem, drágám, ez nem volt „unfair play“. Én őt nem vettem el tőled azon egyszerű oknál fogva, mert nem volt a tied.

Várt kissé, gondolt egyet, vállat vont, aztán elhatározottan folytatta:

— Még tovább megyek. Teljesen őszinte akarok lenni. Ez talán a kettőnk baráti viszonyának is használni fog. Nincs kizárva, hogy én valami vetélkedési ösztönből vetettem szememet éppen Jenőre. Nagyon haragudtam rád, amiért a Detky-ügyben olyan ridegen megtagadtad a segítségedet. De ha még őszintébb akarok lenni, még ez a Detky-ügy is csak mellékes részlet. Megmondom nyíltan: bennem serdülő koromtól kezdve élt egy elnyomott érzés veled szemben, amely elégtételt kívánt...

— Klári! Elnyomott érzés! Én téged elnyomtalak?

— Várjál csak, megmagyarázom. Mindig éreztem, hogy te vagy a szebb. Már gyerekkoromban is sok keserű percem volt titokban, mert éreztem, hogy ha nagy leszek, te akkor is szebb leszel nálam. Gyerekfejjel beleszerettem Detky Paliba, ahogy tizenégyéves leányok szoktak szerelmesek lenni a ház valamelyik vendégébe. De tudtam, mi van köztetek. Rajtakaptalak kis hazugságokon, mikor elmentél hazulról és ellentmondásokon, mikor hazajöttél. Később nagylány lettem. Mindig te voltál a szebb, a kedvesebb, a népszerűbb. Mellőzött Hamupipókének éreztem magamat melletted. Azért is igyekeztem külön kört teremteni magamnak már lánykoromban. Ott nem kellett éreznem a másodrendűségemet. Most aztán harmincéves lettem. Én sem vagyok már gyermek. És mint két felnőtt asszony találkozunk össze a Kelen Jenő személyénél. Nem bánom, fogjuk úgy fel, hogy elvettem tőled. Még akkor is csak kvittek vagyunk. Most is sokkal szebb vagy nálam, de most már lehetsz.

— Klári, te nem tudod, hogy most milyen fájdalmat okozol nekem. Nem szerelmi fájdalmat, egész másról beszélek. Mióta annyira elszakadtál tőlem, én azért anyád maradtam és sokat gondoltam rád. Nagyon fájt, hogy elvesztettelek. Azzal igyekeztem vigasztalni magamat, hogy gyerekkorodra gondoltam. Mikor még szerettél, kedves voltál és kislányom voltál. Sokat gondoltam bakfiséveidre, mikor egy-egy új ruhád miatt olyan izgatottak voltunk mind a ketten, mikor napokig tanácskoztunk arról, hogy hogyan változtassuk meg a hajviseletedet, mikor este együtt üldögtünk és szegény Pocokról beszélgettünk és sírtunk együtt. Ha ezekben az emlékekben gyönyörködtem, vigasztalást kaptam arra a be nem gyógyítható sebre, hogy idegen lettél hozzám. Most ezt a vigasztalást is elveszed tőlem. Megdöbbenve tudom meg, hogy már akkor sem szerettél. Hogy már akkor terhedre voltam. Hogy utadban éreztél. Ezzel visszafelé megmérgezted még az emlékeimet is. Micsoda már ehhez képest Kelen Jenő személye? Vidd és legyetek boldogok. Nem róla van szó, hanem rólad.

Ültek ketten és hallgattak. Aztán Klári megszólalt.

— Mama, mi nem érthetjük meg egymást soha. Két különböző nyelvet beszélünk. Te folyton visszafelé nézel, én mindig előre. Te mindennek az érzelmi tartalmát keresed, én mindennek a tárgyi tartalmát. Te magadban azt gondolod, hogy csak szív és lélek vagy, én pedig ezt naiv érzélgősségnek tartom. Viszont te engem kegyetlennek és szívtelennek tartasz, pedig csak józan vagyok és nyitva van a szemem. Ez reménytelen dolog, drágám, minket összehangolni nem lehet soha.

— Már láttam arra esetet, hogy különböző felfogású emberek nagyon szerették egymást.

— Kérlek, részemről semmi akadály, hogy nagyon jó viszonyban legyünk. De most ezt a kérdést éppen Jenő miatt óvatosan kell kezelnünk. Nektek

most jó ideig nem tanácsos találkozni. A dolgok még túl frissek, hagyjuk őket megüledni. Aztán majd jön a gyerek és...

— Ó, a gyerek, — szólt Magdolna felsugárzó arccal, — még ez az egyetlen, ami...

Klári gyorsan közbevágott.

— Mama, nem szeretnék később félreértéseket. Én a gyereket a magam módszere szerint akarom nevelni. Nálam nem lesz pólya. A gyerek tudományos táplálékot kap. Kéthetes korában kivétem a vakbelét. Megcsókolni ötéves koráig nem fogja senki, azt előre megmondom. Kényeztetni és becézni nem lehet. A vizsgázott nurse mindig mellette lesz.

— De azt, remélem, megengeded, — szólt Magdolna könnyeivel küzdve, — hogy nagymamának szólítson?

— Na látod. Tessék. Már sírsz. Előre látom, mennyi baj lesz ebből. Jajjaj, drágám, nehéz veled nagyon. De ezen most ne civakodjunk, majd ráérik, ha a gyerek itt lesz. Van egyéb komoly beszélni valóm és ezzel kapcsolatban kérésem.

— Tessék, szívesen, akármit.

— Kérlek, ki kell mondanom egy szót, amely kellemetlenül hangzik, de viszont elég fiatal vagy és nem fogod rossz néven venni. A gyerek jövője miatt szeretném, ha megcsinálnád a végrendeletedet.

— Hogyne. Nagyon szívesen. Semmi akadály. Természetesnek is tartom.

— Tudniillik, — folytatta Klári látható fellelegzéssel, — nem ismerem a szándékaidat. Tudom, milyen vallásos vagy és esetleg akarsz valamit egyházi célokra... ugyanis a köteles rész...

— Nem, nem, erről kár beszélni. Mindenem a tied. Beszélj ügyvéddel és fogalmazzatok meg, ahogy neked a legjobb.

— Már beszéltem. Volna egy forma, de félek, hogy félreérted...

— Fiam, ne légy hozzám ennyire bizalmatlan. Nem fogok félreérteni semmit.

— Hát, kérlek, már most át lehetne iratni Tamásit születendő gyermekemre, vagy gyermekeimre, természetesen a te haszonélvezeti jogod fenntartásával. Így te is biztosítva vagy és az örökösödési adó is, majd amikor... amikor...

— Amikor meghalok, csak mondd ki nyugodtan. Rendben van, fiam, csináljátok meg és mehetünk a közjegyzőhöz, amikor akarod. Az esküvőt kitűztétek már?

— Még nem. De az ügyis csak formaság. Mihelyt a diszpenzáció megvan, azonnal elintézzük. De egyelőre nem is költözünk össze, amíg olyan lakást nem találunk, ahol a műterem és a két iroda is elfér. Nászút és efféle nincs. Dolgozunk tovább.

— És egyházi esküvő?

— Tudtam, hogy ezt megkérdezed. Nem, drágám, nincs egyházi esküvő. Jenő evangélikus. Nem érek rá az ilyen reverzális-kérdésekkel bajlódni. Hát azt hiszem, végeztünk az összes kérdésekkel.

Klári felállott. Mindjárt felállott Magdolna is. Enyhe kis zavar érződött köztük.

— Nem szeretnék belebeszélni a dolgaidba, mama, de ha tanácsot elfogadsz tőlem, most utazz el. Aztán ha egy-két hét múlva hazajössz, foglald el magad és járjál sokat társaságba.

— Kedves, hogy gondolsz rám. De nem ezt fogom tenni, fiam.

— Hanem mit?

— Elköltözöm Pestről. Lemegyek Tamásiba. A bérlő legényember, két szobát tart elfoglalva, különben a kastély üres.

— Tamásiba? Elásod magad elevenen? Mikor még ilyen szép vagy?

— Nem ásom el, dehogy. Nagyon szeretek Tamásiban lenni. Ott voltam életemben a legboldogabb, mikor kicsi voltam. Oda megyek vissza. Mami ott lesz mellettem, már teljesen megvakult szegény. Elleszek ott nagyon jól. És nem költök semmit.

Két-három hónapig nyugodtan utazhatom abból, amit megtakarítok. Szerényen még többet is.

— Ahogy gondolod. Na nézd, mégis csak elfelejtettem valami fontosat. Tudtam, hogy még van valami. Azt akarom indítványozni, hogy adjuk el Hunyadszeget. Az a kastély sokat ér, az a pár hold föld is, amit meghagytak. És csak ott áll haszontalanul. Ernesztin nénivel majd kitalálunk valamit.

— Nem, drágám, ezt meg kell tagadnom. Magyar földet eladni Erdélyben? Egy tapodtat sem. Életedben kevés kérést tagadtam meg, de ezt nem tehetem, fiam.

— Kérlek, már nem is szóltam semmit. Vedd úgy, hogy nem is említettem. Hát akkor csókolom a kezedet, mama. Néha majd telefonálok, ha megengeded.

— Bizony az jól esnék, fiam... Nagyon sokat fogok gondolni az egészségedre.

— Köszönöm. Majd értesítelek. Talán még el is jövök.

Ezt a pillanatot, ezt várta Magdolna. Hogy most mindent elfelejtve, az ősi ösztön parancsára összeboruljanak és ne is szóljanak semmit, csak soká tartsák átkarolva és megtalálva egymást. De nem ez történt. Klári kezét csókolt, gyorsan megcsókolta két arcát is, aztán sarkon fordult és kemény, erős lépéseivel már ment is ki a szobából. Magdolna utána nézett. Aztán fáradtan leült. Gondolataiban megjelent rögtön a férfi. Akit szeretett, s aki most a veje lesz. De a gondolatot egy pillanat alatt eltolta magától. Leánya iránt való hűtlenségnek gondolta, hacsak egyetlen gondolattal is fordul Kelen Jenő felé. Csengetett.

— Lehet teríteni, Margit. Nagy újság van, tudja-e. A leányom férjhez megy.

— Ó, kezicsókolom, milyen öröm. Gratulálok a méltóságos asszonynak. És... és így könnyebben meg tudom mondani a magam dolgát is. Kérem szépen, én is férjhez megyek.

— Micsoda? Hát itthagyt engem? Mi történt?

— Örökölt a vőlegényem. Pesterzsébeten. Szép házat és kertet. Az állását azért megtartja. Most már összeházashatunk.

— Kitünő. Csak sajnálom, hogy elmegy. Mikor esküsznek?

— Majd csak az ősszel. Addig, ha a méltóságos asszony megengedné, még itt maradnék.

— Hogyne, természetes. Amíg Pesten vagyok. Mert én valószínűleg leköltözöm vidékre. Majd megbeszéljük.

Magdolna megbédelt. Aztán tanakodott, hogy mit kezdjen délutánjával. „Mit tanakodom, — mondta egyszerre magában, — folytatom, ahol elhagytam.“ De hol is hagyta el? Igen, a fodrászhoz készült, mikor Liesl hercegnővel találkozott a Váci-án. Ment tehát a fodrászhoz.

— Mondja, le tudják mosni a festéket a hajamról? Le szeretném vétetni.

— Hogyne, méltóságos asszonyom. De nem kár ezért a szép színért? Tessék meggondolni.

— Meggondoltam. Mossák csak le.

Nem kellett soká várnia. Kezelésbe vették. Mikor elkészült és a tükörbe nézett, majdnem felkiáltott a meglepetéstől. Egészen szürke volt a feje.

— Furcsa, — mondta a fodrász, — a méltóságos asszony így jóval fiatalabb, mint az előbb.

Magdolna maga is úgy látta, hogy így van. Sajnálta, hogy fel kell tennie kalapját. Hajadonfőtt szeretett volna kimenni az utcára, hogy szürke haját az egész világnak dicsekedve megmutassa.

XI.

Velencében üldögélt a Piazzán, napsugaras reggel. A Bädekert tanulmányozta pápaszemmel az orrán, hogy napját célszerűen beoszthassa. Délelőtt a Palazzo Realéba akart menni, most már harmad-

szor. Sokat olvasott mostanában a renaissancera vonatkozó dolgokat és szerette a régi dogék és dogressák arcvonásait nézegeti. Aztán ebéd előtt még a Colleont is akarta látni, amely búcsújáróhelyévé vált. Egy nap kétszer is el tudott menni oda s a csodálatos szobrot mindig újnak találta.

Aztán felnézett a könyvből és letette a pápaszemet. Álmélkodva pillantott körül a téren. Október elsején ilyen hihetetlen napsütést megélni Velencében, ez olyan volt, mint az imádság. A Campanile fehértestű tornya vakítóan tündöklött az őszi verőfényben, a Márkus-templom homlokán verőfényben fürödtek a keleti bronzlovak, a zöld kupolák selyemfényt kaptak a világitástól s a csattogva hemzsegő galambok teste hólabdaként tündöklött. Majdnem néptelen volt a tér a reggeli órán. Magdolna egy hete volt már Velencében. Firenzéből jövet éppen csak át akart utazni, de a város, amelyet szeptember végén még nem látott, lebilincselte. A méiabús ragyogásnak ezt az andalító varázsát nem tudta elhagyni. Kis szállóban lakott a Santa Lucia-pályaudvartól jobbra eső utcában, onnan járt be vaporetóval a városba, de nem motorossal, mert az a Canale Grande S betűjét kettészelve, kis lagunákon keresztül sietett a Piazza felé. A régivel szeretett járni, amely nyugalmasan követte a nagy Canale kanyarulatát és hűségesen kitárta minden alkalommal a Cadorót, a Vendramint s a többi palotát, amelyeknek csúcsíves fehér márványablakkereteivel nem lehetett soha betelni. Utazását egyik napról a másikra halasztotta. Nagy gyönyörűséget talált a kötetlenségben. Otthon nem volt semmi dolga, pénze még futotta, maradhatott, ameddig akart. Gyorsvonati jegye egész Budapestig ott volt a táskájában. Amíg süttött a nap, maradt.

Most gondolat nélkül adta át magát ennek a tündéri verőfénynek. Semmi gond nem bántotta, nem volt tegnapi élménye, vagy holnapi terve, amely zavarta volna. Maga a meztelen élet volt az,

amelyet élt, mikor behunyott szemű arcát átadta a hőségben már erőtlen, de fényben még dicsőséges napnak. A lét egyszerű és ősi eleme volt ez: lenni és a napot érezni. Így egyedül.

Aztán két perc múlva, vagy húsz perc múlva felrezzent. Nagynehezen rászánta magát, hogy szedelőzködik. Tulajdonképpen jobban esett volna még tétlenül itt üldögélni a napon, de korhoita magát a lustaságáért: menni kell a Palazzo Realéba. És ekkor megpillantotta az amerikai hölgyet. Azzal előző nap ismerkedett össze a muranói kiránduló hajón. Feltűnően szép volt ez az amerikai hölgy, rendkívül ápolt, gazdagon ékszeres és meghatározhatatlan korú, valamivel több lehetett negyvennél, de huszonötnek öltözködött. A tegnapi hajón valami baj volt a jegyével és mivel semmit sem tudott olaszul, segedelmet váróan nézett körül, ki vállalkoznék angol tolmácsnak. Magdolna készséggel beleszólt az olasz-angol vitába és tisztázta a zavart. Ennek kapcsán aztán beszélgetni kezdtek. Az amerikai hölgy második kérdése az volt, hogy mit csinál az arc-bőrével. S mikor Magdolna elmondta egyszerű titkait és bizonyosság okáért kiszedte rizsporos és ajk-festékes dobozát, elismeréssel csóválta a fejét. De aztán meglátta a táskán a hétágú koronát a névbetűk felett és izgatottan megkérdezte, mit jelent a korona. Magdolna válaszul átadta külföldi használatra szánt francia nyelvű névjegyét, mire az útitársnő meglepett áhitattal pillantott rá:

— Igazi báróné? — kérdezte a gyermek csodálatával.

És átadta a maga névjegyét, melyről kitűnt, hogy Mrs. Bentincknek hívják és Philadelphiában lakik. Tíz mondatnyi társalgás után már felszólította, hogy alkalomadtán látogassa meg Philadelphiában, majd coctail-pártit rendez üszteletére és meghívja kint élő magyar arisztokrata ismerősét is, bizonyos gróf Kepest. Magdolna megköszönte a meghívást és óvakodott fessegetni Kepes honfitárs

grófi címét. Már csak azért is, mert Mrs. Bentinck hallatlan büszke volt a magyar grófra és bizonyára igen rosszul esett volna neki, ha megtudja, hogy ilyen grófi család egyáltalában nem létezik. Elsiklott Kepes gróf felett és amerikai dolgokról kérdezősködött. Aztán, mikor a kirándulásról visszatértek, egyik jobbra ment, másik balra.

Most tehát jött Mrs. Bentinck és nagy örömmel fedezte fel a „real Baroness“ varázsú magyar hölgyet. Hangos hallohszóval üdvözölte, kínálás nélkül letelepedett az asztalhoz és nyájasan megveregette a Magdolna kezét.

— Örülök, hogy megint látom. Hogy van? Én légyottot adtam ide Kvarternyikovnak, a híres orosz táncosnak, biztosan hallotta a nevét, világhírű ember, nekem nagyon jó barátom.

— Rémlik, hogy hallottam, — felelt Magdolna udvariasan, holott egész biztosan sohasem hallotta.

— Megkérte a kezemet. Halálosan szerelmes belém. De én ötödször már nem megyek férjhez. Unom. Kepes gróf is megkért, ahhoz sem mentem. Általában meg vagyok ijedve, mert rajtakaptam magam, hogy unom a férfiakat. Ez borzasztó. Ha hazamegyek, első dolgom lesz elmenni a pszichológusomhoz és analizáltatom magam. Maga nem szokta analizáltatni magát?

— Nem, nem szoktam.

— Hát persze, akinek ilyen bőre van. Szeretnék a maga korában így festeni, mint maga. Hány éves?

— Pár napja múltam ötvenegy.

— Mennyi? Hiszen akkor pontosan egyidősek vagyunk. Maga miért öltözik így feketébe, fehér kihajtással ott a nyakán? És miért nem festi a haját? Ezzel a termettel, ezzel az arccal! Hihetetlen. Miért csinálja ezt, nem értem.

— Nyugalomba vonultam. Nemrégiben nagyanya lettem.

— Én már hatéve nagyanya vagyok. Az nem kifogás. Megjegyzem, még nem láttam az unokái-

mat, a leányom Ausztráliába ment férjhez. És azelőtt kétszer is voltam a Déli Szigeteken, most már unok harmadszor is odamenni. Milyen az unokája?

— Helyes, egészséges kis csecsemő. Leányka. Csak egyszer láttam, rövid ideig, mert az anyja nagyon ideges, ha nézik a gyereket.

— Úgy. Mondja, hány férfia volt magának?

Magdolnát kissé meghökkentette az amerikai kérdés. Félnapos ismeretség után. De bölcs nyugalommal felelt:

— Egyszer voltam férjnél, most özvegy vagyok. De ha úgy érti, hogy hányszor voltam szerelmes, akkor azt felelem, hogy háromszor.

Maga elé nézett s már nem az amerikai szépasszonynak felelt, hanem saját magának folytatta:

— Háromszor akartam teljesen és tökéletesen valakié lenni: felolvadni benne, megsemmisülni. Az elsőnek azonban csak lánya tudtam lenni, a másodiknak testvére, a harmadiknak anyja. Igazán asszonya, ahogy én vágytam volna, soha nem tudtam lenni senkinek. Az ember, mikor a legnagyobb mámorban a legközelebb van valakihez, akkor érzi, hogy még mindig milyen messze van tőle. És egyszer rájön, hogy küzdeni hiábavaló: az ember örökké egyedül marad.

— És most? Egyedül van?

— Teljesen egyedül.

— De hát nincs hozzátartozója, rokona, barátja?

— A családom idegen hozzám. Barátom nincs. Egy élőlény volt, akit még társamnak éreztem, egy öreg, vak cseléd. Az a nyáron meghalt. Teljesen egyedül vagyok.

— Aoh, you poor old thing.

— Ó nem, ne sajnáljon. Így van jól. Most élem az igazi életemet. A magány nem szomorú. A magány bölcs és nemes. Nincs előkelőbb és emberibb, mint egyedül lenni. Ezt tavaly még nem értettem, mikor mondta nekem valaki. Most már értem.

— De én most sem értem. Hát akik együtt öregszenek meg? Én majd tíz év múlva keresek olyat magamnak. Azt hiszem, magánál valami hiba van.

— Egész biztosan. Én jó és egyszerű vagyok. Hiszékeny. Nagyon tudok érezni. Tehát el vagyok veszve. Tudja, hallottam egy híres karmesterről, akit meghívtak dirigálni Salzburgba. Megérkezett és megtartotta az első próbát. Egy helyen lekopogta a zenekart és rákiáltott a vonósokra: „Ez így lehetetlen, uraim. Több kéket, uraim, több kéket bele! A kék árnyalat hiányzik!” De a vonósok csak néztek rá értelmetlenül, mint az elmebajosra. Nem értették őt. Én értem. Én is így voltam egész életemben. Azt mondtam a világnak: „Ez így lehetetlen! Több szívet! Legyetek jobbak, legyetek gyermekebbek!” De nem hallgatott rám senki, elfordultak tőlem. Megért engem, úgy-e?

— Hogyne, — felelt Mrs. Benlinck bizonytalanul, mert nyilván egy szót sem értett az egészszözl. És már fel is ugrott.

— Ott jön az én oroszom. Megyek. Nem hozom ide magának, olyan bolond nem vagyok. Hát csak látogasson meg egyszer. Előbb kábelezzon. Goodbye!

Pár lépéssel odább felmerült az orosz táncos, himbáló járású, álmatag külsejű szép fiú. Aligha több huszonnyolc-harminc évesnél. Kezet fogtak és kopogva ellejtettek a márványkockákon. Magdolna felkelt. Kinyújtotta termetét a napon, mint a sütkérező macska. A Palazzo Reale bejárata felé nézett. Nagyon lustának érezte magát. Hirtelen gondolt egyet és vállat vont. Iskolakerülő lesz. Nem megy dogékat nézni ebben a gyönyörű őszi időben. Elindult a posta felé az árkádok nagy nyílása alatt. A Giacomuzzi sarkán tájékozott lépésekkel balra fordult és kiment a partra a vaporetto-állomáshoz. Jegyet váltott a Santa Luciáig. Elhatározta, hogy odahajókázik s nyomban jegyet vált vissza. Ha a hajót megúnta, elmegy a Colleonihoz. Az élet szép, mert Colleoni van a világon, Fra Angelico képei vannak,

a Calaisi polgárok ott állanak Kopenhágában a téren és az írók könyveket írnak.

Jött a hajó. Magdolna leült a majdnem üres fedélzeten, szemközt a nappal. Behúnyta a szemét megint és mély lélekzetet vett a sós levegőből. Hallgatta a víz csobogását és egy távoli harang andalgó kongását, amely a szellő szárnyán hol gyengült, hol erősödött.

— Édes jó Istenem, köszönöm, hogy teremtettél.

VÉGE

Országos Széchényi Könyvtár

HARSÁNYI ZSOLT
EMBER KÜZDJ...

című monumentális

Madách-regénye

propaganda kiadásban jelent meg. Ez a mű a Felvidék nagy magyar fiának tragikus életét, halhatatlan művészetét, izzó magyarságát világítja meg.

Singer és Wolfner Irodalmi Intézet kiadása,
Budapest

UJ IDŐK

Szerkeszti
HERCZEG FERENC

A magyar újricsaládok képes
irodalmi hetilapja

Országos Széchényi Könyvtár

Kiadóhivatal: Budapest, VI., Andrásy-út 16.

HARSÁNYI ZSOLT
ÉLETRAJZI REGÉNYEI

ÉS MÉGIS MOZOG A FÖLD

Galilei életének regénye

MATHIAS REX

Hunyadi Mátyás életének regénye

MAGYAR RAPSZÓDIA

Liszt Ferenc életének regénye

ECCE HOMO

Munkácsy Mihály életének regénye

SZÓLALJ, SZÓLALJ, VIRRASZTÓ

Zrinyi, a költő életének regénye

AZ ÜSTÖKÖS

Petőfi életének regénye

SINGER ÉS WOLFNER IRODALMI INTÉZET
KIADÁSA